

Ρ.ΦΕΣΣΑ - Κ. ΛΙΤΣΑ

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ
1970

ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ
ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ρ. ΦΕΣΣΑ – Κ. ΛΙΤΣΑ

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ
1970

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος

Κεφ.	Σελίς
1. Βιβλιοθήκαι	1
2. Ἐκλογή καὶ ἀγορὰ βιβλίων	8
3. Ταξινόμησις.....	22
4. Λήμματα.....	39
5. Κατάλογοι καὶ καταλογογράφησις.....	50
6. Περιοδικὰ	74
7. Ταξιθέτησις καὶ καταλογογράφησις ἄλλου ὕλικου.....	85
8. Ὑπηρετήσις πρὸς τὸν ἀναγνώστην.....	99
9. Διοίκησις καὶ οἰκονομικὴ διαχείρισις	111
10. Τὸ κτίριον τῆς βιβλιοθήκης.....	122
Ἐπίλογος. Νεώτεροι ἐξελίξεις καὶ προοπτικαὶ	134
Βιβλιογραφία	144
Εὐρετήριον	149

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ τεραστία αὐξήσις τῶν ἐντύπων, τὰ ὅποια ἐκδίδονται ἀνὰ τὸν κόσμον, καθιστᾷ συνεχῶς πλέον ἀπαραίτητον τὴν ὑπαρξίν βιβλιοθηκῶν.

Σήμερον εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον εἰς τοὺς ιδιώτας νὰ συγκεντρῶσιν πλήρη συλλογὴν βιβλίων, ἢ ὅποια νὰ καλύπτῃ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς γνώσεως ἢ ἔστω τοῦ κύκλου τῶν ἰδιαιτέρων ἐνδιαφερόντων των. Ὡς ἐκ τούτου ἡ προσφορὰ τῶν βιβλιοθηκῶν εἶναι ἀνεκτίμητος, διότι καθιστᾷ τὸ βιβλίον προσιτὸν εἰς ὅλους. Ἡ βιβλιοθήκη εἶναι ὁ φύλαξ τοῦ πνευματικοῦ πλούτου μιᾶς χώρας, ἀναμφισβήτητος παράγων διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν ἐπιμόρφωσιν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ φυσικὰ στοιχεῖον ψυχαγωγίας ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ βιβλιοθήκη προσφέρει τόσον εἰς τοὺς νέους, ὅσον καὶ εἰς τοὺς μεγαλύτερους τὴν σοφίαν τῶν αἰώνων, τὴν ὠραιότητα τῆς λογοτεχνίας, τὰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς γνώσεις καὶ τὴν ἐνημέρωσιν ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνολογικῶν ἐξελίξεων.

Ἰδιαιτέρα προσπάθεια κατεβλήθη ὅπως εἰς τὸ παρὸν βιβλίον συμπεριληφθοῦν ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν μιᾶς συγχρόνου βιβλιοθήκης. Βεβαίως δὲν καλύπτει ὅλας τὰς γνώσεις τῆς βιβλιοθηκονομίας καὶ ὅλας τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις, αἱ ὁποῖαι προκύπτουν κατὰ τὴν λειτουργίαν μιᾶς βιβλιοθήκης, ἀποτελεῖ ὅμως ἓνα διάγραμμα, ἓνα πρακτικὸν ὁδηγόν, ὁ ὁποῖος ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἀποβῇ χρήσιμον βοήθημα διὰ τὸν Ἑλληνα βιβλιοθηκᾶριον.

Ὅπως ἰδιαιτέρως εὐχαριστοῦμεν τὸ Ἰδρυμα Ἐγγενίδου, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἔκδοσιν τοῦ παρόντος βιβλίου, ἄνευ τοῦ ὁποίου θὰ ἦτο δύσκολον νὰ πραγματοποιηθῇ ἔκδοσις, ὡς ἡ παροῦσα.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ

Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῶν ἐλληνικῶν βιβλιοθηκῶν.

Ἡ βιβλιοθήκη δὲν εἶναι δημιούργημα τῆς ἐποχῆς μας. Αἱ ἀρχαί της πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν εἰς τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος.

Μετὰ τὴν εὐρεσιν τῆς γραφῆς ὁ ἄνθρωπος ταχέως ἠθέλησε νὰ συγκεντρώσῃ τὰ διάφορα γραπτὰ του μνημεῖα. Μία συλλογὴ ὀπτῶν πλίνθων μὲ ἐγχάρακτα γράμματα, οἱ ὅποιοι εὐρέθησαν τοποθετημένοι ἐπὶ σανίδων (ἐν εἵδει ραφίων) εἰς τὰ ἀνάκτορα Κουγιουντζικ τῆς Νινευί, θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαιολόγους ὡς ἡ πρώτη βιβλιοθήκη. Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ἀνῆκε εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀσσυρίας Σαρδανάπαλον (668 - 626 π.Χ.).

Ἡ τιμὴ ὅμως τῆς συστάσεως πραγματικῆς βιβλιοθήκης ἀνῆκει εἰς τοὺς Ἕλληνας. Κατὰ τὸν ΣΤ' αἰῶνα π.Χ., ὅπως ἀναφέρει ὁ Αὐλὸς Γέλλιος, ὁ Πεισίστρατος ἵδρυσεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν πρῶτην βιβλιοθήκην δημοσίας χρήσεως. Ἀργότερα ὁ Ξέρξης, ὅταν εἰσέβαλε εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν μετέφερε εἰς τὴν Περσίαν. Εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἐπέστρεψε ὁ Σέλευκος ὁ Νικάτωρ. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει καὶ πολλοὺς ιδιώτας, οἱ ὅποιοι εἶχον συλλογὴν βιβλίων, ὅπως τὸν Πολυκράτην τῆς Σάμου, τὸν Νικοκράτην τῆς Κύπρου, τὸν Ἀθηναῖον ἄρχοντα Εὐκλείδην, τὸν ποιητὴν Εὐριπίδην καὶ τὸν Πλάτωνα.

Κατὰ τὸν Στράβωνα, ὁ Ἀριστοτέλης εἶναι ὁ πρῶτος ιδιώτης, ὁ ὁποῖος συστηματικῶς συνεκέντρωσε βιβλία, διὰ νὰ σχηματίσῃ ἀτομικὴν βιβλιοθήκην καὶ παρεκίνησε τοὺς Βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου νὰ κάμουν τὸ ἴδιον. Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη τοῦ μεγάλου σοφοῦ δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς ἡ πρώτη πανεπιστημιακὴ, διότι, ὅταν ἵδρυσεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν Σχολὴν του, τὴν Περιπατητικὴν (335-322 π.Χ.), ἔθεσεν τὴν βιβλιοθήκην του εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μαθητῶν του.

Ὁ Πτολεμαῖος ὁ Ιος ὁ Σωτὴρ (367; - 283 π.Χ.), Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ἵδρυσεν τὴν περίφημον *Βιβλιοθήκην* τῆς Ἀλεξανδρείας, ἡ

όποια, ἰδία ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ υἱοῦ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου (309 - 246 π.Χ.), κατέστη τὸ κέντρον τοῦ Ἑλληνιστικοῦ Πολιτισμοῦ. Χειρόγραφα συνεκεντροῦντο εἰς αὐτὴν ἀπὸ ὅλον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον καὶ σπουδασταὶ μετέβαινον εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν διὰ νὰ τὰ μελετήσουν. Ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς τῶν παπύρων δὲν εἶναι γνωστός, κατὰ τὸν Αὐλὸν Γέλλιον ἔφθασε τὰς 700.000. Ὡς πρῶτοι βιβλιοθηκάριοι ἀναφέρονται οἱ: Ζηνόδοτος ὁ Ἐφέσιος, Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος, Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος, Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Εἰδογράφος.

Οἱ κατάλογοι τῶν Ἀλεξανδρινῶν βιβλιοθηκῶν θεωροῦνται ὡς αἱ πρῶται προσπάθειαι διὰ τὴν δημιουργίαν συστηματικῆς βιβλιογραφίας. Μεταξὺ ἄλλων, κατὰ παραγγελίαν τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ἐτοιμάσθησαν δύο κατάλογοι: ὁ ἓνας περιεῖχε τὰς τραγωδίας καὶ ὁ ἄλλος τὰς κωμωδίας. Γνωστοὶ εἶναι ἐπίσης καὶ οἱ πίνακες τοῦ Καλλιμάχου, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν κατάλογον διηρημένον εἰς 120 κατηγορίας.

Τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας συνηγωνίζετο τόσον πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν βιβλίων ὅσον καὶ πρὸς τὸ περιεχόμενόν της ἡ βιβλιοθήκη τῆς Περγάμου. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀντώνιος μόνον μετέφερε ἀπὸ τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Περγάμου εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ τὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Κλεοπάτραν, 200.000 συγγράμματα.

Ἀξιόλογον ἐπίσης βιβλιοθήκην εἶχε καὶ ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὁ Περσεύς. Ὄταν ὁ Αἰμίλιος Παῦλος τὸν ἐνίκησε, τὸ 168 π.Χ., τὴν μετέφερε εἰς τὴν Ρώμην.

Ὁ Ρωμαῖος Αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς (76-138 μ.Χ.), ὁ ὁποῖος πολλὰ προσέφερε εἰς τὰς Ἀθήνας τῆς ἐποχῆς του, ἔκτισε καὶ μίαν πολυτελεστάτην βιβλιοθήκην, τῆς ὁποίας τὰ ἐρείπια σώζονται ἕως σήμερον. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἀναφέρονται ἀκόμη ἡ βιβλιοθήκη, ποῦ ὑπῆρχε εἰς τὸ Γυμνάσιον τοῦ Πτολεμαίου, καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Πανταίνου, τῆς ὁποίας τὰ ἐρείπια σώζονται εἰς τὴν Ἀγορὰν παραπλευρῶς τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου.

Ἡ βιβλιοθήκη αὕτῃ ἐκτίσθη τὸν 2ον αἰῶνα μ.Χ. καὶ ἦτο δωρεὰ τοῦ Τίτου Φλαβίου Πανταίνου καὶ τῶν τέκνων του, ὅπως πληροφορεῖ ἡ ἐπιγραφή τῆς κυρίας εἰσόδου. Τὸ κτίριον ἦτο πολυτελέστατον, με Ἰωνικὰς στοὰς καὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κυρίως ἀναγνωστήριον καὶ τοὺς ἄλ-

λους χώρους τῆς Βιβλιοθήκης περιελάμβανε καὶ χώρους (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καταστήματα), τὸ ἐνοίκιον τῶν ὁποίων ἦτον ἔσοδον τῆς βιβλιοθήκης. Εἰς τὸ ἐσωτερικόν της ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Πανταίνου ἦτο διακοσμημένη μὲ ἀγάλματα. Εὐρέθησαν μάλιστα δύο ἀγάλματα παριστάνοντα τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν. Τὸ 1953 ἀνεκαλύφθη ἐπιγραφή μὲ τὸν κανονισμὸν λειτουργίας τῆς βιβλιοθήκης, ἡ ὁποία μᾶς πληροφορεῖ ὅτι αὕτη ἦτο ἀνοικτὴ διὰ τὸ κοινὸν μόνον κατὰ τὴν πρωΐαν καὶ ὅτι τὰ βιβλία δὲν ἐδανείζοντο.

Τὸ Βυζάντιον ὄχι μόνον συνέχισε τὴν λαμπρὰν ἐλληνικὴν παράδοσιν εἰς τὸν τομέα αὐτόν, ἀλλὰ ἐπέτυχε, κυρίως χάρις εἰς τὰ μοναστήρια, νὰ πολλαπλασιάσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν βιβλιοθηκῶν εἰς μεγάλην κλίμακα. Χάρις εἰς αὐτὰ διεσώθησαν τὰ ἔργα τῶν συγχρόνων ἀλλὰ, καὶ τὸ σημαντικώτερον, πολλὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων.

Πρῶτος ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὅταν μετέφερε τὴν πρωτεύουσάν του εἰς τὸν Βόσπορον, ἐκτὸς τῶν ἄλλων κτιρίων, τὰ ὁποῖα ἔκτισε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐφρόντισε καὶ διὰ τὴν ἀνέγερσιν βιβλιοθήκης. Οἱ διάδοχοί του συνεχῶς τὴν ἐπλούτιζαν. Ὁ Ἰουλιανὸς ἔκτισε νέον κτίριον εἰς τὴν Στοὰν τοῦ Βασιλείου (ἀναφέρεται ὅτι περιεῖχε 120.000 τόμους), τὸ ὁποῖον ὁμως κατεστράφη ἀπὸ πυρκαϊάν. Ἐν τούτοις συντόμως ἐσχηματίσθη νέα βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 8ου αἰῶνος περιελάμβανε 33.500 τόμους. Ἐκτὸς ὁμως ἀπὸ τὰς δημοσίας, οὕτως εἰπεῖν, βιβλιοθήκας, ὑπῆρχον καὶ πολλοὶ ἰδιῶται, οἱ ὁποῖοι ἦσαν κάτοχοι μεγάλων βιβλιοθηκῶν. Περίφημος ἦτο ἡ βιβλιοθήκη Φωτίου τοῦ Μεγάλου.

Τὰ Βυζαντινὰ μοναστήρια, τέλος, διέθεταν πλουσιωτάτας βιβλιοθήκας, τὰ χειρόγραφα τῶν ὁποίων εἴτε ἀντεγράφοντο εἰς τὰ ἴδια τὰ μοναστήρια ἀπὸ καλλιγράφους καὶ μορφωμένους μοναχοὺς, εἴτε προήρχοντο ἀπὸ ἀνεγνωρισμένα καλλιγραφικὰ ἐργαστήρια.

Τὸ 1204, ὅταν οἱ Σταυροφόροι κατέλαβον τὴν Κωνσταντινούπολιν, μετὰ τῶν ἄλλων ἀνυπολογίστων καταστροφῶν καὶ ὠμοτήτων, πού διέπραξαν, ἐπυρπόλησαν πολλὰς βιβλιοθήκας καὶ διήρπασαν χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα μετεφέρθησαν εἰς τὴν Δύσιν.

Τὸ 1453, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἡ καταστροφή ὠλοκλήρωθη. Οἱ Τοῦρκοι διεσκόρπισαν,

ἐπώλησαν καὶ κατέστρεψαν χιλιάδας χειρογράφων. Ἀνεκτίμητοι θησαυροί, ἔργα μεγάλων φιλοσόφων, ποιητῶν καὶ συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος ἐχάθησαν διὰ παντός. Διὰ τὸν Ἑλληνισμόν ἡ καταστροφή ὑπῆρξε ἀνεπανόρθωτος. Οἱ λόγοι οὖτως Ἑλληνες, οἱ ὅποιοι ἀνεζήτησαν νέας πατρίδας εἰς τὴν Δύσιν, ἔφεραν μεθ' ἑαυτῶν τὸν πολυτιμότερον θησαυρόν, τὸν ὅποιον ἠδύναντο νὰ διασώσουν, τὰ Ἑλληνικὰ χειρόγραφα, τὰ ὅποια συνέβαλον μεγάλως εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῶν κλασσικῶν σπουδῶν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ ἐπιρροή τῆς ἑλληνικῆς μαθήσεως καὶ φιλοσοφίας εἰς τὸν Δυτικὸν κόσμον, προεκάλεσε πνευματικὴν ἀφύπνισιν, καὶ ἐδημιούργησε μεγάλην ζήτησιν διὰ βιβλία. Ἡ ζήτησις αὕτη ἱκανοποιήθη χάρις εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς τυπογραφίας, ἡ ὅποια ἤνοιξε νέον δρόμον εἰς τὴν διάδοσιν τῶν γνώσεων.

Ἡ ἀγάπη διὰ τὴν μόρφωσιν καὶ ἡ ἀνάγκη νὰ συγκεντρῶνυνται τὰ ἔντυπα βιβλία, ὥστε νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μελετητῶν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ἱστορίας τῶν νεωτέρων βιβλιοθηκῶν.

Εἶναι εἰς ὅλους γνωσταὶ αἱ σπάνιαι σήμερον ἐκδόσεις τῶν πρώτων τυπογραφειῶν τῆς Ἰταλίας, ἡ δὲ ἀπόκτησις ἐνὸς βιβλίου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶναι καύχημα διὰ τὰς βιβλιοθήκας.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὰ ἔτη τῆς Τουρκοκρατίας, τὰ μοναστήρια διέσωσαν πάλιν τοὺς χειρογράφους κώδικας καὶ τὰ ἔντυπα βιβλία. Ἐκεῖ ἐσώθησαν κυρίως ἔργα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, λειτουργικὰ βιβλία καὶ Βίοι Ἀγίων. Ἐκεῖ διεφυλάχθησαν ἐπίσης τὰ ἱστορικά καὶ ποιητικά ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῶν δὲν περιωρίσθη ἀπλῶς εἰς τὴν διαφύλαξιν. Μὲ τὴν ἰδίαν ἀγάπην καὶ πίστιν, μὲ τὴν ὁποίαν διεφύλαττον τὰς βιβλιοθήκας, οἱ μοναχοὶ ἐφρόντιζον καὶ νὰ ἀντιγράφουν τὰ παλαιὰ καὶ ἐφθαρμένα χειρόγραφα, ὥστε ἡ μεγάλη παράδοσις νὰ συνεχισθῇ χωρὶς διακοπὴν.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν καὶ τὴν δημιουργίαν τοῦ νέου ἑλληνικοῦ Κράτους, ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας ἵδρυσε τὴν πρώτην βιβλιοθήκην τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους. Ἡ βιβλιοθήκη ἐστεγάσθη εἰς τὸ ὄρφανοτροφεῖον τῆς Αἰγίνης (πρώτης πρωτεύουσος τοῦ κράτους), τὸ ὅποιον συνεστήθη ἐπίσης ἀπὸ τὸν Καποδίστριαν, διὰ νὰ ἀνατρέφωνται καὶ νὰ μορφώνωνται εἰς αὐτὸ τὰ τέκνα τῶν Ἀγωνιστῶν. Ἀργότερον, ὅταν ἰδρῦθη τὸ Πανεπιστήμιον

εις τὰς Ἀθήνας, μετεφέρθη καὶ ἐστεγάσθη ἐκεῖ. Αὐτὴ ἡ πρώτη βιβλιοθήκη τοῦ Ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἔγινε κατόπιν ἡ *Ἐθνικὴ μας Βιβλιοθήκη*, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ 1903, χάρις εἰς τὴν δωρεὰν τῶν ἀδελφῶν Βαλλιάνου, στεγάζεται εἰς τὸ ὠραῖον κτίριον τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου.

Τὸ 1845 ἰδρύθη ἡ *Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς*, ἡ ὁποία στεγάζεται σήμερον εἰς τὸν δεύτερον ὄροφον τῶν Παλαιῶν Ἀνακτόρων.

Μὲ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν πολλὰ βιβλιοθήκαι ἐδημιουργήθησαν καὶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας, εἴτε ἀπὸ δωρεὰς ἰδιωτῶν εἴτε ἀπὸ τὰς δημοτικὰς Ἀρχάς¹.

Μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον ἔγινε συνειδητὸν ὅτι χωρὶς βιβλιοθήκας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἐκπαίδευσις καὶ ἔρευνα. Δι' αὐτὸ σήμερον παρατηρεῖται τόσον μέγαν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἱδρυσιν καὶ ὀργάνωσιν νέων βιβλιοθηκῶν. Ὁργανισμοί, Ἰδρύματα καὶ Σχολαὶ ἰδρύουν βιβλιοθήκας καὶ συγχρόνως καταβάλλεται συστηματικὴ προσπάθεια διὰ τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τὴν ὀργάνωσιν των μὲ τὰ νέα συστήματα βιβλιοθηκονομίας. Εἰς τὸν τομέα αὐτὸν μεγάλη πρόοδος ἐσημειώθη μὲ τὴν δημιουργίαν Σχολῆς Βιβλιοθηκονομίας τῆς Χ.Ε.Ν.

Σύγχρονοι Βιβλιοθήκαι.

Ὁρισμός.

Διὰ τοῦ ὅρου Βιβλιοθήκη ἐννοοῦμε συλλογὴν ἐντύπου ὑλικοῦ ἢ χειρογράφων, συγκεντρωμένην εἰς ἐνιαῖον χῶρον, καὶ χρησιμεύουσαν δι' ἀνάγνωσιν, μελέτην καὶ ἔρευναν. Πολλὰ βιβλιοθήκαι περιλαμβάνουν ἐπίσης εἰς τὴν συλλογὴν των χάρτας, μικροφίλμς, διαφανείας, δίσκους γραμμοφώνου καὶ ταινίας μαγνητοφώνου.

Σκοποί.

Οἱ βασικοὶ σκοποί, τοὺς ὁποίους ἐξυπηρετοῦν αἱ βιβλιοθήκαι, εἶναι οἱ ἑξῆς τρεῖς :

- 1) Ἡ μόρφωσις τῶν ἀναγνωστῶν.
- 2) Ἡ πνευματικὴ ψυχαγωγία των.
- 3) Ἡ ἐνημέρωσις τῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐρευνητῶν.

1. Πλήρη κατάλογον τῶν ἐλληνικῶν βιβλιοθηκῶν, ἔχει δημοσιεύσει τὸ Ὑπουργεῖον Προεδρίας Κυβερνήσεως.

Ἐκάστη βιβλιοθήκη δὲν ἐξυπηρετεῖ ἀπαραιτήτως καὶ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς σκοποὺς. Οἱ σκοποὶ τῶν βιβλιοθηκῶν καθορίζονται ὑπὸ τῶν ἰδρυμάτων καὶ τῶν ὀργανισμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήκουν, καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, τὸ ὁποῖον προτίθενται νὰ ἐξυπηρετήσουν.

Εἶδη Βιβλιοθηκῶν.

Ἑθνικαὶ Βιβλιοθήκαι.

Αἱ Ἑθνικαὶ Βιβλιοθήκαι ἔχουν σκοπὸν τὴν συγκέντρωσιν καὶ διαφύλαξιν τοῦ συνόλου τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ μιᾶς χώρας. Συγκεντρώνουν δηλαδὴ τὴν πνευματικὴν κληρονομίαν ἐνὸς λαοῦ. Συχνὰ αἱ συλλογαὶ τῶν περιέχουν καὶ παλαιὰ χειρόγραφα καὶ βιβλία.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη λαμβάνει, βάσει νόμου, δύο ἀντίτυπα ἐξ ἐκάστου ἐντύπου, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται εἰς τὴν χώραν. Παραλλήλως ὅμως καταβάλλεται προσπάθεια συνεχοῦς ἐνημερώσεώς της καὶ διὰ ξένων βιβλίων, ὥστε ὁ χαρακτήρ αὐτῆς νὰ μὴ περιορίζεται εἰς τὰ Ἑθνικὰ μόνον πλαίσια.

Δημόσιαι Βιβλιοθήκαι.

Ἡ Δημοσίαι Βιβλιοθήκη ἀπευθύνεται ἐν γένει εἰς τὸ κοινὸν μιᾶς πόλεως, ἐνὸς χωρίου, μιᾶς κοινότητος. Εἶναι τὸ πνευματικὸν κέντρον κοινότητος ἀνθρώπων, πρὸς τοὺς ὁποίους προσφέρει ψυχαγωγίαν, ἐπαγγελματικὴν βοήθειαν καὶ ἐγκυκλοπαιδικὰς γνώσεις. Ἡ συλλογὴ τῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν της περιλαμβάνει συνήθως «λίγα ἀπ' ὅλα», ὥστε νὰ καλύπτῃ τὰ ἐνδιαφέροντα ὅλων τῶν ἀναγνωστῶν της ἀκόμη καὶ τῶν παιδίων. Κατὰ κανόνα ἡ Δημοσίαι Βιβλιοθήκη δανεῖζει τὰ βιβλία της.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐδημιουργήθησαν καὶ κινηταὶ δανειστικαὶ βιβλιοθήκαι, αἱ ὁποῖαι μεταφέρουν τὸ ἐντυπον ὑλικὸν εἰς ἀπομονωμένας περιοχὰς καὶ χωρία.

Εἰδικαὶ Βιβλιοθήκαι.

Ὁ ὅρος Εἰδικὴ Βιβλιοθήκη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν χαρακτηρίζει τὰς βιβλιοθήκας, αἱ ὁποῖαι εἰδικεύονται εἰς ὠρισμένα θέματα. Συνήθως αἱ βιβλιοθήκαι αὗται ἀνήκουν εἰς ὀργανισμοὺς, ἰδρύματα, νοσοκομεῖα ἢ ἑταιρείας.

Ἀρχικῶς δὲν ὑπῆρχον οὐσιώδεις διαφοραὶ ὡς πρὸς τὴν ὀργάνωσίν των καὶ τὸν τρόπον λειτουργίας των ἀπὸ τὰς ἄλλας βιβλιοθηκῶν. Ἡ μόνη διαφορὰ συνίστατο εἰς τὸ ὅτι τὸ ὑλικόν των περιωρίζετο μόνον εἰς ἓνα κλάδον τῆς ἐπιστήμης. Τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη ἡ ἀλματώδης πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας καὶ ἡ ἀνάγκη τῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐρευνητῶν νὰ ἀνευρίσκουν ταχέως καὶ ἀσφαλῶς τὰς πληροφορίας, τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν ἐργασίαν των, μετέβαλον τὴν μορφήν τῆς Εἰδικῆς Βιβλιοθήκης. Σήμερον ἡ Εἰδικὴ Βιβλιοθήκη ἔχει λάβει πλέον τὴν μορφήν κέντρου πληροφοριῶν, ὅπου εἰδικευμένοι βιβλιοθηκῆριοι μὲ τὴν βοήθειαν ἐνημερωμένου ὑλικοῦ (βιβλία, περιοδικά, ἀνάτυπα, εἰκόνας, εὑρετήρια, μικροφίλμς κ.λπ.) ἔχουν τὴν δυνατότητα εἰς δεδομένην στιγμήν νὰ δίδουν τὴν αἰτουμένην πληροφορίαν.

Ἡ ὀνομασία «Εἰδική» ἐθεωρήθη ὑπὸ πολλῶν ὡς μὴ ἀνταποκρινόμενη πλέον πρὸς τὴν δραστηριότητα μιᾶς βιβλιοθήκης τοῦ εἶδους αὐτοῦ. Κατόπιν τούτου ἡ Εἰδικὴ Βιβλιοθήκη ἀπέκτησε καὶ ἄλλας ὀνομασίας, ὅπως «Κέντρον Τεκμηριώσεως», «Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν», «Βιβλιοθήκη δι' Ἑρευναν», «Τεχνικὴ Βιβλιοθήκη» κ.ἄ.

Σχολικαὶ Βιβλιοθήκαι.

Ἀνήκουν εἰς σχολεῖα καὶ τὸ περιεχόμενόν των προορισμὸν ἔχει νὰ βοηθήσῃ τοὺς καθηγητὰς εἰς τὴν διδασκαλίαν των καὶ τοὺς μαθητὰς εἰς τὰ μαθήματα καὶ τὰς σχολικὰς των ἐργασίας. Ἡ Σχολικὴ Βιβλιοθήκη δίδει εἰς τὸν μαθητὴν τὴν δυνατότητα νὰ διδαχθῇ τὴν ὀρθὴν μέθοδον εἰς τὴν ἀναζήτησιν πληροφοριῶν καὶ τὴν λύσιν τῶν ἀποριῶν του. Εἶναι ἀκόμη τὸ πρῶτον βῆμα διὰ τὴν δημιουργίαν νέων ἀνθρώπων, ἔχοντων περισσοτέρας ἐγκυκλοπαιδικὰς γνώσεις καὶ εὐρυτέρας ἀντιλήψεις.

Πανεπιστημιακαὶ Βιβλιοθήκαι.

Εἶναι αἱ βιβλιοθήκαι, αἱ ὅποια ἔξυπηρετοῦν μαθητὰς, φοιτητὰς καὶ σπουδαστὰς ἀνωτάτων σχολῶν. Αἱ Πανεπιστημιακαὶ Βιβλιοθήκαι πρέπει νὰ θέτουν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν, ἐκτὸς τῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν, τὰ ὅποια εἶναι γραμμένα εἰς τὴν γλῶσσαν των, καὶ ξένα συγγράμματα καὶ περιοδικά, ὥστε αὐτοὶ νὰ ἐνημερώνωνται διὰ τὰς ἐξελίξεις τῆς ἐπιστήμης.

ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΒΙΒΛΙΩΝ

Γενικά.

Ἀπὸ τοὺς βασικωτέρους σκοποὺς κάθε βιβλιοθήκης εἶναι νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην τὸ βιβλίον, τὸ ἐντυπον, ἢ τὴν πληροφορίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ.

Ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων καὶ ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς βιβλιοθήκης, τῶν σκοπῶν, τοὺς ὁποίους θέλει νὰ ἐξυπηρετήσῃ καὶ τοῦ εἶδους τῶν ἀναγνωστῶν, οἱ ὁποῖοι τὴν χρησιμοποιοῦν, θὰ προγραμματισθῇ καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν βιβλίων. Ἀκόμη θὰ πρέπει ἡ ποιότης (τὸ περιεχόμενον καὶ ἡ παρουσίασις) νὰ εἶναι ἡ καλυτέρα δυνατὴ.

Ἄρα τρία εἶναι τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ μελετήσῃ ὁ βιβλιοθηκάριος, ὁ ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀγορὰν τῶν βιβλίων: α) ὁ οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς, β) ἡ ἐκλογὴ τῶν βιβλίων καὶ γ) ἡ ποιότης τῶν βιβλίων.

α) Οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς ἀγορῶν.

Ὅπως θὰ ἀναφέρωμε εἰς τὸ Κεφάλαιον «Διαχείρισις», ὁ προϋπολογισμὸς μιᾶς βιβλιοθήκης συμπεριλαμβάνει πολλὰ σκέλη, ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ ἡ ἀγορὰ νέου ἐντύπου ὑλικοῦ.

Τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον διατίθεται ἐτησίως διὰ τὴν ἀγορὰν βιβλίων καὶ ἄλλου ἐντύπου ὑλικοῦ δὲν καθορίζεται συνήθως ἀπὸ τὸν βιβλιοθηκάριον, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ συμβούλιον ἢ τὴν ἐπιτροπὴν, ποὺ διαχειρίζεται τὰ οἰκονομικὰ τῆς βιβλιοθήκης. Ὁ βιβλιοθηκάριος, ἐν τούτοις, θὰ πρέπει νὰ ἐνημερώνῃ τακτικῶς τὴν διοίκησιν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς βιβλιοθήκης. Ἐπίσης θὰ πρέπει ἐγκαίρως, πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους, νὰ πληροφορῇται πόσα κεφάλαια θὰ διατεθοῦν τὸ ἐπόμενον ἔτος διὰ τὴν ἀγορὰν ἐντύπου ὑλικοῦ, ὥστε νὰ προγραμματίσῃ τὰς ἀγορὰς τῶν βιβλίων.

Κατ' ἀρχὰς θὰ χωρίσῃ τὰ ἀπαραίτητα κεφάλαια, διὰ νὰ πληρωθοῦν αἱ συνδρομαὶ περιοδικῶν καὶ βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἤδη

παραγγελθῇ, καὶ κατόπιν θὰ ἀποφασίσῃ πῶς θὰ διατεθοῦν τὰ ὑπόλοιπα. Ὅπωςδήποτε δὲν πρέπει νὰ ἐξαντληθοῦν ὅλα τὰ κεφάλαια ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους. Εἶναι ὀρθὸν νὰ ὑπάρχῃ ἓνα μικρὸν ἀπόθεμα, διὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν, αἱ ὁποῖαι πιθανῶς θὰ προκύψουν.

Μία νέα βιβλιοθήκη χρειάζεται βεβαίως πολὺ μεγαλύτερα κεφάλαια κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη λειτουργίας της, μέχρις ὅτου ἀποκτήσῃ μίαν καλὴν συλλογὴν. Κατόπιν τὰ κεφάλαια μειώνονται καὶ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν καὶ ἀνανέωσιν τῶν βιβλίων. Οὐδέποτε βεβαίως εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ὅτι μία βιβλιοθήκη συνεπλήρωσε τὴν συλλογὴν της καὶ ὅτι δύναται πλέον νὰ τερματισθῇ ἡ ἀγορὰ νέων βιβλίων.

Ἡ οἰουδήποτε εἰδους βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία θὰ παύσῃ νὰ ἀνανεώνεται καὶ νὰ συμπληρῶνῃ τὰ κενὰ της, πολὺ γρήγορα θὰ νεκρωθῇ, διότι δὲν θὰ εἶναι ἐνημερωμένη.

β) Ἑκλογή βιβλίων. Κατάρτισις μιᾶς καλῆς συλλογῆς.

Ἡ ὀρθὴ ἐκλογή τῶν βιβλίων καὶ τῶν λοιπῶν ἐντύπων εἶναι ἴσως ἡ σημαντικωτέρα ἐργασία, ἡ ὁποία γίνεται εἰς μίαν βιβλιοθήκην. Πρέπει νὰ γίνεται συστηματικῶς καὶ μὲ γνώμονα τοὺς σκοποὺς, τοὺς ὁποίους ἐξυπηρετεῖ, ὥστε ἡ συλλογὴ τῶν βιβλίων της νὰ καλύπτῃ ὁμοιομερῶς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν γνώσεων, ποὺ ἔχει προγραμματισθῇ νὰ περιέχῃ.

Τὸ πρῶτον ἐπομένως μέλημα τοῦ βιβλιοθηκαρίου θὰ εἶναι νὰ κατατοπισθῇ εἰς τοὺς τομεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους εἰδικεύεται ἡ βιβλιοθήκη. Διὰ τῆς μελέτης σχετικῶν βιβλίων ἢ ἄρθρων εἰς καλὰς ἐγκυκλοπαιδεῖας θὰ ἀποκτήσῃ γενικὰς γνώσεις καὶ θὰ ἀντιληφθῇ τὴν διάρθρωσιν ἐκάστης ἐπιστήμης.

Καλὸν θὰ εἶναι ἐπίσης νὰ μελετήσῃ καὶ μίαν σύντομον ἱστορίαν ἐκάστης ἐξ αὐτῶν, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἐξέλιξιν της, καὶ τοὺς μεγάλους συγγραφεῖς καὶ ἐρευνητάς, οἱ ὁποῖοι συνέδεσαν τὸ ὄνομά των μὲ αὐτήν, ὥστε νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὸ ἔργον των εἰς τὴν συλλογὴν τῆς βιβλιοθήκης. Συνεχῶς δὲ θὰ πρέπει νὰ ἐνημερώνεται διὰ τῶν περιοδικῶν, ἡμερησίων καὶ τῶν ἐτησίων συμπληρωμάτων τῶν ἐγκυκλοπαιδεῶν ὡς πρὸς τὰς νεωτέρας ἐξελίξεις.

Ἐπίσης ὁ βιβλιοθηκάριος θὰ φροντίσῃ νὰ κατατοπισθῇ διὰ τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς βιβλιοθήκης, δηλαδὴ διὰ τὰ ἐνδιαφέροντα, τὴν ἐργασίαν, τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἡλικίαν του. Ὅπως εἶναι φυσικόν, ἄλλα βιβλία θὰ ἐπιλέξῃ δι' ἐνηλίκους καὶ ἄλλα διὰ παιδιά, ἄλλα δι' ἀγρότας καὶ ἄλλα διὰ κατοίκους τῶν πόλεων, ἄλλα διὰ φοιτητὰς καὶ ἄλλα δι' ἐπιστήμονας καὶ ἐρευνητὰς.

Γενικαὶ Δημόσιαι Βιβλιοθήκαι.

Ἡ ἐκλογή τῶν βιβλίων γίνεται ἀπὸ τὸν ὑπεύθυνον βιβλιοθηκάριον, θὰ ληφθῇ ὅμως ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ γνώμη τῶν συνεργατῶν του καὶ τοῦ κοινοῦ τῆς βιβλιοθήκης.

Ἡ συλλογὴ θὰ περιέχῃ βιβλία γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, σχετικὰ μὲ διάφορα θέματα καὶ ἐπιστήμας. Τὸ ἐπίπεδόν των θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκεται ἡ βιβλιοθήκη, καὶ ἀπὸ τὸ ἐπίπεδον τῆς μορφώσεως τοῦ κοινοῦ. Ἡ συλλογὴ θὰ περιέχῃ ἐπίσης βιβλία λογοτεχνικὰ (ποίησιν, μυθιστόρημα, διήγημα, θέατρον κ.λπ.). Θὰ προτιμηθῇ κατ' ἀρχὴν ἡ λογοτεχνικὴ παραγωγὴ τῆς χώρας, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ βιβλιοθήκη. Γενικῶς εἴτε πρόκειται περὶ βιβλίων λογοτεχνικῶν εἴτε ὅχι θὰ προτιμηθοῦν βιβλία γραμμένα εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῆς τῆς χώρας, δὲν θὰ πρέπει ὅμως νὰ ἀγνοηθῇ καὶ ἡ παραγωγὴ τῶν ἄλλων λαῶν.

Σχολικαὶ καὶ Πανεπιστημιακαὶ Βιβλιοθήκαι.

Ἡ ἐκλογή γίνεται μὲ βάσιν τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα διδάσκονται, καὶ τὸ ἐπίπεδον τῆς σχολῆς. Βαρύνουσα εἶναι ἡ γνώμη τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῖται τελείως καὶ ἡ γνώμη τῶν σπουδαστῶν.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα διδάσκονται εἰς τὴν σχολὴν, καλὸν εἶναι νὰ περιέχῃ ἡ βιβλιοθήκη βιβλία λογοτεχνικὰ καὶ ἄλλα γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, τὰ ὁποῖα θὰ βοηθήσουν τοὺς σπουδαστὰς νὰ ἀποκτήσουν εὐρυτέραν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν.

Εἰδικαὶ Βιβλιοθήκαι.

Ἡ ἐπιλογή τῶν βιβλίων γίνεται ἀναλόγως τῶν θεμάτων εἰδικεύσεως τῆς βιβλιοθήκης ἢ συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ Ὄργανισμοῦ,

ποῦ ἐξυπηρετεῖ. Εἰς τὰ Ἰδρύματα Ἑρευνῶν ἡ ἐκλογή καθορίζεται ἀναλόγως τῶν προγραμμάτων ἐρεῦνης, ὁ δὲ βιβλιοθηκάριος ἀναλαμβάνει νὰ συγκεντρώσῃ τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν καὶ νὰ παρακολουθῇ συνεχῶς τὰς νέας ἐκδόσεις. Ὑπάρχει στενὴ συνεργασία βιβλιοθηκαρίου καὶ ἐπιστημόνων καὶ ζητεῖται ἡ γνώμη τῶν ἐρευνητῶν. Ὅπωςδὴποτε ἡ τελευταία εὐθύνῃ βαρύνει πάντοτε τὸν βιβλιοθηκάριον.

Πληροφοριακὰ βιβλία.

Ὑπάρχουν ὠρισμένα βασικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχῃ καθε βιβλιοθήκη, ἀνεξαρτήτως τοῦ εἵδους, τῶν σκοπῶν καὶ τοῦ ἀναγνωστικοῦ της κοινοῦ. Αὐτὰ τὰ βιβλία εἶναι : γλωσσικὰ λεξικά (εἰς μίαν ἢ περισσοτέρας γλώσσας), εἰδικὰ λεξικά (λεξικά εἰδικευμένα εἰς ὠρισμένον θέμα, τεχνικά, βιογραφικὰ κ.ἄ.), ἐγκυκλοπαίδειαι, γεωγραφικοὶ ἄτλαντες, γενικὰ ἱστορικὰ βιβλία, ἱστορίαι τῆς λογοτεχνίας, τῆς τέχνης κ.λπ. Δηλαδή βιβλία *πληροφοριακά*, εἰς τὰ ὁποῖα εὐχερῶς ἀνευρίσκονται πληροφορίες περὶ διαφόρων θεμάτων καὶ τὰ ὁποῖα καλύπτουν τὸ σύνολον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων.

Βοηθήματα διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν βιβλίων.

Ὁ βιβλιοθηκάριος εἰς τὸ δύσκολον ἔργον τῆς ἐπιλογῆς τῶν βιβλίων χρειάζεται βοηθήματα. Αὐτοῦ τοῦ εἵδους βοηθήματα εἶναι αἱ βιβλιογραφίαι, οἱ κατάλογοι τῶν ἐκδοτικῶν οἰκῶν καὶ αἱ κριτικαί, αἱ δημοσιευόμεναι εἰς τὸν περιοδικὸν τύπον.

1. Βιβλιογραφία.

Ἡ λέξις βιβλιογραφία παλαιὰ ἐσήμαινε τὴν γραφὴν ἢ ἀντιγραφὴν χειρογράφων. Μὲ τὴν πάροδον ὁμως τῶν ἐτῶν ἥλλαξεν ἡ σημασία της καὶ σήμερον ὀνομάζομε βιβλιογραφίαν κατάλογον βιβλίων ἢ χειρογράφων, ὁ ὁποῖος ἀναγράφει τὰ κυριώτερα στοιχεῖα αὐτῶν, δηλαδή τὸν συγγραφέα, τὸν τίτλον, τὸν ἐκδότην, τὸν τόπον καὶ χρόνον ἐκδόσεως, ἐνίοτε καὶ τὴν τιμὴν των.

Αἱ βιβλιογραφίαι δυνατὸν νὰ περιλαμβάνουν καὶ καταλόγους ἄλλου ἐντύπου ὑλικοῦ, ὅπως διατριβῶν, κρατικῶν ἐκδόσεων κ.λπ.

Ἦτο πάντοτε ἀπαραίτητον νὰ διαθέτουν αἱ βιβλιοθήκαι βιβλιογραφίας, διὰ νὰ γνωρίζῃ ὁ βιβλιοθηκάριος τὰ ὑπάρχοντα βιβλία,

νὰ παρακολουθῇ τὰ ἐκδιδόμενα καὶ νὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα ἐπιλογῆς τῶν καταλλήλων. Ταυτοχρόνως δὲ νὰ δύναται νὰ διευκολύνῃ τοὺς ἀναγνώστας εἰς τὸ νὰ ἐντοπίσουν ὅ,τι τοὺς ἐνδιαφέρει. Τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτι ἡ ραγδαία πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἡ αὐξησις τῆς κυκλοφορίας νέων βιβλίων ἔχουν καταστήσει πλέον ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην πλήρους καὶ ἐνημερωμένης βιβλιογραφίας.

Οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ ἐρευνηταὶ πρέπει νὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ παρακολουθοῦν καὶ νὰ γνωρίζουν τὴν κίνησιν καὶ τὴν ἔκδοσιν τῶν βιβλίων. Ἔτσι φθάνομε εἰς σημεῖον, ὥστε ἡ βιβλιογραφία νὰ εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὰς ἐπιστήμας, τὰς ὁποίας ἐξυπηρετεῖ, καὶ ἐξ ἴσου σημαντικὴ μὲ αὐτάς.

Εἶδη βιβλιογραφιῶν.

Τὰς βιβλιογραφίας εἶναι δυνατόν νὰ κατατάξωμεν εἰς διάφορα εἶδη ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου των :

α) *Βιβλιογραφίας βιβλιογραφιῶν* : εἶναι οἱ κατάλογοι τῶν βιβλιογραφιῶν.

β) *Γενικὰς βιβλιογραφίας* : εἶναι βιβλιογραφίαι, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρουν βιβλία σχετικὰ μὲ ὅλα τὰ θέματα. Π.χ. οἱ κατάλογοι βιβλίων τῶν γενικῶν βιβλιοθηκῶν ἀποτελοῦν εἶδος γενικῆς βιβλιογραφίας.

Τὰς γενικὰς βιβλιογραφίας διαιροῦμεν εἰς *Διεθνεῖς βιβλιογραφίας* καὶ *Ἑθνικὰς βιβλιογραφίας*.

Αἱ διεθνεῖς Γενικαὶ Βιβλιογραφίαι. Περιέχουν βιβλία ἐκδιδομένα εἰς διαφόρους χώρας καὶ γραμμένα εἰς διαφόρους γλώσσας. Καὶ εἰς αὐτάς ὅμως τὰς βιβλιογραφίας ὑπάρχει συνήθως χρονικὸς περιορισμός, διότι βεβαίως εἶναι τεχνικῶς πολὺ δύσκολον νὰ βιβλιογραφηθοῦν ὅλα τὰ βιβλία, ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου. Ἐν τούτοις ἡ UNESCO μελετᾷ τὸ θέμα τῆς δημιουργίας ἑνὸς καταλόγου, ὁ ὁποῖος θὰ συνεκέντρωνε τὴν παγκόσμιον βιβλιογραφίαν ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Ἡ πρώτη προσπάθεια διὰ μίαν Διεθνῆ Γενικὴν Βιβλιογραφίαν εἶναι ἀρκετὰ παλαιά. Πρῶτος ὁ C. Gesner ἐξέδωκε τὸ 1545 εἰς τὴν Ζυρίχην βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον *Bibliotheca Universalis*. Φυσικὰ τὰ κριτήρια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διέφερον τῶν σημερινῶν. Ἐν τούτοις ἡ *Bibliotheca Universalis* περιέχει ὅσα βιβλία ἐτυπώθησαν ἀπὸ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς τυπογραφίας ἕως τὸ 1545 εἰς τὴν Λατινικὴν,

Ἑλληνικὴν καὶ Ἑβραϊκὴν (βεβαίως ὄχι ὅλα, ἀλλὰ ὅσα ἐγνώριζεν ὁ συγγραφεὺς).

Αἱ Ἑθνικαὶ Γενικαὶ Βιβλιογραφίαι εἶναι αἱ γενικαὶ βιβλιογραφίαι, αἱ περιλαμβάνουσιν ὅσα βιβλία ἔχουν ἐκδοθῇ εἰς ὠρισμένον κράτος ἀσχέτως γλώσσης ἢ βιβλία, τὰ ὅποια ἔχουν γραφῇ εἰς ὠρισμένην γλῶσσαν ἀσχέτως τοῦ τόπου ἐκδόσεώς των.

Αἱ Ἑθνικαὶ Βιβλιογραφίαι συνήθως ἐκδίδονται ἀπὸ ἑνα ἐπίσημον ὀργανισμόν, ὅπως π.χ. αἱ Ἑθνικαὶ Βιβλιοθηकाὶ. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι ἀπόλυτον καὶ εἰς πολλὰ κράτη τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιογραφίαν ἔχουν ἀναλάβει ὑπευθύνως μεγάλοι ἐκδοτικοὶ Ὀργανισμοί.

γ) *Εἰδικὰς βιβλιογραφίας* : ἀφοροῦν εἰς συγκεκριμένα θέματα καὶ ἀναφέρουν βιβλία, τὰ ὅποια ἀσχολοῦνται μὲ ὠρισμένας ἐπιστήμας.

δ) *Βιβλιογραφίας διατριβῶν* : περιέχουν τὰς διατριβάς, αἱ ὁποῖαι ὑποβάλλονται εἰς τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα.

Κατωτέρω ἀναγράφονται ὠρισμένοι ἀπὸ τὰς σημαντικωτέρας ἑλληνικὰς καὶ ξένας βιβλιογραφίας, ὡς πρόχειρον βοήθημα διὰ τὸν ἀναγνώστην.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΩΝ

Βιβλιογραφίαι Βιβλιογραφιῶν.

Ἡ πληρεστέρα εἶναι :

Besterman, Th.

A world bibliography of bibliographies. 4th ed., Geneva, Societas Bibliographica, 1965 - 1966.

Ἀναφέρει περισσοτέρας τῶν 117.000 βιβλιογραφίας, τοποθετημένας κατὰ θέμα καὶ εὐρετήριον συγγραφέως, τίτλων καὶ ὑποτίτλων. Εἶναι διεθνὴς βιβλιογραφία, δηλαδὴ δὲν περιορίζεται εἰς ὠρισμένον κράτος ἢ γλῶσσαν. Περιέχει ἀναδρομικὰς καὶ τρεχούσας βιβλιογραφίας. Ἀναφέρομεν ἐπίσης :

Φουσάρα, Γ. Ι.

Βιβλιογραφία τῶν Ἑλληνικῶν Βιβλιογραφιῶν 1791 - 1947.

Ἀθῆναι, Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας», 1961.

Χορηγία Βασιλικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν.

Περιέχει γενικὰς καὶ εἰδικὰς βιβλιογραφίας, καταλόγους βιβλιοθηκῶν, καταλόγους ἐκδοτῶν καὶ βιβλιοπωλείων, βιβλιογραφίας προσώπων καὶ βιβλιογραφικὰ περιοδικά.

Ἑθνικαὶ Γενικαὶ Βιβλιογραφίαι :

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καταβάλλονται προσπάθειαι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος : Ὡρισμένοι ἀπὸ τὰς βιβλιογραφίας, αἱ ὁποῖαι ἐτέθησαν παλαιότερον εἰς κυκλοφορίαν, εἶναι :

Legrand, Emile

- Bibliographie Hellénique, ou Description Raisonnée des ouvrages publiés en grec par des Grecs aux XV et XVI siècles. Paris, Leroux, 1885-1906, 4 vol.
- Bibliographie Hellénique, ou Description Raisonnée des ouvrages publiés par des Grecs aux dix-septième siècle. 1894 - 1903, 5 V. (Περιλαμβάνει κάθε ἔργον, πὺ ἐχει ὡς συγγραφέα ἢ ἐκδότην Ἑλληνα).
- Bibliographie Hellénique, ou Description Raisonnée des ouvrages, publiés par des Grecs au dix-huitième siècle, 1918 - 1928, 2 Vol., Paris. Ἐξεδόθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συγγραφέως, ἀφοῦ συνεπληρώθη ἀπὸ τοὺς Louis Petit καὶ Hubert Pernot.

Γκίνη, Δ. Σ. — Μέξα, Β.Γ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800 - 1863.

Ἐκδοσις Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1939, 1941, 1957, 3 τόμ.

Τρέχουσαι:

Δελτίον Ἑλληνικῆς Βιβλιογραφίας.

Ἐκδ. Ὑπουργείου Προεδρείας τῆς Κυβερνήσεως, 1962—

Bulletin analytique de bibliographie hellénique. Athènes, Institut Français d'Athènes, 1947—

Καλύπτει τὴν βιβλιογραφίαν ἀπὸ τοῦ 1945 καὶ ἐντεῦθεν. Βιβλιογραφεῖ ἐκτὸς ἀπὸ βιβλία καὶ ἄρθρα περιοδικῶν. Ἐπίσης, ἀναλύει τὸ περιεχόμενον τῶν βιβλίων καὶ τῶν ἄρθρων.

Ὡρισμένοι ἀπὸ τὰς τρεχούσας ξένας Ἑθνικὰς Βιβλιογραφίας εἶναι καὶ αἱ ἑξῆς:

The British National Bibliography.

London, The Council of the British National Bibliography, 1950—
 'Εκδίδεται εἰς ἐβδομαδιαῖα φυλλάδια, τὰ ὁποῖα συνδέονται καὶ ταυτο-
 χρόνως ἀνακατατάσσονται ἀνὰ τρίμηνον καὶ ἐξάμηνον. Εἰς τὸ τέλος
 τοῦ ἔτους ἐκδίδεται ἓνας τόμος μὲ εὐρετήριον κατὰ συγγραφέα, τίτλον
 καὶ θέμα.

Bibliographie de la France.

Paris, Cercle de la Librairie, 1811—

'Εκδίδεται εἰς ἐβδομαδιαῖα φυλλάδια. Διαιρεῖται εἰς τρία μέρη :

- 1) Κυρίως Βιβλιογραφίαν
- 2) Χρονικά
- 3) 'Αγγελίας

Εἰς τὴν βιβλιογραφίαν περιέχονται τὰ νέα βιβλία. 'Ενίοτε ἐκδίδει
 καὶ συμπληρώματα περιέχοντα καταλόγους νέων περιοδικῶν, δια-
 τριβῶν, ἔργων μουσικῆς κ.λπ.

Τὰ ἐβδομαδιαῖα φυλλάδια συνδέονται καὶ ἀνακατατάσσονται ἀνὰ
 μῆνα, τρίμηνον, ἐξάμηνον. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἐκδίδεται τόμος
 «Les livres de l'année».

Deutsche Nationalbibliographie.

Leipzig, Deutschen Bücherei, 1931 - 1944.

Ἦτο ἡ 'Εθνικὴ βιβλιογραφία τῆς Γερμανίας.

'Απὸ τὸ 1945 ἐκδίδεται ἐτησίως καὶ ὀνομάζεται :

Jahresverzeichnis des deutschen Schrifttums. 1945—

Καλύπτει τὴν βιβλιογραφίαν τῆς 'Ανατολικῆς Γερμανίας.

Deutsche Bibliographie.

Frankfurt am Main, Deutsche Bibliothek, 1947—

'Εκδίδεται ἐβδομαδιαίως καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἀνακατατάσσεται.

Εἶναι ἡ βιβλιογραφία τῆς Δυτικῆς Γερμανίας.

Bibliografia nazionale italiana.

Firenze, 1886—

'Εκδίδεται μηνιαίως.

Cumulative book index.

New York, Wilson, 1898—

Ἐκδίδεται μηνιαίως. Ἀνακατατάσσεται ἀνὰ ἑξ μῆνας καὶ κατ' ἔτος, καὶ περιέχει τὰ βιβλία, τὰ ὅποια ἐκδίδονται ἀνὰ τὸν κόσμον εἰς τὴν ἀγγλικήν.

Knizhnaia letopis.

Vsesoiuznaia Knizhnaia Palata, Moskva, 1907 —

Περιέχει ὅλα τὰ βιβλία καὶ φυλλάδια, τὰ ἐκδιδόμενα εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν. Ἐκδίδεται ἐβδομαδιαίως καὶ ἀνακατατάσσεται ἐτησίως ὑπὸ τὸν τίτλον Ezhegodnik Knigi CSSR

Εἰδικαὶ Βιβλιογραφίαι.

Μερικὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν εἰδικὴν Βιβλιογραφίαν:

Κοκρίλα, Ε.

Ἱστορικὴ βιβλιογραφία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν 1470 - 1941. 2 τόμοι, Ὑπ. Γεωργίας, Ἀθῆναι, 1938, 1941.

Χαραλάμπη Δ.

Γεωλογικὴ καὶ φυσικογεωγραφικὴ βιβλιογραφία τῆς Ἑλλάδος 1500 - 1959. Ἀθῆναι, 1961.

Quinze ans de bibliographie historique en Grèce (1950-1964). Athènes, Centre de Recherche Néo-hellénique de la Fondation de la Recherche Scientifique, 1966.

Ζῶρας Γ. Θ. — Μπουμπουλίδης, Φ. Κ.

Βιβλιογραφικὸν δελτίον νεοελληνικῆς φιλολογίας. Σπουδαστήριον Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, 1959 - 1965.

Ἐκτὸς ἀπὸ βιβλία περιέχει ἐργασίας καὶ ἄρθρα ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν Νεοελληνικὴν φιλολογίαν.

Μπουμπουλίδης, Φαίδων Κ.

Βιβλιογραφία νεοελληνικῆς φιλολογίας τοῦ ἔτους 1966. Ἀθῆναι, 1969.

Ἐπίσης ἡ Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν (ΕΕΒΣ) καὶ τὸ περιοδικὸν «Ἀθηνᾶ» τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας περιλαμβάνουν

κατ' ἔτος ἐκτενεῖς συστηματικὰς βιβλιογραφίας ἐπὶ ἀναλόγων θεμάτων.

Λόγω τῆς πληθώρας ὅμως τῶν βιβλίων, τὰ ὅποια ἐκδίδονται τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ διὰ τὰ διευκολυνθοῦν ὁ βιβλιοθηκᾶριος καὶ ὁ ἐπιστήμων εἰς τὴν ἐκλογὴν των, συχνὰ αἱ εἰδικαὶ βιβλιογραφίαι κάνουν μίαν ἐπιλογὴν καὶ καταγράφουν μόνον τὰ καλύτερα βιβλία εἰς τὸ εἶδος των. Π.χ.

Aslib book list. A monthly list of recommended scientific and technical books.

London, Aslib, 1935—

Ἐκδίδεται μηνιαίως καὶ ἐπιλέγει τὰ καλύτερα βιβλία φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνολογίας εἰς τὴν ἀγγλικήν.

Book review digest.

New York, H. W. Wilson, 1905 —

Καταγράφει τὰ καλύτερα βιβλία, τὰ ὅποια ἐκδίδονται εἰς τὰς Η.Π.Α., ἐπὶ μὴ τεχνικῶν θεμάτων.

Συγκεντρώνει βιβλιοκρισίας ἀπὸ ὑπεύθυνα περιοδικά. Ἐκδίδεται μηνιαίως καὶ ἀνακατατάσσεται ἑτησίως.

Technical book review index.

New York, Special Libraries Association, 1935—

Ἐκδίδεται μηνιαίως (ἐκτὸς Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου).

Βιβλιογραφίαι Διατριβῶν.

Καταλόγους τῶν διατριβῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γίνει ἀποδεκταί, ἐκδίδουν πολλὰ Πανεπιστήμια καὶ ἐκδοτικοὶ οἴκοι.

Ἀναφέρομε μετὰξὺ ἄλλων :

Εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Αἱ διατριβαὶ περιέχονται εἰς τὸ «Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιογραφίας» καὶ εἰς τὸ «Bulletin analytique de bibliographie hellénique».

Εἰς τὴν Γαλλίαν.

Αἱ διατριβαὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν «Bibliographie de la France».

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Ἡ ASLIB ἐκδίδει τὸ «Index to theses accepted for higher degrees in the Universities of Great Britain and Ireland».

Εἰς τὴν Ἀμερικήν.

Διὰ τὰ ἔτη 1933 - 1957 ἔχει ἐκδόσει ἡ Wilson Co. «Doctoral dissertations accepted by American Universities, 1933 - 1957», τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖται ἀπὸ :

Index to American doctoral dissertations. Ann Arbor, Univ. of Michigan, 1957—

*II. * Ἄλλα βοηθήματα διὰ τὴν ἐκλογὴν βιβλίων.*

Ἡ ἀνάγκη συνεχοῦς ἐνημερώσεως ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν βιβλιοθηκᾶριον νὰ παρακολουθῇ ἐπίσης τὰς *βιβλιοκρισίας*, τὰς δημοσιευομένας εἰς *περιοδικὰ* καὶ *ἐφημερίδας*. Τὰ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ συνήθως περιέχουν βιβλιοκρισίας μελετῶν καὶ βιβλίων ἀναλόγου ἐνδιαφέροντος. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐφημερίδες δημοσιεύουν κριτικάς, συνήθως περὶ βιβλίων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Πολὺ χρήσιμοι τέλος εἶναι οἱ *κατάλογοι τῶν ἐκδοτικῶν οἴκων*.

γ) Ποιότης βιβλίων.

Τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ παραγωγή βιβλίων ἔχει αὐξηθῇ σημαντικῶς καὶ ὅπως εἶναι φυσικὸν οὔτε τὸ περιεχόμενον, οὔτε ἡ ἐμφάνισις ὅλων εἶναι ἐξ ἴσου καλὴ. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ καταβάλλεται εἰδική προσπάθεια, ὥστε νὰ ἀγοράζωνται τὰ καλύτερα, εἰς τὸν τομέα τῶν, βιβλία.

Διὰ τὸ περιεχόμενον, ἐὰν οἱ συγγραφεῖς δὲν εἶναι γνωστοὶ καὶ καθιερωμένοι, θὰ ἐπιδιώξη ὁ βιβλιοθηκᾶριος νὰ κατατοπισθῇ ἀπὸ κριτικάς, εἰδικὰς βιβλιογραφίας ἢ τὴν γνώμην εἰδικῶν ἐπιστημόνων.

Ὡς πρὸς τὴν ἐμφάνισιν, τὴν ἐκτύπωσιν, τὸν χάρτην ἐκτυπώσεως, τὴν εἰκονογράφησιν κ.λπ. ὁ βιβλιοθηκᾶριος θὰ βασισθῇ εἰς τὴν σοβαρότητα τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου, ὁ ὁποῖος ἐκδίδει τὸ βιβλίον, ἢ θὰ ἐπιδιώξη νὰ ἴδῃ τὸ ἐντυπον, ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ ἰδίαν γνώμην.

Ἀγορά βιβλίων.

Ἀρχεῖον Παραγγελιῶν.

Διὰ τὰς παραγγελίας τῶν βιβλίων αἱ βιβλιοθήκαι πρέπει νὰ τηροῦν συστηματικὸν ἀρχεῖον. Κατὰ τὴν γνώμην μας τὸ πρακτικώτερον καὶ ἀπλούστερον εἶναι τὸ ἀρχεῖον εἰς δελτία. Εἰς τὰ δελτία αὐτὰ καταγράφεται πρῶτον τὸ ὄνομα (ἢ τὰ ὀνόματα) τοῦ συγγραφέως τοῦ βιβλίου, κατόπιν ὁ τίτλος, ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος καὶ ἡ ἡμερομηνία ἐκδόσεως. Ἄλλαι πληροφορίες, αἱ ὁποῖαι σημειώνονται ἐπίσης εἰς τὰ δελτία, εἶναι ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου, ἡ ἡμερομηνία παραγγελίας καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βιβλιοπώλου, εἰς τὸν ὁποῖον παρηγγέλθη τὸ βιβλίον. Ἐὰν τὸ βιβλίον ἀποτελῇται ἀπὸ περισσοτέρους τοῦ ἑνὸς τόμους, καταγράφουμε καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν τόμων.

Ἐνα ὑπόδειγμα δελτίου τοῦ εἴδους αὐτοῦ εἶναι τὸ ἀκόλουθον :

Συγγραφεὺς	
Τίτλος	
.....	
Ἐκδ.	Ἡμερ. Ἐκδ.
α/α τομ. I	
..... τομ. II	Τιμὴ
.....	
Ἡμερ. Παραγγελίας	Βιβλιοπωλεῖον
Ἡμερ. Παραλαβῆς	

Σχ. 1.

Ὅταν γίνῃ ἡ παραγγελία, τὰ δελτία τοποθετοῦνται ἀλφαβητικῶς κατὰ συγγραφέα εἰς μίαν ἀρχειοθήκην, ἡ ὁποία φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ».

Εἰς αὐτὴν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀνατρέχωμε πρὸ τῆς παραγγελίας νέου βιβλίου, διὰ νὰ διαπιστοῦμεν ὅτι αὐτὸ δὲν ἔχει ἤδη παραγγελθῇ. Ἐπίσης ἀπαραίτητον εἶναι νὰ ἀνατρέχωμε καὶ εἰς τὸ ἀρχεῖον

τῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης, διὰ νὰ βεβαιούμεθα ὅτι αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ἤδη εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

Παραλαβὴ νέων βιβλίων.

Ὅταν τὰ βιβλία φθάσουν εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ὁ ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος τὰ παραλαμβάνει, ἐλέγχει κατὰ πόσον τὸ βιβλίον συμφωνεῖ πρὸς τὰ στοιχεῖα τοῦ δελτίου παραγγελίας. Μεγάλῃ προσοχῇ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν χρονολογίαν ἐκδόσεως, διότι συχνὰ ὑπάρχουν καὶ παλαιότεραι ἐκδόσεις τοῦ ἰδίου βιβλίου, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχουν πιθαναὶ βελτιώσεις ἐξ ἐπανεκδόσεως. Ἀπαραίτητος ἐπίσης εἶναι ἡ φυλλομέτρησις τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ διαπιστωθῇ ὅτι δὲν εἶναι ἐλαττωματικόν. Πρέπει ἀκόμη νὰ γίνεταί καὶ ὁ ἐλεγχος τῆς τιμῆς. Αὐτὸς εἶναι σχετικῶς εὐκολος, διότι οἱ κατάλογοι ἀναγράφουν συνήθως τὴν τιμὴν.

Ὅταν ὁ βιβλιοθηκᾶριος προβῇ εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐνεργείας καὶ ἐλέγξῃ τὸ βιβλίον, σημειώνει τὴν ἡμερομηνίαν παραλαβῆς ἐπὶ τοῦ δελτίου.

Καταγραφή βιβλίων.

Τὸ ἐπόμενον βῆμα εἶναι ἡ καταγραφή τῶν νέων βιβλίων εἰς τὸ βιβλίον εἰσαγωγῆς, διὰ νὰ λάβουν αὐξοντα ἀριθμόν. Ἡ ὕπαρξις τοῦ βιβλίου εἰσαγωγῆς εἶναι πολὺ χρήσιμος, διότι μὲ τὴν βοήθειάν

α/α	ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ	ΗΜΕΡ. ΕΚΔ.	ΗΜΕΡ. ΠΑΡΑΛ.	

Σχ. 2.

του ὁ βιβλιοθηκάριος εἶναι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ πόσους τόμους διαθέτει ἡ βιβλιοθήκη καὶ πόσα βιβλία ἔχουν εἰσαχθῇ (εἴτε δι' ἀγορᾶς εἴτε ἐκ δωρεᾶς) εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἕκαστον ἔτος.

Αἱ σελίδες τοῦ βιβλίου εἰσαγωγῆς ἔχουν τὴν μορφὴν τοῦ Σχ. 2.

Εἰς τὴν τελευταίαν στήλην σημειώνομε διαφόρους παρατηρήσεις, π.χ. ἐὰν τὸ βιβλίον εἶναι δωρεά. Εἰς τὴν ἰδίαν ἐπίσης στήλην σημειώνομεν ὅλας τὰς τυχόν μεταβολάς, αἱ ὁποῖαι θὰ ὑπάρξουν : π.χ. ὅτι ἐχάθη ἡ κατεστράφη κ.λπ.

Ἐὰν ἓνα σύγγραμμα ἀποτελῇται ἀπὸ πολλοὺς τόμους, ἕκαστος ἐξ αὐτῶν θὰ ἔχῃ τὸν ἰδικόν του αὐξοντα ἀριθμόν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἐὰν ὑπάρχουν πολλὰ ἀντίτυπα τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Ὁ αὐξων ἀριθμὸς τῶν βιβλίων σημειώνεται εἰς τὴν σελίδα τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου ἄνω δεξιά. Σημειώνεται ἐπίσης καὶ εἰς τὸ δελτίον παραγγελιῶν (βλέπε σχ. 1).

Μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν βιβλίων καὶ τὴν καταγραφὴν των, τὰ δελτία παραγγελιῶν κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν συγγραφέων τοποθετοῦνται εἰς μίαν ἄλλην ἀρχειοθήκην καὶ ἀποτελοῦν πλέον τὸ *ἀρχεῖον τῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης*. Εἰς περίπτωσιν δωρεᾶς συμπληροῦμεν ἐν ἀνάλογον δελτίον, τὸ ὁποῖον τοποθετεῖται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀρχεῖον βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης. Ἐὰν δὲν ἔχουν παραληφθῇ ὅλοι οἱ τόμοι ἑνὸς συγγράμματος, τὸ δελτίον τοποθετεῖται πάλιν εἰς τὸ ἀρχεῖον τῶν παραγγελιῶν, μέχρις ὅτου συμπληρωθῇ ἡ παραγγελία.

Τέλος τὸ βιβλίον σφραγίζεται μὲ τὴν σφραγίδα τῆς Βιβλιοθήκης εἰς τὴν σελίδα τοῦ τίτλου, εἰς τὸ μέσον τοῦ βιβλίου, καθὼς καὶ εἰς τὰς δύο ἐξωτερικὰς πλευρὰς τοῦ βιβλίου καὶ εἶναι πλέον ἑτοιμον διὰ ταξινόμησιν καὶ καταλογογράφησιν.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΙΣ

Γενικά.

Ταξινόμησις καλεῖται ἡ διαίρεσις, ἡ κατάταξις τῶν εἰδῶν κατὰ τάξεις ἀναλόγως πρὸς τὰ κοινὰ αὐτῶν γνωρίσματα. Διὰ τῆς ταξινομήσεως ἐπιτυγχάνεται ἡ συγκέντρωσις τῶν ὁμοειδῶν καὶ ἡ διάκρισις τῶν ἀνομοίων.

Ἡ ταξινόμησις εἶναι φυσικὴ πρᾶξις, εἰς τὴν ὁποίαν προβαίνουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Τελείως ἀσυναισθήτως τοποθετοῦν καὶ κατατάσσουσιν νοερῶς τὸν κόσμον, τὰ ἀντικείμενα, τὰς ἐννοίας καὶ τὰς σκέψεις των. Αὕτῃ ἡ ταξινόμησις, ἡ διάκρισις κατὰ τάξεις, ἀκολουθεῖ μίαν λογικὴν καὶ εἶναι ἀποτέλεσμα μελέτης καὶ παρατηρήσεως τοῦ σχήματος, τῆς δομῆς, τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν σκοπῶν τοῦ ἀντικειμένου.

Ἀπὸ πολὺ ἔνωρις οἱ φιλόσοφοι ἐμελέτησαν τὸν κόσμον καὶ τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις καὶ προσεπάθησαν νὰ τὸν κατατάξουν εἰς κατηγορίας. Εἶναι εἰς ὅλους γνωσταὶ αἱ ταξινομήσεις τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Locke, τοῦ Bacon κ.ἄ.

Ταξινόμησις εἰς τὴν Βιβλιοθήκην.

Τὸ ὕλικόν τὸ ἐναποκείμενον εἰς τὰς βιβλιοθήκας, διὰ νὰ ἀξιοποιηθῇ, πρέπει νὰ τακτοποιηθῇ κατὰ λογικὸν τρόπον, διότι ἄλλως αἱ βιβλιοθήκαι θὰ μετεβάλλοντο εἰς ἀποθήκας βιβλίων, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἀναγνώστης δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ προσανατολισθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ τὰς ἀπαιτουμένας πληροφορίας. Ἡ ἀνάγκη πρὸς ταξινόμησιν κατενοήθη ἔνωρις ὑπὸ τῶν βιβλιοθηκαρίων, οἱ ὅποιοι καὶ ἐδοκίμασαν κατὰ καιροὺς διάφορα συστήματα ταξινομήσεως.

Ἀπεπειράθησαν νὰ ταξινομήσουν τὰ βιβλία συμφώνως πρὸς τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα, τὸν συγγραφέα ἢ ἐκδότην, τὴν χρονολογίαν ἐκδόσεως κ.λπ., διὰ νὰ καταλήξουν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ λογικώτερον καὶ εὐχρηστότερον σύστημα ἦτο ἡ ταξινόμησις συμφώνως πρὸς

τὸ περιεχόμενόν των. Διὰ τῆς ταξινομήσεως αὐτῆς εὐρίσκονται συγκε-
τρωμένα τὰ βιβλία, τὰ ἀναφερόμενα εἰς ὅμοια θέματα καὶ εὐκόλως δύ-
νεται νὰ τὰ συμβουλευθῇ ὁ ἐνδιαφερόμενος.

Ἡ ταξινομήσις ὁμως κατὰ περιεχόμενον ἀπαιτεῖ εἰδικὰς γνώσεις
ἐκ μέρους τοῦ βιβλιοθηκαρίου, ὁ ὅποιος θὰ τὴν ἀναλάβῃ καὶ ὁ ὅποιος
θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ καλὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν, ὥστε νὰ γνωρίζῃ
εἰς ποίας κατηγορίας διήρπασεν ὁ ἄνθρωπος τὸν κόσμον τῶν γνώσεων,
πῶς τὰς ὠνόμασε καὶ ποία ἡ διάρθρωσίς των. Πρέπει ἐπίσης νὰ μάθῃ
ποῖαι αἱ ὑπάρχουσαι ἐπιστῆμαι καὶ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ διακρίνῃ τὴν
θεωρίαν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴν. Ἀκόμη νὰ μελετήσῃ τοὺς κυριωτέρους
σταθμοὺς τῆς ἱστορίας τῆς λογοτεχνίας καὶ τῆς τέχνης.

Ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὰς «κοινωνικὰς ἐπιστήμας».

Τί εἶναι κοινωνικαὶ ἐπιστῆμαι ; Ποίας ἐπιστήμας ἡ κλάδους ἐπι-
στημῶν περιλαμβάνει ἡ ὀνομασία αὐτή;

Αἱ κοινωνικαὶ ἐπιστῆμαι ἔχουν ἀντικείμενον τὴν συστηματικὴν
ἐρευναν τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν κοινωνίαν, τὰς σχέσεις
τῶν ἀνθρώπων μεταξύ των καὶ μετὰ τῆς πολιτείας καὶ θέτουν τὰς ἀρ-
χάς, αἱ ὁποῖαι διέπουν τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὀργα-
νωμένου κοινωνικοῦ συνόλου. Ἄρα συμπεριλαμβάνουν τὴν κοινωνιο-
λογίαν, τὴν ἐκπαίδευσιν, τὰς οἰκονομικὰς καὶ πολιτικὰς ἐπιστήμας, τὸ
δίκαιον κ.λπ. Διὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ βιβλιοθηκᾶριος τὰς ἐπιστήμας αὐτάς,
καλὸν εἶναι νὰ χρησιμοποιήσῃ μίαν καλὴν ἐγκυκλοπαίδειαν, ἡ ὁποία
θὰ τοῦ δώσῃ ἀδρομερῶς καὶ περιληπτικῶς τὰ κυριώτερα στοιχεῖα. Ὑ-
πάρχουν ἐπίσης ἐκλαϊκευμένα βιβλία, τὰ ὁποῖα θὰ καταστήσουν νοη-
τὰ καὶ εἰς τὸν ἀνειδίκευτον καὶ τὰ πλέον εἰδικὰ θέματα.

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον θὰ μελετήσῃ καὶ τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας,
ὥστε νὰ ἀποκτήσῃ σαφῆ εἰκόνα, δι' ὅλας τὰς κατηγορίας γνώσεων.
Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα νὰ μεταχειρι-
σθῇ οἰονδήποτε σύστημα ταξινομήσεως βιβλίων.

Δι' ὅσους ἐργασθοῦν εἰς εἰδικὴν βιβλιοθήκην θὰ χρειασθῇ περισ-
σότερον ἐντατικὴ καὶ συστηματικὴ μελέτη εἰς τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα
καλύπτει ἡ βιβλιοθήκη, διότι εἰς αὐτὴν ἡ ταξινομήσις εἶναι κατὰ πολὺ
ἀναλυτικωτέρα.

Ἄς μὴ νομίσῃ ὁμως ὁ μέλλων βιβλιοθηκᾶριος ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ σημεί-
ον σταματᾷ ἡ σπουδὴ του· καλὸν εἶναι νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ τῶρα, ὅτι

πάντοτε θὰ πρέπει νὰ μελετᾷ καὶ νὰ συμπληρῶνῃ τὰ κενὰ τῶν γνώσεων του καὶ νὰ ἐνημερῶνεται εἰς τὰς νέας ἐξελίξεις. Ἄς τὸ ἔχῃ ὡς ἀρχήν.

Συστήματα ταξινόμησης.

Ὅταν κατενοήθῃ ὅτι ἡ ταξινόμησις κατὰ θέμα ἦτο ἀπαραίτητος εἰς τὰς βιβλιοθήκας, οἱ βιβλιοθηκᾶριοι ἤρχισαν νὰ μελετοῦν καὶ νὰ δοκιμάζουν διαφόρους τρόπους ταξινόμησης. Τὰ γνωστότερα συστήματα ταξινόμησης βιβλίων, ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ ὁποῖα ἐφηρμόσθησαν εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον, εἶναι :

1. Ἡ δεκαδικὴ ταξινόμησις τοῦ Dewey.
2. Ἡ διεθνὴς δεκαδικὴ ταξινόμησις.
3. Ἡ ταξινόμησις τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κογκρέσσου τῶν Η.Π.Α.

Δεκαδικὴ ταξινόμησις τοῦ Dewey.

Ὁ Melvil Dewey (1851-1931) ἦτο Ἀμερικανός, ἐσπούδασε εἰς τὸ κολλέγιον Amherst καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του προσελήφθη βοηθὸς βιβλιοθηκᾶριου εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Κολλεγίου του. Ἡ ἀγάπη του διὰ τὴν τάξιν καὶ ἡ ἀντιπάθειά του διὰ τὴν ἀπώλειαν χρόνου τὸν ὤθησαν νὰ ἀσχοληθῇ εἰς τὴν εὑρεσιν τρόπου τακτοποίησης τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Amherst. Ἀφοῦ ἐμελέτησε τὴν ταξινόμησιν τῶν γνώσεων, ὅπως τὴν συνέλαβον ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Bacon (1561-1626), ὁ Locke (1632-1704) καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι, ἀπεφάσισε νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς γενικὰς γραμμὰς τὸν χωρισμὸν τῶν ἐπιστημῶν τοῦ Bacon, ὅπως τὸν ἐκθέτει εἰς τὸ σύγγραμμά του *Partitio universalis doctrinae humanae*.

Ἡ δεκαδικὴ ταξινόμησις τοῦ Dewey εἶναι ὡς πρὸς τὴν δομὴν της μεθοδικὴ καὶ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενόν της ἐγκυκλοπαιδική. Εἶναι μεθοδική, διότι διακρίνει συστηματικῶς τὰς γνώσεις εἰς μεγάλας κατηγορίας καὶ προχωρεῖ ἀπὸ τὸ γενικὸν πρὸς τὸ εἰδικὸν διὰ συνεχοῦς ἀναλύσεως. Εἶναι δὲ ἐγκυκλοπαιδική, διότι συμπεριλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν γνώσεων, τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ἱστορίας τῶν ἀνθρώπων. Τὸ ἐπαναστατικὸν ὅμως μέρος τοῦ συστήματος τοῦ Dewey ἐγκτεται εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἀραβικῶν ἀριθμῶν μετὰ δεκαδικῆς ὑποδιαίρεσεως, διὰ νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ θέμα τῶν βιβλίων.

Διαιρεῖ τὸ σύνολον τῶν γνώσεων εἰς δέκα βασικὰς κατηγορίας.

Μεταχειρίζεται τὸ 0 διὰ τὰ ἔργα γενικῆς φύσεως, ὅπως π.χ. τὰς ἐγκυκλοπαιδείας, καὶ εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἀπὸ τὸ 1 ἕως τὸ 9 τοποθετεῖ ὅλας τὰς ἄλλας γνώσεις.

Αἱ κατηγορίαι αὐταὶ γράφονται ὡς ἑκατοντάδες, δηλαδή :

- 000 Γενικά
- 100 Φιλοσοφία
- 200 Θρησκεία
- 300 Κοινωνικαὶ ἐπιστῆμαι
- 400 Φιλολογία
- 500 Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι
- 600 Ἐφηρμοσμέναι ἐπιστῆμαι
- 700 Καλαὶ Τέχναι
- 800 Λογοτεχνία
- 900 Ἱστορία, Γεωγραφία, Βιογραφίαι

Ἐκάστη τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν διαιρεῖται ἐκ νέου εἰς ἄλλας δέκα καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Τὸ 0 ὑποδηλοῖ πάντοτε τὴν γενικὴν ἄποψιν τοῦ θέματος.

*Ἀς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας :

*Ἐχουν τὰς ἐξῆς ὑποδιαιρέσεις :

- 500 Ὁ γενικὸς ἀριθμὸς διὰ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας
- 510 Μαθηματικά
- 520 Ἀστρονομία
- 530 Φυσικὴ
- 540 Χημεία
- 550 Γεωλογία
- 560 Παλαιοντολογία
- 570 Ἀνθρωπολογία καὶ Βιολογία
- 580 Βοτανικὴ
- 590 Ζωολογία

Ὁ ἀριθμὸς 510 εἶναι ὁ γενικὸς ἀριθμὸς τῶν μαθηματικῶν καὶ ὑποδιαιρεῖται ὡς ἐξῆς :

- 511 Ἀριθμητικὴ
- 512 Ἀλγεβρα
- 513 Εὐκλείδειος γεωμετρία
- 514 Τριγωνομετρία

515 Παραστατική γεωμετρία

516 Ἀναλυτική γεωμετρία

517 Λογισμὸς

518 —

519 Πιθανότητες καὶ στατιστική.

Διὰ τὰ προχωρήσωμεν εἰς μεγαλυτέραν ἀνάλυσιν τῶν μαθηματικῶν μεταχειριζόμεθα πλέον δεκαδικούς ἀριθμούς π.χ.

511 Ἀριθμητική

511.1 Συστήματα ἀριθμήσεως

511.2 Βασικαὶ πράξεις ἀριθμητικῆς

511.22 Πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις.

511.23 Πολλαπλασιασμὸς καὶ διαίρεσις, κ.λπ.

Ἐκτὸς τῆς διαιρέσεως κατὰ θέμα γίνεται καὶ διαίρεσις συμφώνως πρὸς τὸν τύπον τοῦ βιβλίου. Διὰ τὴν ὡς ἄνω διαίρεσιν μεταχειριζόμεθα καὶ πάλιν δεκαδικὴν ἀνάλυσιν, ἥ ὅποια προστίθεται εἰς τὰς μεγάλας ὑποδιαίρεσεις. Αἱ ὑποδιαίρεσεις αὗται εἰς τὴν 17ην ἔκδ. τοῦ Dewey ἀναγράφονται ὡς ἑξῆς :

.01 Φιλοσοφία καὶ θεωρία

.02 Διάφορα

.03 Λεξικά καὶ ἐγκυκλοπαίδειαι

.04

.05 Περιοδικαὶ ἐκδόσεις

.06 Ὁργανώσεις καὶ ἐταιρεῖαι

.07 Σπουδὴ καὶ διδασκαλία

.08 Συλλογαὶ

.09 Ἱστορικὴ καὶ γεωγραφικὴ ἄποψις.

Παράδειγμα :

340.03 Νομικὰ λεξικά ἢ ἐγκυκλοπαίδειαι

540.03 Χημικὰ λεξικά ἢ ἐγκυκλοπαίδειαι

720.03 Ἀρχιτεκτονικὰ λεξικά ἢ ἐγκυκλοπαίδειαι

Ἡ λογικὴ καὶ τὸ σύστημα, τὸ ὅποιον ὑπάρχει εἰς τὴν ταξινόμησιν τοῦ Dewey, ἐνεθουσίασε πολλοὺς ἀμερικανοὺς βιβλιοθηκάρους, οἱ ὅποιοι συντόμως ἤρχισαν νὰ τὴν ἐφαρμόζουν εἰς τὰς βιβλιοθήκας των. Ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀμερικῆς εἰς πολλὰς βιβλιοθήκας ἐφαρμόζεται ἡ ταξινόμησις τοῦ Dewey.

Με την πάροδο των ετών και την εξέλιξιν των ἐπιστημῶν, ἡ ταξινόμησις τοῦ Dewey ἐξειλίχθη κι' αὐτὴ καὶ ἐπλουτίσθη διὰ νέων πινάκων ταξινομήσεως.

Τὸ 1965 ἐξεδόθη ἡ 17η ἔκδοσις εἰς δύο τόμους. Ὁ πρῶτος τόμος περιλαμβάνει τὴν κυρίως ταξινόμησιν, ἐνῶ ὁ δεύτερος περιέχει ἀλφαριθμητικὸν εὔρετῆριον τοῦ πρώτου κατὰ θέματα. Μετὰ δύο ἔτη ἐξεδόθη ὁ δεύτερος τόμος ἀναθεωρημένος.

Διεθνῆς δεκαδικὴ ταξινόμησις.

Τὸ 1895 τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Βιβλιογραφίας τῶν Βρυξελλῶν (Institut International de Bibliographie) ἀπεφάσισε νὰ συντάξῃ διεθνή βιβλιογραφίαν εἰς δελτία, χρησιμοποιοῦν τὸ δεκαδικὸν σύστημα. Ἐλαβεν ὡς βάσιν τὴν δεκαδικὴν ταξινόμησιν τοῦ Dewey, ἀλλὰ ἐπέφερε διαφόρους μετατροπὰς καὶ προσέθεσε νέους πίνακας ταξινόμησης περιέχοντας πολλὰς νέας ὑποδιαίρέσεις, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἀναλυτικώτερα ταξινόμησις.

Τὸ 1907 ἐξέδωσε τὸ Manuel du repertoire bibliographique universel, τὸ ὁποῖον βραδύτερον ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν Classification Decimale Universelle (Διεθνῆς Δεκαδικὴ Ταξινόμησις).

Μετὰ τινα ἔτη, τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Βιβλιογραφίας μετέφερε τὴν ἑδραν του εἰς τὴν Χάγην, ὅπου ἐδρεῖται καὶ σήμερον, καὶ μετωνομάσθη εἰς Fédération Internationale de Documentation (F.I.D.)

Ἡ Διεθνῆς Δεκαδικὴ Ταξινόμησις μετεφράσθη εἰς πολλὰς γλώσσας καὶ ἀνὰ διαστήματα ἐκδίδονται συμπληρωματικοὶ πίνακες περιέχοντες νέας ὑποδιαίρέσεις. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν καλεῖται Universal Decimal Classification καὶ ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ British Standards Institution. Εἰς τὴν Γερμανίαν ὀνομάζεται Dezimalklassifikation καὶ ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ Deutscher Normenausschuss.

Ταξινόμησις βιβλιοθήκης τοῦ Κογκρέσσου.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κογκρέσσου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐφαρμόζει εἰδικὸν σύστημα ταξινόμησης, τὸν ὁποῖον ἐθέσπισε τὸ 1899 ὁ Dr. H. Putnam διορισθεὶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην βιβλιοθηκάριος τῆς ὡς ἄνω βιβλιοθήκης.

Τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπως καὶ τὰ δύο προηγούμενα, ταξινομεῖ τὰ

βιβλία κατὰ θέματα. Διὰ τὰς βασικὰς ὑποδιαιρέσεις μεταχειρίζεται γράμματα τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου ὡς ἑξῆς :

- A = Ἔργα γενικοῦ ἐνδιαφέροντος
- B = Φιλοσοφία — Θρησκεία
- C = Ἱστορία (βοηθητικοὶ κλάδοι)
- D = Παγκόσμιος Ἱστορία
- E = Ἀμερικανικὴ Ἱστορία
- F = Ἀμερικανικὴ Ἱστορία
- G = Γεωγραφία — Ἀνθρωπολογία
- H = Κοινωνικαὶ Ἐπιστῆμαι
- J = Πολιτικαὶ Ἐπιστῆμαι
- K = Νομικὰ
- L = Ἐκπαίδευσις
- M = Μουσικὴ
- N = Καλαὶ τέχναι
- P = Γλῶσσα καὶ λογοτεχνία
- Q = Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι
- R = Ἱατρικὴ
- S = Γεωργία
- T = Τεχνικὴ
- U = Στρατιωτικὴ Τέχνη
- V = Ναυτικὴ Τέχνη
- Z = Βιβλιογραφίαι — Βιβλιοθηκονομία

Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ, ὡς καθίσταται φανερόν, ἔχει περισσοτέρας βασικὰς ὑποδιαιρέσεις ἀπὸ τὸ σύστημα τοῦ Dewey.

Διὰ μεγαλυτέραν ἀνάλυσιν προσθέτει ἓνα ἐπὶ πλέον γράμμα εἰς τὸ βασικὸν πρῶτον. Ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὸ Q, δηλαδή τὰς φυσικὰς ἐπιστῆμας.

- Q = Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι
- QA = Μαθηματικά
- QB = Ἀστρονομία
- QC = Φυσικὴ
- QD = Χημεία
- QE = Γεωλογία
- QH = Φυσικὴ Ἱστορία

- QK = Βοτανική
 QL = Ζωολογία
 QM = Ἀνατομία τοῦ ἀνθρώπου
 QP = Φυσιολογία
 QR = Μικροβιολογία

Δι' ἔτι περαιτέρω ἀνάλυσιν προσθέτει πλέον ἀριθμούς εἰς τὰ γράμματα. Ἔστω ὡς παράδειγμα τὸ QA, δηλαδή τὰ μαθηματικά.

- QA = Μαθηματικά
 QA 101 = Ἀριθμητική
 QA 152 = Ἀλγεβρα
 QA 445 = Γεωμετρία
 QA 501 = Περιγραφικὴ Γεωμετρία
 QA 529 = Τριγωνομετρία

Τὸ ἀνωτέρω σύστημα ἔχει μελετηθῇ διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς πολὺ μεγάλας βιβλιοθήκας καὶ ἔχει ἀναμφισβητήτως πολλὰ προσόντα, δὲν ἐπεκράτησε ὁμως ὅσον αἱ δεκαδικαὶ ταξινομήσεις.

Πίνακες δεκαδικῆς ταξινομήσεως Dewey.

Εἰς τὸ παρὸν βιβλίον θὰ γίνῃ μεγαλυτέρα ἀνάλυσις τῆς ταξινομήσεως Dewey, τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν εὐχρηστοτέραν καὶ καταλληλοτέραν διὰ γενικὰς βιβλιοθήκας. Βεβαίως οἱ πίνακες ταξινομήσεως Dewey ἀπαρτίζουν ὁλόκληρον βιβλίον, περιέχον περισσοτέρας τῶν 1.000 σελίδας καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμπεριληφθοῦν ἐδῶ. Θὰ ἀναφέρωμεν ἀπλῶς τὰς πρώτας βασικὰς ὑποδιαιρέσεις αὐτῆς τῆς ταξινομήσεως.

Πρώτη διαίρεσις τῆς ὕλης

- 000 Ἔργα γενικῆς φύσεως
 100 Φιλοσοφία
 200 Θρησκεία
 300 Κοινωνικαὶ ἐπιστῆμαι
 400 Φιλολογία
 500 Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι
 600 Ἐφηρμοσμένοι ἐπιστῆμαι
 700 Τέχνη
 800 Λογοτεχνία
 900 Ἱστορία, Γεωγραφία, Βιογραφία

Δευτέρα Διαίρεσις

- 000 Ἔργα γενικῆς φύσεως
- 010 Βιβλιογραφία
- 020 Βιβλιοθηκονομία
- 030 Ἑγκυκλοπαίδειαι (γενικοῦ περιεχομένου)
- 040 Συλλογαὶ δοκιμίων (γενικοῦ περιεχομένου)
- 050 Περιοδικὰ (γενικοῦ περιεχομένου)
- 060 Ἐπιστημονικαὶ Ἑταιρεῖαι
- 070 Δημοσιογραφία
- 080 Συλλογαὶ
- 090 Χειρόγραφα καὶ σπάνια βιβλία

- 100 *Φιλοσοφία*
- 110 Μεταφυσική
- 120 Μεταφυσικαὶ θεωρίαι
- 130 Κλάδοι τῆς ψυχολογίας
- 140 Φιλοσοφικὰ θέματα
- 150 Ψυχολογία (γενική)
- 160 Λογική
- 170 Ἠθική
- 180 Ἀρχαῖα καὶ Μεσαιωνικὴ φιλοσοφία
- 190 Νεωτέρα φιλοσοφία

- 200 *Θρησκεία*
- 210 Φυσικὴ θεολογία
- 220 Ἀγία Γραφή
- 230 Δογματικὴ
- 240 Πρακτικὴ θεολογία — Λειτουργική
- 250 Ποιμαντική
- 260 Χριστιανικὴ ἐκκλησία
- 270 Ἱστορία τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας
- 280 Χριστιανικαὶ ἐκκλησίαι
- 290 Θρησκείαι μὴ Χριστιανικαὶ

- 300 *Κοινωνικαὶ Ἐπιστῆμαι*
- 310 Στατιστικὴ

- 320 Πολιτικά ἐπιστῆμαι
- 330 Οἰκονομικά ἐπιστῆμαι
- 340 Δίκαιον
- 350 Δημοσία διοικήσεις
- 360 Κοινωνική πρόνοια
- 370 Ἑκπαίδευσις
- 380 Δημόσιαι ὑπηρεσίαι
- 390 Ἡθῃ, ἔθιμα καὶ λαογραφία

- 400 *Φιλολογία*
- 410 Συγκριτικὴ γλωσσολογία
- 420 Ἀγγλικὴ γλῶσσα
- 430 Γερμανικὴ γλῶσσα
- 440 Γαλλικὴ γλῶσσα
- 450 Ἰταλικὴ γλῶσσα
- 460 Ἰσπανικὴ γλῶσσα
- 470 Λατινικὴ γλῶσσα
- 480 Ἑλληνικὴ γλῶσσα
- 490 Λοιπαὶ γλῶσσαι

- 500 *Θεωρητικά ἐπιστῆμαι*
- 510 Μαθηματικά
- 520 Ἀστρονομία
- 530 Φυσικὴ
- 540 Χημεία
- 550 Γεωλογία
- 560 Παλαιοντολογία
- 570 Ἀνθρωπολογία καὶ βιολογία
- 580 Βοτανικὴ
- 590 Ζωολογία

- 600 *Ἐφαρμοσμένα ἐπιστῆμαι*
- 610 Ἰατρικὴ
- 620 Τεχνικὴ
- 630 Γεωργία
- 640 Οἰκιακὴ οἰκονομία

- 650 Ὁργάνωσις καὶ διοίκησις ἐπιχειρήσεων
- 660 Χημικὴ τεχνολογία
- 670 Βιομηχανίαι
- 680 Βιομηχανίαι
- 690 Οἰκοδομικὴ
- 700 *Τέχνη*
- 710 Διαμόρφωσις τοπίου καὶ πολεοδομία
- 720 Ἀρχιτεκτονικὴ
- 730 Γλυπτικὴ
- 740 Σχέδιον καὶ διακοσμητικὴ
- 750 Ζωγραφικὴ
- 760 Χαρακτικὴ
- 770 Φωτογραφία
- 780 Μουσικὴ
- 790 Ψυχαγωγία
- 800 *Λογοτεχνία*
- 810 Ἀμερικανικὴ λογοτεχνία
- 820 Ἀγγλικὴ λογοτεχνία
- 830 Γερμανικὴ λογοτεχνία
- 840 Γαλλικὴ λογοτεχνία
- 850 Ἰταλικὴ λογοτεχνία
- 860 Ἰσπανικὴ λογοτεχνία
- 870 Λατινικὴ λογοτεχνία
- 880 Ἑλληνικὴ λογοτεχνία
- 890 Λοιπαὶ λογοτεχνίαι
- 900 *Ἱστορία, Γεωγραφία, Βιογραφίαι*
- 910 Γεωγραφία καὶ ταξίδια
- 920 Βιογραφίαι
- 930 Ἀρχαία Ἱστορία
- 940 Εὐρώπη
- 950 Ἀσία
- 960 Ἀφρικὴ
- 970 Βόρειος Ἀμερικὴ

980 Νότιος Ἀμερική

990 Νῆσοι Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ

Ἀνεφέρθη ἤδη ὅτι τὸ σύστημα Dewey, ὅπως καὶ τὸ Διεθνὲς Δεκαδικὸν καὶ τοῦ Κογκρέσσου, συνεχῶς συμπληροῦνται καὶ βελτιοῦνται. Ὅπωςδήποτε οὐδὲν σύστημα ταξινομήσεως εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῇ τέλειον ἢ ὅτι ἀνταποκρίνεται ἀπολύτως εἰς τὰς συγκεκριμένας ἀνάγκας ἐκάστης βιβλιοθήκης. Παράδειγμα αὐτοῦ εἶναι αἱ ἀλλαγαί εἰς τὸ κεφάλαιον «Δίκαιον» τοῦ DK-Handausgabe, Beuth, 1967.

Πρὸς τοῦτο ὁ βιβλιοθηκάριος ἔχει τὴν εὐχέρειαν, ὅταν νομίση ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη, νὰ ἐπιφέρῃ ὠρισμένας ἀλλαγὰς ἐντὸς τῶν *πλαισίων τῶν ἀριθμῶν*, οἱ ὅποιοι ἀνήκουν εἰς ἓνα θέμα καὶ ἐφ' ὅσον δὲν θίγονται οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἄλλων θεμάτων. Ἐπίσης τοῦ παρέχεται ἡ δυνατότης νὰ προσθέσῃ νέας ὑποδιαιρέσεις κάτωθεν τῶν βασικῶν.

Ὡς παράδειγμα ἀναφέρομε τὰς ἀλλαγὰς, τὰς ὁποίας ἐπεφέραμεν εἰς τὴν ταξινόμησιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας ὑπὸ Dewey.

Παραθέτομε μόνον τὰς βασικὰς διαιρέσεις :

938 Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος

938.01 Φιλοσοφικὴ ἄποψις

.02 —

.03 Λεξικά, ἐγκυκλοπαίδειαι

.04 —

.05 Περιοδικαὶ ἐκδόσεις, ἐπετηρίδες

.06 Δοκίμια καὶ διαλέξεις

.07 Σπουδὴ καὶ διδασκαλία

.08 Συλλογαί

.09 Ἐγγραφα, ἀρχεῖα

938.1 Ἀρχαία Ἑλλὰς

.11 Προϊστορικοὶ καὶ πρωτοϊστορικοὶ χρόνοι

.12 Ἀρχαϊκὴ ἐποχὴ (800 - 500 π.Χ.)

.13 Περσικοὶ πόλεμοι (500 - 479 π.Χ.)

.14 Κλασσικοὶ χρόνοι (479 - 431 π.Χ.)

.15 Πελοποννησιακὸς πόλεμος (431 - 404 π.Χ.)

.16 Ἡγεμονία τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Θηβῶν (404-362 π.Χ.)

- 938.17 Μακεδονική κυριαρχία (362 - 323 π.Χ.)
 .18 Ἑλληνιστικοὶ χρόνοι (323 - 146 π.Χ.)
 .19 Ρωμαϊκή κυριαρχία (146 π.Χ. - 324 μ.Χ.)
 938.2 —
 938.3 *Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία*
 938.31 — 33 Πρώτη περίοδος (324 - 717)
 938.34 — 36 Μέση περίοδος (717 — 1204)
 938.37 — 39 Τρίτη περίοδος (1204 - 1453)
 938.4 —
 938.5 *Τουρκοκρατία* (1453 - 1821)
 938.6 Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις (1821 - 1829)
 938.7-8 Ἑλληνικὸν Κράτος (1829 —)
 938.9 *Κατὰ Γεωγραφικὸν χωρισμὸν*

Θὰ παρατηρήσῃ τις ὅτι οἱ ἀριθμοὶ 938.2 καὶ 938.4 παραμένουν κενοί, διὰ τὸ νὰ δίδεται ἡ δυνατότης μεγαλυτέρας ἀναλύσεως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

Ἐπίσης οἱ ἀριθμοὶ αὗτοὶ δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ γεωγραφικὸν χωρισμὸν τῶν δύο αὐτῶν ἱστορικῶν περιόδων.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ 938.9 δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ γεωγραφικὸν χωρισμὸν μόνον τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Βασικαὶ ἀρχαὶ κατὰ τὴν ταξινόμησιν ἑνὸς ἐντύπου.

1. Τὸ βιβλίον θὰ ταξινομηθῇ κατ' ἀρχὰς συμφώνως πρὸς τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται, π.χ. Φυσικὴ = 530.

2. Θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ποίαν ἀποψιν τοῦ θέματος πραγματεύεται. Π.χ. βιβλίον μὲ τίτλον «Τὰ ἐργατικά ἀτυχήματα» εἶναι δυνατόν νὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν παροχὴν πρώτων βοηθειῶν εἰς περίπτωσιν ἀτυχήματος, ὁπότε θὰ ταξινομηθῇ εἰς τὴν ἱατρικὴν ἢ νὰ ἀναφέρεται εἰς θέματα ἀσφαλίσεως τῶν ἐργατῶν, ὁπότε θὰ ταξινομηθῇ εἰς τὰς ἀσφαλίσεις ἢ ἀκόμη νὰ ἀναφέρεται εἰς τὰς εὐθύνas ἐργοδότης καὶ ἐργάτου, ὁπότε θὰ ταξινομηθῇ εἰς τὸ ἐργατικὸν δίκαιον.

3. Ὅταν ἓνα βιβλίον πραγματεύεται δύο (ἢ τρία) θέματα ἀνήκοντα εἰς εὐρύτερον κύκλον, τὸ βιβλίον θὰ ταξινομηθῇ εἰς τὸ θέμα, εἰς τὸ ὁποῖον δίδεται τὸ μεγαλύτερον βάρος. Ἐὰν τὸ βιβλίον πρα-

γματεύεται περισσότερα τῶν τριῶν θεμάτων, θὰ ταξινομηθῇ εἰς τὸν εὐρύτερον κύκλον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουν. Π.χ. βιβλίον περιέχον τὰ θέματα : ἀκουστική, ὀπτική, μαγνητισμός καὶ ἡλεκτρισμός θὰ ταξινομηθῇ εἰς τὸν γενικὸν ἀριθμὸν τῆς φυσικῆς, δηλαδὴ 530.

4. Ὅταν δὲν ἔχη προβλεφθῇ θέσις εἰς τοὺς πίνακας ταξινομήσεως δι' ἐν ὠρισμένον θέμα, θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθῇ εἰς ποῖαν ἐπιστήμην καὶ ποῖον κλάδον αὐτῆς ἀνήκει, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ ἡ κατάλληλος δι' αὐτὸ θέσις εἰς τοὺς Πίνακας ταξινομήσεως.

Π.χ. ἡ θεωρία τῆς ἀκτίνος laser δὲν ὑπῆρχε εἰς τὰς παλαιότερας ἐκδόσεις τῶν βιβλίων ταξινομήσεως, διότι δὲν εἶχε ἀνακαλυφθῇ. Εἶναι δυνατόν ὅμως νὰ ταξινομηθῇ, ἐφ' ὅσον ὁ βιβλιοθηκάριος γνωρίζῃ τί εἶναι ἡ ἀκτίς laser καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ θέμα τὸ ἐξετάζει τὸ κεφάλαιον «φῶς» τῆς Φυσικῆς.

Ἐν συνεχείᾳ θὰ πρέπει νὰ ταξινομηθῇ τὸ βιβλίον συμφώνως πρὸς τὸν τύπον τοῦ π.χ. Φυσικὴ — Ἐγκυκλοπαίδεια 530.03.

6. Τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ ἐνὸς θέματος ταξινομοῦνται μαζί, διότι τὸ θέμα εἶναι τὸ αὐτό, ἀσχέτως πρὸς τὴν ἄποψιν τοῦ συγγραφέως.

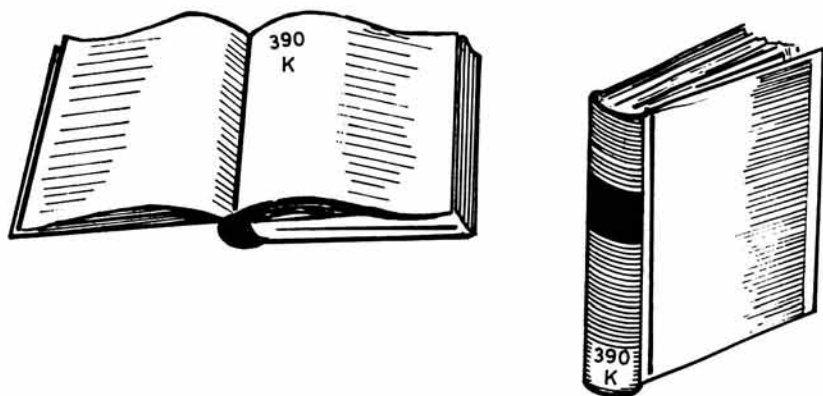
7. Εἰς τὸ ἀντίτυπον τοῦ βιβλίου ταξινομήσεως, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖ ὁ βιβλιοθηκάριος, θὰ πρέπει νὰ γράφῃ ὅλας τὰς ἀλλαγὰς ἢ διορθώσεις, πού ὁ ἴδιος ἐπιφέρει εἰς τοὺς πίνακας ταξινομήσεως, ὅπως ἐπίσης καὶ τὰ προστιθέμενα νέα θέματα, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ ἐκ νέου.

8. Ἡ ταξινόμησις δὲν πρέπει νὰ γίνεται ποτὲ μόνον βάσει τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου, διότι ὑπάρχει πιθανότης νὰ εἶναι παραπλανητικός. Θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ προσεκτικῶς ὁ πῖναξ περιεχομένων, ὁ πρόλογος, ἐὰν ὑπάρχῃ, καὶ δι' ὠρισμένας περιπτώσεις καὶ μέρος τοῦ κειμένου τοῦ βιβλίου.

9. Διὰ νὰ καθορισθῇ ἡ ὀρθὴ θέσις εἰς τοὺς πίνακας ταξινομήσεως, θὰ πρέπει κατ' ἀρχὴν ὁ βιβλιοθηκάριος νὰ συμβουλευθῇ τὸ εὐρετήριον, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς ὅλα τὰ βιβλία ταξινομήσεως, καὶ κατόπιν νὰ προσφύγῃ ἀπαραιτήτως εἰς τοὺς πίνακας. Τὸ εὐρετήριον ἔχει μόνον σκοπὸν νὰ κατευθύνῃ τὸν βιβλιοθηκάριον εἰς τὸ νὰ προσδιορίσῃ ποῖοι πίνακες ἀναφέρονται ἐπὶ τοῦ θέματος.

Καταγραφὴ ἀριθμοῦ ταξινομήσεως.

Ὁ ἀριθμὸς ταξινομήσεως ἑνὸς βιβλίου ἀναγράφεται εἰς τὴν πρώ-
την σελίδα (ὅπου εἶναι τυπωμένα τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως καὶ ὁ
τίτλος τοῦ βιβλίου), εἰς τὸ ἄνω ἄριστερόν μέρος τῆς σελίδος. Κάτω
ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως προστίθεται καὶ τὸ ἀρχικὸν γράμμα
τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως. Ὁ ἴδιος ἀριθμὸς καὶ τὸ γράμμα γρά-
φεται κατόπιν καὶ εἰς τὴν ράχιν τοῦ βιβλίου εἰς τὸ κάτω μέρος αὐτῆς
(σχ. 3).

Σχ. 3.

Εἰς μεγάλας βιβλιοθήκας πιθανὸν νὰ ἀπαιτῇται ἡ ἀναγραφὴ
περισσοτέρων τοῦ ἑνὸς ψηφίων ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Ὑ-
πάρχει τότε ἡ δυνατότης νὰ χρησιμοποιήσωμε καὶ τὸ δεύτερον ἢ τὸ
τρίτον γράμμα τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως. Π.χ.

- Αἰγινήτης — Α ἢ Αι ἢ Αιγ
Ἀλεξόπουλος — Α ἢ Αλ ἢ Αλε
Ἀλιμπράντης — Α ἢ Αλ ἢ Αλι.

Τὰ πληροφοριακὰ βιβλία ἀποτελοῦν εἰδικὴν κατηγορίαν εἰς τὰς
βιβλιοθήκας καὶ δὲν δανείζονται, δι' αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ ἔχουν ἓν
διακριτικόν.

Ἐχει ἐπικρατήσῃ νὰ γράφεται ἄνωθεν τοῦ ἀριθμοῦ ταξινομήσεως τῶν τὸ γράμμα Π (πληροφοριακὰ) εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ R (reference) εἰς τὰ ξένα π.χ.

Π	R
030	030
A	A

Τὰ μυθιστορήματα ἀποτελοῦν ἐπίσης ἰδιαιτέραν κατηγορίαν καὶ δὲν ταξινομοῦνται. Δι' αὐτό, συνήθως δὲν γίνεται οὐδεμία ἀναγραφή. Ὁρισμέναι βιβλιοθήκαι ἀναγράφουν ἀπλῶς τὸ γράμμα Μ (μυθιστορήμα) ὡς διακριτικόν. Ἐπίσης τὰ παιδικὰ καὶ ἀπλοῦ περιεχομένου βιβλία μᾶς βιβλιοθήκης ἐνηλίκων ἀποτελοῦν χωριστὴν κατηγορίαν.

Ταξινομοῦνται ὅπως καὶ τὰ ἄλλα βιβλία, ἀλλὰ σημειοῦται διακριτικὸν ἄνωθεν τοῦ ἀριθμοῦ ταξινομήσεως.

Εἰς τὰς ἀγγλικὰς - ἀμερικανικὰς βιβλιοθήκας σημειοῦται τὸ J (Juvenile). Εἰς τὰ ἑλληνικὰ δυνατὸν νὰ γραφῇ τὸ γράμμα E (εὐκολον).

Ταξιθέτησις βιβλίων.

Ὅταν γραφῇ ὁ ἀριθμὸς ταξινομήσεως, τὸ βιβλίον εἶναι πλέον ἐτοιμον νὰ τοποθετηθῇ εἰς τὰ ράφια.

Τὰ βιβλία τοποθετοῦνται κατὰ σειρὰν, συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως. Ἀρχὴ γίνεται ἀπὸ τὸ 0.

Ὅταν ὑπάρχουν περισσότερα τοῦ ἑνὸς βιβλία μὲ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, ἀκολουθεῖται ἡ ἀλφαβητικὴ σειρὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως.

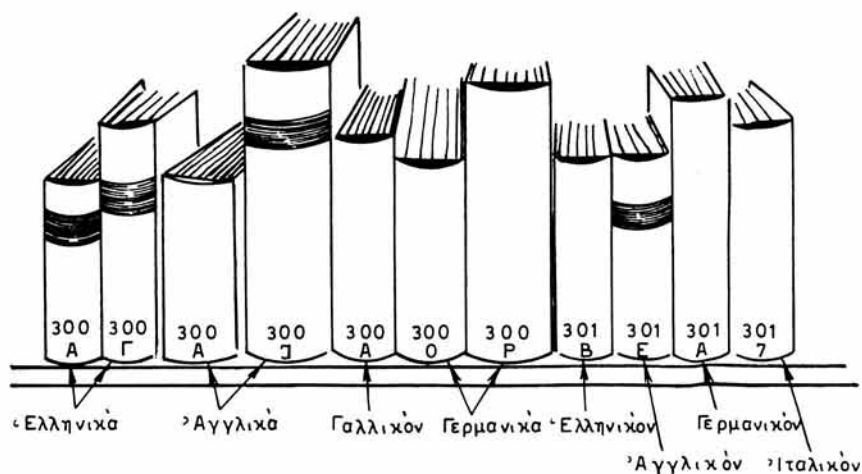
Εἰς τὰς βιβλιοθήκας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχουν βιβλία εἰς διαφόρους γλώσσας, τοποθετοῦνται ὅλα μαζὶ συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, ὥστε νὰ εἶναι συγκεντρωμένα ὅλα ὅσα ἀφοροῦν εἰς τὸ αὐτὸ θέμα ἀσχέτως γλώσσης.

Πρῶτα τοποθετοῦνται τὰ Ἑλληνικὰ καὶ ἀκολουθοῦν τὰ ξένα, δηλαδὴ Ἀγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ἰταλικά (σχ. 4).

Τὰ πληροφοριακὰ βιβλία τοποθετοῦνται ἐπίσης πλησίον ἀλλήλων συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως.

Συνήθως εὐρίσκονται πλησίον τοῦ γραφείου τοῦ βιβλιοθηκαρίου.

Τὰ μυθιστορήματα τοποθετοῦνται ἐπίσης εἰς ἰδιαιτέραν θέσιν, κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν συμφώνως πρὸς τὸ ἐπίθετον τοῦ συγγραφέως.

Σχ. 4.

Τὰ παιδικὰ βιβλία τοποθετοῦνται καὶ αὐτὰ ἰδιαίτερος καὶ εἰ δυνατόν καὶ εἰς ἰδιαίτεραν αἶθουσαν, ὥστε τὰ παιδιά νὰ χαίρωνται τὰ βιβλία, χωρὶς νὰ προκαλοῦν ἐνόχλησιν εἰς τοὺς ἄλλους ἀναγνώστας.

ΛΗΜΜΑΤΑ

Γενικά.

Λήμμα εἰς τὴν λεξικογραφίαν εἶναι ὁ ἀρχικὸς καὶ κυριώτερος τύπος λέξεως, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὑπάγονται ἄλλοι τύποι τῆς αὐτῆς λέξεως κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον ἡλλοιωμένοι φωνητικῶς. Εἰς τὴν βιβλιοθηκονομίαν εἶναι ἡ λέξις ἢ ἡ ὁμὰς λέξεων, ἡ ὁποία ἐκφράζει ἡ χαρακτηρίζει τὸ θέμα, τὸ πραγματευόμενον ὑπὸ ἑνὸς ἐντύπου.

Τὸ λήμμα ἀποτελεῖ τὴν ἐπικεφαλίδαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν θὰ συγκεντρωθῇ καὶ θὰ ταξιθετηθῇ εἰς τὸν κατάλογον τῆς βιβλιοθήκης τὸ ὑλικὸν τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ αὐτὸ θέμα. Δίδεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς τὸν ἀναγνώστην ἡ δυνατότης νὰ εὕρῃ συγκεντρωμένα ὅλα τὰ ἐντυπα, τὰ ἀφορῶντα εἰς ἓν συγκεκριμένον θέμα.

Ἄς λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὰ βιβλία: Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Οἱ διάλογοι τοῦ Πλάτωνος. Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας. Καὶ τὰ τρία θὰ ἔχουν ὡς λήμμα τὴν λέξιν ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν τὰ βιβλία μὲ τίτλον ἙΛΓΕΒΡΑ, Ἀνωτέρα ἄλγεβρα, Στοιχεῖα ἀλγέβρας θὰ ἔχουν ὡς λήμμα τὴν λέξιν ΑΛΓΕΒΡΑ.

Ἡ ταξινομήσις καὶ ἡ εὗρεσις τοῦ λήμματος εἶναι ἐργασίαι ἀλληλἐνδετοι, ἐφ' ὅσον καὶ αἱ δύο ἔχουν ὡς βάσιν τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐντύπου. Ἐκφράζουν καὶ αἱ δύο τὴν αὐτὴν ἔννοιαν κατὰ δύο διαφορετικούς τρόπους διὰ τῶν ἀριθμῶν καὶ διὰ τῶν λέξεων.

Ὅταν ταξινομηθῇ ἓν ἐντυπον, θὰ πρέπει εὐθὺς ἀμέσως νὰ προσδιορισθῇ καὶ τὸ κατάλληλον λήμμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποδίδῃ κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον τὸ περιεχόμενον του.

Τὸ λήμμα αὐτὸ ἀντιστοιχεῖ πάντοτε εἰς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως. Εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις ἓνα λήμμα δὲν εἶναι ἀρκετόν, ὅποτε προσ-

Προσφάτως ὁ ὅρος «λήμμα» ἀμφισβητεῖται καὶ ἀντ' αὐτοῦ προτείνεται ἡ λέξις «θέμα». Ἐπὶ τοῦ προκειμένου θὰ θέλαμε νὰ τονίσωμεν ὅτι, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει γίνῃ ἀκόμη τυποποίησις τῶν ὀρων τῆς βιβλιοθηκονομίας, θὰ χρησιμοποιοῦμε τοὺς πλεόν ἐν χρήσει.

τίθενται περισσότερα, διὰ νὰ καλυφθοῦν ὅλα τὰ θέματα, τὰ ὅποια περιέχει τὸ ἔντυπον. Ἐν τούτοις μόνον ἓν ἐξ αὐτῶν, τὸ πρῶτον, θὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως.

Κατάλογοι λημμάτων.

Αἱ βιβλιοθήκαι ἐχρησιμοποιοῦν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τοὺς καταλόγους τῶν λήμματα καλύπτοντα τὰ θέματα τῶν βιβλίων των. Τὰ λήμματα αὐτὰ συνεκεντροῦντο εἰς κατάλογον, διὰ νὰ εἶναι εὐχερὴς ἡ ἀνεύρεσίς των.

Βραδύτερον οἱ βιβλιοθηκάριοι ἐθεώρησαν σκόπιμον νὰ τυπωθοῦν τὰ λήμματα διὰ νὰ κυκλοφορηθοῦν εἰς εὐρύτερον κοινὸν καὶ νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὑπὸ ἄλλων βιβλιοθηκῶν. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἄλλοι θὰ ἐπωφελοῦντο ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς πείρας των, θὰ ὑπῆρχε δὲ μεγαλύτερα ὁμοιομορφία εἰς τοὺς καταλόγους τῶν βιβλιοθηκῶν.

Οἱ δύο γνωστότεροι κατάλογοι λημμάτων σήμερον εἶναι: ὁ κατάλογος τῶν λημμάτων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κογκρέσσου τῶν Η.Π.Α. (Subject headings used in the dictionary catalogs of the Library of Congress) καὶ ὁ κατάλογος λημμάτων τοῦ Sears (Sears list of subject headings).

1. Κατάλογος λημμάτων Βιβλιοθήκης τοῦ Κογκρέσσου.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κογκρέσσου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἔχει συγκεντρώσει μεγάλον ἀριθμὸν λημμάτων, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται ὑπ' αὐτῆς, καὶ τὸν ὅποιον ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον τὸ 1910. Σήμερον ἔχει πραγματοποιηθῇ ἡ 7η ἐκδοσις αὐτοῦ. Ὁ κατάλογος αὐτὸς εἶναι ὄντως μοναδικὸς εἰς τὸ εἶδος του. Ἐνημεροῦται συνεχῶς διὰ συμπληρωματικῶν τευχῶν, εἰς τὰ ὅποια δύναται τις νὰ ἐγγραφῇ συνδρομητής.

Ὁ κατάλογος τοῦ Κογκρέσσου εἶναι κατάλληλος διὰ μεγάλας γενικὰς βιβλιοθήκας, ἀλλὰ περιέχει καὶ πολλὰ λήμματα δι' εἰδικὰς βιβλιοθήκας.

2. Κατάλογος λημμάτων Sears.

Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τὸ 1923. Σήμερον εὑρίσκεται εἰς τὴν 9ην ἐκδοσίν του (1965). Εἶναι συνοπτικώτερος κατὰ πολὺ ἀπὸ τὸν ἀντί-

στοιχόν κατάλογον τοῦ Κογκρέσσου, ἀλλὰ πολὺ χρήσιμος διὰ μικρὰς γενικὰς βιβλιοθήκας.

3. Λήμματα δι' εἰδικὰς βιβλιοθήκας.

Διὰ τὰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας δὲν ἐπαρκοῦν οἱ ἀναφερθέντες δύο κατάλογοι, θὰ πρέπει δὲ νὰ χρησιμοποιοῦνται καὶ ἄλλα βοηθήματα. Τὸ Special Library Association, ἐκδίδει λήμματα δι' εἰδικὰς βιβλιοθήκας, ὡς π.χ. διὰ βιβλιοθήκας, αἱ ὁποῖαι εἰδικεύονται εἰς θέματα οἰκονομολογικά, διαφημίσεως, μάρκετινγκ, μουσικῆς καὶ ἀεροναυτικῆς.

Ἐπίσης ἀναφέρομε τὸ εἰδικὸν τεῦχος «Index Medicus» μὲ ἱατρικὰ λήμματα, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ἑτησίως μὲ εὐρητήριον. Χρήσιμα βοηθήματα εἶναι ἐπίσης αἱ βιβλιογραφαί (ἐθνικαὶ καὶ εἰδικαί) καὶ τὰ εὐρητήρια ἄρθρων, τὰ ὁποῖα τοποθετοῦν τὴν ὕλην ταξινομημένην ὑπὸ λήμματα, δηλοῦντα τὸ περιεχόμενον των. Ἐπειδὴ δὲ συνεχῶς καταγράφουν νέον ὕλικόν, πολλάκις εἰς ἄκρως εἰδικευμένα θέματα, ἐνημερῶνουν συνεχῶς τὰ λήμματά των. Τίτλους τῶν εὐρητηρίων τούτων θὰ δώσωμε εἰς ἐπόμενον κεφάλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐξετασθοῦν τὰ περιοδικὰ καὶ τὰ εὐρητήρια τῶν ἄρθρων.

Ἡ τεχνικὴ τῆς ἐξευρέσεως λημμάτων.

Ἡ ἐξεύρεσις λημμάτων ἐμφανίζει ὠρισμένας δυσχερείας, ἐφ' ὅσον πρέπει διὰ μιᾶς λέξεως ἢ λίαν συντόμου φράσεως νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου, κατὰ τὸν ἀκριβέστερον δυνατόν τρόπον.

Εἰδικῶς ὅμως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ θέμα αὐτὸ παρουσιάζει μεγάλα προβλήματα, διότι δὲν ὑπάρχει, πρὸς τὸ παρόν, κατάλογος λημμάτων εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ ἐπομένως ἐκάστη βιβλιοθήκη κατ' ἀνάγκην χρησιμοποιεῖ εἰδικὰ τῆς λήμματα. Ἐπίσης δὲ εἶναι πάντοτε εὐκόλον νὰ καθορισθῇ ἡ σύγχρονος ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνικὴ ὁρολογία. Χρήσιμα ὅπωςδήποτε βοηθήματα, διὰ τὴν ἀνεύρεσιν λημμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς ὁρολογίας εἰς τὴν ἑλληνικὴν, εἶναι τὰ ἑξῆς :

- 1) Αἱ ἑλληνικαὶ ἐγκυκλοπαίδειαι.
- 2) Τὰ λεξικά τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.
- 3) Ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνικὰ λεξικά εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἢ καὶ πολὺ-γλῶσσα.

Ἀναφέρονται ὡρισμένα :

— Ἀνδρικόπουλος, Μ.Χ.

Ἀγγλο-ἐλληνικὴ ἐγκυκλοπαίδεια ραδιο-ἠλεκτρονικῶν ὄρων.
Πειραιεύς, 1961

— Ἀνδρουτσός, Χρήστος

Λεξικὸν τῆς φιλοσοφίας. 2α ἔκδ.,
Ἀθῆναι, Ρηγόπουλος, 1965

— Βαγιανός, Ἰωάννης

Πεντάγλωσσον λεξικὸν τεχνικῆς ὁρολογίας βιομηχανίας τοῦ
ψύχους.

Ἀθῆναι, 1969 (Ἑλληνικά, γαλλικά, ἀγγλικά, γερμανικά, ἰταλικά)

— Βουδούρης, Γ.

Ἐπιστημονικὸν ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικὸν. Τόμ. Ι Α-Η, Ἀθῆναι,
Πάπυρος, 1964

— Εὐρετήριο τεχνικῶν ὄρων

Ἀθῆναι, Ἰδρυμα Εὐγενίδου, 1965

— Καμαρινός, Κ.

Μέγα Ἀγγλοελληνικὸν λεξικὸν ναυτικῶν, ναυτιλιακῶν καὶ
τεχνικῶν ὄρων.

3η ἔκδ., Πειραιεύς, ἔκδ. Σ. Σταυριδάκης, 1963

— Λεξιλόγιον ἀτομικῶν ὄρων

Ὑπηρεσία ἐξωτερικῶν σχέσεων Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀτομικῆς
Ἐνεργείας.

Ἀθῆναι, 1962 (Ἑλληνο-ἀγγλικόν, ἀγγλο-ἐλληνικόν)

— Λεξιλόγιον οἰκονομοτεχνικῶν ὄρων. 2α ἔκδ.

Ἀθῆναι, Ἑλληνικὸν Κέντρον Παραγωγικότητος, 1965 (Ἑλλη-
νικά, ἀγγλικά, γαλλικά, γερμανικά)

— Λεξιλόγιον ὄρων ἐλέγχου ποιότητος

Ἀθῆναι, Ἑλληνικὸν Κέντρον Παραγωγικότητος, 1967 (Ἑλ-
ληνικά, ἀγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ἰταλικά)

— Μιχαηλίδης, Τ.Ι.

Ἀγγλοελληνικὸν λεξικὸν τῶν ἱατρικῶν ὄρων. 2 τόμοι.
Ἀθῆναι, 1957

- Παπανικολάου, Η.
Τεχνικὸν ἑλληνο-ἀγγλικὸν καὶ ἀγγλο-ἑλληνικὸν λεξικὸν μετὰ προφορᾶς.
Μυτιληναῖος, 1962
- Πεντάγλωσσον λεξικὸν βασικῆς ὁρολογίας οἰκονομικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐπιστημῶν. Οἰκονομικὴ καὶ λογιστικὴ ἐγκυκλοπαίδεια. Συμπλήρωμα πρῶτον.
Ἀθῆναι, 1969 (Ἑλληνικά, γαλλικά, ἀγγλικά, γερμανικά, ἰταλικά)
- Ρουσέν, Π.
Λεξικὸν τῶν μετεωρολογικῶν ὄρων.
Ἀθῆναι, 1933 (Ἑλληνικά, ἀγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ἰταλικά)
- Σεγδίτσας Π.Ε.
Πεντάγλωσσον λεξικὸν ναυτικῶν ὄρων.
Ἰδρυμα Εὐγενίδου, 1970
- Σπηλιώτης, Δ.Ν.
Λεξικὸν χημικῶν ἐνώσεων καὶ προϊόντων μετὰ συμπληρώματος.
Ἀθῆναι, 1956, 1960 (Ἑλληνικά, γαλλικά, ἀγγλικά, γερμανικά)
- Τζάρτζανος, Ζ. Α.
Περὶ τῶν λαϊκῶν τεχνικῶν ὄρων τῆς οἰκοδομικῆς (τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων) μετὰ λεξικοῦ αὐτῶν.
Ἀθῆναι, 1961
- Φρυδᾶς, Π. Μ.
Λεξικὸν ἠλεκτρονικῶν ὄρων.
Ἀθῆναι, Ἀνωτέρα Σχολὴ Ἡλεκτρονικῶν, 1967 (Ἀγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ἰταλικά)
- Χαλκιοπούλου, Γ.
Πεντάγλωσσον λεξιλόγιον τεχνικῶν ὄρων. 2α ἐκδ.,
Ἀθῆναι, (Ἑλληνικά, λατινικά, ἀγγλικά, γαλλικά, γερμανικά)
- Χιονίδης, Χ.
Ἑλληνο-ἀγγλικὸν λεξικὸν τεχνικῶν ὄρων.
Ἀθῆναι, Πεχλιβανίδης, 1961 (Ἑλληνο-ἀγγλικόν, ἀγγλο-ἑλληνικόν)
- AGARD aeronautical multilingual dictionary. First supplement.
Pergamon Press, 1963 (πολύγλωσσον, συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν ἑλληνικὴν)

— Carrière. G.

Detergents.

Elsevier, 1960 (πολύγλωσσον, συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν ἑλληνικὴν)

— Louros, N.C.

Obstétrique et gynecologie.

Elsevier, 1964 (πολύγλωσσον, συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν ἑλληνικὴν)

Πλὴν τῆς προσφυγῆς εἰς τὰ ἀνωτέρω βοηθήματα, ὁ καλῦτερος τρόπος διὰ τὴν ἐξέυρεσιν λημμάτων παραμένει ἡ μετάφρασις τῶν ξένων καὶ ἡ προσαρμογὴ τῶν εἰς τὴν γλῶσσαν μας. Ἐν τούτοις ὑπάρχουν ὠρισμένοι κανόνες, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν προῖόν τῆς πείρας τῶν βιβλιοθηκάρων καὶ οἱ ὅποιοι ἐφαρμόζονται εἰς ὅλας τὰς βιβλιοθήκας τοῦ κόσμου. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὡς ἂν κανόνων θὰ ἀναπτύξωμε τὸ θέμα, λαμβάνοντες ὁμῶς συγχρόνως ὑπ' ὄψιν μας καὶ τοὺς γλωσσικοὺς κανόνας τῆς ἑλληνικῆς. Ἀναφέρομε κατωτέρω ὠρισμένους ἐκ τῶν βασικωτέρων :

1) Τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου πρέπει νὰ χαρακτηρίζεται διὰ τοῦ λήμματος κατὰ τὸ δυνατόν ἀκριβέστερον.

2) Πρέπει νὰ ἀποφεύγεται τὸ γενικὸν λῆμμα, ὅταν ὑπάρχη εἰδικώτερον. Π.χ. ἓνα βιβλίον, πραγματευόμενον τὴν κατασκευὴν γεφυρῶν θὰ λάβῃ ὡς λῆμμα τὴν λέξιν ΓΕΦΥΡΑΙ καὶ ὄχι ΕΡΓΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ, εἰς τὰ ὅποια ὑπάγονται αἱ γέφυραι.

3) Ἡ ἀπλουστέρα μορφή τοῦ λήμματος εἶναι τὸ οὐσιαστικόν, π.χ. ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΤΕΧΝΗ, ΦΥΤΑ, ΔΕΝΔΡΑ κ.λπ.

4) Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν θέλομε νὰ συνδέσωμε δύο ἐννοίας σχετικὰς μεταξύ των μεταχειριζόμεθα δύο οὐσιαστικὰ συνδεδεμένα δι' ἐνὸς «καὶ» π.χ. ΕΚΔΟΤΑΙ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ.

5) Πολλάκις μία ὠρισμένη ἐννοία ἀποδίδεται, μόνον ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν προσδιορίζεται ἀπὸ ἓνα ἐπίθετον, π.χ. ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ, ΑΝΟΡΓΑΝΟΣ ΧΗΜΕΙΑ.

Εἰς αὐτὰς τὰς περιπτώσεις ὁ βιβλιοθηκάριος πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ἂν θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν λογικὴν σειρὰν ἢ ἂν θὰ τὴν ἀντιστρέψῃ. Θὰ προτιμήσῃ π.χ. ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ ἢ ΧΗΜΕΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΗ ;

Διὰ πρακτικούς σκοπούς εἶναι προτιμότερα ἢ γραφὴ ΧΗΜΕΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΗ, διότι εἰς τὸν λεξικογραφικὸν κατάλογον θὰ ὑπάρχουν τοποθετημένα ἐν σειρᾷ :

ΧΗΜΕΙΑ

ΧΗΜΕΙΑ, ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ

ΧΗΜΕΙΑ, ΑΝΟΡΓΑΝΟΣ

ΧΗΜΕΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΗ κ.λπ.

Ἐνῶ, ἂν γραφῇ πρῶτον τὸ ἐπίθετον, τὰ λήμματα θὰ λάβουν τὴν μορφήν :

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ

ΑΝΟΡΓΑΝΟΣ ΧΗΜΕΙΑ

ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ

ΧΗΜΕΙΑ

καὶ θὰ πρέπει ἐπομένως νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τέσσαρας τελείως διαφορετικές θέσεις τοῦ καταλόγου, διὰ νὰ ἐντοπίσωμε τὰ ἀνάλογα βιβλία.

Πάντως καλὸν εἶναι νὰ γίνεταί καὶ ἐν δευτέρῳ μὲ παραπομπήν. Π.χ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ βλέπε ΧΗΜΕΙΑ, ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ

6) Ὅταν μία ἔννοια δὲν ἀποδίδεται οὔτε μὲ ἓνα οὐσιαστικόν, οὔτε μὲ οὐσιαστικόν καὶ ἐπίθετον, μεταχειριζόμεθα μίαν φράσιν, ὅπως π.χ. ΑΝΤΟΧΗ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ.

7) Ἡ ἀκριβὴς τοποθέτησις ἑνὸς θέματος ἐπιτυγχάνεται πολλάκις μόνον μὲ τὴν ὑποδιαίρεσιν τοῦ κυρίου θέματος, π.χ.

ΥΔΩΡ

ΥΔΩΡ - ΑΝΑΛΥΣΙΣ

ΥΔΩΡ - ΦΘΟΡΙΩΣΙΣ.

Αἱ ὑποδιαίρεσεις δὲν χαρακτηρίζουν μόνον τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ δεικνύουν καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ, π.χ.

ΙΑΤΡΙΚΗ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΑΤΡΙΚΗ - ΛΕΞΙΚΑ.

Ἀκόμη αἱ ὑποδιαίρεσεις κατατοπίζουν ὡς πρὸς τὴν ἄποψιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν πραγματεύεται τὸ θέμα ὁ συγγραφεύς, π.χ.

ΙΑΤΡΙΚΗ - ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ - ΣΠΟΥΔΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.

8) Συχνὰ τὸ θέμα ἑνὸς βιβλίου δὲν ἔχει διεθνή χαρακτῆρα, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς ὠρισμένον κράτος, πόλιν κ.λπ. Ἡ γεωγραφικὴ αὐτὴ

τοποθέτησις πρέπει νὰ γραφῇ εἰς τὸ λῆμμα. Δὲν σημειώνεται ὁμως πάντοτε μὲ τὴν ἰδίαν μορφήν ἢ τὴν ἰδίαν θέσιν.

Αἱ κυριώτεραι περιπτώσεις εἶναι αἱ ἑξῆς :

α) *Τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἢ τῆς πόλεως προηγεῖται τοῦ θέματος*, εἴτε ὑπὸ μορφήν ὀνόματος (Γαλλία, Ἑλλάς), εἴτε ὑπὸ μορφήν ἐπιθέτου (γαλλικὴ, ἑλληνικὴ), ὅταν τὸ θέμα ἀνήκῃ ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτὸν τὸν τόπον.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος π.χ. εἶναι ἀντικείμενον ἀπολύτως ἑλληνικὸν καὶ διαφέρει οὐσιαστικῶς ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῶν λοιπῶν χωρῶν.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὅσον ἀφορᾷ καὶ εἰς τὴν γεωγραφίαν καὶ τὴν γλῶσσαν, π.χ.

Γεωγραφία

ΕΛΛΑΣ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΑΣ - ΤΑΞΙΔΙΑ

Ἱστορία

ΕΛΛΑΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ, 1821 - 1829

Γλῶσσα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΛΕΞΙΚΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ - ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

Λογοτεχνία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Εἰς τὰς δύο τελευταίας περιπτώσεις προτιμᾶται τὸ ἐπίθετον ἑλληνικὴ καὶ ὄχι τὸ ὄνομα τῆς χώρας, Ἑλλάς, διότι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δυνατὸν νὰ ὁμιλῇται καὶ ἐκτὸς Ἑλλάδος. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει προκειμένου καὶ περὶ τῆς ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας.

β) *Τὸ θέμα προηγεῖται καὶ ἀκολουθεῖ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου*, ὅταν τὸ θέμα δὲν ἀποτελῇ μοναδικὸν στοιχεῖον μιᾶς χώρας. Τὰ μάρμαρα ἢ τὰ ἐσπεριδοειδῇ π.χ. εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ εἰς ἄλλους τρόπους ἀσχέτως ἂν ἐν προκειμένῳ ἐξετάζωνται τὰ ἐν Ἑλλάδι. Ἐπίσης καὶ ἡ τέχνη, ἡ

ὁποῖα δημιουργεῖται εἰς ὠρισμένον τόπον δὲν ἔχει κατ' ἀνάγκην ἰδιαίτερον χαρακτῆρα. Τὰ ἔργα ἐνὸς Ἑλλήνου ζωγράφου δυνατὸν π.χ. νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν ἐμπρεσσιονιστικὴν σχολήν, ὅπως καὶ πολλῶν ἄλλων καλλιτεχνῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων. Ἀκόμη καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχει πάντοτε ἐλληνικὸν χαρακτῆρα, ἐνῶ ἡ λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ ὁποία ὅπωςδὴποτε ἔχει ὠρισμένα ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά, δυνατὸν νὰ ἀποκτήσῃ μιμητὰς εἰς ἄλλας χώρας.

Γεωργία

ΓΕΩΡΓΙΑ - ΕΛΛΑΣ
ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ - ΕΛΛΑΣ

Γεωλογία

ΓΕΩΛΟΓΙΑ - ΕΛΛΑΣ
ΗΦΑΙΣΤΕΙΑ - ΕΛΛΑΣ
ΜΑΡΜΑΡΑ - ΕΛΛΑΣ

Τέχνη

ΤΕΧΝΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΜΟΥΣΙΚΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΛΥΠΤΙΚΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Φιλοσοφία

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ

9) Διὰ τὰ βιβλία τὰ ἀσχολούμενα μὲ τὴν βιογραφίαν ὡς λογοτεχνικὸν εἶδος, ἀρκεῖ τὸ λῆμμα ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ. Τὰ βιβλία, ὁποῖα πραγματεύονται τὴν βιογραφίαν ἀτόμων, διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας :

α) Βιογραφία ἐνὸς ἀτόμου.

Συνήθως ἀρκεῖ ὡς λῆμμα τὸ ὄνομα τοῦ ἀτόμου, περὶ τοῦ ὁποίου πραγματεύεται τὸ βιβλίον, π.χ. ΠΑΛΑΜΑΣ, ΚΩΣΤΗΣ, 1859 - 1943.

Ὅταν ὅμως τὸ βιογραφούμενον πρόσωπον ἔχῃ συνδέσει τὴν ζωὴν του μεθ' ἐνὸς ὠρισμένου ἔργου, μιᾶς ἐφευρέσεως, θεωρίας κ.λπ. καλὸν εἶναι νὰ γράφεται καὶ δεύτερον λῆμμα, π.χ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ, 1864 - 1936 καὶ ΕΛΛΑΣ - ΙΣΤΟΡΙΑ, 1909 - 1936.

β) *Βιογραφίαι πολλῶν ἀτόμων* (συλλογή βιογραφιῶν).

Προκειμένου περὶ βιογραφιῶν περιωρισμένου ἀριθμοῦ ἀτόμων, ὡς λῆμμα τίθενται τὰ ὀνόματά των. Ὅταν ἡ συλλογή περιέχῃ μεγάλο ἀριθμὸν ἀτόμων, οἱ ὅποιοι δὲν ἀνήκουν εἰς ὠρισμένην τάξιν ἢ τὸ αὐτὸ κράτος, ἀρκεῖ ὡς λῆμμα ἡ λέξις ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

Προκειμένου περὶ βιογραφικοῦ λεξικοῦ τὸ λῆμμα θὰ εἶναι ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ - ΛΕΞΙΚΑ.

Ὅταν οἱ βιογραφούμενοι ἀνήκουν εἰς ὠρισμένον κράτος ἢ ἔθνος, προτάσσεται ἡ χώρα ἢ τὸ ἔθνος καὶ ἀκολουθεῖ ἡ λέξις ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ. Ἐνα βιβλίον περιέχον π.χ. βιογραφίας ἐλλήνων, θὰ ἔχῃ τὸ λῆμμα : ΕΛΛΑΣ - ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

Προτάσσεται τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἀκολουθεῖ ἡ λέξις ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ, ὅταν οἱ βιογραφούμενοι ἔχουν τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα, π.χ.

ΙΑΤΡΟΙ - ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΡΙΟΙ - ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΖΩΓΡΑΦΟΙ - ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ - ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

10) Ὅταν τὸ βιβλίον ἀποκτήσῃ τὸ κατάλληλον λῆμμα, πρέπει νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ὁ ἀναγνώστης θὰ σκεφθῇ νὰ ἀνατρέξῃ εἰς αὐτό, διὰ νὰ ἐντοπίσῃ τὸ βιβλίον ποῦ θέλει.

Διὰ νὰ τὸν διευκολύνωμε χρησιμοποιοῦμεν εἰς τὸν κατάλογον παραπομπὰς μὲ τὴν λέξιν «βλέπε» :

α) Ὅταν τὸ αὐτὸ θέμα εἶναι δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθῇ διὰ δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀκριβῶς ἢ σχεδὸν τὴν αὐτὴν σημασίαν, π.χ.

ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑ βλέπε ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΑ,

ἢ, προκειμένου περὶ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, νὰ γίνῃ παραπομπὴ ἀπὸ τὴν καθαρεύουσαν εἰς τὴν δημοτικὴν ἢ ἀντιθέτως, π.χ. ΠΤΗΝΑ βλέπε ΠΟΥΛΙΑ ἢ ΠΟΥΛΙΑ βλέπε ΠΤΗΝΑ.

β) Ὅταν ἓνα λῆμμα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐπίθετον καὶ ὄνομα καὶ δὲν ἀκολουθεῖται ἡ ὀρθὴ σειρά : π.χ. ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ βλέπε ΧΗΜΕΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΗ.

γ) Ὅταν χρησιμοποιοῖται πληθυντικός ἀριθμὸς ἀντὶ ἐνικοῦ.
ΓΕΦΥΡΑ βλέπε ΓΕΦΥΡΑΙ.

γ) Ἡ παραπομπή «βλέπε ἐπίσης» καθοδηγεῖ ἀπὸ ἓνα γενικὸν θέμα εἰς ὑποδιαιρέσεις του ἢ εἰς συναφῆ θέματα.

Π.χ. ΠΟΙΗΣΙΣ βλέπε ἐπίσης ΔΡΑΜΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ, ΕΠΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ. κ.λ.π.

δ) Ὅταν ἓνας συγγραφεὺς χρησιμοποιοῖ ψευδώνυμον, παραπέμπομεν εἰς τὸ πραγματικὸν του ὄνομα. Π.χ. ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ βλέπε ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, ΘΕΩΝΗ.

Εἶναι εὐλογον ὅτι αἱ παραπομπαὶ εἰς τὸν κατάλογον τῆς βιβλιοθήκης θὰ γίνωνται μόνον ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν εἰς αὐτὴν ἀνάλογα βιβλία. Ἀποκλείεται νὰ τὰς ἀντιγράψωμεν ἐκ ξένου καταλόγου λημμάτων, ἐὰν δὲν ἔχωμε τὰ ἀντίστοιχα βιβλία.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΓΡΑΦΗΣΙΣ

Γενικά.

Εἰς τὰς βιβλιοθήκας ὁ κατάλογος εἶναι τὸ ἀρχεῖον τῶν βιβλίων, περιοδικῶν καὶ λοιποῦ ἐντύπου ὑλικοῦ, ἀποτελεῖ δὲ τὸ εὐρετήριον αὐτοῦ. Ὁ κατάλογος μᾶς πληροφορεῖ περὶ τοῦ τί ὑπάρχει δι' ἕκαστον θέμα καὶ ποῦ ἀκριβῶς εὐρίσκεται. Εἰς αὐτὸν ὑπάρχουν ἐπίσης ὠρισμέναι βασικαὶ πληροφορίαι ἀφορῶσαι εἰς τὸ ἔντυπον. Ὁ κατάλογος εἶναι ἐξ ἴσου ἀπαραίτητος διὰ τοὺς βιβλιοθηκάρους καὶ διὰ τοὺς ἀναγνώστας.

Παλαιότερον εἰς τὰς βιβλιοθήκας οἱ κατάλογοι τῶν βιβλίων ἦσαν ἔντυποι. Τὸ γεγονός ὅμως αὐτὸ προϋπέθετε μεγάλο κόπον καὶ πολλὰ ἔξοδα, ἐπιπροσθέτως δὲ οἱ ἔντυποι κατάλογοι δὲν ἦσαν ποτὲ ἀπολύτως ἐνημερωμένοι. Ἐξ αἰτίας τῶν ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ λόγω τῆς μεγάλης αὐξήσεως τοῦ ἐντύπου καὶ τῆς ἀνάγκης ταχείας ἐνημερώσεως τῶν καταλόγων, ἐδημιουργήθη ὁ κατάλογος εἰς δελτία, ὁ ὁποῖος καὶ ἔχει ἐπικρατήσει εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν βιβλιοθηκῶν.

Τὸ κυριώτερον προτέρημα τοῦ καταλόγου εἰς δελτία εἶναι ὅτι ὑπάρχει ἡ δυνατότης πρὸς συνεχῇ ἐνημέρωσιν. Δὲν εἶναι βεβαίως τόσον εὐχρηστος ὅσον ὁ τυπωμένος κατάλογος εἰς σχῆμα βιβλίου καὶ δὲν παρέχει τὴν δυνατότητα μεταφορᾶς του ἐκτὸς τῆς βιβλιοθήκης· ἐν τούτοις τὰ πλεονεκτήματά του εἶναι ἀναμφισβήτητα. Εἶναι πάντως ἐνδιαφέρον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ πρόοδος εἰς τὴν τεχνικὴν καὶ εἰδικῶς εἰς τὸ τομέα τῶν ἠλεκτρονικῶν διερευνητῶν ἐπετάχυνε κατὰ πολὺ τὴν ἐργασίαν συντάξεως ἐντύπου καταλόγου καὶ ἐμίωσε σημαντικῶς τὰ ἔξοδά του, κατέστησε δὲ οὕτω δυνατὴν τὴν κατὰ συχνὰ χρονικὰ διαστήματα ἐνημέρωσίν του. Εἶναι λοιπὸν πιθανὸν νὰ προτιμηθῇ καὶ πάλιν ὁ ἔντυπος κατάλογος εἰς σχῆμα βιβλίου.

Ἐν τούτοις ὁ κατάλογος εἰς δελτία παραμένει πρὸς τὸ παρὸν ὁ μόνος ἐν χρήσει εἰς τὰς περισσοτέρας βιβλιοθήκας καί, ἐπειδὴ πιστεῖο-

μεν ὅτι θὰ εἶναι ἀκόμη ἐπὶ πολὺ, διὰ τοῦτο ἀναφερόμεθα ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτόν.

Κανόνες καταλογογραφήσεως.

Οἱ βιβλιοθηκάριοι ἐπὶ ἔτη ἡσυχολήθησαν εἰς τὴν σύνταξιν κανόνων καταλογογραφήσεως, διὰ νὰ βοηθήσουν τὰς βιβλιοθήκας νὰ συντάξουν τοὺς ἰδικούς των καταλόγους καὶ διὰ νὰ ὑπάρχῃ κατὰ τὸ δυνατόν ὁμοιομορφία μεταξὺ τῶν καταλόγων τῶν διαφόρων βιβλιοθηκῶν.

Ὁ παλαιότερος κώδιξ καταλογογραφήσεως ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου τὸ 1841.

Τὸ 1961 συνήλθεν εἰς Παρίσιους διεθνὲς συνέδριον ἔχον ὡς θέμα τὰς ἀρχὰς τῆς καταλογογραφήσεως. Εἰς τὸ ὡς ἄνω συνέδριον ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ ἀμερικανικὴ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισαν νὰ συνεργασθοῦν διὰ τὴν ἔκδοσιν νέου κώδικος, τοῦ «Anglo - American cataloging rules», ἔκδ. τῆς American Library Association, ὁ ὁποῖος ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν τὸ 1967 καὶ εἰς τὸν ὁποῖον παραπέμπουμε τοὺς βιβλιοθηκάρους.

Πάντως ἃς ἔχουν ὑπ' ὄψει των οἱ βιβλιοθηκάριοι ὅτι αἱ πληροφορίες αἱ ἀναγραφόμεναι εἰς τὰ δελτία τοῦ καταλόγου, ποικίλλουν ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς βιβλιοθήκης. Εἰς μίαν γενικὴν βιβλιοθήκην π.χ. χρειάζονται συνήθως ὀλιγώτεροι πληροφορίες ἀπὸ ὅσας εἰς μίαν εἰδικήν. Εἰς τεχνικὰς ἢ ἐπιστημονικὰς βιβλιοθήκας κέντρων ἐρευνῶν ἀπαιτοῦνται πολλὰ λήμματα δι' ἕκαστον ἐντύπον καὶ δὲν ἐνδιαφέρει ἡ φυσικὴ περιγραφή τοῦ ἐντύπου (μέγεθος, σελίδες κ.λπ.). Ἀντιθέτως εἰς βιβλιοθήκας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν εἰς τὴν συλλογὴν των παλαιὰς καὶ σπανίας ἐκδόσεις, ἡ φυσικὴ περιγραφή τοῦ ἐντύπου εἶναι βασικὴ. Δι' αὐτὸ καὶ ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς βιβλιοθήκης, θὰ πρέπει ὁ βιβλιοθηκάριος νὰ ἀποφασίσῃ ποίας πληροφορίας θὰ εἶναι σκόπιμον νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὸν κατάλογον. Σήμερον ὑπάρχει ἡ τάσις νὰ ἀπλουστεύεται ἡ σύνταξις τῶν δελτίων καὶ νὰ συμπεριλαμβάνονται μόνον τὰ ἀπολύτως ἀπαραίτητα στοιχεῖα.

Εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην δὲν θὰ ἀναφέρωμεν ὅλους τοὺς τύπους καταλόγων, οἱ ὁποῖοι ἐχρησιμοποιήθησαν ἢ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς βιβλιοθήκας, ἀλλὰ μόνον δύο τύπους, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦνται σήμερον περισσότερο, καί, κατὰ τὴν γνώμην μας, παρέχουν ἀρτιωτέραν ἐξυπηρέτησιν.

Εἶδη καταλόγων.

Ὑπάρχουν βασικῶς δύο εἶδη καταλόγων :

α) Ὁ ἀλφαβητικὸς κατάλογος.

β) Ὁ τοπογραφικὸς ἢ ταξινομικὸς κατάλογος.

α) Ὁ ἀλφαβητικὸς κατάλογος.

Εἶναι ὁ κατάλογος, εἰς τὸν ὁποῖον ὅλα τὰ δελτία τοποθετοῦνται εἰς τὴν δελτιοθήκην κατ' ἀπόλυτον ἀλφαβητικὴν σειράν, καὶ ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸ ἀλφαβητικὸν εὔρετήριον τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ μιᾶς βιβλιοθήκης.

Ἄν ὁ ἀλφαβητικὸς κατάλογος εἶναι πλήρης, θὰ ἐντοπίζεται εὐχερῶς τῇ βοήθειᾳ τοῦ οἰονδήποτε ἐντυπον, τοῦ ὁποῖου γνωρίζομε τὸν συγγραφέα ἢ τὸν τίτλον.

Ἐπίσης ἀπὸ τὰ λήμματα θὰ ἐντοπίζεται, χωρὶς νὰ ἀπαιτοῦνται ἄλλα στοιχεῖα, ποῖα βιβλία ὑπάρχουν διὰ κάθε θέμα.

Ὑπάρχουν δύο τρόποι ταξιθετήσεως τῶν δελτίων :

Περίπτωσις I

Τὰ δελτία τοποθετοῦνται εἰς τρεῖς διαφορετικὰς δελτιοθήκας.

Εἰς τὴν πρώτην τοποθετοῦνται τὰ δελτία τὰ ἔχοντα ὡς πρώτην ἀναγραφὴν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, εἰς τὴν δευτέραν τὰ ἔχοντα τὸν τίτλον καὶ εἰς τὴν τρίτην τὰ ἔχοντα τὸ λῆμμα τοῦ ἐντύπου.

Περίπτωσις II

Τὰ δελτία τὰ ἔχοντα ὡς πρώτην ἀναγραφὴν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, τὸν τίτλον καὶ τὸ λῆμμα ταξιθετοῦνται ὅλα μαζί εἰς τὴν αὐτὴν δελτιοθήκην κατ' ἀπόλυτον ἀλφαβητικὴν σειράν. Ὁ ἀλφαβητικὸς αὐτὸς κατάλογος ὀνομάζεται *λεξικογραφικὸς κατάλογος* καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἀλφαβητικὸν εὔρετήριον ὅλου τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ μιᾶς βιβλιοθήκης.

β) Ὁ τοπογραφικὸς ἢ ταξινομικὸς κατάλογος.

Εἰς τὸν ὡς ἄνω κατάλογον τὰ δελτία τοποθετοῦνται συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως. Τὰ δελτία εὐρίσκονται τοποθετημένα εἰς τὴν δελτιοθήκην, μὲ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς σειράν, τὴν ὁποίαν ἔχουν τὰ βιβλία εἰς τὰ ράφια. Εἰς αὐτὸ ἄλλωστε ὀφείλει καὶ τὴν ὀνομασίαν

του, τοπογραφικός κατάλογος. Είναι δηλαδή ο κατάλογος ο υποδεικνύων τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκονται τὰ βιβλία. Ἐπειδὴ δὲ τὰ δελτία, ὅπως καὶ τὰ βιβλία, τοποθετοῦνται συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, ὀνομάζεται καὶ ταξινομικός κατάλογος.

Χρησιμότης τοπογραφικοῦ καταλόγου.

Ὁ τοπογραφικός κατάλογος :

1. Χρησιμεύει διὰ τὴν ἀπογραφὴν τῶν βιβλίων.
2. Ἀποτελεῖ ὁδηγὸν διὰ τὸν ὑπάρχοντα ἀριθμὸν ἀντιτύπων ἑκάστου βιβλίου.
3. Βοηθεῖ τὸν βιβλιοθηκᾶριον, ὁ ὁποῖος παραγγέλει τὰ νέα βιβλία, νὰ ἀντιληφθῇ τὰς ὑπαρχούσας ἐλλείψεις εἰς κάθε κατηγορίαν.
4. Χρησιμεύει εἰς τοὺς ἀναγνώστας ὡς γενικὸς θεματικὸς κατάλογος.
5. Ἀποτελεῖ τὴν βάσιν διὰ τὴν συγκέντρωσιν βιβλιογραφίας ἐπὶ ὠρισμένου θέματος.
6. Παρέχει πληροφορίας διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δελτίων, τὰ ὁποῖα ἔχουν γραφῇ περὶ οἰουδήποτε ἐντύπου, ὥστε ἐν περιπτώσει ἀφαιρέσεως αὐτοῦ ἀπὸ τὴν συλλογὴν, νὰ ὑπάρχη ἡ εὐχέρεια ἀφαιρέσεως καὶ ὅλων τῶν σχετικῶν δελτίων.
7. Βοηθεῖ τὸν βιβλιοθηκᾶριον νὰ κατατοπισθῇ ὡς πρὸς τὸ ποῖα βιβλία ταξινομοῦνται εἰς ἕκαστον ἀριθμὸν ταξινομήσεως.
8. Ἀποτελεῖ ἐνδειξιν διὰ τὸ λῆμμα, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει εἰς ἕκαστον ἀριθμὸν ταξινομήσεως.

Συμπεράσματα.

Αἱ γινῶμαι τῶν βιβλιοθηκαρίων διαφέρουν ὡς πρὸς τὸ ποῖον εἶδος καταλόγου, ὁ ἀλφαβητικὸς ἢ ὁ τοπογραφικός, εἶναι χρησιμώτερος εἰς τὰς βιβλιοθήκας καὶ ποῖος ἐξ αὐτῶν ἐξυπηρετεῖ καλύτερον τὰς ἀνάγκας τοῦ κοινοῦ.

Αἱ βιβλιοθήκαι, αἱ ὁποῖαι θὰ μεταχειρισθῶν τὸν λεξικογραφικὸν κατάλογον, θὰ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἔχουν καὶ τὸν τοπογραφικόν. Ἐὰν χρησιμοποιήσουν τοὺς τρεῖς χωριστοὺς ἀλφαβητικὸς καταλόγους, τότε τὸ δελτίον τοῦ συγγραφέως θὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς κύριον δελτίον, περιέχον ὅλας τὰς περὶ τοῦ ἐντύπου πληροφορίας.

Γεγονὸς πάντως εἶναι ὅτι οἱ δύο κατάλογοι συμπληροῦν ἀλλήλους καὶ ὥς ἐκ τούτου εἶναι σκόπιμον νὰ συνυπάρχουν.

Δελτία καταλόγου.

Τὰ δελτία, τὰ ὅποια μεταχειρίζονται εἰς τοὺς καταλόγους των αἱ βιβλιοθήκαι ἔχουν τυποποιημένα μεγέθη, ὥστε νὰ τοποθετοῦνται εἰς τὰς ἀναλόγους δελτιοθήκας τὰς διατιθεμένας εἰς τὸ ἐμπόριον. Τὸ συνήθεστερον χρησιμοποιούμενον δελτίον ἔχει μέγεθος $7,5 \times 12,5$ ἐκ. καὶ τὸ μεγαλύτερον 10×15 ἐκ.

Ὁρισμένοι εἰδικαὶ βιβλιοθήκαι, αἱ ὅποιαὶ ἀναγράφουν εἰς τὰ δελτία των περιλήψεις τῶν ἔργων, χρησιμοποιοῦν δελτία $12,5 \times 20$ ἐκ.

Τὸ δελτίον τοῦ καταλόγου εἶναι ἀπὸ λεπτὸν χαρτόνιον (τύπου μπριστόλ), ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀναγραφή τῶν ἀπαραιτήτων στοιχείων διὰ γραφομηχανῆς, καὶ συνήθως ἔχει χρῶμα λευκὸν ἢ μπέζ. Εἰς πολλὰς ὁμως βιβλιοθήκας χρησιμοποιοῦνται δελτία ἄλλων χρωμάτων. Εἶναι ἐπίσης δυνατόν νὰ τοποθετηθοῦν εἰς τὸν αὐτὸν κατάλογον καὶ δελτία διαφόρων χρωμάτων, διὰ νὰ γίνεταί διαχωρισμὸς τοῦ εἵδους τοῦ ἐντύπου (βιβλίον, περιοδικόν, φυλλάδιον κ.λπ.), ἢ τῆς γλώσσης, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι γραμμένον τὸ ἐντυπον κ.ἄ.

Εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ δελτίου ὑπάρχει ὀπή, διὰ μέσου τῆς ὁποίας διέρχεται μεταλλικὸς ἄξων, ἔχων σκοπὸν νὰ ἀσφαλίσῃ τὰ δελτία εἰς τὴν δελτιοθήκην καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν μετατόπισίν των κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ καταλόγου. Ἐφ' ὅσον ἡ ἀποτελεσματικότης τοῦ καταλόγου ἐξαρτᾶται ἀπολύτως ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ταξιθετήσεως τῶν δελτίων (εἴτε κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν εἴτε κατ' ἀριθμὸν ταξινομήσεως), εἶναι ἀπαραίτητον νὰ εὕρισκωνται αὐτὰ πάντοτε εἰς τὴν ὀρθὴν θέσιν των καὶ σειράν.

Σύνταξις δελτίων.

Αἱ ὁδηγίαι συντάξεως τῶν τοπογραφικῶν καὶ ἀλφαβητικῶν δελτίων εἰς τὰ διάφορα ἐγχειρίδια βιβλιοθηκονομίας διαφέρουν ὥς πρὸς τὰς λεπτομερείας, ἀλλὰ αἱ βασικαὶ ἀρχαὶ εἶναι πάντοτε αἱ αὐταί. Ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἡ μορφή τοῦ δελτίου, δηλαδὴ τὰ ἀναγραφόμενα ἐπ' αὐτοῦ στοιχεῖα, εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουν ὠρισμένας παραλλαγὰς ἀπὸ

βιβλιοθήκης εἰς βιβλιοθήκην ἀναλόγως τοῦ εἴδους τῆς τελευταίας. Ἡ μορφή, ἡ ὁποία θὰ ἐπιλεγῇ ὑπὸ τοῦ βιβλιοθηκαρίου διὰ τὰ δελτία τῆς βιβλιοθήκης, θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ αὐτὴ δι' ὅλα τὰ δελτία.

Ὅταν ὁ βιβλιοθηκᾶριος ταξινομήσῃ τὸ ἔντυπον καὶ ἐντοπίσῃ τὰ κατάλληλα λήμματα, θὰ γράψῃ τὸ πρῶτον δελτίον, τὸ ὁποῖον θὰ περιέχῃ ὅλας τὰς πληροφορίες τὰς ἀφορώσας εἰς τὸ ἔντυπον. Κατόπιν ἔχων ὡς βάσιν τὸ ὡς ἂνω δελτίον θὰ δακτυλογραφήσῃ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα δελτία.

Πρῶτον βασικὸν δελτίον ἔχει ἐπικρατήσῃ νὰ θεωρῇται τὸ ἔχον ὡς πρώτην ἀναγραφὴν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἐπειδὴ ἀρχικῶς, πρὶν θεσπισθῇ ἡ ταξινόμησις καθ' ὕλην, ὅλοι οἱ κατάλογοι ἐγράφοντο βάσει τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως. Ἐὰν ὁμως ἡ βιβλιοθήκη ἔχῃ καὶ τοπογραφικὸν κατάλογον, δυνατόν νὰ θεωρηθῇ τὸ τοπογραφικὸν δελτίον ὡς κύριον δελτίον. Τὰ ἄλλα δελτία, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ αὐτὸ ἔντυπον, εἴτε θὰ εἶναι ἀκριβῆ ἀντίγραφα τοῦ βασικοῦ δελτίου, θὰ διαφέρουν δὲ μόνον ὡς πρὸς τὴν πρώτην ἀναγραφὴν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ταξιθετηθῇ τὸ δελτίον, εἴτε θὰ γραφοῦν ὑπὸ συντομωτέραν μορφήν, δηλαδὴ θὰ παραλείπουν ὠρισμένας πληροφορίες (ὅπως ἀριθμὸν τόμων, ἀντιτύπων, ἀριθμὸν εἰσαγωγῆς κ.λπ.), διὰ νὰ ὑπάρξῃ οἰκονομία χρόνου.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κογκρέσσου τῶν Η.Π.Α. τυπώνει τὰ δελτία, τὰ ὁποία χρησιμοποιοῖ εἰς τοὺς καταλόγους της, καὶ τὰ διαθέτει ἐπὶ πληρωμῇ καὶ εἰς ἄλλας βιβλιοθήκας. Χρησιμοποιοῖ ἐνιαῖον τύπον δελτίου διὰ τὸ σύνολον τῶν δελτίων, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν εἰς ἕκαστον ἔντυπον καὶ αἱ ἄλλαι βιβλιοθήκαι προσθέτουν τὸν ἀριθμ. ταξινομήσεως, τὸν τίτλον καὶ τὰ λήμματα ὡς πρώτην ἀναγραφὴν καὶ οἰανδήποτε ἄλλην πληροφορίαν ἐπιθυμοῦν.

Ἀπαραίτητοι πληροφορίαι ἡ στοιχεῖα τοῦ βασικοῦ δελτίου.

1. Ἀριθμὸς ταξινομήσεως.
2. Συγγραφεὺς ἢ συγγραφεῖς τοῦ βιβλίου.
3. Τίτλος.
4. Ἔκδοσις (ἐν περιπτώσει 2ας, 3ης κ.λπ. ἐκδόσεως).
5. Μεταφραστὴς (ἐὰν πρόκειται περὶ μεταφράσεως).
6. Ἐπιμελητὴς ἐκδόσεως, ἀνθολόγος ἢ ἐκδότης κειμένου.

7. Ἐκδοτικὸς οἶκος
8. Τόπος ἐκδόσεως.
9. Χρονολογία ἐκδόσεως.
10. Φυσικὴ περιγραφή (ἂν κριθῇ ἀναγκαία).
11. Ἀριθμὸς εἰσαγωγῆς (ἂν ἡ βιβλιοθήκη τηρῇ βιβλίον εἰσαγωγῆς).
12. Ἀριθμὸς τόμων (ἂν τὸ ἔργον ἀποτελῇται ἀπὸ περισσώτερους τοῦ ἑνός).
13. Ἀριθμὸς ἀντιτύπων (ἂν ὑπάρχουν περισσώτερα τοῦ ἑνός ἀντίτυπα τοῦ αὐτοῦ ἐντύπου).
14. Τὸ λῆμμα ἢ τὰ λήμματα.

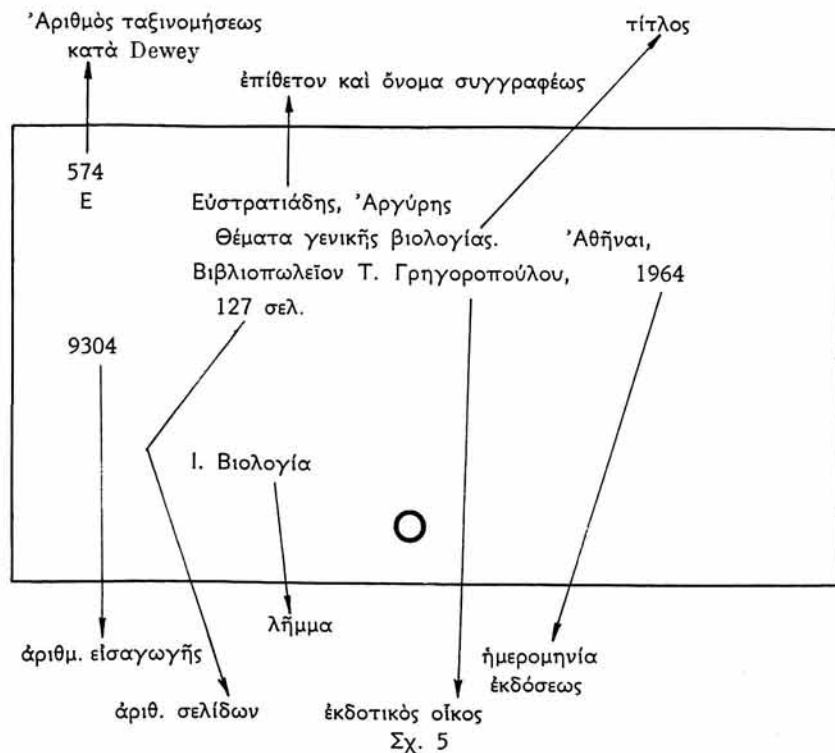
Ἀναγραφὴ στοιχείων εἰς δελτία.

Αἱ πληροφορίες εἰς τὰ δελτία ἀναγράφονται ὑπὸ καθωρισμένην σειρὰν καὶ εἶναι σκόπιμον νὰ ἀκολουθῇται ὑπὸ τῶν βιβλιοθηκαρίων ἡ μορφή, ἡ ὁποία ἔχει θεσπισθῇ, διὰ νὰ ὑπάρχῃ ὁμοιομορφία μεταξὺ τῶν καταλόγων τῶν διαφόρων βιβλιοθηκῶν. Ἡ ὁμοιομορφία διευκολύνει τὴν συνεργασίαν μεταξὺ τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ βοηθεῖ ἐπίσης τὸν ἀναγνώστην νὰ ἀνευρίσκῃ ταχύτερον ὅ,τι ζητεῖ, ἐφ' ὅσον συναντᾷ εἰς ὅλας τὰς βιβλιοθήκας τὸν αὐτὸν τύπον καταλόγου. Κατὰ βάσιν ὁμως δὲν ἔχουν μεγάλην σημασίαν αἱ τυχόν ὑπάρχουσαι μικραὶ διαφοραὶ μεταξὺ βιβλιοθηκῶν εἰς τὴν σύνταξιν τῶν δελτίων καὶ δὲν θὰ πρέπει ὁ βιβλιοθηκάριος νὰ δίδῃ ὑπερβολικὴν σημασίαν εἰς τὰς λεπτομερείας.

Ἐν συνεχείᾳ παραθέτομε σχέδιον δελτίου, τὸ ὁποῖον περιέχει τὰς προαναφερθείσας ἀπαραιτήτους πληροφορίας (σχ. 5).

Τὰ δελτία κατὰ συγγραφέα, τίτλον καὶ λῆμμα διὰ τὸ βιβλίον τοῦ Εὐστρατιάδου «Θέματα γενικῆς βιολογίας» ἐγράφησαν μὲ βάσιν τὸ τοπογραφικὸν δελτίον καὶ τοποθετοῦνται εἰς τὸν λεξικογραφικὸν κατάλογον (σχ. 6).

Εἰς τὸ τοπογραφικὸν δελτίον ὑπάρχουν ὅλαι αἱ πληροφορίες, ἐνῶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔχουν παραληφθῇ ὁ ἀριθμὸς εἰσαγωγῆς καὶ ἡ σημείωσις περὶ τοῦ λήμματος. Τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς στοιχεῖα τοῦ τοπογραφικοῦ δελτίου θὰ ἔχη τὸ δελτίον τοῦ συγγραφέως, ἂν χρησιμοποιηθῇ ὡς κύριον δελτίον. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν μάλιστα τὸ δελτίον τοῦ

Τοπογραφικὸν ἢ Ταξινυμικὸν δελτίον περιέχον ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ βιβλίου.

συγγραφέως ταξιθετεῖται ἰδιαίτερως, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχεῖον τῶν βιβλίων.

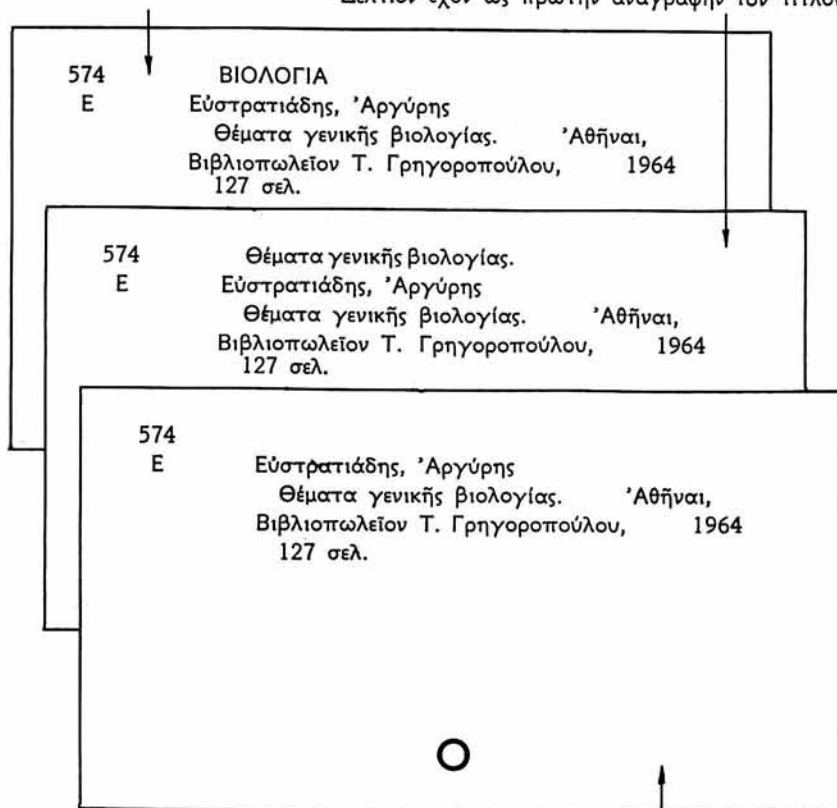
Ἐὰν ἓνα ἔργον δὲν ἔχῃ συγγραφέα, τότε κυρία ἀναγραφή τοῦ ἔργου θὰ εἶναι ὁ τίτλος του (σχ. 7).

Ἄν ὁ χῶρος τοῦ τοπογραφικοῦ δελτίου δὲν ἐπαρκῇ διὰ τὴν ἀναγραφὴν τῶν στοιχείων, χρησιμοποιεῖται δεῦτερον δελτίον, τὸ ὁποῖον τοποθετεῖται εἰς τὸν κατάλογον ἐν συνεχείᾳ τοῦ πρώτου.

Εἰς τὸ δεῦτερον γράφεται ὁ ἀριθμὸς ταξινομήσεως, τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, αἱ πρῶται δύο ἢ τρεῖς λέξεις τοῦ τίτλου καὶ κατόπιν τίθενται ἀποσιωπητικά. Εἰς τὴν δεξιὰν ἄνω γωνίαν γράφεται ὁ ἀριθμὸς

Δελτίον ἔχον ὡς πρώτην ἀναγραφὴν τὸ λῆμμα

Δελτίον ἔχον ὡς πρώτην ἀναγραφὴν τὸν τίτλον

Δελτίον ἔχον ὡς πρώτην ἀναγραφὴν τὸν συγγραφέα

Σχ. 6.

Ὑπόλοιπα δελτία τοῦ αὐτοῦ ἐντύπου διὰ τὸν λεξικογραφικὸν κατάλογον.

2 (εἰς τὸ τρίτον δελτίον, ἂν ὑπάρχη, ὁ ἀριθμὸς 3 κ.ο.κ.). (Σχ. 8).

Ὅδηγίαι διὰ τὴν δακτυλογράφειαν τῶν δελτίων.

Ὅπως ἀνεφέρθη ἤδη, αἱ ὁδηγίαι διὰ τὴν γραφὴν τῶν δελτίων τοῦ καταλόγου διαφέρουν εἰς τὰ διάφορα ἐγχειρίδια.

225

K

Ἡ Καινὴ Διαθήκη.

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς

Ἑλλάδος, 1955

4190

1. Ἀγία Γραφή - Καινὴ Διαθήκη

Σχ. 7.

Π
039

2.

M

Μεγάλη ἑλληνικὴ ἐγκυκλοπαιδεῖα.

.....

5826 τόμ. 9

5837 τομ. 16

5844 τομ. 23

5827 » 10

5838 » 17

5828 » 11

5839 » 18

Π
039

M

Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεῖα.

Παῦλος Δρανδάκης ἐκδ., Ἀθῆναι, Φοῖνιξ,

5818 τομ. 1

5822 τόμ. 5

5819 » 2

5823 » 6

5820 » 3

5824 » 7

5821 » 4

5825 » 8

1. Ἐγκυκλοπαιδεῖαι, Ἑλληνικαί

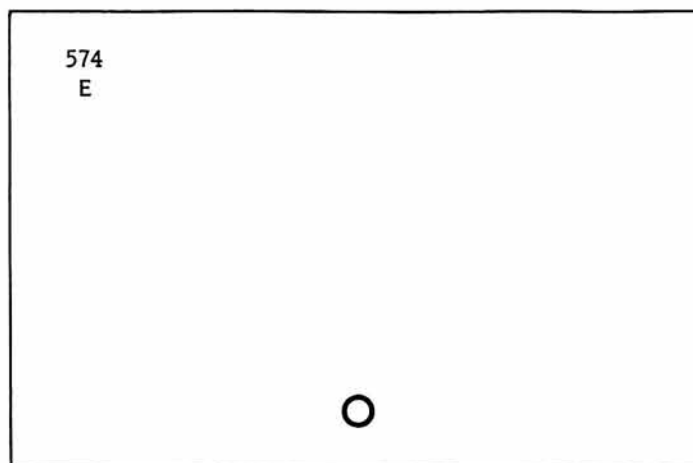

Σχ. 8.

Ἡμεῖς θὰ δώσωμε ἐν ἀπλοῦν σχέδιον δελτίων, σύμφωνον πρὸς τὸ ὑποδεικνυόμενον ὑπὸ τοῦ βιβλίου «Commonsense cataloging» τῆς E. F. Piercy, ἐκδ. Wilson, 1965.

Ἀριθμὸς ταξινομήσεως.

Γράφεται εἰς τὴν δευτέραν σειρὰν τοῦ ἄνω μέρους τοῦ δελτίου, τρία διαστήματα ἀπὸ τὸ ἀριστερὸν ἄκρον. Ἀκριβῶς κάτωθεν αὐτοῦ ἀναγράφεται τὸ ἀρχικὸν γράμμα τοῦ ἐπιθέτου τοῦ συγγραφέως (σχ. 9).

Σχ. 9.

Ὄνομα συγγραφέως.

Γράφεται εἰς τὴν ἰδίαν σειρὰν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται τὸ ἀρχικὸν τοῦ ἐπιθέτου τοῦ συγγραφέως, ἀπέχει δὲ δέκα διαστήματα ἀπὸ τὸ ἄκρον τοῦ δελτίου. Προηγεῖται τὸ ἐπίθετον, τίθεται κόμμα καὶ ἀκολουθεῖ τὸ ὄνομα.

Ὅταν ὑπάρχουν περισσότεροι τοῦ ἑνὸς συγγραφεῖς, γράφονται εἰς τὴν ἰδίαν σειρὰν, μεταξύ τῶν ὀνομάτων δὲ τίθεται παῦλα. Ὅταν οἱ συγγραφεῖς εἶναι ξένοι καὶ τὰ ὀνόματά των γράφονται διὰ

λατινικῶν χαρακτήρων, ἀντὶ παύλας χρησιμοποιεῖται ἓνα ἐρωτηματικόν (;) Π.χ. Smith, John ; Davies, Mary.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματος ἢ τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων δὲν τίθεται σημεῖον στίξεως (σχ. 10).

574	
E	Εὐστρατιάδης, Ἀργύρης
530	
A	Ἀλεξόπουλος, Κ. Δ. — Μπέλλος, Γ.Δ.

○

Σχ. 10.

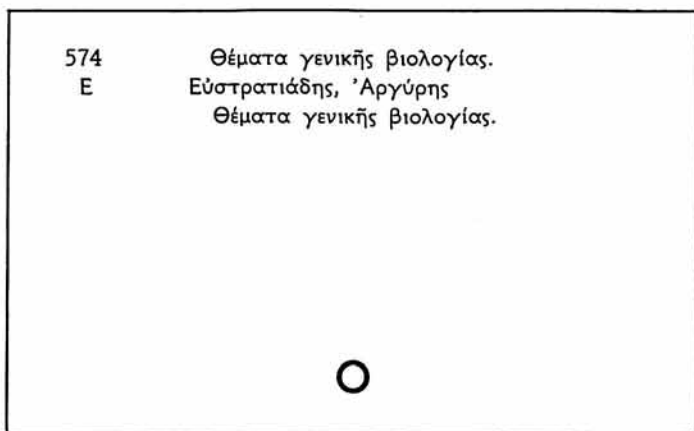
Τίτλος.

Γράφεται εἰς τὴν ἀμέσως κάτωθεν τοῦ συγγραφέως σειράν, τὸ πρῶτον δὲ γράμμα τοῦ τίτλου τίθεται κάτωθεν τοῦ τρίτου γράμματος τοῦ ἐπιθέτου τοῦ συγγραφέως. Ἐὰν ἀπαιτηθῇ χῶρος περισσότερος τῆς μιᾶς σειρᾶς, ἡ ἐπομένη θὰ ἀρχίζῃ κάτω ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν γράμμα τοῦ ἐπιθέτου τοῦ συγγραφέως. Εἰς τὸ τέλος τοῦ τίτλου ὑπάρχει τελεία.

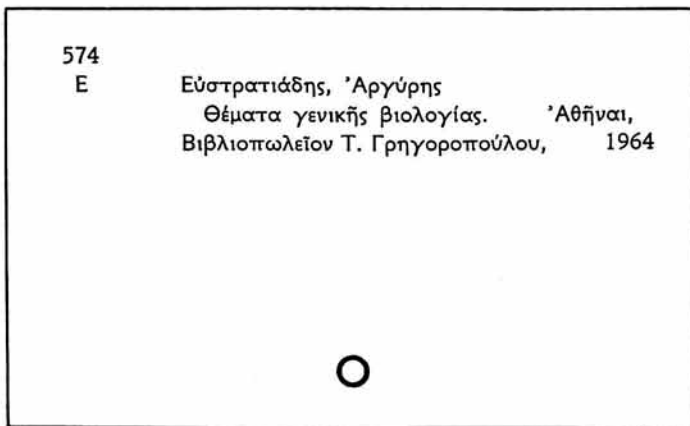
Εἰς τὸ δελτίον, τὸ ἔχον ὡς πρώτην ἀναγραφὴν τὸν τίτλον τοῦ βιβλίου, ὁ τίτλος γράφεται ἄνωθεν τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως, πάλιν ἐκ τοῦ τρίτου γράμματος τοῦ ἐπιθέτου του (σχ. 11).

Τόπος ἐκδόσεως, ἐκδοτικὸς οἶκος, ἔκδοσις, χρονολογία ἐκδόσεως.

Γράφονται 2 διαστήματα μετὰ τὸν τίτλον. Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ χῶρος, γράφονται εἰς τὴν ἐπομένην σειράν, κάτωθεν τοῦ ἀρχικοῦ τοῦ ἐπιθέτου τοῦ συγγραφέως. Προκειμένου περὶ 2ας, 3ης κ.λπ. ἐκδόσεως, προστίθεται αὐτῇ ἡ πληροφορία μετὰ τὸν τίτλον καὶ πρὸ τοῦ τόπου ἐκδόσεως (σχ. 12).

Σχ. 11.

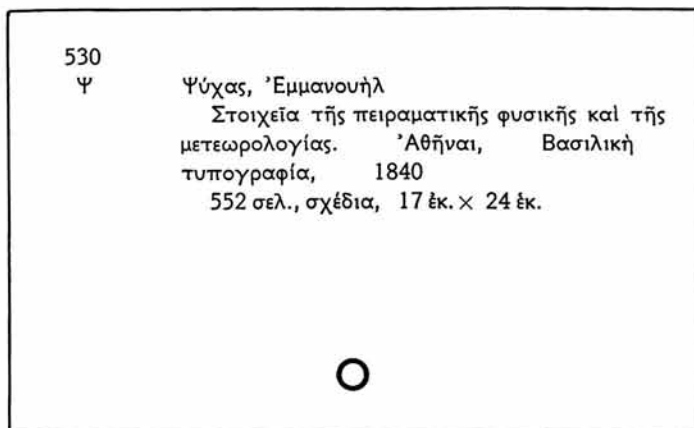

Σχ. 12.

Φυσική περιγραφή.

Ἐν συμπεριληφθῇ (βλέπε σελ. 44), θὰ γραφῇ εἰς τὴν ἐπομένην τῆς χρονολογίας ἐκδόσεως σειράν, κάτωθεν τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος τοῦ τίτλου.

Ἡ φυσικὴ περιγραφή συμπεριλαμβάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν σελίδων ἢ τόμων, τὴν εἰκονογράφησιν καὶ τὰς διαστάσεις (σχ. 13).

Σχ. 13.

Ἀριθμὸς εἰσαγωγῆς.

Ἐφ' ὅσον ἡ βιβλιοθήκη τηρῇ βιβλίον εἰσαγωγῆς, γράφεται εἰς τὸ τοπογραφικὸν δελτίον ἢ εἰς τὸ δελτίον τοῦ συγγραφέως, κάτωθεν τοῦ ἀριθμοῦ ταξινομήσεως, περίπτου εἰς τὸ μέσον τοῦ δελτίου (σχ. 14). Ὅταν ὑπάρχουν περισσότεροι τοῦ ἑνὸς τόμοι, ἀναγράφονται οἱ ἀριθμοὶ εἰσαγωγῆς καὶ παραπλεύρως : Τόμ. 1ος, Τόμ. 2ος, Τόμ. 3ος, κ.λπ. Ἐν ὑπάρχουν περισσότερα τοῦ ἑνὸς ἀντίτυπα, παραπλεύρως τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγωγῆς σημειοῦται : ἀντ. 2, ἀντ. 3, κ.λπ.

Εἰς περίπτωσιν νεωτέρας ἐκδόσεως καὶ ἐφ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς καὶ ὁ τίτλος παραμένουν ὡς εἶχον, σημειοῦται εἰς τὸ αὐτὸ δελτίον νέος ἀριθμὸς εἰσαγωγῆς καὶ παραπλεύρως : ἐκδ. 2α, 3η κ.λπ.

574	Εὐστρατιάδης, Ἀργύρης	
E	Θέματα γενικῆς βιολογίας.	Ἀθῆναι,
	Βιβλιοπωλεῖον Τ. Γρηγοροπούλου,	1964
	127 σελ.	
9304		
○		

Σχ. 14.

Ἰχνεύματα.

Εἰς τὸ τοπογραφικὸν δελτίον ἢ εἰς τὸ δελτίον τοῦ συγγραφέως ἀναγράφονται ἐνδείξεις περὶ τῶν λοιπῶν δελτίων, τὰ ὅποια ὑπάρχουν εἰς τὸν ἀλφαβητικὸν κατάλογον καὶ τὰ ὅποια ἀφοροῦν εἰς τὸ αὐτὸ ἔντυπον. Αἱ ὡς ἄνω ἐνδείξεις ὀνομάζονται ἰχνεύματα καὶ γράφονται εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ δελτίου. Τοιουτοτρόπως ὁ βιβλιοθηκάριος εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ τὰ ὑπάρχοντα δι' ἕκαστον βιβλίον δελτία καὶ δύναται εὐχερῶς νὰ τὰ ἀποσύρῃ ἐκ τοῦ καταλόγου, ὅταν ἀφαιρεθῇ καὶ τὸ βιβλίον ἀπὸ τὴν συλλογὴν τῆς βιβλιοθήκης.

Πρώτῃ γράφεται ἡ ἐνδειξις τοῦ λήμματος ἢ τῶν λημμάτων. Κατόπιν σημειοῦται ἡ ἐνδειξις τοῦ δελτίου τοῦ τίτλου μὲ ἓν μικρὸν τ. Ἐὰν ὁμως γράφεται δελτίον τίτλου δι' ὅλα τὰ ἔντυπα τῆς βιβλιοθήκης, τότε αὕτῃ ἡ ἐνδειξις περιττεύει. Γράφεται ἐπίσης ἐνδείξεις, ὅταν ὑπάρχουν περισσότεροι τοῦ ἐνὸς συγγραφεῖς ἢ ὑπάρχῃ μεταφραστὴς καὶ ἔχουν γραφῇ σχετικὰ δελτία (σχ. 15).

Δελτίον λήμματος.

Τὸ λῆμμα τοῦ ἐντύπου γράφομεν εἰς τὸ δελτίον μὲ κεφαλαῖα γράμ-

574

E

Εύστρατιάδης, Ἀργύρης
 Θέματα γενικῆς βιολογίας. Ἀθῆναι,
 Βιβλιοπωλεῖον Τ. Γρηγοροπούλου, 1964
 127 σελ.

9304

I. Βιολογία

510.785

N

Nashelsky, Louis
 Θεωρία τῶν ἀριθμητικῶν ὑπολογιστῶν.
 Μετ. Π.Χ. Βαφειάδης, Ἀθῆναι, 1968

9749

1. Ἡλεκτρονικοὶ ἀριθμητικοὶ ὑπολογισταὶ
2. Βαφειάδης, Π.Χ. μετ.

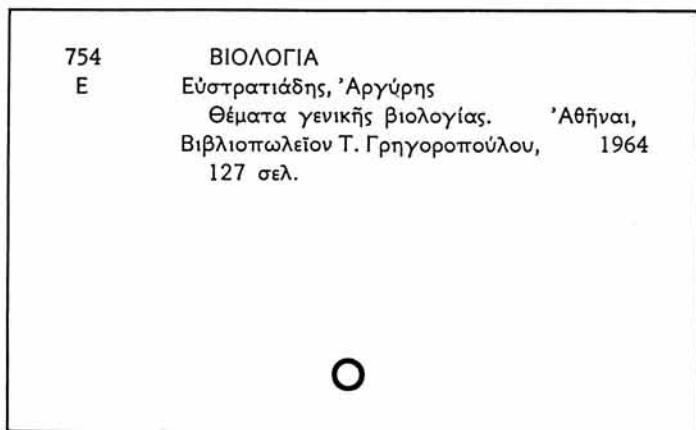
Σχ. 15.

ματα ἄνωθεν τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως, ἀρχίζοντες ἐκ τοῦ τρίτου γράμματος τοῦ ἐπιθέτου του (σχ. 16).

Ταξιθέτησις δελτίων.

Ταξιθέτησις ἀλφαβητικῶν δελτίων.

Τὰ δελτία τοῦ λεξικογραφικοῦ καταλόγου ἢ τῶν ἀλφαβητικῶν

Σχ. 16.

καταλόγων (κατὰ συγγραφέα, τίτλον ἢ θέμα) ταξιθετοῦνται κατ' ἀπόλυτον ἀλφαβητικὴν (λεξικογραφικὴν) σειράν.

Ἡ ταξιθέτησις ἀκολουθεῖ τοὺς ἐξῆς κανόνες :

- 1) Λαμβάνεται πάντοτε ἡ πρώτη λέξις (ἀναγραφῇ) τοῦ δελτίου.
- 2) Ὄταν ἡ πρώτη λέξις εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς περισσότερα τοῦ ἑνὸς δελτία, τότε λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ δευτέρα, τρίτη κ.λπ.
- 3) Τὸ ἄρθρον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀρχικῆς προτάσεως (κυρίως ἀναγραφῆς) δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Εἰς λοιπὰς θέσεις τῆς προτάσεως ὑπολογίζεται ὡς κανονικὴ λέξις.
- 4) Συντετμημένοι λέξεις ταξινομοῦνται ὡς νὰ ᾤσαν γραμμένοι κανονικῶς. Π.χ. Κοσ = Κύριος, Κα = Κυρία κ.λπ.
- 5) Τὰ ἀρχικά (συντμήσεις) τοποθετοῦνται εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν γραμμάτων πρὸ τῶν λέξεων. Π.χ.

Δ Δ.Ε.Η.
 ΔΑΛΜΑΤΙΑ
 ΔΑΝΑΟΙ

Ο Ο.Η.Ε.
 Ο.Τ.Ε.
 ΟΔΟΠΟΙ·Ι·Α

- 6) Ἀριθμοὶ καὶ χρονολογίαι ταξιθετοῦνται συμφώνως πρὸς τὴν γραφὴν των. Π.χ. 1965 = χίλια ἑννεακόσια ἐξήκοντα πέντε.

7) Ἐάν δύο δελτία εἶναι ὅμοια, διότι κατὰ σύμπτωσιν τὸ λήμμα καὶ ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου εἶναι τὰ αὐτὰ (σχ. 17), δὲν ἔχει σημασίαν ποῖον θὰ προηγηθῇ, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ ὁμοιομορφία εἰς ὅλας τὰς ἀναλόγους περιπτώσεις.

8) Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τῶν δελτιοθηκῶν ἀναγράφονται τὰ γράμματα, τὰ ὅποια περιέχονται εἰς αὐτάς. Ἐπίσης μεταξὺ τῶν δελτίων το-

Δελτίον τίτλου

530	Φυσική.		
M	Μάζης, Ἀλκίνοος Ε.		
	Φυσική.	Ἀθῆναι,	1958

530	ΦΥΣΙΚΗ		
M	Μάζης, Ἀλκίνοος Ε.		
	Φυσική.	Ἀθῆναι,	1958

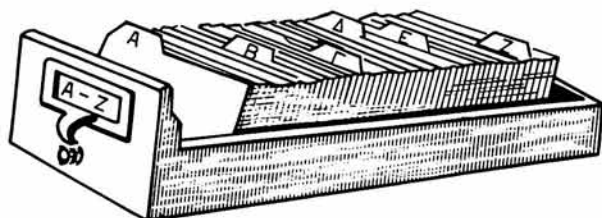
Δελτίον θέματος

Σχ. 17.

ποθετοῦνται ὁδηγοί, δηλαδή μεγαλύτερα εἰς διαστάσεις καὶ σκληρότερα δελτία, εἰς τὰ ὅποια ἀναγράφονται τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου ἢ ὠρισμένοι ἀπὸ τὰς λέξεις (ἢ τὰ δύο-τρία πρῶτα γράμματά των), αἱ ὅποια ὑπάρχουν εἰς τὴν δελτιοθήκην. Οἱ ὡς ἄνω ὁδηγοὶ τοποθετοῦνται ἔμπροσθεν τῶν ἀναλόγων δελτίων καὶ διευκολύνουν κατὰ πολὺ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν δελτίων εἰς τὸν κατάλογον (σχ. 18).

Ταξιθέτησις δελτίων βιβλίων γραμμένων εἰς διαφόρους γλώσσας.

Ἐπάρχουν δύο τρόποι ταξιθετήσεως δελτίων βιβλίων γραμμένων εἰς διαφόρους γλώσσας :

Σχ. 18.

1) Τὰ δελτία μεταγλωττίζονται καὶ ταξιθετοῦνται ὅλα μαζί εἰς τὴν ἰδίαν δελτιοθήκην κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν.

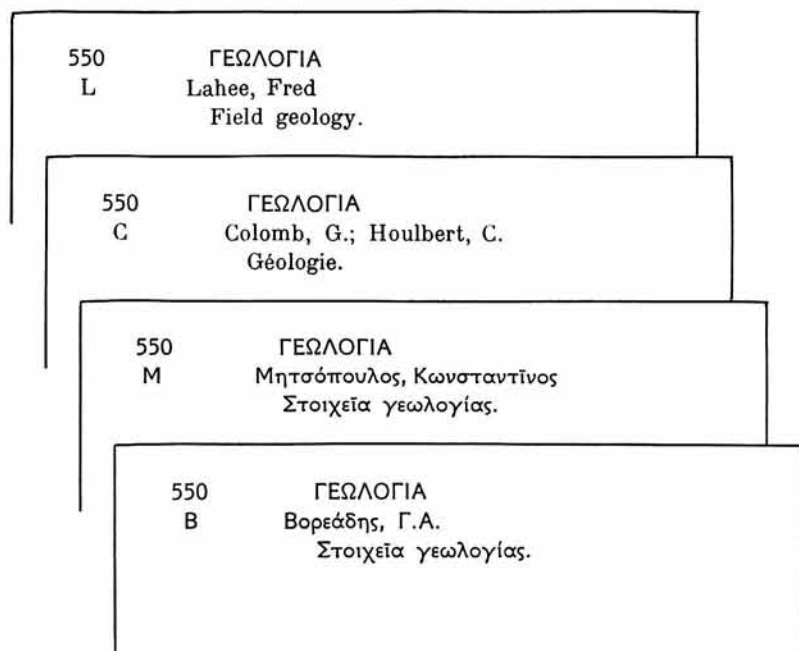
2) Τὰ δελτία συγγραφέως καὶ τίτλου ταξιθετοῦνται ἰδιαιτέρως ἀναλόγως πρὸς τὸ ἀλφάβητον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι γραμμένα τὰ βιβλία. Δελτία βιβλίων γραμμένα εἰς λατινικὸν ἀλφάβητον, ὅπως γαλλικά, ἀγγλικά, κ.λπ., ταξιθετοῦνται μαζί. Δελτία βιβλίων εἰς τὴν Ῥωσικὴν γλῶσσαν ἰδιαιτέρως, εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν τὸ αὐτὸ κ.ο.κ. Δελτία βιβλίων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἰδιαιτέρως.

Εἰς τὸν ἑλληνικὸν κατάλογον θὰ τοποθετηθοῦν καὶ τὰ δελτία ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν βιβλίων, τὰ ἔχοντα ὡς πρώτην ἀναγραφὴν τὸ λῆμμα. Τοιοῦτοτρόπως εὐρίσκονται συγκεντρωμένα ὅλα τὰ βιβλία τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸ λῆμμα ἀσχέτως εἰς ποίαν γλῶσσαν εἶναι τὸ κείμενον (σχ. 19).

Ταξιθέτησις τοπογραφικῶν δελτίων.

Τὰ τοπογραφικὰ δελτία ταξιθετοῦνται συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως κατ' ἀπόλυτον ἀριθμητικὴν σειράν.

Ὅταν δύο ἢ περισσότερα δελτία ἔχουν τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ἀρχικὸν γράμμα τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως καὶ τοποθετοῦνται ἀλφαβητικῶς. Ἐπὶ περισσοτέρων τοῦ ἑνὸς βιβλίων, ἔχοντων τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως καὶ τὸν αὐτὸν συγγραφέα, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ τίτλος τοῦ ἐντύπου (σχ. 20).

Σχ. 19.

Ταξιθέτησις τοπογραφικῶν δελτίων, πληροφοριακῶν βιβλίων.

Τὰ τοπογραφικά δελτία τῶν πληροφοριακῶν βιβλίων ταξιθετοῦνται ἰδιαίτερος πρὸ τῶν ἄλλων δελτίων.

Ὡς γνωστόν, εἰς τὰ πληροφοριακὰ βιβλία ἄνωθεν τοῦ ἀριθμοῦ ταξινομήσεως γράφεται τὸ γράμμα Π διὰ τὰ ἑλληνικά καὶ R διὰ τὰ ξενόγλωσσα. Τὸ αὐτὸ σύμβολον γράφεται καὶ εἰς τὰ δελτία τῶν πληροφορικῶν βιβλίων (σχ. 21).

Ἡ ταξιθέτησις γίνεται συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως ἀκριβῶς ὅπως καὶ τῶν ἄλλων δελτίων.

Ταξιθέτησις τοπογραφικῶν δελτίων μυθιστορημάτων.

Τὰ τοπογραφικά δελτία τῶν μυθιστορημάτων τοποθετοῦνται

510

Δ

Δασκαλόπουλος, Δ.Γ.

Γενικά μαθηματικά.

Ἀθῆναι,

510

Δ

Δασκαλόπουλος, Δ.Γ.

Ἀνώτερα μαθηματικά.

Ἀθῆναι,

1965

510

Β

Βασιλείου, Φίλων Μ.

Μαθήματα ἀνωτέρων μαθηματικῶν.

Ἀθῆναι, 1950

1060 τομ. 1

1061 » 2

1. Μαθηματικά

Σχ. 20.

Π

103

Ἀνδρουῦτσος, Χρήστος

Α

Λεξικὸν τῆς φιλοσοφίας.

2α ἐκδ.,

Ἀθῆναι,

Ρηγόπουλος, 1965

1200

1. Φιλοσοφία - Λεξικά

Σχ. 21.

ιδιαιτέρως κατ' αλφαβητικήν σειράν συμφώνως πρὸς τὸ ἐπίθετον τοῦ συγγραφέως.

Ταξιθέτησις τοπογραφικῶν δελτίων γραμμένων εἰς διαφόρους γλώσσας.

Ἐν εἰς τὴν βιβλιοθήκην περιέχονται βιβλία εἰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς γλώσσης, ὑπάρχουν δύο τρόποι ταξιθετήσεως τῶν τοπογραφικῶν των δελτίων :

1) Τὰ τοπογραφικὰ δελτία ταξιθετοῦνται ὅλα μαζὶ εἰς τὴν ἰδίαν δελτιοθήκην κατ' ἀριθμητικὴν σειράν (συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως). Δίδεται προτεραιότης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ κατόπιν εἰς τὰς ἄλλας. Σημασίαν ἔχει εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις νὰ ἀκολουθῇται ἡ αὐτὴ σειρά :

Π.χ. σειρὰ γλωσσῶν :

1η Ἑλληνικὴ γλῶσσα

2α Ἀγγλικὴ γλῶσσα

3η Γαλλικὴ γλῶσσα

620.11

D

Dellus, Paul

Résistance des matériaux. Paris,
Technique & Vulgarisation, c 1964

620.11

S

Singer, Ferdinand L.

Strength of materials. 2nd ed.,
New York, Harper & Row, c 1963

620.11

K

Κωβαῖος, Μιχαὴλ Κ.

Ἀντοχὴ τῶν ὑλικῶν. Ἀθῆναι, 1958

7529

Σχ. 22.

Τοιοιτοτρόπως τὰ τοπογραφικὰ δελτία ἀσχέτως γλώσσης εἶναι συγκεντρωμένα εἰς μίαν δελτιοθήκην καὶ παρέχεται ἡ εὐχέρεια εἰς τὸν ἐρευνητὴν νὰ ἐντοπίζη ἀμέσως ὅλα τὰ ἐντυπα τὰ ἀνήκοντα εἰς ὠρισμένην κατηγορίαν.

2) Τὰ τοπογραφικὰ δελτία ταξιθετοῦνται συμφώνως πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ ἐντύπου εἰς διαφορετικὰς δελτιοθήκας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι εὐχερέστερον νὰ ὑπολογισθοῦν τὰ ἀνὰ γλῶσσαν ὑπάρχοντα βιβλία, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποκτηθῇ συνολικὴ ἐντύπωσις τοῦ ὕλικου τῆς βιβλιοθήκης ἀπαιτεῖται προσφυγὴ εἰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς δελτιοθήκης.

Ἀπογραφὴ τῶν βιβλίων.

Ἀπαραίτητος δι' ὅλας τὰς βιβλιοθήκας εἶναι ἡ περιοδικὴ ἀπογραφὴ τῶν βιβλίων των. Ἡ συχνότης τῆς ἀπογραφῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν βιβλίων, τὸ προσωπικὸν καὶ τὴν κίνησιν τῆς βιβλιοθήκης. Συνήθως εἰς μίαν μικρὰν δανειστικὴν βιβλιοθήκην ἀπαιτεῖται ἀπογραφὴ τῶν βιβλίων κατ' ἔτος.

Ὅταν ὀρισθῇ ἡ ἡμερομηνία ἐνάρξεως τῆς ἀπογραφῆς, τὸ κοινὸν θὰ εἰδοποιηθῇ ἐγκαίρως καὶ ἡ βιβλιοθήκη θὰ κλείσῃ διὰ τὸ ἀπαιτούμενον χρονικὸν διάστημα, ὥστε τὸ προσωπικὸν νὰ ἐργασθῇ ἀπερίσπαστον. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν ἐργάζονται οἱ ὑπάλληλοι ἀνὰ δύο. Ὁ εἰς ἐλέγχει τὸν τοπογραφικὸν κατάλογον καὶ ὁ ἕτερος τὰ βιβλία εἰς τὰ ράφια. Εἶναι δυνατόν νὰ ἐργασθοῦν καὶ περισσότεροι ὁμάδες, ἀρκεῖ νὰ ἀναλάβῃ ἐκάστη ὠρισμένον τμήμα.

Διαδικασία ἀπογραφῆς.

1) Ἐλέγχονται τὰ βιβλία εἰς τὰ ράφια, ὥστε νὰ εἶναι τοποθετημένα εἰς τὴν ὀρθὴν θέσιν των, συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως.

2) Ἐλέγχονται τὰ δελτία τοῦ τοπογραφικοῦ καταλόγου, ὥστε νὰ εἶναι τοποθετημένα εἰς τὴν ὀρθὴν σειράν.

3) Συγκρίνονται τὰ δελτία τοῦ τοπογραφικοῦ καταλόγου μὲ τὰ βιβλία εἰς τὰ ράφια.

4) Ὅταν ἓνα βιβλίον εὑρεθῇ ἐν τάξει, δηλαδὴ ὅταν τὰ στοιχεῖα του συμφωνοῦν πρὸς τὰ στοιχεῖα τοῦ δελτίου, γράφονται παραπλεύ-

πως τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγωγῆς τὸ γράμμα Α (=ἀπογραφή) καὶ τὸ ἔτος ἀπογραφῆς, δηλαδὴ Α 1967.

5) Ὅταν ἓνα βιβλίον δὲν εὑρεθῇ εἰς τὴν θέσιν του, τοποθετεῖται εἰς συνδετήρ ἐπὶ τοῦ δελτίου του, διὰ νὰ ἐλεγχθῇ ἐν συνεχείᾳ, ἂν τὸ βιβλίον ἔχῃ δανεισθῇ ἢ ἔχῃ δοθῇ πρὸς βιβλιοδεσίαν κ.λπ.

6) Ὅταν δὲν εὑρεθῇ τὸ ἀντίστοιχον τοπογραφικὸν δελτίον ὑπάρχοντος βιβλίου, ἀποσύρομε τὸ βιβλίον, διὰ νὰ γραφῇ ἐν συνεχείᾳ τὸ δελτίον.

7) Ἐλέγχεται ἡ ἀντιστοιχία μεταξὺ τοπογραφικῶν καὶ λεξικογραφικῶν δελτίων.

8) Ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι ἓνα βιβλίον ἔχει ἀπολεσθῇ, ἀποσύρονται ὅλα τὰ δελτία του ἀπὸ τὸν τοπογραφικὸν καὶ τὸν λεξικογραφικὸν κατάλογον. Εἰς τὸ τοπογραφικὸν δελτίον παραπλευρῶς τοῦ ἀριθμοῦ εἰσαγωγῆς σημειοῦται ἡ ἀπώλειά του.

Ἐὰν ἀγορασθῇ νέον ἀντίτυπον τοῦ βιβλίου, ταξιθετοῦνται πάλιν τὰ δελτία καὶ εἰς τὸ τοπογραφικὸν δελτίον δακτυλογραφεῖται ὁ νέος ἀριθμὸς εἰσαγωγῆς καὶ παραπλευρῶς: ἀντ. 2. Ἐὰν δὲν ἀντικατασταθῇ τὸ βιβλίον, τὸ τοπογραφικὸν δελτίον τοποθετεῖται εἰς εἰδικὴν δελτιοθήκην ἔχουσαν τὴν ὀνομασίαν «ἀπωλεσθέντα βιβλία».

8) Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν ἐπίσης ἀποσύρονται παλαιὰ βιβλία, τὰ ὅποια δὲν ζητοῦνται, διὰ νὰ δημιουργηθῇ χῶρος διὰ τὰ νέα. Τὰ ἀποσύρόμενα βιβλία ἀποθηκεύονται εἰς ράφια τῆς ἀποθήκης τῆς βιβλιοθήκης, πάλιν συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, ὥστε νὰ εἶναι εὐχερὴς ἡ ἀνεύρεσίς των. Τὰ δελτία των παραμένουν εἰς τὸν κατάλογον, ἀλλὰ προστίθεται σημείωσις περὶ τῆς τοποθετήσεως τῶν βιβλίων εἰς τὴν ἀποθήκην.

Στατιστική.

Μετὰ τὴν ἀπογραφὴν θὰ κρατηθοῦν στατιστικὰ στοιχεῖα διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν ἀπωλειῶν καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6ον

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Γενικά.

Τὰ περιοδικὰ ἀποτελοῦν ἓνα πολὺ σημαντικὸν μέρος τῆς συλλογῆς ἐκάστης βιβλιοθήκης. Εἶναι τὸ μέσον διὰ τὴν συνεχῇ καὶ ταχεῖαν ἐνημέρωσιν τῶν ἀναγνωστῶν ἐπὶ παντὸς θέματος. Εἰδικῶς εἰς τὰς τεχνικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς βιβλιοθήκας ἀποτελοῦν τὸ κυριώτερον βοήθημα διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐνημέρωσιν, ἔρευναν καὶ τεκμηρίωσιν καὶ τοῦτο, διότι ἡ ἐξέλιξις τῶν ἐπιστημῶν εἶναι τόσον ταχεῖα, ὥστε εἰς τὰ βιβλία, διὰ τὰ ὅποια ἀπαιτεῖται περισσότερος χρόνος διὰ νὰ γραφοῦν καὶ νὰ ἐκδοθοῦν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμπεριλαμβάνωνται πάντοτε τὰ νεώτερα ἀποτελέσματα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης καὶ τῶν τεχνικῶν ἐπιτεύξεων.

Ἐπιλογὴ περιοδικῶν.

Οἱ σκοποὶ τῆς βιβλιοθήκης καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἀναγνωστῶν της καθορίζουν τὸ εἶδος καὶ τὸ ἐπίπεδον τῶν περιοδικῶν, τὰ ὅποια θὰ περιέχῃ μία βιβλιοθήκη. Θὰ πρέπει λοιπὸν ὁ βιβλιοθηκάριος, πρὶν ἐξετάσῃ ποῖα περιοδικὰ θὰ παραγγείλῃ, νὰ γνωρίζῃ τὰ θέματα, τὰ ὅποια ἐνδιαφέρουν τὴν βιβλιοθήκην, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ ἐπίπεδον μορφώσεως τοῦ ἀναγνωστικοῦ της κοινοῦ, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ προγραμματίσῃ τὴν συλλογὴν.

Π.χ. Περιοδικὰ διὰ μίαν γενικὴν λαϊκὴν βιβλιοθήκην :

Θέματα

Ἐπίπεδον

Ἀθλητισμὸς
Ἱστορία
Καλαὶ τέχναι
Κοινωνικαὶ ἐπιστῆμαι
Λογοτεχνία
Τεχνολογία
Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι κ.λπ.

Ὅχι πολὺ ὑψηλὸν
Ἐκλαϊκευμένον

Περιοδικὰ διὰ βιβλιοθήκην ἱατρικῶν σχολῶν Πανεπιστημίου :

Θέματα

Ἐπίπεδον

Ἀναισθησιολογία

Ἀνατομία

Βιολογία

Βιοχημεία

Γενετική

Γυναικολογία - Μαιευτική

Δερματολογία

Καρδιολογία κ.λπ.

Ἐπιστημονικόν

Ὅπως βλέπομε, τὰ θέματα διὰ μίαν γενικὴν λαϊκὴν βιβλιοθήκην εἶναι πολὺ γενικά καὶ τὸ ἐπίπεδον ἐκλαϊκευμένον, κατάλληλον διὰ τὸν μέσον ἄνθρωπον. Ἀντιθέτως εἰς μίαν ἱατρικὴν Πανεπιστημιακὴν βιβλιοθήκην τὰ περιοδικὰ καλύπτουν ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης ἀναλυτικῶς, καθὼς καὶ τὰ θέματα τὰ συναφῇ πρὸς τὴν ἱατρικὴν, ὅπως βιολογίαν, βιοχημείαν, γενετικὴν κ.λπ. Τὸ ἐπίπεδον τῆς ἱατρικῆς βιβλιοθήκης εἶναι ἐπιστημονικόν.

Μετὰ τὴν ὡς ἄνω προεργασίαν, ὁ βιβλιοθηκάριος θὰ ἐξετάσῃ πόσα καὶ ποῖα περιοδικὰ ἐκδίδονται σχετικὰ μὲ θέματα, τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρουν τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῆς βιβλιοθήκης.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει ἐνημερωμένος κατάλογος, ὁ ὁποῖος νὰ περιέχῃ ὅλα τὰ ἐκδιδόμενα ἑλληνικὰ περιοδικὰ. Ὁ πληρέστερος κατάλογος ἑλληνικῶν περιοδικῶν εὐρίσκεται εἰς τὸ «Bulletin analytique de bibliographie hellénique», ἡ ἑκδοσίς του ὁμως καθυστερεῖ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν ὑπάρχει ἡ δυνατότης νὰ ἐπιβεβαιωθῇ ἡ συνέχισις τῆς ἐκδόσεως τῶν περιοδικῶν ἢ ἡ ἐνημέρωσις περὶ τῶν τυχόν νέων ἐκδοθέντων.

Ὅπωςδὴποτε, ὅταν κατορθώσῃ ὁ βιβλιοθηκάριος νὰ ἀνακαλύψῃ τί περιοδικὰ ἐκδίδονται (τῇ βοήθειᾳ τοῦ Bulletin analytique, τῶν βιβλιοπωλῶν καὶ ἐκδοτῶν ἢ μέσω ἄλλων βιβλιοθηκῶν καὶ ἐπιστημόνων), θὰ πρέπει νὰ τὰ ἐξετάσῃ ὁ ἴδιος, διὰ νὰ σχηματίσῃ προσωπικὴν ἀντίληψιν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ περιεχόμενον, τὴν σοβαρότητα καὶ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν.

Διὰ τὰ ξενόγλωσσα περιοδικὰ ὑπάρχουν πολλὰ βοηθήματα, δηλαδή κατάλογοι τῶν περιοδικῶν, τὰ ὅποια ἐκδίδονται εἰς διαφόρους χώρας καὶ τὰ ὅποια ἀφοροῦν εἰς διάφορα θέματα.

Ἐξ αὐτῶν ὑποδεικνύομε τὸν κατάλογον περιοδικῶν Ulrich's international periodicals directory : a classified guide to a selected list of current periodicals, foreign and domestic, 11th ed., New York, Bowker, 1965. Ὅπως ὑποδηλοῖ καὶ ὁ τίτλος του, ὁ κατάλογος αὐτὸς εἶναι ταξινομημένος κατάλογος τῶν καλυτέρων περιοδικῶν, τὰ ὅποια ἐκδίδονται εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον. Τὸ κυριώτερον ὅμως πλεονέκτημά του εἶναι τὰ παρατιθέμενα στοιχεῖα, τὰ ὅποια καὶ θὰ ἀποτελέσουν κριτήριον διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν περιοδικῶν. Ὡρισμένα ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ τὰ ἀκόλουθα :

1) *Ἐκδοτικὸς οἶκος* : Ἄν πρόκειται περὶ ἀνεγνωρισμένου ὀργανισμοῦ, σοβαρᾶς ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας ἢ γνωστοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου, θὰ ὑπάρχῃ ἤδη ἐν πρῶτον βασικὸν στοιχεῖον ὑπὲρ τῆς ἀγορᾶς του.

2) *Χρονολογία πρώτης ἐκδόσεως* : Περισσότεραν ἐμπιστοσύνην ἐμπνέει περιοδικόν, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν. Τοῦτο βεβαίως δὲν εἶναι ἀπόλυτον, διότι ὑπάρχουν πολλὰ καλὰ νέα περιοδικὰ. Ἐξ ἄλλου λόγῳ τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς τεχνικῆς ἐκδίδονται συνεχῶς νέα περιοδικὰ ἐπὶ θεμάτων ἀγνώστων πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν.

3) *Κυκλοφορία περιοδικοῦ* : Ἐν ἐπὶ πλεόν στοιχεῖον εἶναι καὶ τὸ θέμα τῆς κυκλοφορίας τοῦ περιοδικοῦ. Καὶ τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀπόλυτον, διότι πολὺ εἰδικευμένα περιοδικὰ εἶναι φυσικὸν νὰ ἔχουν περιωρισμένην κυκλοφορίαν.

4) *Ἀποδελτίωσις ἄρθρων* : Ἐνα ἄλλο σημαντικὸν στοιχεῖον προκειμένου περὶ ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν εἶναι τὸ κατὰ πόσον τὰ ἄρθρα των εἶναι ἀποδελτιωμένα καὶ εὐρίσκονται εἰς τὰ εὐρετήρια τῶν ἄρθρων (διὰ τὰ τελευταῖα θὰ γίνῃ λόγος ἐν συνεχείᾳ).

Ὅπωςδήποτε θὰ πρέπει νὰ προτιμηθοῦν περιοδικὰ, τῶν ὁποίων τὰ ἄρθρα ἔχουν ἀποδελτιωθῇ.

Τὰ ἀνωτέρω κριτήρια ἂν καὶ δὲν ἔχουν ἀπόλυτον ἀξίαν, βοηθοῦν τὸν βιβλιοθηκάριον νὰ σχηματίσῃ γενικὴν εἰκόνα περὶ τῆς ποιότητος ἐκάστου περιοδικοῦ.

Πρὶν ληφθῇ ἡ τελικὴ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν περιοδι-

κῶν, καλὸν εἶναι νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει του ὁ βιβλιοθηκᾶριος ὅτι ἡ χρησιμότης τοῦ περιοδικοῦ δὲν παύει, ὅταν παρέλθῃ ἡ ἐπικαιρότης του καὶ δι' αὐτὸ τὰ περιοδικὰ πρέπει νὰ δένωνται, ὥστε νὰ ὑπάρχουν εἰς τὴν βιβλιοθήκην πλήρεις σειραὶ ἐξ αὐτῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ὑπάρχῃ ἐξασφάλις ἐπὶ τοῦ ὅτι θὰ ὑπάρχουν τὰ χρήματα, διὰ νὰ συνεχίζονται κατ' ἔτος αἱ συνδρομαί. Ἄν μάλιστα χρειασθῇ ἐν καιρῷ νὰ περικοπῇ ὁ προϋπολογισμὸς τῆς βιβλιοθήκης, εἶναι προτιμότερον νὰ ἀγορασθοῦν ὀλιγώτερα βιβλία ἀπὸ τοῦ νὰ σταματήσουν αἱ συνδρομαὶ τῶν περιοδικῶν. Ἐν τούτοις, εἰς περίπτωσιν λανθασμένης ἐπιλογῆς δὲν θὰ πρέπει νὰ διστάσῃ ὁ βιβλιοθηκᾶριος νὰ διακόψῃ τὴν συνδρομήν.

Ὅταν ἡ βιβλιοθήκη εἶναι δανειστικὴ καὶ δανείζονται τὰ περιοδικὰ, θὰ χρειασθῇ νὰ γίνουν διπλαῖ συνδρομαί, ὥστε τὸ ἐν ἀντίτυπον νὰ παραμένῃ πρὸς βιβλιοδεσίαν καὶ τὸ ἄλλο νὰ διατίθεται πρὸς δανεισμόν.

Συνδρομαὶ περιοδικῶν.

Αἱ βιβλιοθήκαι συνήθως ἀποκτοῦν τὰ περιοδικὰ διὰ συνδρομῶν ἐνίοτε ὁμως τὰ λαμβάνουν ὑπὸ τὴν ιδιότητα μέλους ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας, ἐπ' ἀνταλλαγῇ (ἂν ὁ ὀργανισμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ βιβλιοθήκη, ἐκδίδῃ περιοδικὸν ἢ δελτίον) ἢ καὶ δωρεάν.

Αἱ παραγγελίαι δίδονται εἴτε ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἐκδότας ἢ εἰς βιβλιοπωλεῖα, τὰ ὁποῖα ἀναλαμβάνουν νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἐγγραφὴν εἰς τὸ περιοδικόν. Εἶναι καλύτερον ὅλαι αἱ συνδρομαὶ νὰ ἀρχίζουν καὶ νὰ λήγουν τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν (συνήθως ἀρχίζουν Ἰανουάριον καὶ λήγουν τὸν Δεκέμβριον) καὶ τοῦτο, διὰ νὰ διευκολυνθῇ ὁ ἀρμόδιος ὑπάλληλος εἰς τὴν παρακολούθησιν τῆς κινήσεως τῶν περιοδικῶν. Ἡ παραγγελία νέων περιοδικῶν καὶ ἡ ἀνανέωσις τῶν παλαιῶν πρέπει νὰ πραγματοποιιῇται ἐγκαίρως, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρξῃ καθυστέρησις καὶ διακοπῇ ἡ σειρά.

Δι' ὅλα τὰ ἀνωτέρω πρέπει νὰ τηρῇται ἀκριβὲς ἀρχεῖον, ὥστε νὰ γνωρίζῃ ὁ βιβλιοθηκᾶριος πότε εἶχε παραγγεῖλῃ τὸ περιοδικόν, πότε ἐπλήρωσε τὴν συνδρομήν, πόση ἦτο αὐτὴ καὶ ἂν ἔγινε κανονικῶς ἡ ἀνανέωσις κατ' ἔτος.

Ὑπάρχουν διάφοροι τρόποι, διὰ νὰ κρατηθῇ τὸ ὥς ἄνω ἀρχεῖον,

ἀλλὰ ὁ ἀπλούστερος καὶ πλέον ἀνέξοδος εἶναι ἡ χρησιμοποίησις ἀπλῶν δελτίων, ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια μεταχειρίζεται ὁ βιβλιοθηκάριος διὰ τὸν κατάλογον τῶν βιβλίων. Εἰς τὴν ἀριστερὰν γωνίαν δακτυλογραφεῖται ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου ἢ βιβλιοπωλίου, εἰς τὸν ὅποιον ἐδόθη ἡ παραγγελία. Εἰς τὴν ἐπομένην σειρὰν ἀναγράφεται τὸ ἔτος — ἡ ἡμερομηνία παραγγελίας — ἡ ἡμερομηνία πληρωμῆς καὶ τὸ καταβληθὲν ποσὸν (Σχ. 23).

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ		ὄνομα βιβλιοπωλείου	
	ἡμ. παραγγ.	ἡμ. πληρ.	
1969	2-10-1968	5-1-1969	300 δρχ.
1970	5-10-1969	7-1-1970	300 δρχ.
1971			
1972			
1973			
1974			
1975			

Παράδειγμα δελτίου διὰ καταγραφὴν συνδρομῆς περιοδικοῦ «Ἀρχιτεκτονική».

Σχ. 23.

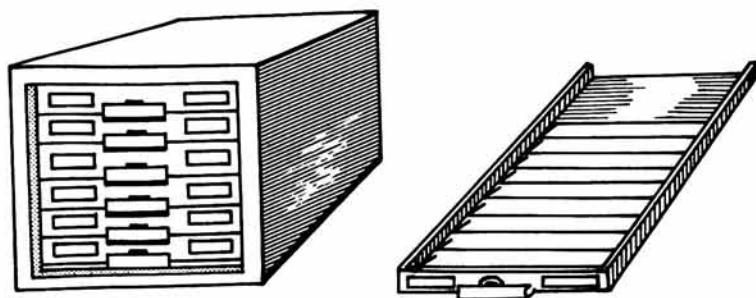
Αὐτὰ τὰ δελτία φυλάσσονται ἀλφαβητικῶς ἐντὸς δελτιοθήκης πρὸς χρῆσιν τοῦ βιβλιοθηκαρίου μόνον.

Ἀρχεῖον περιοδικῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δελτίων ἀπαραίτητος εἶναι ἡ τήρησις συστηματικοῦ ἀρχείου, ὅπου καταγράφεται ἡ παραλαβὴ ἐκάστου τεύχους τῶν περιοδικῶν καθὼς καὶ οἱ βιβλιοδετούμενοι τόμοι.

Διὰ τὴν τήρησιν τοῦ ἀρχείου τούτου πολὺ καλὴ εἶναι ἡ δελτιοθήκη ὁρατῆς ταξινομήσεως (Cardex) (σχ. 24).

Τὸ χρησιμοποιοῦμενον εἰς αὐτὴν σύστημα εἶναι πρακτικὸν καὶ εὐκόλον. Τὰ περιεχόμενα δελτία ἀγοράζονται μαζὶ μὲ τὴν δελτιοθήκην (σχ. 25).

Σχ. 24.

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	Δεμ. Τομ.
Ἰανουάριος	✓	✓					1969
Φεβρουάριος	✓						
Μάρτιος	✓						
Ἀπρίλιος	✓						
Μάϊος	✓						
Ἰούνιος	✓						
Ἰούλιος	✓						
Αὐγουστος	✓						
Σεπτέμβριος	✓						
Ὀκτώβριος	✓						
Νοέμβριος	✓						
Δεκέμβριος	✓						
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ							

Δείγμα δελτίου παραλαβῆς περιοδικοῦ «Ἀρχιτεκτονική».

Σχ. 25.

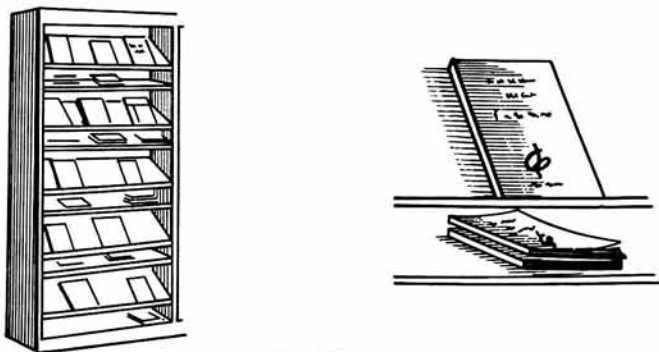
Τὰ δελτία τοποθετοῦνται εἰς τὴν δελτιοθήκην κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν συμφώνως πρὸς τὸν τίτλον των, ὃ ὅποιος ἀναγράφεται εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ δελτίου, πού εἶναι ὁρατόν.

Μόλις φθάσῃ εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐν τεύχος περιοδικοῦ, τὸ καταγράφομεν εἰς τὸ δελτίον του, σφραγίζομε τὸ περιοδικὸν διὰ τῆς σφρα-

γίδος τῆς βιβλιοθήκης καὶ τὸ τοποθετοῦμεν εἰς τὴν θέσιν του πρὸς χρῆσιν.

Τοποθέτησις περιοδικῶν.

Τὰ περιοδικὰ τοποθετοῦνται εἰς τὴν βιβλιοθήκην εἰς ἰδιαίτερον ἀπὸ τὰ βιβλία τμήμα, κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν συμφώνως πρὸς τὸν τίτλον των. Εἰς ὠρισμένας ὁμως βιβλιοθήκας, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν πολλὰ περιοδικὰ ἐπὶ τελείως διαφορετικῶν θεμάτων, ἴσως εἶναι πλέον εὐχρηστον διὰ τὸν ἀναγνώστην τὰ περιοδικὰ νὰ εἶναι τοποθετημένα κατὰ θέμα. Εἶναι δηλαδὴ δυνατόν νὰ ταξινομηθοῦν τὰ περιοδικὰ χονδρικῶς (χωρὶς ἀνάλυσιν) κατὰ τὸ σύστημα ταξινομήσεως, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται καὶ διὰ τὰ βιβλία, καὶ νὰ τοποθετηθοῦν καθ' ὁμάδας. Τὸ τελευταῖον τεῦχος ἐκάστου περιοδικοῦ τοποθετεῖται οὕτως, ὥστε νὰ εἶναι ὄρατὸν εἰς τοὺς ἀναγνώστας, κάτωθεν δὲ τούτου τοποθετοῦνται τὰ προηγούμενα τεύχη (σχ. 26).

Σχ. 26.

Καταλογογράφεισι περιοδικῶν.

Εἰς τὸν κατάλογον τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ τῆς βιβλιοθήκης τοποθετοῦνται καὶ τὰ δελτία τῶν περιοδικῶν, ὥστε οἱ ἀναγνώσται νὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἐντοπίσουν τὰ ὑπάρχοντα περιοδικά.

Τοπογραφικὸς κατάλογος.

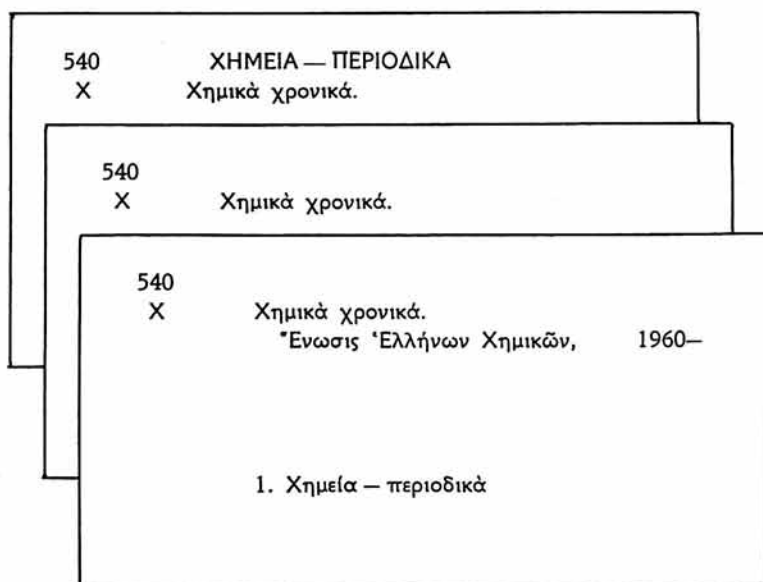
Τὰ τοπογραφικὰ δελτία τῶν περιοδικῶν τοποθετοῦνται ὅλα μαζὶ

εἰς ἓνα συρτάρι τῆς δελτιοθήκης, ἀκολουθοῦν δὲ τὴν σειράν, τὴν ὁποίαν ἔχουν καὶ τὰ περιοδικὰ εἰς τὰ ράφια. Ἐὰν τὰ περιοδικὰ εἶναι ταξινομημένα, τὰ δελτία τοποθετοῦνται συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως (πρῶτα τὰ ἑλληνικὰ καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰ ξένα). Ἐὰν τὰ περιοδικὰ δὲν εἶναι ταξινομημένα, τὰ δελτία τοποθετοῦνται κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν, συμφώνως πρὸς τὸν τίτλον των.

Ἀλφαβητικὸς ἢ λεξικογραφικὸς κατάλογος.

Ἐὰν ἡ βιβλιοθήκη ταξιθετῇ χωριστὰ τὰ δελτία τοῦ τίτλου καὶ τοῦ λήμματος, τὸ δελτίον τοῦ τίτλου τοῦ περιοδικοῦ θὰ τοποθετηθῇ εἰς τὴν δελτιοθήκην τὴν περιέχουσιν τοὺς τίτλους, τοῦ δὲ λήμματος εἰς τὴν δελτιοθήκην τῶν λημμάτων. Ἐὰν ἡ βιβλιοθήκη ἔχῃ λεξικογραφικὸν κατάλογον, θὰ τοποθετηθοῦν καὶ τὰ δύο δελτία εἰς τὸν λεξικογραφικὸν κατάλογον.

Εἰς τὸ σχῆμα 26 δίδεται ἓν παράδειγμα δελτίων ταξινομημένου περιοδικοῦ.

Σχ. 27.

Προκειμένου περί μὴ ταξινομημένου περιοδικοῦ, παραλείπεται ὁ ἀριθμὸς ταξινομήσεως, ἀλλὰ κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ μορφή τοῦ δελτίου παραμένει ἡ αὐτή.

Βιβλιοδέτησις περιοδικῶν.

Τὰ περιοδικά, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν αἱ βιβλιοθήκαι δὲν ἔχουν ὅλα τὴν αὐτὴν ἀξίαν καὶ χρησιμότητα. Ἡ σημασία καὶ τὸ ἐνδιαφέρον πολλῶν εἶναι περιωρισμένου χρονικοῦ διαστήματος. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ βιβλιοδετοῦνται ὅλα, ἀλλὰ νὰ γίνεται ἐπιλογή. Βιβλιοδετοῦνται συνήθως τὰ περιοδικά, τὰ ὁποῖα ἐκδίδουν συνοπτικὸν πῖνακα περιεχομένων, ὅταν συμπληρωθῇ ὁ τόμος, ἢ ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον ἀναφέρεται εἰς τὰ εὐρετήρια ἄρθρων. Τὰ περιοδικὰ παρακολουθοῦνται συνεχῶς καὶ ὡσάκις συμπληροῦται τόμος, δίδονται πρὸς βιβλιοδέτησιν.

Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν βιβλιοδέτησιν πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὴν βιβλιοθήκην ὡς ἑξῆς :

1. Ἐλέγχεται ἂν ὑπάρχουν ὅλα τὰ τεύχη τοῦ τόμου.
2. Τοποθετοῦνται τὰ τεύχη εἰς τὴν ὀρθὴν σειρὰν συμφώνως πρὸς τὴν ἀρίθμησιν τῶν σελίδων, ἢ ὁποῖα συνήθως συνεχίζεται ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τεύχους εἰς τὸ ἄλλο. Ἐὰν τὰ τεύχη ἔχουν ἀνεξάρτητον ἀρίθμησιν, τοποθετοῦνται συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ τεύχους.
3. Ἀφαιροῦνται αἱ μὴ ἡριθμημέναι σελίδες ἢ αἱ σελίδες διαφορετικῆς ἀριθμήσεως, αἱ ὁποῖαι περιέχουν μόνον διαφημίσεις.
4. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν τευχῶν τοποθετεῖται ἡ προμετωπίς (ψευδοτίτλος) καὶ συνήθως ὁ πῖναξ περιεχομένων, εἰς τὸ τέλος δὲ τὸ εὐρετήριο. Ἴσως εἰς ὠρισμένα περιοδικὰ ἢ τοποθέτησις νὰ εἶναι διάφορος, ὅπως δὴ ποτε ὁμως πρέπει νὰ ἀκολουθῇται ἡ ἀρίθμησις.
5. Σημειοῦνται εἰς τὴν προμετωπίδα μὲ μολύβι τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ γραφοῦν εἰς τὴν ράχιν τοῦ δεμένου τόμου, δηλαδή ὁ τίτλος, ὁ ἀριθμὸς τοῦ τόμου, ὅταν ὑπάρχη, καὶ ἡ χρονολογία.

Εὐρετήρια καὶ συστηματικαὶ περιλήψεις ἄρθρων περιοδικῶν.

Ἀνέκαθεν οἱ ἐπιστήμονες προσεπάθουν νὰ παρακολουθοῦν καὶ νὰ ἐνημεροῦνται ἐπὶ θεμάτων τῆς ἐπιστήμης των. Μὲ τὴν πάροδον ὁμως τοῦ χρόνου καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν ηὐξήθησαν σημαντι-

κῶς τὰ πάσης φύσεως δημοσιεύματα, ὥστε ἡ παρακολούθησίς των καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἐνημέρωσις νὰ ἔχη πρὸ πολλοῦ καταστῇ προβληματική.

Καὶ ὡς πρὸς τὰ βιβλία ἀνεφέρθησαν ἤδη εἰς προηγούμενον Κεφάλαιον αἱ βιβλιογραφίαι (ἐθνικαί, εἰδικαί κ.λπ.), αἱ ὁποῖαι προσφέρουν τὰς ἀπαιτούμενας πληροφορίες. Ἡ παρακολούθησις ὁμως τῶν ἄρθρων τῶν περιοδικῶν εἶναι κατὰ πολὺ δυσχερεστέρα καὶ πλεόν πολὺπλοκος, ἐφ' ὅσον δημοσιεύονται καθημερινῶς χιλιάδες ἄρθρων διεσπαρμένων εἰς τὰ διάφορα περιοδικά, τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται ἀνὰ τὸν κόσμον.

Διὰ νὰ βοηθήσουν λοιπὸν τοὺς ἐπιστήμονας εἰς τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ ὕλικου, τοῦ ὁποίου ἔχουν ἀνάγκην, διάφοροι ἐπιστημονικοὶ ὀργανισμοί, ἐκδοτικοὶ οἶκοι κ.λπ. ἐκδίδουν ἀπλᾶ εὐρετήρια ἄρθρων καὶ εὐρετήρια μετὰ περιλήψεων ἄρθρων. Τὰ ἀπλᾶ εὐρετήρια εἶναι περιοδικαὶ ἐκδόσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναλαμβάνουν νὰ παρακολουθοῦν ὠρισμένα περιοδικὰ (συνήθως ἐπὶ συγγενῶν θεμάτων) καὶ νὰ ἀποδελτιώνουν τὰ δημοσιευόμενα ἄρθρα.

Τὰ εὐρετήρια μετὰ περιλήψεων ἄρθρων ἔχουν τὸν αὐτὸν σκοπὸν, δὲν ἀρκοῦνται ὁμως, ὅπως τὰ προηγούμενα, νὰ ἀναφέρουν τὸν τίτλον καὶ τὸν συγγραφέα, ἀλλὰ ἐπὶ πλεόν δημοσιεύουν συντόμους, σαφεῖς περιλήψεις, αἱ ὁποῖαι τονίζουν τὰ σημαντικώτερα σημεῖα τῶν ἄρθρων.

Καὶ εἰς τὰ δύο εἶδη εὐρετηρίων, συνήθως εἰς τὴν ἀρχὴν, ὑπάρχει ὁ κατάλογος τῶν ἀποδελτιουμένων περιοδικῶν. Ἐν συνεχείᾳ ἀκολουθοῦν τὰ ἄρθρα ἢ αἱ περιλήψεις των ταξινομημένα καθ' ὕλην. Περιέχονται ὅλα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ ἄρθρον στοιχεῖα : συγγραφεὺς ἢ συγγραφεῖς, τίτλος, ὄνομα περιοδικοῦ, τόμος, ἡμερομηνία καὶ σελίς. Συνήθως εἰς τὸ τέλος τοῦ εὐρετηρίου ὑπάρχει ἀλφαβητικὸς κατάλογος τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται ἀντιληπτὸν πόσῃ βοήθειαν προσφέρουν πρὸς τὸν ἐπιστήμονα ἡ ἐρευνητὴν τὰ εὐρετήρια ἄρθρων. Ἐπίσης πόσον ἀπαραίτητον εἶναι νὰ ἔχουν αἱ βιβλιοθήκαι τὰ εὐρετήρια, τὰ ὁποῖα ἀποδελτιώνουν τὰ ἄρθρα ποὺ ἐνδιαφέρουν τὸ ἀναγνωστικὸν τῆς κοινῆς.

Ἑλληνικὰ εὐρετήρια ἄρθρων ἀναφέρομε : «Τὸ δελτίον Ἑλληνικῆς βιβλιογραφίας», τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Τύπου τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὸ «Bul-

letin analytique de bibliographie hellénique», τὸ ὁποῖον εἰς τὸ δεύτερον μέρος ἀναφέρει τὰ ἐκδιδόμενα περιοδικὰ. Ἀκολουθεῖ ὁ κατάλογος τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἄρθρων ταξινομημένος ἀναλόγως πρὸς τὴν ὕλην.

Εἰς τὸ τέλος ὑπάρχει ἀλφαβητικὸς πῖναξ τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων.

Ἐκ τῶν ξένων εὐρετηρίων ἀναφέρομεν ὀλίγα ἐκ τῶν κυριωτέρων :

1. Applied science and technology index. New York, Wilson, 1913—
2. Art index. New York, Wilson, 1929—
3. Biological abstracts. Philadelphia, Biological Abstracts, 1929—
4. British technology index. London, Library Association, 1962—
5. Bulletin signalétique. Paris, Centre National de la Recherche Scientifique, 1948—
6. Business periodicals index. New York, Wilson, 1958—
7. Chemical abstracts. Easton, Pa., American Chemical Society, 1907—
8. Chemisches Zentralblatt. Berlin, Akademie-Verlag, 1830—
9. Engineering index. New York, Engineering Index Inc., 1892—
10. Excerpta Medica. Amsterdam, Excerpta Medica Foundation, 1947—
11. Index medicus. Washington, National Library of Medicine, 1960—
12. International Bibliographie der Zeitschriftenliteratur. Osna-brück, Felix Dietrich, 1965—
13. Physikalische Berichte. Braunschweig, Vieweg, 1920—
14. Readers' guide to periodical literature. New York, Wilson, 1900—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7ον

ΤΑΞΙΘΕΤΗΣΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΑΛΛΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Γενικά.

Αί συλλογαί τῶν βιβλιοθηκῶν πολλάκις περιλαμβάνουν καὶ ἄλλο ὑλικὸν πλὴν τῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν, ὅπως φυλλάδια, ἀνάτυπα, ἐμπορικοὺς καταλόγους, εἰκόνας, διαφανείας, δίσκους γραμμοφώνου, κινηματογραφικὰς ταινίας, μικροφίλμς κ.λπ.

Εἰς τὰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ κέντρα τεκμηριώσεως, τὸ ὥς ἄνω ὑλικὸν ἀποτελεῖ σημαντικώτατον μέρος τῆς συλλογῆς καὶ πρέπει νὰ δοθῇ ἰδιαιτέρα προσοχή εἰς τὴν ὀρθὴν καταλογογράφειν καὶ ταξιθέτησιν αὐτοῦ, ὥστε νὰ εἶναι εὐχερὴς ἡ ἀνεύρεσις τῶν εἰς αὐτὸ περιεχομένων πληροφοριῶν.

Ἐκ τῶν μεθόδων ταξιθετήσεως καὶ καταλογογραφήσεως, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξετασθοῦν, θὰ παραλειφθοῦν, ὅπως καὶ εἰς τὰ προηγούμενα σχετικὰ Κεφάλαια, τὰ μηχανικὰ καὶ ἡλεκτρονικὰ συστήματα.

Φυλλάδια καὶ ἀνάτυπα.

Φυλλάδια ὀνομάζονται γενικῶς τὰ ἐξ ὀλίγων σελίδων ἀποτελούμενα ἔντυπα, τὰ ὁποῖα ὁμως δὲν εἶναι περιοδικά, ἂν καὶ εἶναι δυνατόν νὰ ἀνήκουν εἰς σειρὰν περιοδικῶν ἐκδόσεων.

Ἀνάτυπα ὀνομάζονται αἱ ἀνατυπώσεις μεμονωμένων ἀρθρῶν, τὰ ὁποῖα ἔχουν δημοσιευθῇ εἰς περιοδικά, ἐγκυκλοπαιδεῖας ἢ βιβλία, συνήθως ἐπιστημονικά.

Τὰ φυλλάδια καὶ τὰ ἀνάτυπα φυλάσσονται εἰς ἀρχειοθήκας ἢ εἰς εἰδικὰ κυτία, τὰ ὁποῖα τοποθετοῦνται εἰς τὰ ράφια. Τὰ κυτία (σχ. 28) εἶναι ἀνοικτὰ εἰς τὴν ἄνω πλευράν, ἡ δὲ ὀπίσθια πλευρά των εἶναι χαμηλότερα τῶν ἄλλων, διὰ νὰ εἶναι εὐχερεστέρα ἡ τοποθέτησις τῶν φυλλαδίων.

Σχ. 28.

Κατὰ τὸν Richardson τὸ ἀπλούστερον σύστημα ταξιθετήσεως, εἶναι νὰ τοποθετηθοῦν τὰ φυλλάδια ἀλφαβητικῶς κατὰ συγγραφέα καὶ νὰ ἀποδελτιωθοῦν κατὰ θέμα. Αὐτὸ τὸ σύστημα πιθανῶς νὰ εἶναι τὸ πρακτικώτερον προκειμένου διὰ γενικὰς βιβλιοθήκας.

Εἰς τὰς εἰδικὰς ὁμως βιβλιοθήκας ὅλα τὰ φυλλάδια πρέπει νὰ ταξινομηθοῦν καὶ νὰ καταλογογραφηθοῦν. Ἐν συνεχείᾳ θὰ τοποθετηθοῦν εἰς τὰς ἀρχειοθήκας ἢ εἰς τὰ κυτία συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως. Εἰς τὸ αὐτὸ κυτίον θὰ τοποθετηθοῦν τὰ φυλλάδια ἢ ἀνά-τυπα τὰ ἀσχολούμενα μὲ κοινὸν θέμα καὶ ἔχοντα τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, ὁ ὁποῖος ἀναγράφεται εἰς τὴν πρώτην σελίδα. Εἰς τὴν ράχιν τοῦ κυτίου θὰ ἀναγραφῇ ὁ ἀριθμὸς ταξινομήσεως, ὁ ὁποῖος βεβαίως θὰ συμφωνῇ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν φυλλαδίων καὶ τῶν ἀνατύπων. Τὰ κυτία τοποθετοῦνται ἢ μετὰ τῶν βιβλίων τῶν ἀφορώντων εἰς τὸ αὐτὸ θέμα, ἢ εἰς ἰδιαιτέρον χῶρον, εἰς τὸν ὁποῖον τοποθετοῦνται ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ φυλλάδια μὲ τὴν σειρὰν τοῦ ἀριθμοῦ ταξινομήσεως. Ἡ ἰδική μας πείρα ἀπέδειξε ὅτι εἶναι πρακτικώτερον νὰ τοποθετοῦνται μετὰ τῶν βιβλίων, διότι τοιοῦτοτρόπως ὁ ἀναγνώστης ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν συγκεντρωμένον τὸ ὕλικόν, τὸ ὁποῖον τὸν ἐνδιαφέρει.

Εἰς τὸν κατάλογον θὰ τοποθετηθοῦν δελτία κατὰ συγγραφέα καὶ

550	ΓΕΩΛΟΓΙΑ – ΦΥΛΛΑΔΙΑ
	Συγγραφεὺς
	Τίτλος.
	Τόπος ἐκδόσεως, ἡμερομηνία ἐκδ.

550	ΓΕΩΛΟΓΙΑ – ΑΝΑΤΥΠΑ
	Συγγραφεὺς
	Τίτλος.
	Τόπος ἐκδόσεως, ἡμερομηνία ἐκδ.

κατὰ θέμα. Τὸ δελτίον τίτλου εἶναι προαιρετικὸν καὶ μᾶλλον ἄχρηστον, διότι σπανίως ἐντυπώνεται ὁ τίτλος. Ἄν τὸ προσωπικὸν εἶναι περιωρισμένον καὶ δὲν ὑπάρχῃ χρόνος, εἶναι δυνατόν νὰ γραφῇ μόνον τὸ δελτίον κατὰ θέμα.

Ἡ χρησιμότης τῶν φυλλαδίων συχνὰ εἶναι ἐφήμερος, εἶναι λοιπὸν ἀπαραίτητον νὰ γίνεται κατ' ἔτος ἔλεγχος καὶ νὰ ἀποσύρωνται τὰ πεπαλαιωμένα καὶ ἄχρηστα φυλλάδια. Συγχρόνως πρέπει νὰ ἀποσύρωνται καὶ τὰ δελτία τῶν ἀπὸ τὸν κατάλογον. Ἀντιθέτως τὰ ἀνάτυπα καλὸν εἶναι νὰ παραμένουν εἰς τὴν βιβλιοθήκην, διότι, καὶ ὅταν παύσῃ ἡ ἐνημερότης τῶν, ἀποτελοῦν ἐνδιαφέρον τεκμήριον διὰ τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ θέματος, περὶ τοῦ ὁποίου πραγματεύονται.

Ἀποκόμματα ἐφημερίδων.

Ἐπὶ πληροφοριῶν δημοσιευομένων εἰς ἐφημερίδας φυλάσσεται ὁλόκληρον τὸ ἐντυπον ἢ μόνον τὸ ἀπόκομμα τὸ περιέχον τὸ σχετικὸν ἄρθρον. Εἰς τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν φυλάσσεται μόνον τὸ ἀπόκομμα, καταγράφεται ἡ ὀνομασία καὶ χρονολογία τοῦ ἐντύπου ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται. Ὁρισμένοι βιβλιοθηकाὶ κολλοῦν τὰ ἀποκόμματα ἐπὶ χάρτου ἢ χαρτονίου, διὰ νὰ τὰ διαφυλάξουν, ἄλλαι πάλ-

020	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ	
	Συγγραφεὺς	
	Τίτλος.	
	*Ὄνομα ἐφημερίδος,	ἡμερομηνία ἐφημερίδος
○		

λιν ἀπλῶς τὰ τοποθετοῦν ἐντὸς φακέλλου ἢ dossiers. Ὁ καλύτερος τρόπος εἶναι ἡ τοποθέτησις των εἰς φακέλλους ἢ dossiers, τὰ ὅποια θὰ τοποθετηθοῦν ἐντὸς ἀρχειοθηκῶν εἴτε ἀλφαβητικῶς κατὰ θέμα, εἴτε συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως.

Τὰ λήμματα ἢ ὁ ἀριθμὸς ταξινομήσεως θὰ ἀναγραφοῦν εἰς τοὺς φακέλλους καὶ εἰς τὸ ἀπόκομμα. Εἰς τὸν κατάλογον θὰ τοποθετηθοῦν δελτία ὑπὸ τὸ ἀντίστοιχον λῆμμα καὶ ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, ἐὰν ταξινομηθῶν (σχ. 30).

Εἰς ὠρισμένας εἰδικὰς βιβλιοθήκας τὰ ἀποκόμματα τῶν ἐφημερίδων φυλάσσονται μόνον διὰ λόγους ἐπιστημονικῆς ἐνημερότητος, ἐφ' ὅσον συνήθως ἀναφέρονται εἰς εἰδήσεις σχετικὰς πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐξελίξεις. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ἡ χρησιμότης των εἶναι μικρᾶς χρονικῆς διαρκείας καὶ θὰ πρέπει κατ' ἔτος ἢ καὶ συχνότερον νὰ γίνεταί ἔλεγχος καὶ νὰ ἀποσύρῳνται τὰ ἄχρηστα ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν.

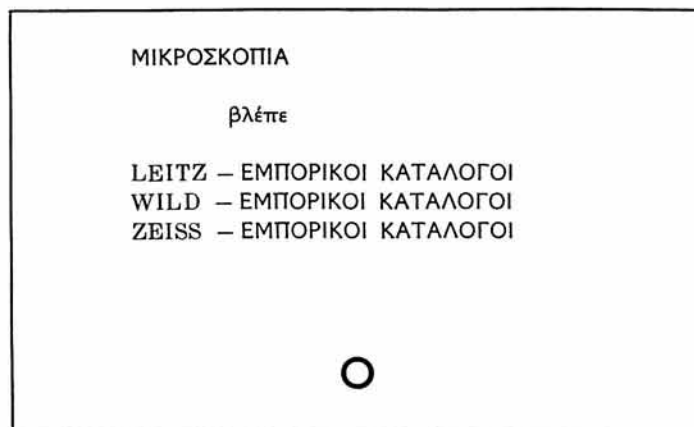
Ἑμπορικοὶ κατάλογοι.

Οἱ ἐμπορικοὶ κατάλογοι διαφέρουν πολὺ μεταξύ των καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐμφάνισιν καὶ ὡς πρὸς τὸ μέγεθος. Συνήθως εἶναι ἐντυπα, ἀνήκοντα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν φυλλαδίων, ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ κατάλογοι μεγάλων ἐταιρειῶν εἰς σχῆμα δεμένων βιβλίων.

Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν χρησιμοποιοῦνται δύο τρόποι διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἐμπορικῶν ἐντύπων. Οἱ κατάλογοι σχήματος βιβλίου τοποθετοῦνται εἰς τὰ ράφια καὶ τὰ φυλλάδια εἰς ἀρχειοθήκας ἢ εἰς εἰδικὰ κυτία.

Εἰς τὰς ἀρχειοθήκας τοποθετοῦνται ἀλφαβητικῶς συμφώνως πρὸς τὸ ὄνομα τῆς βιομηχανίας ἢ ἐταιρείας, ἢ ὅποια τὰ ἐκδίδει, καὶ χωρίζονται διὰ χωρισμάτων ἐκ χαρτονίου, εἰς τὰ ὅποια ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τῆς βιομηχανίας ἢ ἐταιρείας. Εἰς τὰ κυτία τὸ ὄνομα τῆς βιομηχανίας ἢ ἐταιρείας ἀναγράφεται εἰς τὴν ράχιν των. Τὰ κυτία τοποθετοῦνται εἰς τὰ ράφια κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν, μετὰ τῶν δεμένων ἐμπορικῶν καταλόγων.

Εἰς μεγάλας συλλογὰς εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γραφοῦν δελτία διὰ τὸν κατάλογον, τὰ ὅποια θὰ ἔχουν τὸ ὄνομα τῆς ἐταιρείας. Διὰ τὰ προϊόντα, τὰ ὅποια κατασκευάζουν, γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κατασκευαστοῦ (σχ. 31).

Σχ. 31.

Αἱ βιβλιοθηκαί, αἱ ὁποῖαι ἐνδιαφέρονται δι' ὑλικὸν αὐτοῦ τοῦ εἶδους, θὰ πρέπει νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἐταιρειῶν καὶ βιομηχανιῶν, ὥστε νὰ ἐνημεροῦνται τακτικῶς περὶ τῶν νέων ἐκδόσεων. Ὅταν λαμβάνεται ἡ νέα ἐνημερωμένη ἐκδοσις, ἡ παλαιότερα ἀποσύρεται.

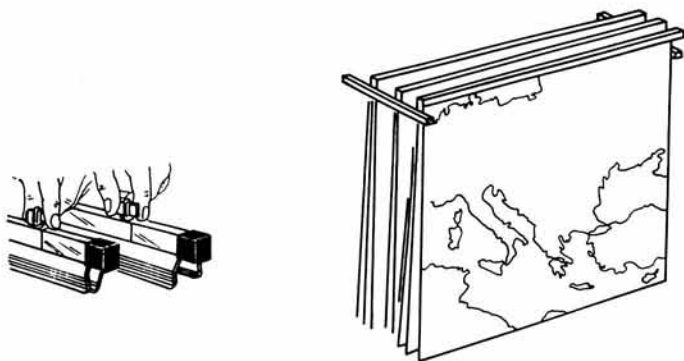
Γεωγραφικοὶ χάρται καὶ τεχνικά σχέδια.

α) Χάρται.

Οἱ χάρται εἶναι καλὸν νὰ μὴ διπλοῦνται, διότι ὑπάρχει κίνδυνος νὰ σχισθοῦν, ἐκεῖ ὅπου γίνεται ἡ δίπλωσις. Ἄν ὅμως ὑπάρχουν χάρται διπλωμένοι, θὰ πρέπει νὰ τοποθετηθοῦν εἰς εἰδικὰ κυτία ἢ εἰς καθέτους ἀρχειοθήκας, ὅπως τὰ φυλλάδια. Οἱ χάρται, οἱ ὁποῖοι εἶναι τυπωμένοι εἰς μεγάλα φύλλα χάρτου τοποθετοῦνται ἐντὸς συρταρίων ἢ εἰς ράφια. Εἰς ἕκαστον συρτάριον ἢ ράφιον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ περιγραφὴ διὰ τὸ περιεχόμενον.

Ὁ ἀναφερθεὶς τρόπος εἶναι καλὸς διὰ τὴν φύλαξιν τῶν χαρτῶν, δὲν εἶναι ὅμως πολὺ εὐχρηστος, διότι πολλάκις ἀπαιτεῖται νὰ ἀφαιρεθοῦν ὅλοι οἱ χάρται, διὰ νὰ ἀνασυρθῇ ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ συρταρίου. Διὰ τοῦτο οἱ κατασκευασταὶ ἐπίπλων προοριζομένων διὰ

βιβλιοθήκας ἔχουν κατασκευάσει εἰδικὰς ἀρχειοθήκας χαρτῶν καὶ σχεδίων. Εἰς αὐτὰς οἱ χάρται ἢ τὰ σχέδια στερεώνονται ἐκ τῶν ἄνω εἰς κινητὰς ράβδους καὶ τοιοῦτοτρόπως δὲν φθείρονται καὶ ἐπὶ πλέον εἶναι εὐχερὲς ἢ ἀνεύρεσις των (σχ. 32).

Σχ. 32.

*Ἄλλος τρόπος εἶναι ἡ περιτύλιξις των εἰς ρόλους καὶ ἡ τοποθέτησις των εἰς εἰδικὰ ἐπιπλά, δὲν συνιστᾶται ὅμως διότι ἀπαιτεῖται πολὺς χώρος.

Εἰς τοὺς χάρτας ἐνδιαφέρει πρωτίστως ἡ γεωγραφικὴ των τοποθέτησις, δηλαδὴ ποίαν ἡπειρον, χώραν, περιοχὴν καλύπτουν καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τὸ εἶδος των, ἂν εἶναι δηλαδὴ πολιτικοί, γεωφυσικοὶ κ.λπ. Ἡ ταξιθέτησις των λοιπὸν γίνεται ἐπὶ γεωγραφικῆς βάσεως, εἴτε ἀλφαβητικῶς (*Ἀλβανία, Βέλγιον, Γαλλία κ.λπ.), εἴτε συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως. Ἀκολουθοῦντες τὴν ταξιθέτησιν βάσει τοῦ ἀριθμοῦ ταξινομήσεως, θὰ ἔχωμε τοὺς χάρτας συγκεντρωμένους συμφώνως πρὸς τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τῶν χωρῶν.

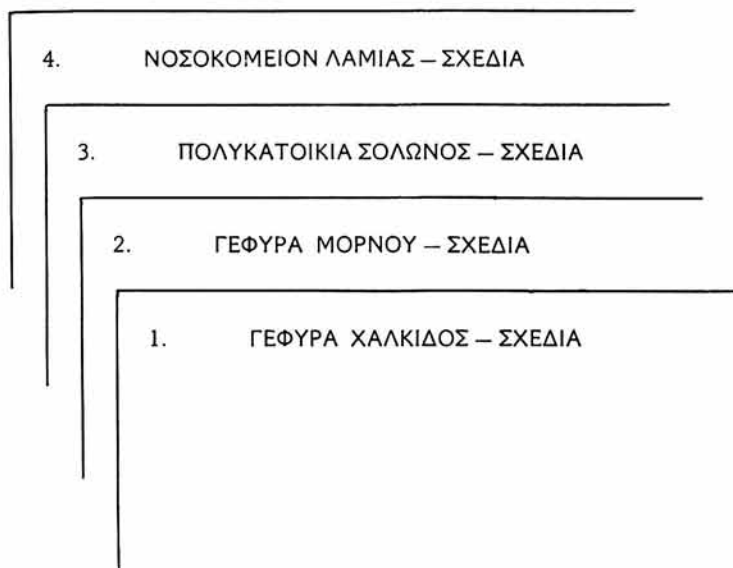
Οἰαδήποτε μέθοδος καὶ ἂν ἀκολουθηθῇ, θὰ πρέπει νὰ γραφοῦν διὰ τὸν κατάλογον δελτία, περιέχοντα τὸ ὄνομα τῆς περιοχῆς, τὸ ὅποιον καλύπτει ὁ χάρτης (ἡπειρος, χώρα, πόλεις κ.λπ.), τὴν κλίμακα, τὸ εἶδος (γεωφυσικός, πολιτικός, ἱστορικός κ.λπ.) καὶ τὴν χρονολογίαν ἐκδόσεως.

β) Τεχνικά σχέδια.

Σπανίως αἱ βιβλιοθήκαι κατέχουν σχέδια τεχνικῶν ἔργων, μηχανῶν κ.ἄ., ὅταν ὁμως ἐξυπηρετοῦν τεχνικά κέντρα καὶ μεγάλας βιομηχανίας θὰ ὑπάρχουν καὶ σχέδια αὐτοῦ τοῦ εἶδους. Διὰ τὴν φύλαξίν των ἰσχύουν περίπου τὰ αὐτὰ συστήματα, τὰ ὁποῖα ἀνεφέρθησαν διὰ τοὺς χάρτας.

Διὰ τὴν ταξίθετησιν αἱ περισσότεραι ἑταιρεῖαι χρησιμοποιοῦν τὸ ἐξῆς σύστημα :

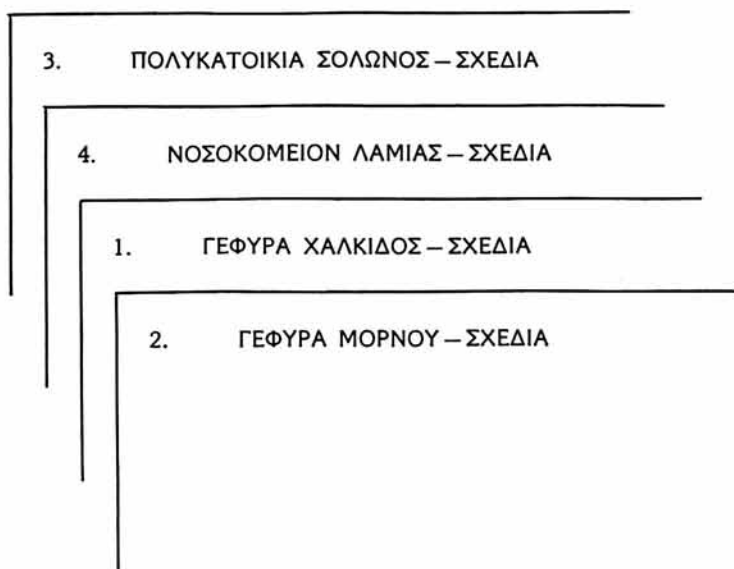
Δίδουν ἓνα αὐξοντα ἀριθμὸν εἰς τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐκτελοῦν, καὶ διὰ τοῦ ὡς ἄνω ἀριθμοῦ χαρακτηρίζονται ὅλα τὰ σχέδια, τὰ ἀφορῶντα εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον. Π.χ. ἂν μία οἰκοδομὴ χαρακτηρίζεται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 55, ὅλα τὰ σχέδια τὰ ἀφορῶντα εἰς αὐτήν, δηλαδὴ σχέδια προσόψεως, κατόψεως, ὑδραυλικῶν ἐγκαταστάσεων κ.λπ., θὰ ἔχουν ἐπίσης τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν 55. Ἐπίσης ἂν μία μηχανὴ παραγωγῆς ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας ἔχῃ τὸν ἀριθμὸν 176, ὅλα τὰ σχέδια τῶν ἐξαρτημάτων τῆς μηχανῆς αὐτῆς θὰ χαρακτηρίζωνται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ. Μετὰ τὴν ἀρίθμησιν τὰ σχέδια τοποθετοῦνται κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν.

Σχ. 33.

Εἰς τὸν κατάλογον θὰ τοποθετηθοῦν : 1ον) Δελτία μετὰ τὴν ἀριθμητικὴν σειρὰν (σχ. 33).

2) Δελτία μετὰ τὴν ὀνομασίαν τοῦ ἔργου κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν (σχ. 34).

Σχ. 34.

Εἰκονογραφημένον ὕλικόν.

Αἱ περισσότεραι εἰδικαὶ βιβλιοθηकाὶ περιλαμβάνουν εἰς τὰς συλλογὰς τῶν φωτογραφίας, εἰκόνας κ.λπ.

Τὸ εἰκονογραφημένον ὕλικόν εἶναι εὐαίσθητον εἰς τὴν χρῆσιν καὶ ἀπαιτεῖ μεγάλην προσοχὴν· εἰς τὴν μεταχείρησίν του, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ τυχὸν φθορά.

Ἐὰν πρόκειται νὰ γίνῃ μεγάλη χρῆσις τῶν εἰκόνων, πρέπει νὰ ἐνισχύωνται διὰ χαρτονίου, χάρτου ἢ ὑφάσματος ἢ νὰ τοποθετοῦνται ἐντὸς διαφανῶν πλαστικῶν καλυμμάτων. Διὰ τὴν ἐνίσχυσιν πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῇ κατάλληλος κολλητικὴ οὐσία, διὰ νὰ μὴ ἐπέρχεται καταστροφὴ. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ καταβάλλεται διὰ τὰς φωτογραφίας, καθ' ὅσον ὑφίστανται εὐκόλως ἀλλοιώσεις.

Ἄν αἱ εἰκόνες ἔχουν ἐνισχυθῇ, εἶναι δυνατόν νά τοποθετηθοῦν εἰς ἀρχαιοθήκας, κυτία ἢ συρτάρια. Ἄν δὲν ἔχουν ἐνισχυθῇ, εἶναι καλύτερον νά τοποθετοῦνται ἐντὸς φακέλλων.

Αἱ εἰκόνες συνήθως ταξιθετοῦνται συμφώνως πρὸς τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἀπεικονίζουσι εἴτε ἀλφαβητικῶς, εἴτε συμφώνως πρὸς τὸν ἀντίστοιχον ἀριθμὸν ταξινομήσεως. Εἶναι ὁμως δυνατόν νά τοποθετηθοῦν καὶ ὑπὸ τὸν αὐξοῦντα ἀριθμὸν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι θὰ ὑπάρχῃ εὐρετήριον κατὰ θέμα. Ἄν ταξιθετηθοῦν συμφώνως πρὸς τὸ λῆμμα, θὰ τοποθετηθοῦν ἀλφαβητικῶς, ἂν συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, θὰ ἀκολουθηθῇ ὁ ἀριθμὸς αὐτός. Εἰς τὸν κατάλογον θὰ τοποθετηθοῦν τὰ ἀνάλογα δελτία κατὰ ἀριθμὸν καὶ κατὰ λῆμμα.

Ἔργα Τέχνης.

Προκειμένου περὶ ἔργων τέχνης μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ πλήρης ἀποδελτίωσις, ἥτοι : ὄνομα καλλιτέχνου, θέμα τοῦ ἔργου, εἶδος (γλυπτόν, ἀκουαρέλα, λιθογραφία κ.λπ.), χρονολογικὴ περίοδος, σχολὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει καὶ ποῦ εὐρίσκεται τὸ πρωτότυπον. Τὸ εἰκονογραφημένον αὐτὸ ὑλικόν ταξινομεῖται συμφώνως πρὸς τὴν ταξινόμησιν, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ἡ βιβλιοθήκη.

Φωτογραφικὸν ὑλικὸν ἀρχείου ἐφημερίδος.

Τὸ φωτογραφικὸν ὑλικὸν τοῦ ἀρχείου ἐφημερίδος ἀπαιτεῖ εἰδικὴν ἐπεξεργασίαν, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα ὁ δημοσιογράφος νὰ ἐντοπίζῃ ταχέως καὶ εὐχερῶς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θέλει. Ἡ ταξιθέτησις γίνεται δι' ἑνὸς τῶν προαναφερθέντων τρόπων, ἀλλὰ εἰς τὴν παρούσαν περίπτωσιν μεγαλυτέραν σημασίαν ἀπὸ τὴν μέθοδον ταξινομήσεως ἔχει ἡ πλήρης ἀποδελτίωσις. Π.χ. μία φωτογραφία τῶν Ἰωάννου Μεταξᾶ καὶ Α. Παπάγου τὴν 28ην Ὀκτ. 1940, θὰ ἀποδελτιωθῇ ὡς ἑξῆς :

α) Χρονολογικῶς (28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940).

β) Ἱστορικῶς (Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ 1939-1945 - ΕΛΛΑΣ)

γ) Πρόσωπα (ΜΕΤΑΞΑΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ)

ΠΑΠΑΓΟΣ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ).

Διὰ τὰς ἄλλας περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἐνδιαφέρει μόνον τὸ θέμα ἀπροσώπως δι' εἰκονογράφησιν, ἀρκεῖ ἡ ταξιθέτησις κατὰ θέμα.

Εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευράν τῶν ἐνισχυμένων εἰκόνων πρέπει νὰ ἐπικολλᾶται ἐτικέττα ἀναγράφουσα τὸν αὐξοντα ἀριθμὸν ἢ τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως ἢ τὸ λῆμμα καὶ ὅλας τὰς σχετικὰς πληροφορίας. Ἐὰν ἡ εἰκὼν δὲν εἴναι ἐνισχυμένη, αἱ πληροφορίες ἀναγράφονται εἰς τὸν φάκελλον.

Κινηματογραφικαὶ ταινίαι, μικροταινίαι, διαφάνειαι, ἀρνητικὰ φωτογραφιῶν κ.λπ.

Τὸ ὑλικὸν τῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν, τῶν μικροταινιῶν (μικροφίλμς), τῶν διαφανειῶν κ.λπ. εἶναι περισσότερον εὐαίσθητον ἀπὸ τὸ χαρτί καὶ θὰ πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια, ὥστε εἰς τὸν χῶρον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ τοποθετηθοῦν ἡ θερμοκρασία καὶ ἡ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας νὰ εἴναι αἱ κατάλληλοι, διὰ νὰ μὴ ὑποστοῦν ἀλλοιώσεις. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὠρισμένα ἐξ αὐτῶν εἶναι εὐφλεκτα καὶ ὅτι, ὅπως καὶ τὸ χαρτί, κινδυνεύουν ἀπὸ τὰ ἔντομα.

α) Διαφάνειαι.

Διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν διαφανειῶν ἀπαιτοῦνται εἰδικαὶ ἀρχειοθηकाί. Αἱ διαφάνειαι ταξιθετοῦνται εἴτε ἀλφαβητικῶς κατὰ θέμα, εἴτε συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, εἴτε κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν. Εἰς τὸν κατάλογον θὰ τοποθετηθοῦν δελτία, ὅπως καὶ διὰ τὰς εἰκόνας. Παραπλεύρως τοῦ λήμματος θὰ γραφῇ ἡ λέξις ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΙ.

Εἰς ὠρισμένας βιβλιοθήκας χρησιμοποιοῦν ὡς εὐρετήριον album, εἰς τὸ ὁποῖον συγκεντρώνουν ὑπὸ τὰ λήμματα (τοποθετημένα ἀλφαβητικῶς) τὰ θετικά τῶν διαφανειῶν καὶ τὰ σχετικὰ στοιχεῖα διὰ τὸ ποῦ εὐρίσκονται. Τὰ album αὐτὰ ἔχουν διαφανεῖς σελίδες, αἱ ὁποῖαι συγκρατοῦν τὰς φωτογραφίας. Εἶναι δὲ εὐκόλον νὰ προστεθοῦν νέαι ἢ νὰ ἀφαιρεθοῦν παλαιαί.

β) Ἀρνητικὰ φωτογραφιῶν καὶ διαφάνειαι εἰς ταινίας.

Τοποθετοῦνται εἰς διαφανεῖς φακέλλους, διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἡ εὐχέρεια νὰ ἐξετάζωνται χωρὶς νὰ ἔρχωνται εἰς ἐπαφήν μὲ τοὺς δακτύλους. Οἱ φάκελλοι τοποθετοῦνται κατὰ σειρὰν εἰς συρτάρια, ὅπως τὰ δελτία τοῦ καταλόγου. Ἐπ' αὐτῶν ἀναγράφεται ὁ ἀριθμὸς ταξινομήσεως,

τὸ λήμμα ἢ ὁ αὐξων ἀριθμός, ἀναλόγως πρὸς τὸ σύστημα ταξιθετήσεως.

Τὰ ἀρνητικά τῶν φωτογραφιῶν δυνατὸν ἐπίσης νὰ τοποθετηθοῦν εἰς album, ἔχοντα σελίδας μετὰ διαφανῶν θηκῶν. Τὰ album τοποθετοῦνται εἰς τὰ ράφια ὅπως τὰ βιβλία.

γ) *Κινηματογραφικαὶ ταινίαι καὶ μικροταινίαι (μικροφίλμς).*

Αἱ κινηματογραφικαὶ ταινίαι καὶ αἱ μικροταινίαι φυλάσσονται ἐντὸς σιδηρῶν κυτίων, τὰ ὅποια τοποθετοῦνται εἰς εἰδικὰς ἀρχειοθήκας. Ἐν δὲν ὑπάρχουν ἀρχειοθήκαι, τὰ κυτία τοποθετοῦνται εἰς ράφια.

Διὰ τὴν ταξιθέτησιν τῶν ταινιῶν οἱ βιβλιοθηκάριοι μεταχειρίζονται διάφορα συστήματα. Ἄλλοι ταξιθετοῦν τὸ ὑλικὸν συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, ἄλλοι συμφώνως πρὸς τὸν λημματικὸν κατάλογον (ἀλφαβητικῶς κατὰ θέμα), ἄλλοι κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν εἰσαγωγῆς, ἄλλοι συμφώνως πρὸς τὸ ὄνομα τῶν παραγωγῶν, ἄλλοι χρονολογικῶς καὶ ἄλλοι συμφώνως πρὸς τὸν τίτλον, ἀλφαβητικῶς. Ἐκαστον τῶν ἀνωτέρω συστημάτων ταξινομήσεως ἐξαρτᾶται ἀπολύτως ἐκ τοῦ εἶδους καὶ τῶν σκοπῶν τῆς ταινιοθήκης.

Εἰς μίαν ταινιοθήκην π.χ. ἑταιρείας παραγωγῆς κινηματογραφικῶν ταινιῶν, ἐνδιαφέρουν βασικῶς οἱ παραγωγοί, οἱ ἡθοποιοὶ καὶ τὸ ἔτος παραγωγῆς. Ἀντιθέτως εἰς μίαν ταινιοθήκην σχολῆς ἐνδιαφέρει τὸ θέμα τῆς ταινίας, ἐφ' ὅσον αὕτη χρησιμοποιεῖται δι' ἐκπαιδευτικούς σκοπούς.

Πάντως δὲν ἔχει καὶ τόσον μεγάλην σημασίαν τὸ σύστημα ταξιθετήσεως, ὅσον ἡ πλήρης ἀποδελτίωσις καὶ ἡ παροχὴ ὑπὸ τῶν δελτίων τοῦ καταλόγου ὅλων τῶν καταλλήλων πληροφοριῶν. Χρειάζονται δηλαδὴ δελτία περιέχοντα τὸν τίτλον τῆς ταινίας, τὸν παραγωγόν, τὸ θέμα καὶ ἐνίοτε καὶ τοὺς ἡθοποιούς. Ἐπίσης εἰς τὰ δελτία θὰ ἀναγραφοῦν, ἡ χρονολογία παραγωγῆς καὶ διάφορα τεχνικὰ πληροφορίαι, ὅπως ἡ διάρκεια, ἂν ἡ ταινία εἶναι ἐγχρωμὴ ἢ ἀσπρόμαυρη, τὸ μῆκος τῆς κ.λπ.

Χρήσιμον εἶναι ἀκόμη νὰ γραφῇ καὶ μία πολὺ σύντομος περίληψις τοῦ περιεχομένου. Αὐτὸ εἰδικῶς εἶναι χρήσιμον διὰ ταινίας ἐπικαίρων. Αἱ τελευταῖαι συνήθως τοποθετοῦνται ἀλφαβητικῶς κατὰ χώραν.

(Π.χ. ἀγγλικά ἐπίκαιρα, γαλλικά ἐπίκαιρα, ἑλληνικά ἐπίκαιρα) καὶ ἐν συνεχείᾳ χρονολογικῶς.

Αἱ ταινίαι αἱ περιέχουσιν σενάρια μυθιστορηματικά, κοινωνικά, ἱστορικά, βιογραφικά κ.λπ. τοποθετοῦνται συνήθως ἀλφαβητικῶς ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς ταινίας ἢ ὑπὸ αὐξοντα ἀριθμὸν.

Διὰ τὴν ταξιθέτησιν τῶν μικροταινιῶν ἐπίσης, ἰσχύουν πολλὰ συστήματα, ὅπως ταξιθέτησις συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως, πρὸς τὸ θέμα ἀλφαβητικῶς, κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν κ.λπ. Ἡ ἐπιλογή τοῦ συστήματος ταξινομήσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἶδους τῶν μικροταινιῶν. Π.χ. ἂν πρόκειται περὶ μικροταινιῶν βιβλίων, ἀκολουθεῖται ἡ αὐτὴ ἀκριβῶς διαδικασία, ὅπως καὶ διὰ τὰ βιβλία, τόσον διὰ τὴν ταξινόμησιν ὅσον καὶ διὰ τὴν καταλογογράφησιν. Ἐὰν αἱ μικροταινίαι προέρχωνται ἐξ ἀρχείου ἱστορικῶν ἐγγράφων, εἶναι λογικὸν νὰ ταξινομηθοῦν κατὰ θέμα καὶ ἐν συνεχείᾳ χρονολογικῶς.

Μετὰ τὴν ταξινόμησιν τῶν ταινιῶν καὶ μικροταινιῶν ὁ ἀριθμὸς ταξινομήσεως ἢ τὸ λῆμμα (ἂν τοποθετηθοῦν ἀλφαβητικῶς) θὰ πρέπει νὰ γραφῇ ἐπὶ τοῦ κυτίου, καὶ τῆς κουβαρίστρας (μπομπίνα) τῆς ταινίας.

Μουσικαὶ βιβλιοθήκαι.

Ἡ ταξινόμησις καὶ καταλογογράφησις εἰς τὰς μουσικὰς βιβλιοθήκας ἀποτελοῦν εἰδικὸν θέμα. Εἰς τὴν σύντομον αὐτὴν εἰσαγωγὴν δὲν ὑπάρχει ὁ χῶρος διὰ τὴν εὐρείαν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος, δι' αὐτὸ θὰ ἀναφεροῦν μόνον ὀλίγα βασικά διὰ τοὺς βιβλιοθηκάρους, τοὺς ἐργαζομένους εἰς βιβλιοθήκας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχουν καὶ βιβλία μουσικῆς, παρτιτούραι, δίσκοι καὶ ταινίαι μαγνητοφώνου.

Τὰ βιβλία συνήθως ταξινομοῦνται συμφώνως πρὸς τὸ σύστημα ταξινομήσεως, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ ἡ βιβλιοθήκη. Ἡ ταξινόμησις τοῦ Dewey περιέχει πλήρη ἀνάλυσιν.

Αἱ παρτιτούραι ταξιθετοῦνται εἰς διάφορον θέσιν τῆς τῶν βιβλίων. Συνήθως τοποθετοῦνται εἰς ἀρχιεπιθήκας ἢ εἰς εἰδικὰ κυτία, ὅπως τὰ φυλλάδια. Τὰ μέρη ἐκάστης παρτιτούρας πρέπει νὰ εἶναι συγκεντρωμένα, ὅπως ἐπίσης καὶ αἱ διάφοροι ἐκδόσεις τοῦ αὐτοῦ ἔργου.

Οἱ τρόποι ταξινομήσεως εἶναι πολλοί. Κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν, ἀναλόγως πρὸς τὸν συνθέτην, τὴν φόρμαν, τὸ ὄργανον κ.λπ. Ἀποδελ-

τίωσις θὰ γίνη ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ συνθέτου, τὴν φόρμαν, τὸ ὄργανον καὶ τὸν τίτλον.

Οἱ δίσκοι γραμμοφώνου τοποθετοῦνται καθέτως εἰς εἰδικὰς ὑποδοχάς, ἐντὸς τῶν φακέλλων των. Οἱ τρόποι ταξινομήσεώς των εἶναι πολλοί. Συνήθως αἱ γενικαὶ βιβλιοθήκαι τοὺς ταξιθετοῦν κατὰ αὐξοντα ἀριθμόν. Δυνατὸν ὅμως νὰ ταξιθετηθοῦν καὶ συμφώνως πρὸς τὴν φόρμαν, τὸν συνθέτην ἢ τὸ μουσικὸν ὄργανον κ.λπ.

Ἡ ἀναγραφὴ γίνεται ὅπως καὶ διὰ τὰς παρτιτούρας, ἀλλὰ διὰ τοὺς δίσκους ἀπαιτεῖται ἐπὶ πλέον ἡ ἀναγραφὴ τοῦ ὀνόματος τῶν ἐκτελεστῶν, τοῦ διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας καὶ τῆς ὀρχήστρας.

Ὁ συνηθέστερος τρόπος ταξιθετήσεως τῶν ταινιῶν μαγνητοφώνου εἶναι κατ' αὐξοντα ἀριθμόν. Ἡ ἀποτύπωσις ἐπὶ ἐκάστης ταινίας πολλῶν καὶ διαφόρων θεμάτων ἀποκλείει τὴν ταξινόμησιν συμφώνως πρὸς τὰς γνωστὰς μεθόδους. Ἡ ἀποδελτίωσις ὅμως θὰ πρέπει νὰ εἶναι λεπτομερεστάτη. Εἰς τὰ δελτία ἐκτὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ταινίας θὰ ἀναφέρεται καὶ τὸ ἀκριβὲς σημεῖον τῆς ταινίας, εἰς τὸ ὅποιον εἶναι ἀποτυπωμένον ἕκαστον θέμα.

Ἄν ταινία μαγνητοφώνου περιέχῃ μόνον ὕλικὸν σχετικὸν πρὸς ἓνα συγκεκριμένον θέμα, π.χ. τὸ ἔργον ἑνὸς συνθέτου, τότε ἡ ταξιθετήσις εἶναι δυνατὸν νὰ γίνη καὶ κατ' ἄλλον τρόπον. Π.χ. ἀλφαβητικῶς συμφώνως πρὸς τὸν συνθέτην, ἂν πρόκειται περὶ μουσικῆς ἢ πρὸς τὸν συγγραφέα, ἂν περιέχῃ λογοτεχνικὰ κείμενα, ἢ πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ ὁμιλητοῦ, ἂν περιέχῃ λόγους κ.λπ.

Ὅταν σβησθῇ τὸ κείμενον μιᾶς ταινίας ἢ μέρους ταινίας, θὰ πρέπει νὰ ἀποσυρθοῦν τὰ ἀντίστοιχα δελτία ἀπὸ τὸν κατάλογον. Ἐπίσης πρέπει νὰ ὑπάρχῃ σημειώσεις ἀναφέρουσα εἰς ποίας ταινίας ὑπάρχει διαθέσιμος χώρος διὰ περαιτέρω ἀποτύπωσιν.

Συμπέρασμα.

Τὸ πρόβλημα τῆς ὀρθῆς ταξινομήσεως, ταξιθετήσεως καὶ ἀποδελτιώσεως οἰουδήποτε ὕλικου εἰς τὰς βιβλιοθήκας εἶναι πολὺ σημαντικὸν καὶ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον στοιχεῖον διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν πληροφοριῶν.

Πάντως ἀνεξαίρετως τῆς ἀκολουθητέας μεθόδου ὑπάρχουν ὠρισμένοι ἀπαραράβατοι κανόνες :

Σύστημα, τάξις καὶ συνέπεια πρὸς τὴν μέθοδον, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖται. *Λεπτομερὴς καὶ ἀκριβὴς ἀποδελτίωσις.*

Μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ ὑλικοῦ θὰ πρέπει ἀμέσως νὰ γίνεταί ἡ τακτοποίησις, διὰ νὰ προληφθῇ τυχὸν ἀπώλεια. Ὄταν γίνεταί χρῆσις τοῦ ὑλικοῦ, ἀπαιτεῖται προσοχή, ὥστε νὰ τοποθετηθῇ πάλιν εἰς τὴν ὀρθὴν θέσιν.

Εἰς τὸ Κεφάλαιον αὐτὸ ἐκάστη περίπτωσις ἀναφέρεται δι' ὀλίγων καὶ παρέχονται μόνον αἱ γενικαὶ γραμμαί. Εἶναι ἐπομένως ἀπαραίτητον οἱ βιβλιοθηκάριοι, οἱ ὅποιοι ἐργάζονται εἰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας, νὰ μελετήσουν τὸ θέμα διεξοδικώτερον.

ΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ

Γενικά.

Εἰς τὰ προηγούμενα Κεφάλαια ἐξετέθησαν αἱ μέθοδοι ὀργανώσεως τῆς βιβλιοθήκης καὶ οἱ τρόποι συγκεντρώσεως μιᾶς καλῆς συλλογῆς ἐντύπου ὑλικοῦ. Εἰς τὸ παρὸν Κεφάλαιον θὰ ἀναπτυχθῇ ἡ σχέσις τῆς βιβλιοθήκης πρὸς τὸ κοινὸν καὶ αἱ ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ προσφέρῃ πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

Αἱ βιβλιοθήκαι σήμερον δὲν ἔχουν μόνον σκοπὸν τὴν διάσωσιν τῶν γραπτῶν μνημείων τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ κυρίως τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ψυχαγωγίαν τοῦ κοινοῦ ὥς καὶ τὴν ἐνημέρωσιν τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν ἐρευνητῶν. Αἱ βιβλιοθήκαι ὀφείλουν νὰ συμμετέχουν εἰς τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν πρόοδον, ἣ ὁποία συντελεῖται εἰς τὴν ἐποχὴν μας, καὶ πρέπει νὰ ἀποτελοῦν ζωντανὰ κύτταρα τοῦ ὀργανισμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουν.

Ὁ βιβλιοθηκάριος δὲν πρέπει νὰ εἶναι μόνον ὁ τακτικὸς ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος γνωρίζει νὰ κρατῇ τακτικὰ τὰ ἀρχεῖα καὶ τρέμει διὰ τὴν φθορὰν τῶν βιβλίων. Τὰ ἀρχεῖα ἔχουν σκοπὸν τὴν καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἀναγνώστου, τοῦ μαθητοῦ, τοῦ ἐρευνητοῦ. Εἶναι μέσον, δὲν ἀποτελοῦν σκοπὸν. Τὸ βιβλίον θὰ φθαρῇ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀναγνωστῶν καὶ τὸ ὄφελος, τὸ ὁποῖον θὰ προκύψῃ, θὰ εἶναι πολὺ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ κόστος τῆς φθορᾶς του.

Ὁ βιβλιοθηκάριος τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, εἰς οἷουδήποτε εἶδους βιβλιοθήκην καὶ ἂν ἐργάζεται, πρέπει νὰ εἶναι ἄνθρωπος πρόθυμος καὶ ὑπομονητικὸς, ἀκάματος καὶ ἐνθουσιώδης, ἔχων εὐρύτητα σκέψεως καὶ φροντίζων συνεχῶς διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καλλιέργειαν καὶ ἐνημέρωσιν, ὥστε νὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα ὅχι μόνον νὰ ἐξυπηρετῇ, ἀλλὰ πολλάκις καὶ νὰ κατευθύνῃ. Ἀναλόγως τῆς βιβλιοθήκης, εἰς τὴν ὁποίαν ἐργάζεται, θὰ εὕρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἰκανότητα νὰ ὑποδείξῃ εἰς μικροὺς ἢ μεγάλους, ποῖα βιβλία θὰ τοὺς

βοηθήσουν εἰς τὰς σπουδὰς των, ποῖα ἔργα θὰ τοὺς ψυχαγωγήσουν, εἰς ποῖα βιβλία θὰ εὗρουν τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας θέλουν.

Πρέπει νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ συγκεντρώσῃ βιβλιογραφίαν ἐπὶ οἷου-δήποτε θέματος καὶ νὰ ἀποδελτίωσῃ ἄρθρα περιεχόμενα εἰς εἰδικὰ περιοδικὰ. Ἄν μάλιστα ἐργάζεται εἰς εἰδικὴν βιβλιοθήκην ἢ εἰς κέντρον ἔρευνῶν, θὰ πρέπει νὰ συγκεντρώσῃ καὶ νὰ προετοιμάσῃ τὸ ὑλικόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ βασισθῇ ὁλόκληρον τὸ πρόγραμμα ἔρευνας.

Ἀκόμη ὁ βιβλιοθηκάριος πρέπει νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ δίδῃ πληροφορίας περὶ τῶν λοιπῶν βιβλιοθηκῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν, καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου των. Ἡ πληθώρα τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ καὶ ἡ εἰδίκευσις τῶν ἐπιστημῶν ἔχουν καταστήσει ἀδύνατον τὴν ἐξυπηρέτησιν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς πόλεως ὑπὸ μιᾶς μόνον βιβλιοθήκης. Εἶναι λοιπὸν σκόπιμον νὰ ὑπάρχῃ στενὴ συνεργασία μεταξὺ τῶν βιβλιοθηκῶν, νὰ ἀνταλλάσσονται κατάλογοι τῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν, τὰ ὁποῖα διατίθενται ὑπ' αὐτῶν, καὶ νὰ ὑπάρχῃ τακτικὴ ἐνημέρωσις περὶ τοῦ νεοεισαγομένου ἐντύπου ὑλικοῦ. Τοιοῦτοτρόπως θὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα ὁ βιβλιοθηκάριος, ὅταν δὲν διαθέτῃ τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα τοῦ ζητοῦν, νὰ κατευθύνῃ τοὺς ἐνδιαφερομένους πρὸς τὰς ἄλλας βιβλιοθήκας.

Ἡ συνεργασία μεταξὺ τῶν βιβλιοθηκῶν θὰ πρέπει νὰ φθάσῃ μέχρι ἀλληλοδανεισμοῦ βιβλίων. Τὸ ἰδεῶδες θὰ ἦτο νὰ ὑπάρχῃ συνεννόησις διὰ τὸν καταμερισμὸν τῆς ἀγορᾶς νέων βιβλίων ἢ περιοδικῶν, ὥστε αἱ βιβλιοθήκαι νὰ συμπληροῦν ἀλλήλας, νὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα καλύψεως ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων θεμάτων καὶ νὰ ἐξυπηρετοῦν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους ἀναγνώστας.

Κατωτέρω θὰ ἐκτεθῇ ἀναλυτικώτερον ἡ ἐξυπηρέτησις τῆς βιβλιοθήκης πρὸς τὸ κοινόν :

Α) Ἡ πρώτη ἐργασία τοῦ βιβλιοθηκαρίου, ὁ ὁποῖος ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ κοινὸν εἶναι νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην τὸ βιβλίον, περιοδικὸν ἢ ἄλλο ἐντυπον, τὸ ὁποῖον τὸν ἐνδιαφέρει. Δι' αὐτὸ καὶ καταβάλλεται τόση προσπάθεια, ὥστε ὁ κατάλογος εἰς δελτία νὰ εἶναι πλήρης καὶ νὰ παρέχῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα σαφεῖ στοιχεῖα ὡς πρὸς τὴν συλλογὴν τῆς βιβλιοθήκης. Εἰς τὰς εἰδικὰς μάλιστα βιβλιοθήκας εἶναι σκόπιμον νὰ γίνεταί ἀναλυτικὴ ἀποδελτίωσις τοῦ περιεχομένου τῶν βιβλίων, περιοδικῶν κ.λπ.

“Ας ἔχη ὁμως ὑπ’ ὄψει του ὁ βιβλιοθηκάριος ὅτι ὁ ἀναγνώστης πολλὰκις δυσκολεύεται νὰ ἐκφράσῃ κατὰ τρόπον σαφῆ, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλει. Πρέπει λοιπὸν νὰ ὑποβάλλῃ καταλλήλους ἐρωτήσεις πρὸς τὸν ἀναγνώστην, διὰ νὰ εἶναι ἀπολύτως βέβαιος περὶ τοῦ τί ἀκριβῶς θέλει. Εἶναι πιθανὸν π.χ. ἓνας ἀναγνώστης νὰ ζητήσῃ ὠρισμένον βιβλίον, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ὑπάρχῃ εἰς τὴν βιβλιοθήκην. Ἡ πληροφορία ὁμως, ἡ ὁποία τὸν ἐνδιαφέρει, ἴσως νὰ εὑρίσκεται εἰς ἄλλο βιβλίον τῆς βιβλιοθήκης, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ θὰ παραπτεμθῇ ὁ ἀναγνώστης.

Β) Ὁ βιβλιοθηκάριος θὰ πρέπει νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀπαντήσῃ ταχέως καὶ ὑπευθύνως μέσω τῶν πληροφοριακῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν εἰς ὅλας τὰς βιβλιοθήκας, εἰς πάσης φύσεως ἐρωτήσεις σχετικῶς ἀπλᾶς. Ὅπως π.χ. εἰς ποίαν χώραν εὑρίσκεται ἡ τάδε πόλις καὶ πόσος ὁ πληθυσμὸς τῆς; Πότε γεννήθηκε ὁ τάδε συγγραφεὺς, πότε ἀπέθανε καὶ ποῖον τὸ ἔργον του; Ποῖος ὁ χημικὸς τύπος τῆς τάδε χημικῆς ἐνώσεως κ.λπ. ;

Γ) Ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐπίσης καθηκόντων τοῦ βιβλιοθηκαρίου εἶναι νὰ συγκεντρῶνῃ *βιβλιογραφικὰ στοιχεῖα* δι’ ἐν ὠρισμένον θέμα. Δηλαδή νὰ ἔχῃ τὴν ἱκανότητα :

α) Νὰ ἀνευρίσκῃ ὅλα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ ὑπὸ μελέτην θέμα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα διαθέτει ἡ βιβλιοθήκη εἰς τὸ ἐντυπον καὶ μὴ ὑλικὸν τῆς (βιβλία, περιοδικὰ, μονογραφίαι, φυλλάδια, εἰκόναι κ.λπ.).

β) Νὰ ἐντοπίζῃ (μέσω βιβλιογραφιῶν καὶ εὔρετηρίων) ἄλλα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸ ὑλικὸν τῆς ἰδικῆς του βιβλιοθήκης.

Διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ὁ βιβλιοθηκάριος θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἐξῆς διαδικασίαν :

(1) Διὰ περιληπτικὰς πληροφορίας θὰ συγκεντρώσῃ ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὰ λεξικά, τὰς ἐγκυκλοπαιδεῖας καὶ τὰ ἐγχειρίδια. Ἐπ’ εὐκαιρίαν τονίζεται πάλιν πρὸς τοὺς βιβλιοθηκαρίους ἡ ἀνάγκη νὰ μελετοῦν μετὰ προσοχῆς τὸ ὑπὸ ἐρευναν θέμα.

(2) Θὰ καταγράψῃ ποῖα βιβλία, μονογραφίαι καὶ εἰδικὰ μελέται πραγματεύονται τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἐρευνᾷ. Δι’ αὐτὸ πρῶτον νὰ συμβουλευθῇ τὰ λήμματα εἰς τὸν κατάλογον δελτίων, διὰ νὰ συγκεντρώσῃ ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὴν βιβλιοθήκην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐργάζεται.

Ἐν συνεχείᾳ θὰ συμβουλευθῇ τοὺς καταλόγους ἄλλων βιβλιοθηκῶν, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν καὶ εἶναι ἐπομένως προσιταὶ εἰς τὸν ἀναγνώστην. Ἄν δὲν ἔχη τοὺς καταλόγους αὐτοὺς, θὰ φροντίσῃ νὰ πληροφορηθῇ τηλεφωνικῶς. Τέλος θὰ συγκεντρώσῃ τίτλους βιβλίων ἀπὸ τὰς βιβλιογραφίας, ἔθνικας καὶ εἰδικάς, ὅπως ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὴν βιβλιογραφίαν τὴν ἀναφερομένην ὑπὸ τῶν βιβλίων τῶν ἀσχολουμένων περὶ αὐτὸ τὸ θέμα.

(3) Διὰ τὰ ἄρθρα τῶν περιοδικῶν θὰ συμβουλευθῇ τὰ εἰδικὰ εὐρετήρια ἁρθρῶν, τὰ εὐρετήρια περιλήψεων ἁρθρῶν καὶ τοὺς πίνακας περιεχομένων τῶν περιοδικῶν, τὰ ὅποια διαθέτει ἡ βιβλιοθήκη.

(4) Πληροφορίαι δυνατόν νὰ εὐρεθοῦν καὶ εἰς ἄλλου εἶδους ἔντυπα, ὅπως διατριβάς, ἐκδόσεις ἐργοστασίων καὶ ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν, πρότυπα καὶ προδιαγραφὰς κ.λπ.

(5) Τέλος δύναται ὁ βιβλιοθηκῆριος νὰ συγκεντρώσῃ πληροφορίας καὶ μέσω ἐπιστημόνων ἢ τεχνικῶν ἀσχολουμένων εἰς παρεμφερῆ θέματα.

Ἡ καταγραφὴ τῶν βιβλιογραφικῶν στοιχείων εἶναι προτιμότερον νὰ γίνεταί ἐπὶ δελτίων (ἀποδελτίωσις). Ἐπὶ ἐκάστου δελτίου θὰ ἀναφέρονται τὰ στοιχεῖα ἐνὸς ἐντύπου. Τὰ στοιχεῖα θὰ πρέπει νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν πληρέστερα. Δηλαδή θὰ περιλαμβάνουν, ἂν πρόκειται περὶ βιβλίου, ὄνομα συγγραφέως ἢ συγγραφέων, τίτλον, ἐκδότην, χρονολογίαν ἐκδόσεως. Ἄν πρόκειται περὶ μέρους βιβλίου (κεφαλαίου, εἰκόνας, πίνακος κ.λπ.), θὰ γραφῇ ἐπίσης ἡ σελὶς ἢ αἱ σελίδες, εἰς τὰς ὁποίας περιέχονται αἱ πληροφορίες. Ἄν εἶναι ἄρθρον περιοδικοῦ, ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ, ὁ τόμος, ἡ ἡμερομηνία καὶ ἡ σελὶς. Ἐπίσης προκειμένου περὶ διατριβῶν, φυλλαδίων, microfils, ταινιῶν μαγνητοφώνου κ.λπ. θὰ πρέπει νὰ γραφοῦν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα στοιχεῖα, διὰ νὰ ἔχη τὴν δυνατότητα ὁ ἐνδιαφερόμενος νὰ ἐντοπίζῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ζητεῖ.

Κατὰ τὴν ἀποδελτίωσιν τῶν στοιχείων θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθῇται πάντοτε ἡ ἰδίᾳ μορφή δελτίου, ὥστε νὰ εἶναι δυνατόν ἐν συνεχείᾳ νὰ τοποθετηθοῦν τὰ δελτία κατὰ λογικὴν σειράν.

Τρόποι καταγραφῆς καὶ ταξιθετήσεως τῶν δελτίων ὑπάρχουν πολλοὶ καὶ θὰ πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ὁ βιβλιοθηκῆριος, ὁ ὁποῖος συντάσσει τὴν βιβλιογραφίαν, διὰ τὸ ποῖος εἶναι ὁ καλύτερος :

α) Ἀλφαβητικῶς κατὰ συγγραφέα.

β) Χρονολογικῶς.

γ) Ἀλφαβητικῶς κατὰ θέμα.

δ) Ἀναλόγως πρὸς τὸ εἶδος τοῦ ἐντύπου, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχουν τὰ στοιχεῖα (βιβλία, περιοδικά, φυλλάδια κ.λπ.).

ε) Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ ἐντύπου, εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ στοιχεῖα ὑπάρχουν εἰς περιοδικὰ ἢ περιοδικὰς ἐκδόσεις.

Συνήθως γίνεται συνδυασμός. Π.χ. αἱ πληροφορίες τοποθετοῦνται χρονολογικῶς καὶ κατόπιν ἀλφαβητικῶς κατὰ συγγραφέα.

Ὅταν συγκεντρωθῇ ὅλο τὸ ὕλικόν, τὰ δελτία τοποθετοῦνται κατὰ τὴν σειράν, ἢ ὁποία ἐπροτιμήθη, ὁπότε εἶναι ἔτοιμα νὰ καταγραφοῦν διὰ νὰ δοθοῦν εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον.

Μαζὶ μὲ τὴν βιβλιογραφίαν θὰ ᾔτο σκόπιμον νὰ γράψῃ ὁ βιβλιοθηκᾶριος ἐν συμπληρωματικὸν σημεῖωμα, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ὑποδεικνύῃ τὰς πηγὰς καὶ τὰ χρονικὰ ὅρια, τὰ ὁποῖα ἐκάλυψε κατὰ τὴν ἔρευνάν του. Εἶναι τέλος χρήσιμον νὰ κρατηθῇ εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἀντίγραφον τῆς συγκεντρωθείσης βιβλιογραφίας, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς ἄλλην ἀνάλογον περίπτωσιν.

Δ) Μία ἄλλη σημαντικὴ ἐξυπηρέτησις ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας προσφέρουν αἱ βιβλιοθήκαι πρὸς τὸ κοινόν, εἶναι καὶ ὁ δανεισμός τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ. Παρὰ τὰ πλεονεκτήματα ὅμως, τὰ ὁποῖα προσφέρει ὁ δανεισμός, ὑπάρχουν βιβλιοθήκαι μὴ δυνάμεναι νὰ τὸν ἐφαρμόσουν. Αἱ βιβλιοθήκαι αὗται εἶναι :

1. Αἱ κατέχουσαι παλαιά, πολύτιμα καὶ δυσεύρετα χειρόγραφα, ἔντυπα κ.λπ.

2. Αἱ νεοσύστατοι, εἰς τὰς ὁποίας συνήθως δὲν ἐπαρκεῖ τὸ ἔντυπον ὕλικόν.

3. Αἱ διαθέτουσαι ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ (ὅταν λαμβάνουν ἕνα μόνον ἀντίτυπον ἐξ ἐκάστου περιοδικοῦ) καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν θέλουν νὰ διακινδυνεύσουν τυχὸν ἐλλείψεις εἰς τὸ ἀρχεῖον των.

4. Αἱ ἐξυπηρετούμεναι ὑπὸ πολὺ περιωρισμένου προσωπικοῦ.

Συστήματα Δανεισμοῦ.

Πολλὰ συστήματα δανεισμοῦ ἐμελετήθησαν καὶ ἐδοκιμάσθησαν κατὰ καιροῦς. Τὰ τελευταῖα ἔτη διαφαίνεται ἡ προσπάθεια ἀπλουστεύ-

σεως τῆς διαδικασίας, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ χρησιμοποίησις μηχανικῶν μέσων, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται οἰκονομία χρόνου καὶ προσωπικοῦ. Τὸ 1947 εἰς τὸ Συνέδριον τῆς Ἀμερικανικῆς Ἑνώσεως Βιβλιοθηκαρίων ἡ Remington Rand ἐπαρουσίασε διὰ πρώτην φοράν τὸ «φωτογραφικὸν σύστημα δανεισμοῦ»¹ καὶ ἡ IBM τὸ «IBM σύστημα ἐλέγχου κυκλοφορίας»².

Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ ἀνάλυσις τῶν διαφόρων συστημάτων δανεισμοῦ, ἀλλὰ ἀπλῶς θὰ ἀναφερθῶν ποῖα στοιχεῖα ὀφείλει νὰ τηρῇ ἡ βιβλιοθήκη καὶ θὰ περιγραφῇ ἐν ἀπλοῦν σύστημα δανεισμοῦ, ἱκανὸν νὰ ἐξυπηρετήσῃ οἰανδήποτε βιβλιοθήκη.

Ἀρχεῖον Δανεισμοῦ.

Εἰς ὅλα τὰ δανειστικὰ συστήματα αἱ βασικαὶ πληροφορίες, αἱ ἀπαιτούμεναι διὰ τὸ ἀρχεῖον δανεισμοῦ, εἶναι τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐντύπου, τοῦ ἀναγνώστου καὶ ἡ ἡμερομηνία λήξεως τοῦ δανεισμοῦ.

Ἐπίσης πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἡ εὐχέρεια, ὥστε :

1. Νὰ ἀνανεοῦται ὁ δανεισμός.
3. Νὰ φυλάσσεται ἐκ τῶν προτέρων τὸ ἔντυπον δι' ἄλλον ἀναγνώστην.
2. Νὰ διαγράφεται ἡ ὀφειλὴ βιβλίων τῶν ἀναγνωστῶν.
4. Νὰ τηροῦνται στατιστικὰ στοιχεῖα.

Βασικῶς ἡ διαδικασία τοῦ δανεισμοῦ εἶναι ἀπλῇ, ἀλλὰ ἀπαιτεῖται μεγάλη τάξις καὶ συνέπεια εἰς τὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀκολουθηθῇ.

Ἀρχεῖον μελῶν βιβλιοθήκης.

Ἐκαστον νέον μέλος συμπληρώνει εἰδικὸν δελτίον μετὰ τὰ στοιχεῖα του (συμφώνως πρὸς τὴν ἀστυνομικὴν του ταυτότητα) (σχ. 35). Τὸ δελτίον ἀποκτᾷ αὐξοῦντα ἀριθμὸν καὶ φυλάσσεται εἰς δελτιοθήκην κατ' ἄλφαβητικὴν σειράν, συμφώνως πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ μέλους.

1. Photographic charging system.
2. IBM circulation control system.

Αὔξ. ἀριθ	
*Όνομα :	
(ἐπώνυμον)	(ὄνομα)
Διεύθυνσις :	
*Επάγγελμα :	 Τηλέφωνον
Διεύθυνσις ἐργασίας :	
*Αρ. ταυτ.	
*Αστυν. Τμήμα	
(‘Υπογραφή)	

Σχ. 35.

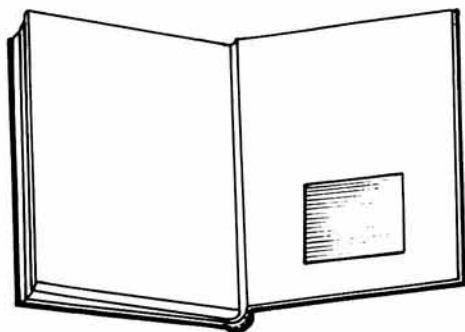
Εἰς ἄλλο ἀπλοῦν δελτίον τῆς βιβλιοθήκης ἀντιγράφεται ὁ αὔξων ἀριθμὸς τοῦ δελτίου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μέλους (σχ. 36). Αὐτὸ τὸ δελτίον τοποθετεῖται εἰς ἄλλην δελτιοθήκην, συμφώνως πρὸς τὸν αὔξοντα ἀριθμόν, χρησιμεύει δὲ διὰ νὰ γνωρίζωμεν εἰς ποῖον ὄνομα ἀντιστοιχεῖ ἕκαστος ἀριθμὸς καὶ ποῖος ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς τῶν μελῶν.

Αὔξ. ἀριθ.	*Όνοματεπώνυμον
-----------------	-----------------------

Σχ. 36.

Εἰς τὸ μέλος δίδεται ἓν τρίτον δελτίον, τὸ ὁποῖον τοῦ χρησιμεύει ὡς ταυτότης (σχ. 37). Ἐπ’ αὐτοῦ ἀναγράφεται ὁ αὔξων ἀριθμὸς, τὸ ὄνομα καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ μέλους.

βλίου, δηλαδή ὁ ἀριθ. ταξινομήσεως, τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως καὶ ὁ τίτλος. (Προκειμένου περὶ μυθιστορήματος ἀναγράφεται μόνον ὁ συγγραφεὺς καὶ ὁ τίτλος).

Σχ. 38.

Τὰ αὐτὰ στοιχεῖα ἀναγράφονται καὶ εἰς δελτίον (σχ. 39), τὸ ὁποῖον εἶναι τοποθετημένον ἐντὸς τοῦ φακέλλου. Εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ὡς ἄνω δελτίου ὑπάρχουν δύο στήλαι : εἰς τὴν πρώτην γράφεται ἡ ἡμερομηνία, κατὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ τὸ βιβλίον, καὶ εἰς τὴν δευτέραν τὸ ὄνομα τοῦ μέλους, τὸ ὁποῖον ἐδανείσθη τὸ ἔντυπον.

Τεχνικὴ δανεισμοῦ.

1. Ὁ ἀναγνώστης ἐπιλέγει τὸ ἔντυπον, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ δανεισθῇ.
2. Σημειώνει μόνος του εἰς τὸ δελτίον τοῦ βιβλίου (εἰς τὴν δευτέραν στήλην) τὸ ὄνομά του.
3. Φέρει εἰς τὸ γραφεῖον δανεισμοῦ τὸ ἔντυπον, τὸ δελτίον τοῦ ἐντύπου καὶ τὸ δελτίον - ταυτότητα μέλους τῆς βιβλιοθήκης.
4. Ὁ ὑπεύθυνος ὑπάλληλος σφραγίζει εἰς τὰ δύο δελτία τὴν ἡμερομηνίαν λήξεως τοῦ δανεισμοῦ.

ἀριθ. ταξιν. ... συγγραφεὺς τίτλος	
ἡμ. ἐπιστρ.	ὄνομα ἀναγνώστου

ἀριθ. ταξιν. ... συγγραφεὺς τίτλος	
--	--

Σχ. 39.

5. Τοποθετεῖ τὸ δελτίον—ταυτότητα τοῦ μέλους ἐντὸς τοῦ φακέλου τοῦ ἐντύπου καὶ ἐπιστρέφει τὸ ἔντυπον εἰς τὸν ἀναγνώστην.

6. Τοποθετεῖ τὸ δελτίον τοῦ ἐντύπου εἰς εἰδικὴν δελτιοθήκην, συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως ἢ, ἐὰν πρόκειται περὶ μυθιστορήματος, συμφώνως πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως ἀλφαβητικῶς.

7. Εἰς τὰ δελτία τῶν βιβλίων, τὰ ὅποια δανεῖζονται ἐκάστην ἑβδομάδα, τοποθετεῖ μικροὺς ἐγχρώμους συνδετήρας. Ἐκάστη ἑβδομάς θὰ ἔχη ἄλλο χρῶμα. Π.χ. ἡ πρώτη ἑβδομάς θὰ ἔχη τὸ πράσινον,

ή δευτέρα τὸ κόκκινον καὶ ἡ τρίτη τὸ κίτρινον. Τοιουτοτρόπως ὅταν παρέλθῃ τὸ χρονικὸν ὄριον, τὸ ὁποῖον ἔχουν οἱ ἀναγνώσται διὰ τὸν δανεισμόν, ὁ ὑπάλληλος γνωρίζει ὅτι ὅλα τὰ δελτία μὲ τὸν πράσινον συνδετήρα εἶναι ἐκπρόθεσμα καὶ τὰ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν δελτιοθήκην, διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς ἀναγνώστας νὰ ἐπιστρέψουν τὰ ἔντυπα. Ἡ εἰδοποίησις γίνεται τηλεφωνικῶς ἢ δι' εἰδικοῦ δελταρίου.

Ὅταν ἐπιστραφῇ τὸ ἔντυπον εἰς τὴν βιβλιοθήκην, ὁ ὑπάλληλος ἀνευρίσκει τὸ δελτίον τοῦ ἐντύπου εἰς τὴν δελτιοθήκην καὶ ἐλέγχει ἂν ἐπεστράφη ἐντὸς τῆς κανονικῆς προθεσμίας.

9. Σφραγίζει τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὸ δελτίον τοῦ ἀναγνώστου.

10. Ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἀναγνώστην τὸ δελτίον του.

11. Τοποθετεῖ τὸ δελτίον τοῦ ἐντύπου εἰς τὸν φάκελλον του.

12. Τοποθετεῖ τὰ ἐπιστρεφόμενα ἔντυπα πλησίον τοῦ γραφείου δανεισμοῦ καὶ ἀργότερον τὰ τακτοποιεῖ εἰς τὰ ράφια.

13. Ἄν ὁ ἀναγνώστης θέλῃ νὰ ἀνανεώσῃ τὸν δανεισμόν, φέρει τὴν ταυτότητα μέλους τῆς βιβλιοθήκης. Ὁ ἀρμόδιος ὑπάλληλος σφραγίζει τὴν νέαν ἡμερομηνίαν ἐπιστροφῆς καὶ εἰς τὴν ταυτότητα τοῦ μέλους, καὶ εἰς τὸ δελτίον τοῦ ἐντύπου. Εἰς τὴν δευτέραν στήλην κάτω ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τοῦ μέλους σημειώνει τὸ γράμμα Α (ἀνανέωσις).

14. Ἡ ἀνανέωσις εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ καὶ τηλεφωνικῶς, ὅποτε ὁ ἀναγνώστης τηλεφωνεῖ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τὰ στοιχεῖα τοῦ βιβλίου, τοῦ ὁποῖου τὸν δανεισμόν θέλει νὰ ἀνανεώσῃ. Ὁ ὑπάλληλος τῆς βιβλιοθήκης σημειώνει, ὡς ἀνεφέρθη, εἰς τὸ δελτίον τοῦ ἐντύπου τὴν νέαν ἡμερομηνίαν. Ἐπίσης ἀναφέρει εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν νέαν ἡμερομηνίαν ἐπιστροφῆς, τὴν ὁποίαν καὶ σημειώνει εἰς τὸ δελτίον ταυτότητός του.

15. Ἄν ζητῇται ὑπὸ ἀναγνώστου ἔντυπον, τὸ ὁποῖον ἔχει δανεισθῇ, ὑπάρχει ἡ δυνατότης νὰ κρατηθῇ τοῦτο, ὅταν ἐπιστραφῇ, καὶ νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον.

Ἡ ἐργασία αὕτη γίνεται ὡς ἑξῆς :

α) Εἰς τὸ δελτίον τοῦ ἐντύπου τοποθετεῖται μαῦρος συνδετήρ, διὰ νὰ φαίνεται ὅτι τὸ ἔντυπον πρέπει νὰ κρατηθῇ δι' ἄλλον ἀναγνώστην.

β) Ὁ ἀναγνώστης συμπληρώνει εἰδικὸν δελτίον μετὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐντύπου, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ νὰ δανεισθῇ. Τὸ δελτίον αὐτὸ ταξιθετεῖται εἰς εἰδικὴν δελτιοθήκην εἰς τὸ γραφεῖον δανεισμοῦ κατ' ἀριθμὸν ταξινομήσεως.

16. Καλὸν εἶναι νὰ τηροῦνται καθημερινῶς στατιστικὰ στοιχεῖα τῆς κινήσεως τοῦ δανεισμοῦ, τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμεύσουν διὰ τὴν ἐνημέρωσιν τοῦ βιβλιοθηκαρίου ὡς πρὸς τὴν κίνησιν τῆς βιβλιοθήκης καὶ ὡς πρὸς ποία κατηγορία βιβλίων ἔχει τὴν μεγαλυτέραν ζήτησιν.

Τὰ συμπεράσματα τῆς στατιστικῆς θὰ χρησιμοποιηθοῦν καὶ αὐτὰ ὡς κριτήριον, ὅταν προγραμματίζεται ἀγορὰ νέου ἐντύπου ὑλικοῦ.

Ε) Μία ἀκόμη σημαντικὴ ἐξυπηρέτησις, τὴν ὁποίαν εἶναι εἰς θέσιν νὰ προσφέρουν αἱ βιβλιοθήκαι πρὸς τοὺς ἀναγνώστας των, εἶναι ἡ *παροχὴ φωτοαντιγραφῶν*.

Ἐφ' ὅσον ἡ βιβλιοθήκη δὲν εἶναι δανειστικὴ, ὁ ἀναγνώστης διὰ τοῦ φωτοαντιγράφου θὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα νὰ ἀποκτήσῃ καὶ νὰ μελετήσῃ ἓν ἄρθρον, ἓνα πῖνακα, ἓν σχέδιον. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ βιβλιοθήκη εἶναι δανειστικὴ, θὰ ἦτο ἄδικον διὰ μεμονωμένας πληροφορίας, νὰ στεροῦνται ἓν ἐντυπον ἐπὶ καιρὸν οἱ ἄλλοι ἀναγνώσται, ἐπίσης δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ δανείζῃ παλαιὰς πολυτίμους ἐκδόσεις (ἐὰν διαθέτῃ) ἢ περιοδικὰ, ἐὰν λαμβάνῃ μίαν μόνον σειράν, διότι ἂν χαθῇ ἓν τεῦχος, δὲν θὰ εἶναι πλήρης ὁ τόμος εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Καθὼς δὲ ὅλαι αἱ βιβλιοθήκαι ἔχουν ὡς ἀρχὴν νὰ μὴ δανείζουν ποτὲ τὰ πληροφοριακὰ των βιβλία, μόνον διὰ φωτοτυπίας δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ ἀποκτήσῃ ἄρθρα ἢ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα περιέχονται εἰς αὐτὰ.

Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους εἶναι σκόπιμον νὰ ἔχουν αἱ βιβλιοθήκαι τὴν δυνατότητα νὰ δίδουν φωτοαντίγραφα εἰς τὸ κοινόν.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ

Διοίκησις.

Αἱ μέθοδοι διοικήσεως καὶ ὁργανώσεως τῶν βιβλιοθηκῶν εἶναι ἐν πολλοῖς αἱ αὐταὶ πρὸς τὰς μεθόδους διοικήσεως ἄλλων ὁργανισμῶν καὶ ἐπιχειρήσεων.

Αἱ βιβλιοθήκαι συνήθως δὲν ἀποτελοῦν ἀνεξαρτήτους ὁργανισμούς. Εἶναι μέρος ἑνὸς μεγαλυτέρου συνόλου καὶ ἔχουν σκοπὸν τὴν ἐξυπηρέτησιν ἑνὸς συγκεκριμένου κοινοῦ. Αἱ σχολικαὶ βιβλιοθήκαι ἀνήκουν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Αἱ Πανεπιστημιακαὶ ἀνήκουν εἰς τὰ Πανεπιστήμια, αἱ εἰδικαὶ συνήθως εἰς ἐπιστημονικοὺς ὁργανισμούς ἢ βιομηχανίας. Ἀκόμη καὶ ἡ γενικὴ δημοσία βιβλιοθήκη συνήθως ἔχει ἰδρυθῆ, παρακολουθεῖται καὶ χρηματοδοτεῖται ὑπὸ τοῦ Δήμου ἢ τῆς Κοινότητος τῆς πόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει. Ἡ Ἐθνικὴ μας Βιβλιοθήκη ὑπάγεται διοικητικῶς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, τὸ ὁποῖον καὶ ἀσκεῖ τὴν ἀνωτέραν ἐπίβλεψιν.

Ὑπάρχουν βεβαίως βιβλιοθήκαι, αἱ ὁποῖαι ἰδρύθησαν καὶ λειτουργοῦν ἀπὸ δωρεὰς ἀτόμων, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἔγιναν διὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν ἕνα συγκεκριμένον σκοπὸν καὶ τὸ καταστατικόν των ὀρίζει τὸν τρόπον λειτουργίας καὶ διαχειρίσεως.

Αἱ βιβλιοθήκαι συνήθως διοικοῦνται ὑπὸ ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία θέτει τὰς βάσεις, ὀρίζει τοὺς σκοποὺς καὶ ἔχει τὴν εὐθύνην τῆς καλῆς λειτουργίας καὶ διαχειρίσεως. Τὴν εὐθύνην τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐπιτροπῆς ἔχει ὁ βιβλιοθηκάριος καὶ εἶναι ὀρθὸν νὰ μετέχη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος βιβλιοθήκης καὶ ἐπιτροπῆς καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὅσων ἔχουν ἀποφασισθῇ, καθὼς καὶ τὴν ἐνημέρωσιν τῆς ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς βιβλιοθήκης.

Ἡ ἐργασία τῆς διοικήσεως μιᾶς βιβλιοθήκης εἶναι δυνατόν νὰ διαι-

ρεθῇ, ὅπως ἄλλωστε καὶ ἡ διοίκησις ἐπιχειρήσεων, εἰς πέντε βασικά στάδια *, τὰ ἐξῆς :

α) Προγραμματισμός.

Ἀπόφασις ἰδρύσεως τῆς βιβλιοθήκης, καθορισμός τῶν σκοπῶν καὶ κατάστρωσις τῶν προγραμμάτων δράσεως καὶ τῶν σχεδίων λειτουργίας.

β) Ὁργάνωσις.

Ἀπαρίθμησις ὅλων τῶν ἐνεργειῶν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀποφασισθέντων, διάρθρωσις τῆς βιβλιοθήκης, διαίρεσις εἰς τμήματα, διαχωρισμός τῶν λειτουργιῶν καὶ καθορισμός τοῦ ἀναγκαίου προσωπικοῦ. Σκόπιμος εἶναι ἡ ἔκδοσις φυλλαδίου περιέχοντος τὸν κανονισμόν τῆς βιβλιοθήκης.

γ) Συγκέντρωσις μέσων.

Ἐξασφάλισις τῶν κεφαλαίων, τῶν φυσικῶν μέσων (ἐπίπλωσις, μηχανικὰ μέσα, ἔντυπον ὑλικὸν κ.λπ.), ἐπιλογή καὶ διορισμός τοῦ προσωπικοῦ.

δ) Διεύθυνσις.

Κυρία ἀπασχόλησις τοῦ βιβλιοθηκαρίου. Ἐντολαὶ πρὸς τὸ προσωπικόν, παρακολούθησις διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν ἐκτελέσεως. Συντονισμός ἐργασίας.

ε) Ἐλεγχος.

Ἐξακρίβωσις, ἂν τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα εἶναι σύμφωνα πρὸς τὰ προγραμματισθέντα. Λήψις μέτρων διὰ τὴν διόρθωσιν σφαλμάτων καὶ ἑλλείψεων.

Προσωπικὸν βιβλιοθήκης.

Ὁ Βιβλιοθηκάριος.

Τὸ πρῶτον βῆμα, μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἰδρύσεως μιᾶς νέας βιβλιοθήκης, εἶναι ἡ ἐπιλογή τοῦ καταλλήλου προσώπου, τὸ ὅποιον θὰ ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς βιβλιοθήκης, δηλαδὴ τοῦ βιβλιοθηκαρίου.

* Arthur Kroeger — Διοίκησις ἐπιχειρήσεων : γενικὴ ἐπισκόπησις. Ἀθῆναι, Ἑλλ. Κέντρον Παραγωγικότητος, 1958.

Εἰς μικρὰς βιβλιοθήκας δυνατόν νὰ εἶναι ὁ μόνος ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος θὰ ἐκτελῇ ὅλην τὴν ἐργασίαν, εἰς μεγάλας βιβλιοθήκας ἐκτελεῖ χρέη διευθυντοῦ. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις εἶναι τὸ κυριώτερον πρόσωπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τῆς βιβλιοθήκης. Ἐχει τὴν εὐθύνην διὰ τὴν καλὴν διοίκησιν καὶ λειτουργίαν, εἶναι ὁ σύνδεσμος διοικούσης ἐπιτροπῆς καὶ βιβλιοθήκης, ἀπὸ τὰς ὁρθὰς δὲ εἰσηγήσεις του θὰ ἐξαρτηθῇ ἡ ὅλη λειτουργία τῆς βιβλιοθήκης.

Προσόντα Βιβλιοθηκαρίου.

Ὁ βιβλιοθηκάριος πρέπει νὰ ἔχῃ ἀκολουθήσει σπουδὰς βιβλιοθηκονομίας καὶ συγχρόνως νὰ ἔχῃ εὐρεῖαν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν, ἀγάπην πρὸς τὴν γνῶσιν καὶ τὸ βιβλίον καὶ κατανόησιν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης. Ἐκτὸς τῶν γνώσεων καὶ τῆς πείρας του εἰς τὴν βιβλιοθηκονομίαν πρέπει νὰ γνωρίζῃ καλὰ τουλάχιστον μίαν ξένην γλῶσσαν, νὰ ἔχῃ διοικητικὰ προσόντα καὶ νὰ διαθέτῃ τὴν ὀρθὴν προσωπικότητα, δηλαδὴ νὰ εἶναι ἄνθρωπος ἰσορροπημένος καὶ εὐγενής, ὥστε νὰ ἔχῃ καλὰς σχέσεις τόσο μετὰ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς βιβλιοθήκης, ὅσον καὶ μετὰ τῶν συνεργατῶν του.

Ὑπόλοιπον προσωπικόν.

Πρὶν προσληφθῇ τὸ ὑπόλοιπον προσωπικόν, θὰ πρέπει ὁ βιβλιοθηκάριος ἔχων ὡς βάσιν τοὺς σκοποὺς, τὸν προϋπολογισμόν καὶ τὸ μέγεθος τῆς βιβλιοθήκης νὰ μελετήσῃ τὰς ἀνάγκας εἰς προσωπικόν (εἰδικευμένον καὶ μὴ), διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ λειτουργήσῃ ἡ βιβλιοθήκη ἰκανοποιητικῶς.

Αἱ ἀνάγκαι εἰς προσωπικόν δὲν ἐξαρτῶνται μόνον ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς βιβλιοθήκης, δηλαδὴ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βιβλίων τὰ ὁποῖα περιέχει, ἀλλὰ ἐκ τοῦ εἶδους καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας προσφέρει πρὸς τὸ κοινόν. Π.χ. μία γενικὴ δημοσία βιβλιοθήκη ἂν καὶ εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ πολὺ πλουσίαν συλλογὴν βιβλίων, δὲν χρειάζεται τόσο προσωπικόν ὅσον μία πολὺ μικροτέρα, ἀλλὰ εἰδικευμένη βιβλιοθήκη. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ μικρὰ εἰδικὴ βιβλιοθήκη προσφέρει πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς εἰδικευμένην ἐργασίαν, ὅπως: ἀναλυτικωτάτην ταξινόμησιν καὶ καταλογογράφησιν, ἀποδελτίωσιν ἄρθρων, μεταφράσεις ἐργασιῶν εἰς ξένην γλῶσσαν, σύνταξιν εἰδικῶν βιβλιογραφιῶν κ.λπ.

Δὲν εἶναι ἀσφαλῶς πάντοτε δυνατόν νὰ καλυφθοῦν ὅλαι αἱ ἀνάγκαι εἰς προσωπικόν, λόγῳ ἐλλείψεως τῶν ἀπαραιτητῶν κεφαλαίων, ἔχει ὁμῶς ὑποχρέωσιν ὁ ὑπεύθυνος βιβλιοθηκάριος νὰ κατατοπίσῃ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ νὰ τῆς ἐξηγήσῃ ὅτι μείωσις τοῦ προσωπικοῦ σημαίνει καὶ μειωμένην δρᾶσιν τῆς βιβλιοθήκης.

Ὁ βιβλιοθηκάριος θὰ ἐτοιμάσῃ λεπτομερῇ ἔκθεσιν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐκθέτῃ ποῖον καὶ πόσον ἀκριβῶς προσωπικόν θὰ χρειασθῇ. Θὰ ἀναφέρῃ καὶ θὰ περιγράψῃ ἐν λεπτομερείᾳ τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα δι' ἕκαστον ὑπάλληλον καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, διὰ τὴν ὁποίαν προορίζεται. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὰς βιβλιοθήκας ἀπαιτεῖται καὶ εἰδικευμένον προσωπικόν ὡς πρὸς τὴν βιβλιοθηκονομίαν καὶ ἀνειδίκευτον (γραμματεῖς, δακτυλογράφοι καὶ ἄλλοι βοηθοί).

Πολὺ ὀλίγαι βιβλιοθήκαι θὰ ἔχουν ἀνάγκην καὶ θὰ χρησιμοποιήσουν ἐνδεχομένως ὅλον τὸ ἀναφερόμενον προσωπικόν. Ἐν τούτοις, εἶναι χρήσιμον νὰ ἀναφερθῇ ποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ διάρθρωσις ἐργασίας καὶ τὰ προσόντα τοῦ προσωπικοῦ μιᾶς μεγάλης βιβλιοθήκης.

Τὰ προσόντα βεβαίως, τὰ ὁποῖα ἀνεφέρθησαν διὰ τὸν ὑπεύθυνον βιβλιοθήκης, δηλαδὴ ἡ ἐγκυκλοπαιδικὴ μόρφωσις, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ βιβλίον, ἡ εὐχάριστος προσωπικότης κ.λπ., ἰσχύουν εἰς γενικὰς γραμμάς καὶ διὰ τὸ λοιπὸν προσωπικόν.

Βοηθὸς βιβλιοθηκαρίου.

Ἀντικαθιστᾷ τὸν βιβλιοθηκάριον εἰς περίπτωσιν ἀνάγκης καὶ εἶναι ὁ κυριώτερος συνεργάτης του. Εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀναλάβῃ οἰονδήποτε τμῆμα τῆς βιβλιοθήκης. Συνήθως ἀναλαμβάνει τὰς πλέον εἰδικευμένας ἐργασίας, ὅπως ταξινόμησιν, σύνταξιν βιβλιογραφιῶν κ.λπ.

Ἔχει σπουδάσει βιβλιοθηκονομίαν καὶ ἔχει καλὴν γενικὴν μόρφωσιν. Εἰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας εἶναι ἀπαραίτητοι αἱ γνώσεις εἰς τὰ θέματα εἰδικεύσεως τῆς βιβλιοθήκης. Γνωρίζει καλὰ τουλάχιστον μίαν ξένην γλῶσσαν.

Βιβλιοθηκάριος παραγγελιῶν.

Φροντίζει διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν βιβλίων, περιοδικῶν καὶ ἄλλου ἐντύπου ὑλικοῦ, παρακολουθεῖ τὴν βιβλιογραφίαν, βιβλιοκρισίαν καὶ εἶναι ἐνήμερος τῶν νέων ἐκδόσεων. Γνωρίζει καλῶς τοὺς σκοποὺς τῆς

βιβλιοθήκης καὶ φροντίζει, ὥστε νὰ ὑπάρχη μία καλὴ συλλογὴ ἐντύπων εἰς τὰ θέματα εἰδικεύσεως τῆς βιβλιοθήκης. Ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ κοινὸν καὶ γνωρίζει τὰς ἀνάγκας του. Ἀκόμη ἔχει τὴν εὐθύνην διὰ τὴν διεκπεραίωσιν τῶν παραγγελιῶν καὶ τὴν ἀγορὰν τῶν βιβλίων.

Πρέπει νὰ ἔχη ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν. Εἰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας θὰ ἔχη γνώσεις καὶ εἰδικώτερον ἐπὶ τῶν θεμάτων, εἰς τὰ ὅποια εἰδικεῖται ἡ βιβλιοθήκη καὶ θὰ παρακολουθῇ τὰς ἐξελίξεις τῶν σχετικῶν ἐπιστημῶν. Βασικῶς πρέπει νὰ εἶναι ἄνθρωπος ἐμπιστοσύνης καὶ ὀρθῆς κρίσεως. Αἱ σπουδαὶ βιβλιοθηκονομίας δὲν εἶναι ἀπαραίτητοι.

Βιβλιοθηκᾶριος ὑπεύθυνος διὰ τὴν ταξινόμησιν καὶ καταλογογράφησιν.

Εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ταξινόμησιν τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ συμφῶνως πρὸς τὸ σύστημα ταξινομήσεως, τὸ ὅποιον ἀκολουθεῖ ἡ βιβλιοθήκη, καὶ διὰ νὰ καταστήσῃ τὸν κατάλογον ἕνα εὐχρηστον καὶ χρησιμον ὁδηγὸν διὰ τὴν ἐντόπισιν οἰουδήποτε ἐντύπου καὶ πληροφορίας. Εἰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας εἶναι δυνατόν νὰ ἀναλάβῃ καὶ τὴν ἀποδελτίωσιν ἄρθρων, περιοδικῶν, ἀνατύπων κ.λπ.

Ἐχει σπουδάσει βιβλιοθηκονομίαν, πρέπει νὰ γνωρίζῃ κατ' ἄριστον τὸν τρόπον τὴν ταξινόμησιν καὶ νὰ ἔχη καλὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν. Ἀπαραίτητος ἡ γνώσις ξένων γλωσσῶν. Πρέπει νὰ ἔχη ὑπομονὴν καὶ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ θέματα τῶν βιβλίων.

Βιβλιοθηκᾶριος πληροφοριῶν.

Εἶναι ὁ ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ κοινοῦ, δίδει πληροφορίας διὰ τὸ ἐντυπον ὑλικὸν τῆς βιβλιοθήκης (ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων βιβλιοθηκῶν) καὶ εὕρισκει τὰ πληροφορίας, αἱ ὅποια περιέχονται εἰς αὐτό. Πρέπει νὰ ἔχη τὴν ἱκανότητα νὰ συγκεντρώσῃ βιβλιογραφίαν ἐπὶ οἰουδήποτε θέματος τοῦ ζητηθῆ.

Πρέπει νὰ ἔχη σπουδάσει βιβλιοθηκονομίαν καὶ νὰ ἔχη ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν. Εἰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἔχη γνώσεις καὶ ἐπὶ τῶν θεμάτων εἰδικεύσεως τῆς βιβλιοθήκης. Πρέπει ἐπίσης νὰ γνωρίζῃ καλῶς τὸ ἐντυπον ὑλικὸν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τὸ περιεχόμενόν του, νὰ ἔχη ἐτοιμότητα, ὑπομονὴν καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ ἀποκτᾷ καλὰς σχέσεις μετὰ τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ.

Ὑπεύθυνος διὰ τὴν παραλαβὴν καὶ διεκπεραίωσιν τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ.

Ἀναλαμβάνει τὴν παραλαβὴν τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ (βιβλία, περιοδικὰ κ.λπ.), τηρεῖ τὰ ἀρχεῖα, γράφει τὸν ἀριθμὸν ταξινομήσεως εἰς τὴν ράχιν τῶν βιβλίων καὶ εἰς τὰς δανειστικὰς βιβλιοθήκας προετοιμάζει τὸ βιβλίον διὰ τὸν δανεισμὸν (ἐπικόλλησις φακέλλων κ.λπ.). Ἀκόμη ἀναλαμβάνει τὴν τοποθέτησιν τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ εἰς τὴν βιβλιοθήκην, συμφώνως πρὸς τὴν ταξινόμησιν του, καὶ ἐλέγχει ἂν τὰ βιβλία εὐρίσκωνται εἰς τὴν ὀρθὴν τῶν θέσιν.

Δὲν εἶναι ἀπαραίτητοι αἱ σπουδαὶ βιβλιοθηκονομίας. Ἀπαιτεῖται ὅμως μεγάλη προσοχὴ καὶ τάξις.

Ὑπεύθυνος δανεισμοῦ.

Ἀναλαμβάνει τὸν δανεισμὸν τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ καὶ τηρεῖ τὰ ἀρχεῖα τοῦ δανεισμοῦ. Δὲν εἶναι ἀπαραίτητοι αἱ γνώσεις βιβλιοθηκονομίας. Ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ καὶ τάξις. Ἀπαραίτητον ἐπίσης νὰ γνωρίζῃ καλὴν γραφομηχανήν.

Γραμματεὺς ἢ δακτυλογράφος.

Ἀναλαμβάνει ὅλην τὴν γραφικὴν ἐργασίαν, ἀλληλογραφίαν, δακτυλογράφῃσιν δελτίων καταλόγου βιβλιοθήκης κ.λπ. Δὲν εἶναι ἀπαραίτητοι αἱ γνώσεις βιβλιοθηκονομίας, εἶναι ἀπαραίτητοι ὅμως αἱ γνώσεις ἀλληλογραφίας, γραφομηχανῆς καὶ ξένων γλωσσῶν.

Κλητὴρ.

Ἀναλαμβάνει τὰς ἐξωτερικὰς ἐργασίας τῆς βιβλιοθήκης (ταχυδρομεῖον, μεταφορὰ δεμάτων κ.λπ.). Χειρίζεται τὸ φωτοτυπικὸν μηχάνημα. ἔχει τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς βιβλιοθήκης.

Εὐτρεπίστρια.

Εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν καθαριότητα τῆς βιβλιοθήκης.

Ἐκπαίδευσις προσωπικοῦ ἐντὸς τῆς βιβλιοθήκης.

Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ προσωπικοῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν καὶ συνεχίζεται καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

Οἱ νέοι ὑπάλληλοι πρέπει ἀρχικῶς νὰ κατατοπίζωνται ὡς πρὸς τοὺς σκοποὺς καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῆς βιβλιοθήκης. Δι' αὐτὸ εἶναι χρήσιμον νὰ ὑπάρχῃ ἓνα μικρὸν κατατοπιστικὸν ἔντυπον. Θὰ πρέπει ὁμοῦ καὶ ὁ βιβλιοθηκάριος νὰ τοὺς ἐνημερώσῃ δι' ὅλην τὴν ἐργασίαν.

Πρὶν ἀναλάβουν τὰ καθήκοντά των, εἶναι καλὸν νὰ παρακολουθήσουν τὴν λειτουργίαν τῆς βιβλιοθήκης καί, ἂν πρόκειται περὶ μεγάλης βιβλιοθήκης, νὰ ἐργασθῶν ἐκ περιτροπῆς εἰς ὅλα τὰ τμήματα, ὥστε νὰ γνωρίσουν καλῶς ὅλας τὰς λεπτομερείας διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν, ἂν χρειασθῇ, νὰ ἀντικαταστήσουν ἓνα συνάδελφον. Ἄλλωστε καθιστάμενοι γινώσκαι τῆς λειτουργίας ὁλοκλήρου τοῦ μηχανισμοῦ τῆς βιβλιοθήκης ἀντιλαμβάνονται καλῦτερον ὅτι ἀποτελοῦν μέρος ἑνὸς συνόλου, τὸ ὁποῖον ἐργάζεται διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν. Ἀκόμη ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ κρίνουν κατὰ πόσον ἡ λειτουργία εἶναι ἱκανοποιητικὴ καὶ νὰ προτείνουν ἀλλαγὰς καὶ βελτιώσεις.

Ὁ βιβλιοθηκάριος πρέπει τακτικά, τουλάχιστον ἅπαξ τοῦ μηνός, νὰ ὀργανώῃ συγκεντρώσεις τοῦ προσωπικοῦ, διὰ νὰ ἀνακοινώσῃ τὰς νεωτέρας ἀποφάσεις καὶ προγράμματα καὶ νὰ συζητῇ τὰ προκύπτοντα ἐκ τῆς ἐργασίας προβλήματα. Εἰς τὰς συγκεντρώσεις αὐτὰς δυνατόν νὰ λαμβάνουν χώραν καὶ μικραὶ προητοιμασμένοι ἀνακοινώσεις καὶ συζητήσεις ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ ἐπὶ θεμάτων βιβλιοθηκονομίας. Αἱ ὡς ἄνω ἀνακοινώσεις δυνατόν νὰ εἶναι εἴτε πρωτότυποι εἴτε ἀνάλυσις, κριτικὴ ἢ καὶ μετάφρασις ξένων δημοσιεύσεων.

Τὰ ὠφέλη τῶν ἀνωτέρω συγκεντρώσεων εἶναι πολλὰ :

α) Οἰκονομία χρόνου καὶ κόπου. Θὰ ἀπαιτηθῇ πολὺ περισσότερος χρόνος καὶ κόπος, ἂν ὁ βιβλιοθηκάριος ἀναπτύξῃ τὰ διάφορα θέματα εἰς ἕκαστον ὑπάλληλον μεμονωμένως.

β) Τὸ προσωπικὸν θὰ ἔχῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ προτείνῃ νέα προγράμματα καὶ βελτιώσεις καὶ νὰ ἐκφράσῃ ἀπορίας, αἱ ὁποῖαι θὰ συζητηθοῦν ὑφ' ὧν.

γ) Τὸ προσωπικὸν θὰ αἰσθανθῇ ὅτι μετέχει ἐνεργῶς εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς βιβλιοθήκης, ἐφ' ὅσον λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ γνώμη του, καὶ θὰ ἀποκτήσῃ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐργασίαν του.

δ) Θὰ ὑπάρξῃ μεγαλύτερα κατανόησις μεταξὺ τοῦ προσωπικοῦ καὶ καλυτέρα συνεργασία, ἐφ' ὅσον θὰ γνωρίζουν ὅλοι τὰ προβλήματα τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς βιβλιοθήκης.

ε) Αἱ ἀνακοινώσεις καὶ αἱ συζητήσεις ἐπὶ βιβλιοθηκονομικῶν θεμάτων θὰ βοηθήσουν τὸ προσωπικὸν νὰ ἐνημερώνεται εἰς τὰς νεωτέρας ἐξελίξεις καὶ θὰ ἀποτελέσουν κίνητρον, ὥστε νὰ διαβάζη περισσότερον καὶ νὰ παρακολουθῇ τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν.

Ὅπωςδὴποτε ὁμως ἀπὸ τὸν βιβλιοθηκάριον ἐξαρτᾶται νὰ κατορθώσῃ νὰ ἀφυπνήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ προσωπικοῦ διὰ τὴν βιβλιοθηκονομίαν, νὰ τὸ ὠθήσῃ νὰ ἀγαπήσῃ τὸ ἐπάγγελμά του καὶ νὰ τὸ προτρέψῃ νὰ διαβάζη καὶ παρακολουθῇ τὰς νεωτέρας ἐξελίξεις.

Διαχείρισις.

Πρὶν ἀποφασισθῇ ἡ ἴδρυσις μιᾶς νέας βιβλιοθήκης, θὰ πρέπει νὰ ὑπολογισθοῦν τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια διὰ τὴν ἐγκατάστασίν της καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸ κόστος λειτουργίας της. Ἐκ τῶν διαθέσιμων κεφαλαίων θὰ ἐξαρτηθῇ τὸ μέγεθος καὶ αἱ ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας θὰ προσφέρῃ ἡ βιβλιοθήκη. Δι' αὐτὸ εἶναι καλὸν νὰ ὑπάρχῃ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς σαφὴς προϋπολογισμός, ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ ὁποίου θὰ προγραμματισθῇ ἡ δημιουργία τῆς βιβλιοθήκης.

Συγχρόνως θὰ πρέπει νὰ προβλεφθοῦν καὶ νὰ ἐξασφαλισθοῦν τὰ κεφάλαια διὰ τὴν ἀρτίαν λειτουργίαν της. Δυστυχῶς πολλάκις αὐτὸ τὸ βασικὸν θέμα παραβλέπεται καὶ πολλαὶ βιβλιοθήκαι, αἱ ὁποῖαι ἰδρύθησαν ὑπὸ καλὰς προϋποθέσεις, ἀδυνατοῦν ἐν συνεχείᾳ νὰ λειτουργήσουν ἱκανοποιητικῶς.

Διὰ τὴν ἐγκατάστασιν βιβλιοθήκης ἐξετάζονται τὰ κάτωθι :

1. Χῶρος, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ στεγασθῇ ἡ βιβλιοθήκη.

Ἄν πρόκειται νὰ κτισθῇ νέον κτίριον, μελέτη καὶ προϋπολογισμός.

Ἄν χρησιμοποιοιθῇ ὑπάρχον κτίριον ἢ αἵθουσα, μελέτη καὶ προϋπολογισμός διὰ τυχόν μετατροπὰς καὶ ἐπισκευὰς.

Ἄν γίνῃ ἐνοικίασις, προϋπολογισμός ἐνοικίου, μετατροπῆς κ.λπ.

2. Ἐπίπλωσις καὶ ἄλλο ἀπαραίτητον ὑλικὸν (γραφομηχαναί, ἀρχειοθῆκαι, φωτοτυπικαὶ μηχαναὶ κ.λπ.).

3. Ἀγορὰ βιβλίων.

4. Συνδρομαὶ περιοδικῶν. Εἰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας ἐπὶ πλέον ἀγορὰ παλαιῶν σειρῶν περιοδικῶν.

5. Βιβλιοδεσία.

6. Τηλέφωνον, ὕδρευσις, ἠλεκτροφωτισμός κ.λπ.
7. Καθαριότης.
8. Μισθοὶ προσωπικοῦ.

Διὰ τὴν λειτουργίαν, συντήρησιν καὶ ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης ἐξετάζονται τὰ κάτωθι :

1. Ἀγορὰ νέων βιβλίων καὶ ἄλλου ἐντύπου ὑλικοῦ.
2. Συνδρομαὶ περιοδικῶν.
3. Βιβλιοδεσίαι.
4. Φωτοαντίγραφα, μικροφίλμς, κ.λπ.
5. Γραφικὴ ὕλη.
6. Τηλέφωνον, ἠλεκτροφωτισμός, θέρμανσις, ὕδρευσις κ.λπ.
7. Καθαριότης.
8. Συντήρησις καὶ ἐπισκευαί.
9. Ἀσφάλισις. Εἶναι σκόπιμον νὰ ἀσφαλίζεται τὸ ἐντυπον ὑλικόν, τὸ ὁποῖον φυλάσσεται εἰς τὰς βιβλιοθήκας. Πολλάκις ἡ ἀξία εἶναι ἀνυπολόγιστος καὶ τὸ ὑλικόν ἀναντικατάστατον, ὅπως εἰς τὴν περίπτωσιν χειρογράφων καὶ παλαιῶν, σπανίων ἐκδόσεων, ἀλλὰ ὅπως δὲ ἴσως εἶναι ὀρθὸν νὰ ὑπάρχῃ ἀσφάλεια, ἡ ὁποία ἐν περιπτώσει καταστροφῆς θὰ καλύψῃ τουλάχιστον μέρος τῆς ζημίας.
10. Μισθοὶ προσωπικοῦ.

Ἐτήσιος Προϋπολογισμός.

1. Ὁ ὑπεύθυνος βιβλιοθηκάριος εἶναι ὁ καταλληλότερος διὰ νὰ διαφωτίσῃ τὴν διοίκησιν ὡς πρὸς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς βιβλιοθήκης, καθ' ὅσον ἔχει τὰς γνώσεις καὶ τὴν πείραν, διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς ἀνάγκας καὶ νὰ προγραμματίσῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἐπομένου ἔτους.
2. Τὰ κεφάλαια, τὰ ὁποῖα θὰ διατεθοῦν, προκαθορίζονται εἰς τὸν ὑπεύθυνον βιβλιοθηκάριον ὑπὸ τῆς Διοικούσης ἐπιτροπῆς τῆς βιβλιοθήκης καὶ κατόπιν ἐκεῖνος ἀναλαμβάνει ἐντὸς τῶν ὑποδειχθέντων πλαισίων νὰ καθορίσῃ τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον θὰ διατεθῇ δι' ἕκαστον σκοπόν. Δυνατὸν ἐπίσης νὰ ὑποβάλλῃ ὁ βιβλιοθηκάριος πρὸς τὴν Διοίκησιν λεπτομερεῖ ἐκθεσιν τῶν ἀναγκῶν τῆς βιβλιοθήκης, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν νὰ καθορίζωνται ἐν συνεχείᾳ τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα θὰ διατεθοῦν.

3. Ὁ προϋπολογισμὸς διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος πρέπει νὰ εἶναι ἑτοιμος καὶ ἐγκεκριμένος ἐγκαίρως, δηλαδὴ ἄρκετους μῆνας πρὸ τῆς λήξεως τοῦ τρέχοντος ἔτους. Αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητον διὰ διαφόρους λόγους, ὅπως π.χ. διὰ νὰ καταστήθῃ δυνατόν νὰ γίνουν ἐγκαίρως αἱ ἀνανεώσεις τῶν συνδρομῶν τῶν περιοδικῶν.
4. Ὁ προϋπολογισμὸς καλὸν εἶναι νὰ ἔχῃ ἐλαστικότητά τινα ἐπιτρέπουσαν ὠρισμένας ἀλλαγάς, ὥστε, ἂν δὲν χρησιμοποιηθοῦν ὅλα τὰ κεφάλαια, τὰ ὁποῖα ἔχουν προγραμματισθῇ δι' ἓνα συγκεκριμένον σκοπὸν, νὰ εἶναι δυνατόν νὰ διατεθοῦν δι' ἄλλας ἀνάγκας τῆς βιβλιοθήκης.
5. Ὁ ὑπεύθυνος βιβλιοθηκᾶριος θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα νὰ παρακολουθῇ καὶ νὰ ἐνημεροῦται μηνιαίως περὶ τῆς πορείας τῶν ἐξόδων τῆς βιβλιοθήκης, ὥστε νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ὑπέρβασις τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Κατανομὴ κεφαλαίων προϋπολογισμοῦ.

Πολὺ θὰ ἐπεθύμουν οἱ συντάκται τῆς παρούσης ἐργασίας νὰ δώσουν συγκεκριμένα στοιχεῖα περὶ τῶν ποσῶν, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἐγκατάστασιν καὶ λειτουργίαν μιᾶς βιβλιοθήκης εἰς τὴν Ἑλλάδα. Δυστυχῶς ὁμως αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν, διότι δὲν ὑπάρχουν σήμερον ἐπαρκῆ στοιχεῖα, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο δυνατόν νὰ βασισθῇ τις. Δι' αὐτὸ θὰ περιορισθῶμεν εἰς μίαν ἀνάλυσιν τῶν προβλημάτων τῆς κατανομῆς τῶν χρημάτων τοῦ ἐτησίου προϋπολογισμοῦ.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐτησίου προϋπολογισμοῦ διατίθεται διὰ τὴν ἀγορὰν ἐντύπου ὑλικοῦ καὶ διὰ τοὺς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ.

Συμφώνως πρὸς τὰ διεθνή δεδομένα τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς μίαν γενικὴν βιβλιοθήκην κατανέμεται ὡς ἑξῆς: 50 % διὰ τὸ ἐντυπον ὑλικὸν καὶ 50 % διὰ τοὺς μισθοὺς.

Εἰς τὰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας μειοῦται τὸ ποσὸν διὰ τὴν ἀγορὰν ἐντύπων εἰς 35 % ἕως 15 % καὶ αὐξάνεται ἀντιστοίχως ἡ μισθοδοσία εἰς 65 % ἕως 85 %. Αὐτὸ συμβαίνει, διότι αἱ εἰδικαὶ βιβλιοθήκαι ἀπαιτοῦν πολὺ περισσότερον εἰδικευμένον προσωπικὸν διὰ τὴν ταξινόμησιν, καταλογογράφησιν, καὶ χρῆσιν τοῦ ὑλικοῦ. Ἐπίσης αἱ ὑπηρεσίαι, αἱ ὁποῖαι προσφέρονται πρὸς τοὺς ἀναγνώστας, εἶναι πολὺ πε-

ρισσότερον ειδικευμένοι (σύνταξις βιβλιογραφιών, τεκμηρίωσις κ.λπ.).

Εἰς τὸ Survey of Information Library Units, τὸ ὁποῖον ἐξέδωσε τὸ 1960 ἡ Aslib ἀναφέρεται ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐξόδων διὰ τὴν ἀγορὰν ἐντύπου ὑλικοῦ ἦτο 31 % τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον διετέθη διὰ μισθοῦς εἰς τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα. Δηλαδή κοστίζει τρεῖς φορές περισσότερον ἢ χρήσις τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ ἀπὸ τὴν ἀγορὰν του.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα κριτήρια, τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν διὰ τὴν κατανομὴν τῶν χρημάτων. Μία βιβλιοθήκη εἰς μεγάλην πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι βιβλιοθήκαι ἀλληλοσυμπληρούμεναι κατὰ τινὰ τρόπον, θὰ φροντίσῃ νὰ διαθέσῃ περισσότερα χρήματα δι' ἐιδικευμένον προσωπικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἀξιοποιήσῃ κατὰ καλῦτερον τρόπον τὸ ὑλικόν της. Ἀντιθέτως μία βιβλιοθήκη εἰς μικρὰν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχουν ἄλλαι βιβλιοθήκαι, θὰ διαθέσῃ περισσότερα κεφάλαια διὰ τὴν ἀγορὰν ἐντύπου ὑλικοῦ, ὥστε νὰ ἐξυπηρετοῦνται δι' αὐτοῦ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότεροι ἀναγνώσται.

Τὸ πρόβλημα τῶν μισθῶν τῶν βιβλιοθηκάρων εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς μίαν μεταβατικὴν περίοδον, ἃν καὶ ἔχει γίνῃ πλεον ἀντιληπτὸν ὅτι, διὰ νὰ ἀνέλθῃ ἡ στάθμη τῶν βιβλιοθηκῶν, θὰ πρέπει νὰ ἀνέλθῃ καὶ ἡ θέσις τῶν βιβλιοθηκάρων εἰς τὴν ἱεραρχίαν τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὴν ὁποίαν ἐργάζονται, καὶ ἐπίσης νὰ ἀνέλθῃ ἡ στάθμη τῶν μισθῶν, ὥστε νὰ προσελκύωνται εἰς τὸ ἐπάγγελμα περισσότεροι νέοι διαθέτοντες καλὴν μόρφωσιν καὶ ἀγάπην διὰ τὸ βιβλίον καὶ τὰς γνώσεις.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα οἱ βιβλιοθηκάριοι περιεβάλλοντο ὑπὸ μεγάλης αἴγλης καί, ὅπως ἀνεφέρθη εἰς προηγούμενον κεφάλαιον, τὰ ὀνόματά των ἔμειναν εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς πρότυπα ἀνδρῶν σοφῶν.

Σήμερον εἰς πολλὰ πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς ὁ ὑπεύθυνος βιβλιοθηκάριος ἐξισοῦται ἱεραρχικῶς καὶ μισθολογικῶς πρὸς τὸν καθηγητὴν τοῦ πανεπιστημίου, εἰς σχολικὰς βιβλιοθήκας πρὸς τοὺς ἄλλους καθηγητὰς καὶ εἰς βιβλιοθήκας ἄλλων ὀργανισμῶν ἔχει θέσιν διευθυντοῦ.

ΤΟ ΚΤΙΡΙΟΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Γενικά.

Ἡ μελέτη τοῦ κτιρίου τῆς βιβλιοθήκης θὰ γίνη συμφώνως πρὸς τοὺς σκοποὺς, τοὺς ὁποίους πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συνεργασία ἀρχιτέκτονος καὶ βιβλιοθηκάρου. Δυστυχῶς τὰς περισσοτέρας φορὰς ὁ βιβλιοθηκάριος δὲν ἐρωτᾶται καὶ αὐτὸ ἀποβαίνει εἰς βάρος τῆς ἀρτίας ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς βιβλιοθήκης.

Διὰ τὴν μελέτην τοῦ κτιρίου δύο εἶναι τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν :

- 1) Ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων καὶ τοῦ ἄλλου ὕλικου, τὸ ὁποῖον ὑπολογίζεται ὅτι θὰ περιέχῃ ἡ βιβλιοθήκη.
- 2) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναγνωστῶν, τοὺς ὁποίους προβλέπεται ὅτι θὰ ἐξυπηρετήσῃ.

Ἐπίσης θὰ πρέπει ἐξ ἀρχῆς νὰ ὑπάρχῃ ἡ πρόβλεψις καὶ τὰ περιθώρια διὰ μελλοντικὴν ἀνάπτυξιν. Ἡ βιβλιοθήκη εἶναι ζῶν ὁργανισμὸς συνεχῶς ἀναπτυσσόμενος, αἱ δὲ περισσότεραι βιβλιοθήκαι ἀντιμετωπίζουν λίαν συντόμως προβλήματα χώρου.

Ἐκάστη βιβλιοθήκη, ἀναλόγως πρὸς τὸ εἶδος της, ἀποτελεῖ εἰδικὸν πρόβλημα, ὑπάρχουν ὅμως ὠρισμένοι βασικαὶ ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀναφεροῦν κατωτέρω :

Τοποθεσία.

- 1) Προσιτὴ εἰς τὸ κοινόν, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἡ βιβλιοθήκη. Ἄν πρόκειται περὶ δημοσίας βιβλιοθήκης, θὰ προτιμηθῇ κεντρικὴ τοποθεσία πόλεως, συνοικίας ἢ χωρίου. Ἄν ἡ βιβλιοθήκη στεγάζεται εἰς τὸ ἴδιον κτίριον μὲ τὸν ὁργανισμὸν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει, θὰ τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἰσόγειον πλησίον τῆς εἰσόδου, διὰ νὰ εἶναι συγχρόνως καὶ εὐκόλως προσιτὴ εἰς τὸ κοινόν καὶ ἀπομονωμένη ἀπὸ τὸ ἄλοιπον κτίριον, καθ' ὅσον ἡ βιβλιοθήκη λειτουργεῖ περισσοτέρας ἀπὸ τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας. Συντρέχουν δηλαδὴ λόγοι οἰκονομίας

καὶ ἀσφαλείας. Ἄν περιλαμβάνεται εἰς συγκρότημα κτιρίων, θὰ εὐρίσκεται ἡ πλησίον τῆς εἰσόδου τῆς περιοχῆς ἢ εἰς τὸ κέντρον τῶν κτιρίων.

2) Νὰ προτιμηθῇ, εἰς τὸ ἰδικόν μας κλίμα, ΒΑ προσανατολισμός, διὰ νὰ ὑπάρχῃ ὀλιγώτερος ἥλιος καὶ «ἀνηλια».

3) Ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ἡσυχία.

4) Νὰ ὑπάρξῃ πρόνοια διὰ χώρον σταθμεύσεως αὐτοκινήτων.

Ἑσωτερικὴ διαρρύθμισις χώρων.

Διὰ τὴν ἑσωτερικὴν διαρρύθμισιν τῶν χώρων καὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν διαστάσεων ἐκάστου τμήματος θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ βασικαὶ λειτουργίαι τῆς βιβλιοθήκης. Ἐπίσης θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ διάφοροι λειτουργίαι θὰ πρέπει νὰ ἐκτελοῦνται ὅσον τὸ δυνατόν ἀποδοτικώτερον, χωρὶς περιττὴν ἀπώλειαν χρόνου.

Ἀπαραίτητοι χώροι.

Πρέπει νὰ ὑπάρχουν χώροι :

- 1) Διὰ τὴν τοποθέτησιν βιβλίων, περιοδικῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὑλικοῦ τῆς βιβλιοθήκης (ταινιῶν μικροταινιῶν, δίσκων γραμμοφώνου, φωτογραφιῶν κ.λπ.).
- 2) Δι' ἀναγνωστήριον.
- 3) Διὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ προσωπικοῦ.
- 4) Διὰ τὴν ἀποθήκευσιν τοῦ ὑλικοῦ.

Ἡ διαμόρφωσις τῶν χώρων δὲν θὰ γίνῃ μόνον βάσει αἰσθητικῶν κριτηρίων, ἀλλὰ θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ λογικὴ σειρά, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλουν αἱ ἀνάγκαι τῆς βιβλιοθήκης. Θὰ ἦτο λοιπὸν σκόπιμον, πρὶν γίνουσι τὰ σχέδια, νὰ γίνῃ ἓνα διάγραμμα ἐμφανίζον τὴν κίνησιν τοῦ ὑλικοῦ καὶ τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ τῆς βιβλιοθήκης, ὥστε νὰ καθορισθῇ ἡ λογικὴ διάταξις τῶν χώρων καὶ νὰ γίνῃται ἡ κυκλοφορία ὑλικοῦ καὶ ἀνθρώπων ἀνέτως, χωρὶς ἡ μία νὰ παρενοχλῇ τὴν ἄλλην.

Διὰ τὰς εἰδικὰς βιβλιοθήκας κέντρων ἐρευνῶν θὰ πρέπει νὰ μελετηθῇ καὶ ἡ κίνησις τῶν πληροφοριῶν.

Ἡ κίνησις τοῦ ὑλικοῦ περιλαμβάνει:

1. Παραγγελίας.
2. Παραλαβὴν ὑλικοῦ.

3. Καταγραφὴν, ταξινόμησιν, καταλογογράφησιν.
4. Διεκπεραίωσιν ὑλικοῦ εἰς τὸ ἀναγνωστήριον καὶ τοποθέτησιν.

Ἡ κίνησις τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ.

Ἡ κίνησις τοῦ κοινοῦ δὲν εἶναι ἀπολύτως καθωρισμένη, διότι οἱ ἀναγνώσται ἔχουν διάφορα ἐνδιαφέροντα καὶ ἀνάγκας. Πάντως εἰς γενικὰς γραμμὰς εἶναι :

α. Εἴσοδος τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ εἰς τὸν κεντρικὸν χώρον τῆς βιβλιοθήκης.

β) Διέλευσις ἐκ τοῦ γραφείου πληροφοριῶν.

γ) Διεκπεραίωσις ἀναγνώστου εἰς τὸ τμήμα, τὸ ὁποῖον τὸν ἐνδιαφέρει.

δ) Παραμονὴ εἰς τὸ ἀναγνωστήριον.

ε) Ἐξοδος πάλιν ἐκ τοῦ γραφείου πληροφοριῶν.

Ὅταν ὁ ἀναγνώστης ἐπιθυμῇ νὰ δανεισθῇ βιβλία ἢ περιοδικά, θὰ διέλθῃ ἐκ τοῦ γραφείου δανεισμοῦ.

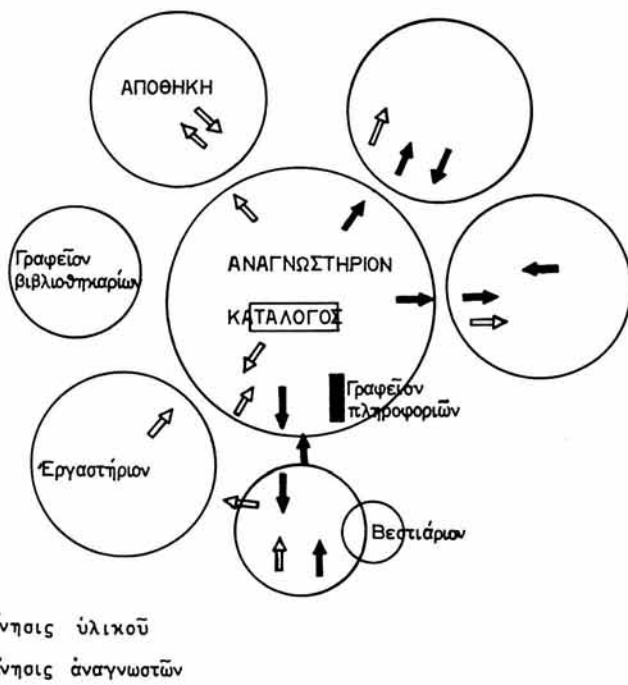
Εἰς μικρὰς βιβλιοθήκας τὸ γραφεῖον πληροφοριῶν καὶ δανεισμοῦ εἶναι τὸ αὐτό.

Τὸ διάγραμμα κινήσεως ὑλικοῦ καὶ ἀναγνωστῶν εἶναι ἄσχετον πρὸς τὰς διαστάσεις καὶ τὸ σχῆμα τοῦ κτιρίου τῆς βιβλιοθήκης (Σχ. 40).

Ἡ εἴσοδος εἶναι κοινὴ διὰ τὸ ὑλικὸν καὶ τὸ ἀναγνωστικὸν κοινόν. Ἀμέσως ὅμως λαμβάνουν διαφορετικὴν ὁδὸν καὶ τὸ ὑλικὸν διοχετεύεται εἰς τὸ ἐργαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ γίνῃ ἡ προετοιμασία, διὰ νὰ προωθηθῇ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν βιβλιοθήκην. Αἱ παραγγελίαι ἔχουν ἀφετηρίαν τὰς ἀνάγκας τοῦ κοινοῦ καὶ διοχετεύονται ἐκ τῆς βιβλιοθήκης πρὸς τὸ ἐργαστήριον. Τὸ γραφεῖον τοῦ βιβλιοθηκαρίου συγκοινωνεῖ καὶ μετὰ τῆς βιβλιοθήκης καὶ μετὰ τοῦ ἐργαστηρίου. Ἡ ἀποθήκη, ἡ ὁποία περιέχει παλαιότερας ἐκδόσεις βιβλίων καὶ παλαιότερα τεύχη περιοδικῶν, εὐρίσκεται καὶ αὐτὴ πλησίον τῆς βιβλιοθήκης, ὥστε νὰ δύναται ὁ βιβλιοθηκάριος νὰ ἀναζητήσῃ καὶ νὰ ἀνεύρῃ ταχέως τὸ ὑλικόν, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐκεῖ.

Ὁ ἀναγνώστης εἰσέρχεται εἰς τὴν βιβλιοθήκην διερχόμενος διὰ τοῦ βεστιαρίου, εἰς τὸ ὁποῖον παραδίδει σάκκας καὶ ἐπανωφόρια. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην συναντᾷ ἀμέσως τὸ γραφεῖον πληροφοριῶν, ἀπὸ

τὸ ὁποῖον θὰ πληροφορηθῇ ποῦ εὐρίσκεται τὸ τμήμα, τὸ ὁποῖον τὸν ἐνδιαφέρει. Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν ὁ ἀναγνώστης διέρχεται πάλιν ἐκ τοῦ γραφείου πληροφοριῶν. Ἡ εἴσοδος καὶ ἡ ἐξοδος πρέπει νὰ εἶναι μία καὶ μόνη, διὰ νὰ εἶναι εὐχερὴς ἡ παρακολούθησις τοῦ κοινοῦ.

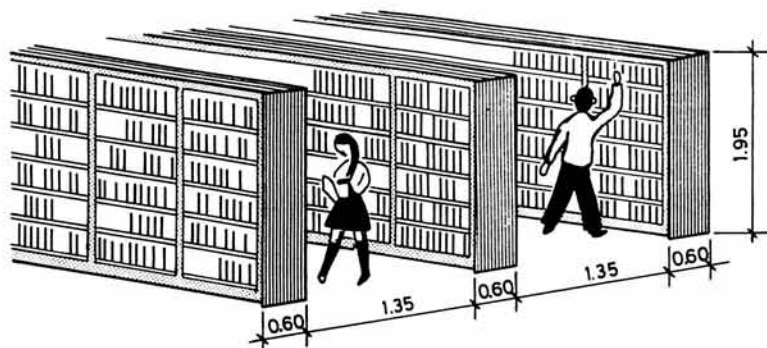
Σχ. 40.

Ἀναγνωστήριον.

Ἄν δὲν ἔχη ἤδη γίνεῃ ἡ διαρρύθμισις τοῦ χώρου, ἡ διαίρεσις τῶν τμημάτων νὰ γίνῃ κατὰ προτίμησιν :

- 1) Διὰ χωρισμάτων εὐχερῶς μετακινουμένων, διὰ τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀπαιτηθῇ νὰ γίνουν μεταρρυθμίσεις.
- 2) Διὰ τῶν ἰδίων τῶν βιβλιοθηκῶν (ἐπίπλων), αἱ ὁποῖαι καταλλήλως τοποθετοῦμεναι εἰς μίαν μεγάλην αἴθουσαν εἶναι δυνατόν νὰ σχηματίσουν μικρὰ ἰδιαίτερα τμήματα.

Νὰ γίνουν πρόχειρα σχέδια σχετικῶς πρὸς τὸ τί πρόκειται νὰ

Σχ. 41.

περιέχῃ ἕκαστον τμήμα καὶ κατόπιν αἱ διαστάσεις εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθῶν περίπου βάσει τῶν ἑξῆς δεδομένων :

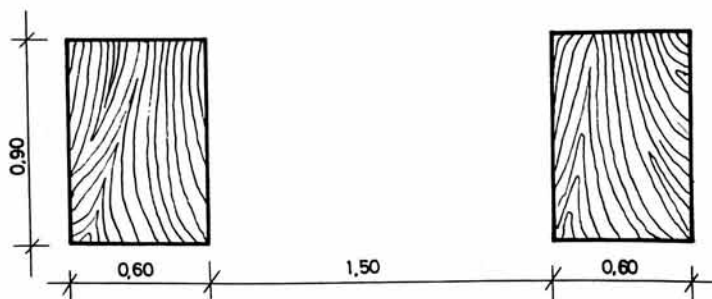
100 βιβλία καταλαμβάνουν περίπου εἰς τὰ ράφια χῶρον μήκους 3,60μ.

100 δεμένοι τόμοι περιοδικῶν περίπου 4,80 μ.

Βιβλιοθήκη ὕψους 1,95 μ. ἔχει συνήθως 6 ράφια περιέχοντα βιβλία ἢ 5 ράφια δεμένους τόμους περιοδικῶν. Μεταξὺ δύο βιβλιοθηκῶν (ἐπιπλὼν) νὰ ὑπάρχῃ ἀπόστασις περίπου 1,35 μ., διὰ νὰ κινούνται ἀνέτως δύο ἀναγνώσται ταυτοχρόνως (Σχ. 41).

Μέγεθος τραπέζης δι' ἓνα ἀναγνώστην τουλάχιστον $0,90 \times 0,60$ μ. Μέγεθος τραπέζης διὰ 4 ἀναγνώστας τουλάχιστον $1,80 \times 1,20$ μ. Ἀπόστασις μεταξὺ τραπέζων τουλάχιστον 1,50 μ. (Σχ. 42).

Εἰς μεγάλας βιβλιοθήκας ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κυρίως ἀναγνωστήριον θὰ ὑπάρξουν καὶ ἄλλοι χῶροι, ὅπου οἱ ἀναγνώσται θὰ δύνανται νὰ ἐργασθῶν μὲ ἀπόλυτον ἡσυχίαν.

Σχ. 42.

Ἐπίσης, ἐὰν ὑπάρχῃ παιδικὸν ἢ μουσικὸν τμήμα, θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀπομονωμένα ἀπὸ τὸ κυρίως ἀναγνωστήριον, διὰ νὰ μὴ παρενοχλοῦνται οἱ ἄλλοι ἀναγνώσται.

Γραφεῖον Βιβλιοθηκαρίου (ὑπευθύνου βιβλιοθήκης).

Εἶναι τὸ μόνον δωμάτιον, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται ὁ βιβλιοθηκάριος νὰ ἀπομονωθῇ, διὰ νὰ ἐργασθῇ, νὰ συζητήσῃ μετὰ τῶν συνεργατῶν του καὶ νὰ ὁμιλήσῃ ἰδιαιτέρως μετὰ τῶν ἐπισκεπτῶν τῆς βιβλιοθήκης.

Νὰ περιέχῃ :

- Ἐνα ἄνετον γραφεῖον
- Καθίσματα διὰ τοὺς ἐπισκέπτας
- Ράφια διὰ βιβλία
- Ἀρχειοθήκας
- Γραφομηχανήν
- Τηλέφωνον.

Ἐργαστήριον.

Τὸ ἐργαστήριον νὰ εὐρίσκεται πλησίον τῆς εἰσόδου τῆς βιβλιοθήκης καὶ νὰ ἐπικοινωνῇ μετὰ τοῦ γραφείου τοῦ βιβλιοθηκαρίου καὶ μετὰ τῆς κυρίως βιβλιοθήκης. Εἰς αὐτὸ γίνεται ὅλη ἡ προεργασία, δηλαδὴ παραγγελίαι, παραλαβὴ ἐντύπου ὑλικοῦ, ταξινόμησις, καταλογογράφησις, προετοιμασία διὰ βιβλιοδεσίαν κ.λπ., δι' αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι ἄνετον, νὰ ἔχῃ καλὸν φωτισμὸν καὶ ἀερισμὸν. Οἱ ὑπάλληλοι νὰ ἔχουν τὸ ἀτομικὸν των γραφεῖον. Εἰς τοὺς τοίχους νὰ ὑπάρχουν ράφια διὰ τὰ βιβλία καὶ τὰ περιοδικὰ καὶ ἐρμάρια διὰ τὸ ὑλικὸν τῆς βιβλιοθήκης. Ἐπίσης :

- Μίαν μεγάλην τράπεζαν διὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ ὑλικοῦ
- Ἀρχειοθήκας
- Δελτιοθήκας
- Γραφομηχαναὶ
- Τηλέφωνον.

Ἄν διαθέτῃ ἡ βιβλιοθήκη συσκευὴν φωτοαντιγράφων καὶ δὲν ὑπάρχῃ ἄλλος διαθέσιμος χώρος, θὰ τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐργαστήριον. Ἐπίσης πλησίον ἢ ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου νὰ ὑπάρχῃ νιπτήρ.

Ἀποθήκη.

Χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἀποθήκευσιν πεπαλαιωμένου ἐντύπου ὑ-

λικοῦ, δηλαδή παλαιότερων ἐκδόσεων βιβλίων καὶ τόμων περιοδικῶν παρελθόντων ἐτῶν.

Ἡ ἀποθήκη περιέχει ράφια διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἐντύπων. Πρέπει νὰ ἔχη καλὸν φωτισμὸν καὶ τὴν κατάλληλον θερμοκρασίαν καὶ ὑγρασίαν, ὥστε νὰ μὴ βλάπτεται τὸ ἐκεῖ φυλασσόμενον ὑλικόν.

Ἐπιπλα βιβλιοθήκης.

Τὰ ἐπιπλα νὰ εἶναι ἐλαφρά, ἀντοχῆς καὶ νὰ ἔχουν ἐπιφανείας εὐχερῶς καθαριζόμενας. Νὰ μὴ ἔχουν ἐξείας γωνίας.

Βιβλιοθήκαι (ἐπιπλα).

Νὰ προτιμηθοῦν αἱ μικραὶ βιβλιοθήκαι, αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατόν νὰ τοποθετηθοῦν κατὰ διαφόρους τρόπους ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς βιβλιοθήκης.

Διαστάσεις :

Ὑψος 1,95 μ.

Τὸ ὕψος πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ ὕψος μετρίου ἀνθρώπου, ὃ ὁποῖος νὰ δύναται νὰ λάβῃ βιβλίον ἀπὸ τὸ ὑψηλότερον ράφιον, χωρὶς νὰ μεταχειρισθῇ σκάλαν.

Μῆκος: (διὰ ράφια)

Συνήθως τὰ ράφια 0,90 μ. εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας.

1,00 μ. εἰς τὰς περισσοτέρας εὐρωπαϊκὰς χώρας.

Βάθος :

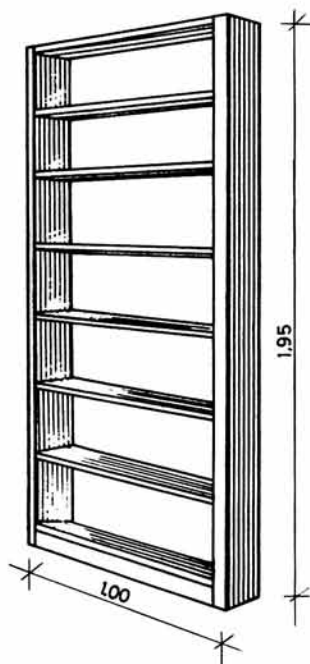
0,25 ἕως 0,30 μ.

Πάχος :

Τὰ ξύλινα ράφια μήκους 1 μ. περίπου 0,02 μ.

Ἀπόστασις μεταξὺ ραφίων :

Δὲν καθορίζεται ἐφ' ὅσον τὰ ράφια εἶναι κινητὰ καὶ αἱ ἀποστάσεις αὐξομειοῦνται ἀναλόγως πρὸς τὸ μέγεθος τῶν βιβλίων.

Σχ. 43.

Ἀπόστασις χαμηλοτέρου ραφιοῦ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους :

0,23 μέτρου. Εἰς τὸ χαμηλότερον ράφιον δυνατόν νὰ δοθῇ ἑλαφρὰ κλίσις πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ διαβάζωνται καλύτερα οἱ τίτλοι τῶν βιβλίων (σχ. 43).

Τράπεζαι καὶ καθίσματα

Αἱ τράπεζαι καὶ τὰ καθίσματα σχεδιάζονται συμφώνως πρὸς τὰς ἀναλογίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀπόλυτος σχέσις μεταξὺ τραπεζῶν καὶ καθισμάτων, διότι ἔχει μεγάλην σημασίαν νὰ ἐργάζεται ὁ ἀναγνώστης ἀναπνευστικῶς.

Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς τραπέζης καὶ τῶν καθισμάτων νὰ εἶναι ἐξ ὕλικου, τὸ ὁποῖον νὰ πλύνεται.

Ἀναλογίαι :

Ύψος τραπεζῶν δι' ἐνήλικας 0,70 - 0,73 μ.

Ύψος καθισμάτων δι' ἐνήλικας 0,43 - 0,46 μ.

Ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ καθίσματος ἕως τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν τραπέζης 0,25 - 0,28 μ.

Μῆκος τραπεζῶν :

Υπολογίζεται συνήθως βάσει τοῦ χώρου, τὸν ὁποῖον καταλαμβάνουν οἱ δύο ἀγκῶνες τοῦ ἀναγνώστου, δηλαδὴ 0,90 μέτρου τὸ ὀλιγώτερον.

Πλάτος τραπεζῶν :

Υπολογίζεται οὕτως, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ χῶρος δι' ἓνα μεγάλο βιβλίον ἀνοικτὸν ἔμπροσθεν τοῦ ἀναγνώστου καὶ συγχρόνως, νὰ ὑπάρχῃ ἄρκετὸς χῶρος διὰ νὰ γράφῃ ἐπὶ χάρτου, δηλαδὴ 0,60 μέτρου τὸ ὀλιγώτερον.

Αἱ ὡς ἄνω διαστάσεις ἰσχύουν εἴτε ἡ τράπεζα εἶναι δι' ἓνα ἀναγνώστην εἴτε διὰ πολλούς.

Γραφεῖον (ἐπιπλὸν) πληροφοριῶν.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα κοινὸν γραφεῖον μὲ τηλεφῶνον διὰ νὰ δύναται ὁ βιβλιοθηκάριος νὰ ἀπαντᾷ τηλεφωνικῶς εἰς ἐρωτήσεις.

Γραφεῖον (ἐπιπλὸν) δανεισμοῦ.

Τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα του ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς δανειστικῆς κινήσεως τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ διαθεσίμου χώρου.

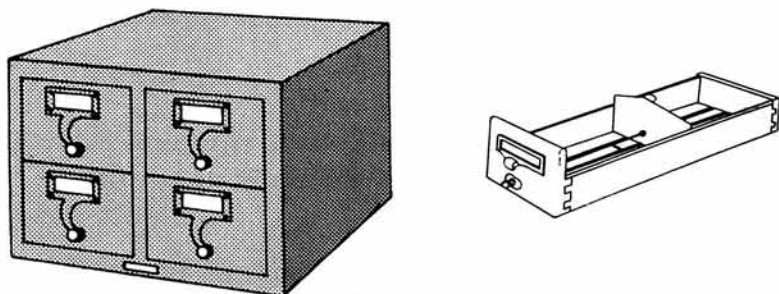
Εἰς μικρὰς βιβλιοθήκας δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ ἓνα κοινὸν γραφεῖον σχήματος ὀρθογωνίου παραλληλεπιπέδου. Εἰς βιβλιοθήκας, αἱ ὅποια ἔχουν ἡϋξημένην κίνησιν, ἐξυπηρετοῦν καλύτερον τὰ γραφεῖα σχήματος Γ ἢ Π, τὰ ὅποια ἔχουν μὲν μεγαλύτεραν ἐπιφάνειαν, καὶ δὲν ἀπαιτῆται πολὺ μεγαλύτερος χῶρος εἰς τὴν βιβλιοθήκην, συγχρόνως δὲ διευκολύνεται ἡ ἐργασία τοῦ βιβλιοθηκαρίου. Τὸ γραφεῖον αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξυπηρετῇ ὅλας τὰς λειτουργικὰς ἀνάγκας τοῦ δανεισμοῦ. Δηλαδή τὴν ἐγγραφὴν νέων μελῶν, τὸν δανεισμὸν τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ καὶ τὴν παραλαβὴν του, ὅταν τοῦτο ἐπιστρέφεται.

Θὰ πρέπει νὰ διαθέτῃ χῶρον διὰ τὸ ἀρχεῖον τῶν μελῶν τῆς βιβλιοθήκης, τὸ ἀρχεῖον τοῦ δανεισμοῦ τοῦ ἐντύπου ὑλικοῦ, ράφια διὰ τὰ ἐπιστρεφόμενα βιβλία καὶ διὰ τὰ βιβλία, τὰ ὅποια φυλάσσονται δι' ἀναγνώστας κατόπιν αἰτήσεώς των. Ἐπίσης θὰ πρέπει νὰ διαθέτῃ τηλέφωνον, ὥστε νὰ γίνωνται αἱ ἀνανεώσεις τηλεφωνικῶς, καὶ γραφομηχανὴν διὰ τὴν ἐγγραφὴν νέων μελῶν.

Καλὸν εἶναι τὸ γραφεῖον δανεισμοῦ νὰ ἀποτελῇται ἐκ διαφόρων κινητῶν τεμαχίων, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἡ δυνατότης διαρρυθμίσεως ἢ ἐπεκτάσεώς του ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς βιβλιοθήκης.

Δελτιοθήκαι (κατάλογος βιβλιοθήκης).

Ἀποτελοῦνται ἀπὸ μικρὰ ἐρμάρια κατάλληλα εἰς μέγεθος, διὰ νὰ δέχωνται τὰ δελτία τῆς βιβλιοθήκης. Ὑπάρχουν εἰς τὸ ἐμπόριον εἰς τυποποιημένα μεγέθη (Σχ. 44).

Σχ. 44.

Μεταφορά τῶν βιβλίων.

Διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν βιβλίων εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ὑπαρξὶς «καροτσιοῦ». Θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐλαφρόν, εὐέλικτον καὶ ἀθόρυβον (Σχ. 45).

Τοποθέτησις ἐπίπλων.

Δὲν ὑπάρχουν κανόνες. Θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τοῦ σχεδίου καὶ τοῦ μεγέθους τῆς βιβλιοθήκης. Πάντως καλὸν εἶναι :

Νὰ χρησιμοποιοῦν οἱ τοῖχοι διὰ τὴν τοποθέτησιν βιβλιοθηκῶν (ἐπίπλων).

Ἡ εἴσοδος νὰ ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ γραφείου πληροφοριῶν.

Ἄν ἡ βιβλιοθήκη εἶναι δανειστική, τὸ γραφεῖον δανεισμοῦ νὰ εὑρίσκεται καὶ αὐτὸ πλησίον τῆς εἰσόδου.

Πλησίον τοῦ γραφείου πληροφοριῶν νὰ ὑπάρχουν οἱ κατάλογοι τῆς βιβλιοθήκης, αἱ βιβλιογραφίαι καὶ ἄλλα πληροφοριακὰ βιβλία.

Ἀκουστική.

Ὁ θόρυβος, ὁ ἐξωτερικὸς καὶ ἐσωτερικὸς, ἀποτελεῖ μεγάλον ἐχθρὸν διὰ τὰς βιβλιοθήκας καὶ θὰ πρέπει νὰ γίνῃ προσπάθεια ἀποφυγῆς του. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν θὰ καταβληθῇ προσπάθεια νὰ ἀπομονωθοῦν τὰ τμήματα, εἰς τὰ ὁποῖα δημιουργεῖται θόρυβος ἀπὸ τὸ κυρίως ἀναγνωστήριον. Ἐπίσης θὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς τὰ δάπεδα, ὀροφὰς κ.λπ. ὑλικά ἀπορροφητικὰ τοῦ ἤχου. Ἀκόμη θὰ πρέπει νὰ προσπαθῇ ὁ βιβλιοθηκάριος νὰ διδάξῃ τὸ προσωπικὸν καὶ τοὺς ἀναγνώστας νὰ σέβωνται τὴν ἡσυχίαν τῆς βιβλιοθήκης καὶ νὰ ὀμιλοῦν χαμηλῶς. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ λεχθὲν εἰς μίαν συζήτησιν διὰ τὰ προβλήματα τῶν βιβλιοθηκῶν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Νοτίου Illinois (U.S.A.) : «Προσπαθήσαμε νὰ ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τὸ ἀναγνωστή-

Σχ. 45.

ριον καὶ ἓνα ἄλλο στοιχείον παραγωγῆς ἤχου, δηλαδὴ τὸν βιβλιοθηκάριον».*

Φωτισμός.

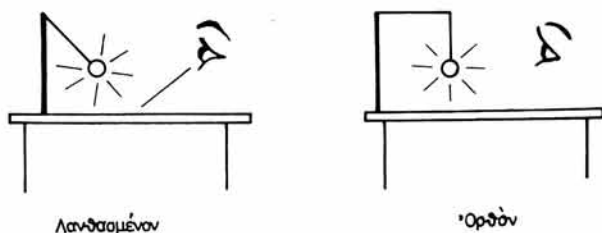
Ὁ καλὸς φωτισμὸς εἶναι πολὺ σημαντικὸς διὰ τὴν ἄνετον ἀνάγνωσιν καὶ ἐργασίαν ἀναγνώστων καὶ προσωπικοῦ.

Δύο εἶναι τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ μελετηθοῦν :

- 1) Ὁ φωτισμὸς διὰ φυσικοῦ φωτὸς (φῶς τῆς ἡμέρας).
- 2) Ὁ τεχνητὸς φωτισμὸς.

Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας θὰ πρέπει νὰ φωτίζει ὁμοιομόρφως ὅλον τὸ ἀναγνώστηριον, χωρὶς νὰ εἰσέρχεται ὁ ἥλιος καὶ ἡ «ἀντηλιά». Καὶ ὁ τεχνητὸς φωτισμὸς θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ μελετηθῇ κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ παντοῦ ἄπλετον φῶς, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάρχουν πολὺ φωτεινὰ πηγὰ καὶ μεγάλα ἀντιθέσεις φωτὸς καὶ σκιᾶς. Τὰ ράφια θὰ φωτίζονται ἀπὸ ὑψηλά, καὶ τὰ φῶτα θὰ εἶναι τοποθετημένα παραλλήλως πρὸς τὰ ράφια.

Εἰς τὸ ἀναγνώστηριον ἐπίσης εἶναι σκόπιμον ὁ φωτισμὸς νὰ ἔρχεται ἀπὸ ὑψηλά. Ὅταν ὑπάρχῃ καὶ φωτισμὸς εἰς τὰς τραπέζας, τοῦτος θὰ πρέπει νὰ πίπτῃ κατακορύφως ἐπὶ τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ μὴ ἀντανakλάται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀναγνώστου (Σχ. 46).

Σχ. 46.

Εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ τὸ γραφεῖον τοῦ βιβλιοθηκαρίου, διάχυτος φωτισμὸς. Ἐπίσης βοηθητικὸς ἐπιτραπέζιος φωτισμὸς.

* Ἀναφέρεται εἰς τὸ βιβλίον τοῦ A. Thompson, «Library buildings of Britain and Europe», σελ. 28.

Χρώματα.

Τὰ χρώματα τῶν τοίχων, ἐπίπλων καὶ δαπέδου νὰ εἶναι χαρούμενα καὶ εὐχάριστα, χωρὶς ὅμως μεγάλας ἀντιθέσεις, διὰ νὰ μὴ ἀποσποῦν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου.

Δάπεδον.

Νὰ εἶναι ἀντοχῆς καὶ νὰ καθαρίζεται εὐχερῶς.

Νὰ ἀπορροφῇ τὸν ἤχον καὶ νὰ εἶναι κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος.

Νὰ μὴ ἀντανεκλᾶται ἐπ' αὐτοῦ τὸ φῶς καὶ νὰ μὴ εἶναι ὀλισθηρόν.

Νὰ προτιμηθοῦν χρώματα, εἰς τὰ ὅποια δὲν θὰ φαίνεται ἡ κόνις καὶ τὰ ἴχνη τῶν βημάτων τοῦ κοινοῦ.

Θερμοκρασία καὶ ὑγρασία.

Ἐφ' ὅσον ἄνθρωποι καὶ βιβλία συνυπάρχουν εἰς τοὺς αὐτοὺς χώρους, ἡ θερμοκρασία καὶ ἡ ὑγρασία θὰ πρέπει νὰ εἶναι κατάλληλοι καὶ διὰ τοὺς δύο. Ἡ Ἀμερικανικὴ Ἑνωσις Βιβλιοθηκαρίων (American Library Association) ἤδη ἀπὸ τὸ 1929 ἐπείραματίσθη εἰς διαφόρους βιβλιοθήκας καὶ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ μεγάλη ὑγρασία βλάπτει τόσον, ὅσον καὶ ἡ μεγάλη ξηρασία.

Συμφώνως πρὸς τὰ συμπεράσματα τῆς ἐρεῦνης αὐτῆς αἱ καλύτεραι συνθήκαι εἶναι αἱ ἑξῆς :

	Χειμῶν	Θέρος
Θερμοκρασία :	21°C — 25°C	25°C
Ὑγρασία :	45 %	50 %

Εἰς τὴν ἀποθήκην διὰ λόγους οἰκονομίας εἶναι δυνατόν ἡ θερμοκρασία νὰ κατέλθῃ μέχρι τοὺς 13°C.

Ὁ καλύτερος τρόπος διὰ τὴν ρύθμισιν τῆς θερμοκρασίας καὶ τῆς ὑγρασίας εἶναι ὁ κλιματισμός, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐπὶ πλέον τὸ προσόν νὰ καθαρίζῃ τὸν ἀέρα τῆς βιβλιοθήκης. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι δαπανηρὸς, δὲν εἶναι συνήθως ἐφικτὸς εἰς μικρὰς βιβλιοθήκας. Καλὴ εἶναι ἐπίσης ἡ κεντρικὴ θέρμανσις, ἐνῶ πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται αἱ θερμάστραι.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ

Εἰς κόσμον ταχύτατα ἐξελισσόμενον δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ βιβλιοθήκη καὶ ἡ ἐπιστήμη τῆς βιβλιοθηκονομίας νὰ μένουν στάσιμοι. Συντελεῖται σήμερον γύρω μας μία ταχυτάτη μεταμόρφωσις τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς. Ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ ἡ τεχνικὴ πρόοδος ἐπηρεάζουν βαθύτατα τὴν κοινωνικὴν καὶ πνευματικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ οἰκονομικά, κοινωνικά καὶ ἐκπαιδευτικά πρότυπα τῶν λαῶν ἀλλάσσουν καὶ αἱ ἀνάγκαι των μεταβάλλονται καὶ αὐξάνουν.

Τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον ἀνέρχεται, αἱ ἐργάσιμοι ὥραι περιορίζονται καὶ αἱ ὥραι τῆς σχολῆς αὐξάνουν. Ἡ ἐκπαίδευσις γενικεύεται καὶ γίνεται ἀπαραίτητον στοιχεῖον προόδου καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐπιτυχίας καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα εἰσέρχεται εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς.

Αἱ μεγάλοι αὐταὶ ἀλλαγαὶ εἰς τὸν τρόπον ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἔδωσαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην νέον ρόλον εἰς τὴν σημερινὴν κοινωνίαν. Ἡ βιβλιοθήκη ἔχει πλέον πρὸ πολλοῦ χρόνου παύσει νὰ εἶναι μόνον ὁ φύλαξ τῶν γραπτῶν μνημείων καὶ ἡ δρᾶσις τῆς εἶναι συνυφασμένη μετὰ τὴν καθημερινὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀνάγκη ὑπάρξεως περισσότερων βιβλιοθηκῶν προσηρμοσμένων εἰς τὰς συνθήκας τῆς ἐποχῆς γίνεται συνεχῶς καὶ περισσότερον αἰσθητή.

Αἱ σημεριναὶ ἀνάγκαι δυνατὸν νὰ συνοψισθοῦν εἰς τὰ ἑξῆς :

1. Περισσότεραι γενικαὶ δημόσιαι βιβλιοθήκαι.

Αἱ γενικαὶ βιβλιοθήκαι θὰ χρησιμεύσουν ὡς κέντρα διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ἀνηλίκων, ἐπιμόρφωσιν τῶν ἐνηλίκων, καθὼς καὶ διὰ τὴν ψυχαγωγίαν γενικῶς τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς. Ἐκτὸς τῆς συλλογῆς βιβλίων, περιοδικῶν καὶ ἄλλων ἐντύπων θὰ περιέχουν καὶ δισκοθήκην, ταινιοθήκην καὶ συλλογὴν φωτογραφιῶν. Θὰ ὑπάρχῃ καὶ τμῆμα διὰ τὰ μικρὰ παιδία, εἰς τὸ ὅποιον θὰ διοργανοῦνται συγκεντρώσεις μετὰ κινηματογραφικὰς προβολὰς μετὰ θέματα παιδικὰ παραμύθια καὶ τραγούδια. Διὰ τοὺς μεγάλους θὰ ὑπάρχῃ μία καλὴ συλλογὴ βιβλίων, ἡ ὁποία θὰ τοὺς βοηθῇ νὰ λύσουν προβλήματα ἐπαγγελ-

ματικά και θα τους παρέχη την δυνατότητα να διέρχονται ευχάριστα τον χρόνο της σχολής των γνωρίζοντας τόσο την Έλληνική όσο και την ξένη λογοτεχνία. Είς την βιβλιοθήκη θα οργανώνονται και διαλέξεις, μουσικά έκδηλώσεις και κινηματογραφικά προβολαί.

2. Βιβλιοθήκη εις σχολεία, τεχνικάς σχολάς, πανεπιστήμια.

Χάρις εις τὰς σχολικὰς βιβλιοθήκας τὸ παιδίον μαθαίνει ἀπὸ μικρὸν τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ βιβλίον. Ἡ βιβλιοθήκη εἶναι δι' αὐτὸ ὡρὸς γνωστός, εἰς τὸν ὁποῖον κινεῖται ἀνέτως καὶ ἐλευθέρως, διαλέγει δὲ μόνον τοῦτο ἔντυπον, τὸ ὁποῖον τὸ διασκεδάζει ἢ τοῦ χρειάζεται διὰ τὴν μελέτην του. Συνηθίζει ἐπίσης ἀπὸ μικρὸν μόνον τοῦτο νὰ λύη μέσω τῶν βιβλίων τὰς ἀπορίας του.

Εἰς τὰς τεχνικὰς σχολὰς καὶ τὰ πανεπιστήμια τὸ ὑλικὸν τῆς βιβλιοθήκης ἐπιλέγεται βάσει τῶν προγραμμάτων διδασκαλίας. Βοηθεῖ τοὺς σπουδαστὰς νὰ συμπληρῶνουν τὰς γνώσεις των, χωρὶς νὰ περιορίζονται μόνον εἰς τὴν διδασκτέαν ὕλην καὶ νὰ ἀποκτοῦν μεγαλυτέραν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν, τόσο ἀπαραίτητον εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μία ἐπιστήμη εἶναι στενῶς συνυφασμένη πρὸς τὴν ἄλλην. Ἡ συχνὴ ἐπαφὴ τῶν νέων μὲ τὸ βιβλίον θὰ εὐρύνη τὰ ἐνδιαφέροντά των, θὰ κεντρίσῃ τὴν περιέργειάν των καὶ θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν δημιουργίαν αὐριανῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐρευνητῶν.

3. Εἰδικαὶ βιβλιοθήκαι διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐπιστημονικῶν ὀργανισμῶν, κέντρων ἐρευνῶν, ἐπιχειρήσεων, βιομηχανιῶν κ.λπ.

Ἡ ἀνάγκη τῶν ἐπιστημόνων, τεχνικῶν καὶ ἐρευνητῶν διὰ πλήρη καὶ ταχεῖαν ἐνημέρωσιν εἰς τὰ ἀπασχολοῦντα αὐτοὺς θέματα ἐδημιούργησε τὴν εἰδικὴν βιβλιοθήκην, τὴν ὑπηρεσίαν πληροφοριῶν, τὸ κέντρον τεκμηριώσεως. Ἀσχέτως πρὸς τὴν ὀνομασίαν των αἱ ὡς ἄνω ὑπηρεσίαι ἔχουν κοινὸν σκοπὸν καὶ ἡ βάσις των εἶναι ἡ αὐτή, δηλαδή ἡ εἰδικευμένη βιβλιοθήκη. Ἡ μόνη διαφορὰ των εἶναι αἱ ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας προσφέρουν πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους. Χάριν ἀπλοποιήσεως τὰς ὀνομαζόμεν ὅλας εἰδικὰς βιβλιοθήκας.

Ἡ εἰδικὴ βιβλιοθήκη διαφέρει ριζικῶς ἀπὸ τὴν παλαιοῦ τύπου βιβλιοθήκην, διότι δὲν ἔχει μόνον σκοπὸν νὰ προσφέρῃ πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους τὸ ἔντυπον, τὸ ὁποῖον ζητοῦν, ἀλλὰ κατὰ βάσιν τὴν πληροφορίαν, ἡ ὁποία περιέχεται εἰς αὐτό. Ἡ πληθώρα τῶν πληροφοριῶν,

τὰς ὁποίας ἀδυνατοῦν πλέον μόνοι τῶν νὰ παρακολουθοῦν οἱ ἐνδιαφερόμενοι, δημιουργεῖ τὴν ἀνάγκην συγκεντρώσεως, ταξινομήσεως καὶ ἀποθηκεύσεως αὐτῶν τῶν πληροφοριῶν, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ διοχέτευσίς των, ὅταν χρειασθῇ.

Δυστυχῶς οἱ βιβλιοθηκάριοι δὲν ἀντελήφθησαν ἐγκαίρως τὰς νέας ἀπαιτήσεις καὶ δὲν ἐφρόντισαν νὰ προσαρμόσουν τὰ συστήματά των, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν συνεχῶς αὐξανομένην ζήτησιν. Αὐτὸ τὸ γεγονὸς ἠνάγκασεν ἐπιστήμονας, ἀσχέτους πρὸς τὸ ἐπάγγελμα, νὰ ἀναλάβουν τὴν πρωτοβουλίαν, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ λύσουν ἱκανοποιητικῶς τὸ θέμα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐνημερώσεως. Ἐπειδὴ περιεφρόνουν τοὺς παλαιοὺς βιβλιοθηκάριους, ἠθέλησαν νὰ δώσουν νέαν ὀνομασίαν τόσον εἰς τὸ ἐπάγγελμά των, ὅσον καὶ εἰς τὰς νέας βιβλιοθήκας. Ὠνόμασαν λοιπὸν τὴν ἐπιστήμην των «τεκμηρίωσιν»*, τοὺς ἑαυτοὺς των «τεκμηριωτὰς» καὶ τὰς βιβλιοθήκας «κέντρα τεκμηριώσεως». Ἐπίσης ἐκκινοῦντες ἐκ τῆς θεωρίας τῆς πληροφορίας, ὠνόμασαν τὴν νέαν βιβλιοθηκονομίαν «ἐπιστήμην τῆς πληροφορίας».

Τὸ 1962 τὸ συνέδριον «Διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐιδικῶν εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς πληροφορίας», τὸ ὁποῖον συνήλθεν εἰς Γεωργίαν τῶν Η.Π.Α., ἀπεφάσισε νὰ μὴ χρησιμοποιῆται πλέον ὁ ὅρος «τεκμηρίωσις», ὁ ὁποῖος εἶχε μέχρι τότε ἐπικρατήσῃ, ἐπειδὴ ἦτο ἀσαφές.

Τὸ συνέδριον ἀπεφάσισεν ἐπίσης νὰ διαιρέσῃ τοὺς βιβλιοθηκάριους εἰς πέντε κατηγορίας :

- 1) Τοὺς βιβλιοθηκάριους.
- 2) Τοὺς εἰδικευμένους βιβλιοθηκάριους.
- 3) Τοὺς βιβλιοθηκάριους μὲ εἰδίκευσιν εἰς καθωρισμένην ἐπιστήμην.
- 4) Τοὺς εἰδικοὺς εἰς τὴν ἀποδελτίωσιν τεχνικῶν συγγραμμάτων.
- 5) Τοὺς εἰδικοὺς τῆς ἐπιστήμης τῆς πληροφορίας.

Αὗται αἱ ὀνομασίαι δὲν ἔχουν ἐπικρατήσῃ ἀπολύτως καὶ ὑπάρχει ἀκόμη σύγχυσις ὡς πρὸς τὴν νέαν αὐτὴν μορφήν τῆς βιβλιοθηκονομίας, τὴν ὁποίαν οἱ περισσότεροι Εὐρωπαῖοι ἐξακολουθοῦν νὰ ὀνομάζουν «τεκμηρίωσιν». Ὅπωςδὴποτε ὁμως ἔχει γίνῃ παραδεκτὸν

* Τεκμηρίωσις (documentation) = Γραφή, ἀποτύπωσις, ὀργάνωσις καὶ διάδοσις εἰδικευμένων γνώσεων. (Encycl. of Librarianship).

ὅτι εἶναι καὶ αὐτὴ μία μορφή βιβλιοθηκονομίας, κατὰ δὲ τὸν Shera «ἡ βιβλιοθηκονομία εἰς ἀνωτέραν κλίμακα».

Ἡ στενότης ἀντιλήψεως ἀρχικῶς τῶν βιβλιοθηκαρίων καὶ αἱ ἀκρότητες τῶν νέων ἐπιστημόνων ἐδημιούργησαν δυστυχῶς ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σύγχυσιν καὶ ἀρκετὴν χρονοτριβὴν εἰς τὴν ὀργάνωσιν αὐτῶν τῶν νέων βιβλιοθηκῶν, ἐφ' ὅσον οἱ μὲν νεώτεροι δὲν ἐπωφελήθησαν ἀρκετὰ ἐκ τῆς πείρας τῶν ἀρχαιοτέρων βιβλιοθηκαρίων καὶ οἱ παλαιότεροι ἐκ τῶν γνώσεων τῶν ἄλλων εἰς τὰ νέα πεδία καὶ συστήματα.

Τὸ εὐχάριστον εἶναι ὅτι ἔχει ἀρχίσει νὰ γίνηται ἀντιληπτὸν εἰς ἀμφοτέρας τὰς παρατάξεις ὅτι ἡ ἐπιστήμη τῆς πληροφορίας καὶ ἡ βιβλιοθηκονομία ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ συνεργασθοῦν ἀπολύτως, διὰ τὴν δημιουργίαν μιᾶς νέας βιβλιοθηκονομίας ἀπηλλαγμένης οἰασθήποτε στασιμότητος, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τὰς ὑπερβολὰς τῶν νεοφωτίστων. Καὶ ἤρχισαν ἤδη νὰ φαίνωνται τὰ καλὰ ἀποτελέσματα. Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν νέων βιβλιοθηκαρίων ἐκσυγχρονίζεται καὶ ἐλπίζεται ὅτι θὰ δημιουργηθῇ μία νέα τάξις, ἡ ὁποία θὰ συνδυάζῃ τὰς γνώσεις καὶ τὰ προσόντα ἀμφοτέρων.

Προγραμματισμὸς τοῦ δικτύου τῶν βιβλιοθηκῶν τῆς χώρας.

Ἡ ἄποψις ὅτι ἐκάστη βιβλιοθήκη εἰς μίαν χώραν ἀποτελεῖ μίαν μεμονωμένην ἐκπαιδευτικὴν ἢ ἐπιστημονικὴν μονάδα δύναται νὰ θεωρηθῇ πεπαλαιωμένη. Ἐκάστη βιβλιοθήκη ἀσχέτως τῆς κατηγορίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει, καὶ διατηροῦσα τὰ ἰδιαίτερα τῆς γνωρίσματα, θὰ πρέπει νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸ γενικώτερον ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα τῆς χώρας. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐξυπηρετηθῇ ὄντως ὁλος ὁ πληθυσμὸς καὶ νὰ ἀποφευχθοῦν συγχρόνως περριταὶ σπατάλαι.

Ὁ προγραμματισμὸς τοῦ δικτύου τῶν βιβλιοθηκῶν θὰ γίνη μετὰ προηγουμένην μελέτην τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς χώρας, τῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων, τῶν ἐπιδράσεων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας εἰς τὴν σημερινὴν κοινωνίαν καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς βιομηχανίας, παραγωγῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης.

Εἰς τὸ πρόγραμμα αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ ἀποδοθῇ ἰδιαιτέρα σημασία εἰς τὰς βιβλιοθήκας, αἱ ὁποῖαι κατέχουν χειρόγραφα, παλαιὰ βιβλία, ἱστορικὰ ἀρχεῖα. Θὰ πρέπει νὰ ἐξετασθῇ κατὰ πόσον αὐτὰ εἶναι

ἀσφαλή (ὑπὸ ἄποψιν συντηρήσεως), προσιτὰ εἰς τοὺς μελετητὰς καὶ κατὰ πόσον δι' ἱστορικοὺς λόγους εἶναι σκόπιμον νὰ παραμείνουν διασκορπισμένα εἰς διαφόρους ἀπομονωμένας περιοχὰς ἢ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μεταφερθοῦν εἰς μεγαλύτερας καὶ κεντρικωτέρας βιβλιοθήκας.

Ἡ ἐργασία τοῦ προγραμματισμοῦ γενικῶς θὰ κατανεμηθῇ εἰς τὰ ἑξῆς στάδια :

1) Τὸ πρῶτον στάδιον εἶναι ἐρευνητικόν.

α) Ἀπογραφή τῶν ὑπαρχουσῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τοῦ περιεχομένου των καὶ μελέτη τοῦ τρόπου λειτουργίας των, τοῦ κοινοῦ, πρὸς τὸ ὅποῖον ἀπευθύνονται, καὶ τοῦ κατὰ πόσον ἀνταποκρίνονται εἰς τοὺς σκοποὺς των.

β) Ἐρευνα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ὀργανισμῶν εἰς βιβλιοθήκας. Ποῦ παρατηροῦνται ἑλλείψεις ;

2) Τὸ δεύτερον στάδιον.

α) Συμπλήρωσις, ἐπέκτασις καὶ ἀναδιοργάνωσις βιβλιοθηκῶν ἢ σύμπτυξις δύο-τριῶν μικρῶν βιβλιοθηκῶν εἰς μίαν μεγαλύτεραν.

β) Ἰδρυσις νέων βιβλιοθηκῶν.

3) Τρίτον στάδιον.

Ἐνιαία ὀργάνωσις τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ὅταν αἱ συνθῆκαι εἶναι αἱ αὐταί. Δηλαδή ἡ ἐπιλογή, ἀγορά, ταξινόμησις καὶ καταλογογράφησις τοῦ ὕλικου νὰ γίνεται εἰς ἓνα κέντρον ὑπὸ εἰδικευμένων ὑπαλλήλων, τοὺς ὁποίους δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαθέτουν αἱ μικραὶ βιβλιοθήκαι. Αὐτὸ ἰσχύει διὰ δημοσίας βιβλιοθήκας, ὅταν ἡ σύνθεσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς περιοχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται, εἶναι ἡ αὐτή. Ἐπίσης διὰ τὰς σχολικὰς καὶ πανεπιστημιακὰς βιβλιοθήκας, εἰς τὰς ὁποίας ἀκολουθοῦνται τὰ αὐτὰ προγράμματα διδασκαλίας. Τὸ σύστημα αὐτὸ δὲν ἀποκλείει καὶ ἀγορὰς μεμονωμένων συγγραμμάτων ὑπὸ τῶν διαφόρων βιβλιοθηκῶν, ὅπως ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι διὰ τοῦ προγραμματισμοῦ τοῦ δικτύου τῶν βιβλιοθηκῶν ἐπιδιώκεται νὰ τεθοῦν ὑπὸ κοινὴν διοίκησιν· ἀπλῶς ἐπιδιώκεται ὁ συντονισμὸς τῶν ὑπηρεσιῶν διὰ τὴν καλυτέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ συνόλου. Αἱ βιβλιοθήκαι θὰ διατηρήσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν των καὶ

τὸν ἰδιαίτερον χαρακτήρα των, θὰ ἐπωφεληθοῦν ὁμως ἀναμφισβητήτως ἐκ τῆς συνεργασίας αὐτοῦ τοῦ εἵδους.

Στενὴ τέλος συνεργασία μεταξύ τῶν βιβλιοθηκῶν διὰ συνεχοῦς ἐνημερώσεως περὶ τοῦ περιεχομένου ὑλικοῦ, ἐκδόσεως ἐνιαίου καταλόγου καὶ ἐφαρμογῆς συστήματος δανεισμοῦ μεταξύ των.

Ἑκπαίδευσις βιβλιοθηκαρίων.

Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν βιβλιοθηκαρίων, οἱ ὅποιοι θὰ πλαισιώσουν καὶ θὰ ὀργανώσουν τὰς βιβλιοθήκας συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς, εἶναι ἐκ τῶν σημαντικωτέρων στοιχείων διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὅλου προγράμματος. Ἡ UNESCO, ἡ ὁποία καλῶς θεωρεῖ τὰς βιβλιοθήκας ὡς τὸ κυριώτερον μέσον διὰ τὴν ἀνοδὸν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῶν λαῶν, ἔρριψεν ἰδιαίτερον βάρος εἰς αὐτὸ τὸ θέμα. Ἐκτὸς τῆς ὀργανώσεως βιβλιοθηκῶν, τῆς ἐκδόσεως βιβλίων καὶ περιοδικῶν βιβλιοθηκονομίας, ἐμελέτησεν ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν βιβλιοθηκαρίων καὶ ἐβοήθησε πολλὰ κράτη, προσφέροντας οὐσιαστικὴν βοήθειαν διὰ τὴν ἵδρυσιν σχολῶν βιβλιοθηκονομίας.

Τὰ συμπεράσματα τῶν ἐιδικῶν εἶναι εἰς γενικὰς γραμμὰς τὰ ἑξῆς :

α) Ἰδρυσις σχολῶν βιβλιοθηκονομίας εἰς ἑκάστην χώραν.

β) Ἡ βασικὴ ἐκπαίδευσις τῶν βιβλιοθηκαρίων εἶναι σκόπιμον νὰ γίνεται εἰς τὴν χώραν των, διότι τοιοῦτοτρόπως θὰ ἀφομοιώσουν εὐκολώτερον τὰς βασικὰς γνώσεις, ὅταν ἡ διδασκαλία γίνεται εἰς τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν καὶ εἰς γνωστὸν περιβάλλον.

Εἰς τὴν σχολὴν διδάσκονται τὴν τεχνικὴν τῆς βιβλιοθηκονομίας, τὴν διάρθρωσιν καὶ τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῶν ἐπιστημῶν, καθὼς καὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν λογοτεχνικὴν κληρονομίαν τῆς χώρας των. Ὅταν ἀποφοιτήσουν ἐκ τῆς σχολῆς καὶ ἀποκτήσουν κάποιαν σχετικὴν πείραν διὰ τῆς πρακτικῆς ἐξασκήσεως εἰς βιβλιοθήκας τῆς πατρίδος των, δύνανται νὰ μετεκπαιδευθοῦν εἰς ἀνωτέραν σχολὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπωφεληθοῦν καλύτερον καὶ ἐντὸς συντομωτέρου χρόνου ἀπὸ τὰς ἀνωτέρας σπουδὰς καὶ θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνουν ποῖα συστήματα εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθοῦν ἐπιτυχῶς ὑπὸ τὰς εἰδικὰς συνθήκας τῆς πατρίδος των.

γ) Αἱ σχολαὶ βιβλιοθηκονομίας εἶναι δύο κατηγοριῶν :

Ἐν αὐταῖς (πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου), διὰ τὴν δημιουρ-

γίαν βιβλιοθηκαρίων, οἱ ὅποιοι θὰ ἀναλάβουν τὴν διοίκησιν καὶ ὀργάνωσιν τῶν βιβλιοθηκῶν, ὡς ἐπίσης καὶ τὰς πλέον εἰδικευμένας ἐργασίας εἰς τὰς βιβλιοθήκας (ταξινόμησις, βιβλιογραφία, τεκμηρίωσις κ.λπ.).

Μέσης στάθμης (τεχνικῶν σχολῶν), διὰ τὴν δημιουργίαν βοηθῶν βιβλιοθήκης, οἱ ὅποιοι θὰ ἀναλάβουν ὅλην τὴν τρέχουσαν καὶ ἀπλουστεράν ἐργασίαν (καταλογογράφησις, ταξιθέτησις, τήρησις ἀρχείων, δανεισμός, παραλαβὴ ἐντύπου ὑλικοῦ κ.λπ.).

δ) Εἰδίκευσις βιβλιοθηκαρίων.

Ἡ εἰδίκευσις τῶν βιβλιοθηκῶν ὁδηγεῖ ἀναγκαστικῶς καὶ εἰς τὴν εἰδίκευσιν τῶν βιβλιοθηκαρίων. Δι' αὐτὸ οἱ βιβλιοθηκάριοι ἐκτὸς τῆς γενικῆς μορφώσεως καὶ τῆς γνώσεως ξένων γλωσσῶν, τὰς ὁποίας θὰ καλλιεργήσουν, θὰ πρέπει νὰ ἀποκτήσουν καὶ γνώσεις ἐπὶ εἰδικῶν τομῶν τῆς ἐπιστήμης.

Τὰ προγράμματα διδασκαλίας καὶ τὰ συστήματα διαφέρουν αἰσθητῶς ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Ἐπίσης καὶ τὸ θέμα τῆς εἰδικεύσεως τῶν βιβλιοθηκαρίων δὲν λύεται πάντοτε διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου. Εἰς ὠρισμένα κράτη καταβάλλεται προσπάθεια νὰ προσελκύνονται εἰς τὸ ἐπάγγελμα νέοι ἔχοντες σπουδᾶσαι μίαν ἄλλην ἐπιστήμην. Τοιοῦτοτρόπως παρακολουθοῦντες ἓνα ἢ δύο ἔτη σπουδῶν βιβλιοθηκονομίας γίνονται εἰδικοὶ βιβλιοθηκάριοι, τεκμηριωταὶ κ.λπ. εἰς τὴν ἐπιστήμην, τὴν ὁποίαν γνωρίζουν. Ἄλλοι πάλιν καταβάλλεται προσπάθεια, ὥστε συγχρόνως πρὸς τὰς σπουδὰς βιβλιοθηκονομίας νὰ παρακολουθοῦν οἱ φοιτηταὶ καὶ μαθήματα ἄλλων σχολῶν εἰς ἄλλας ἐπιστήμας, διὰ νὰ ἀποκτοῦν τὴν ἀνάλογον εἰδίκευσιν.

Ἀκόμη θὰ ἀπαιτηθοῦν διὰ τὰς συγχρόνους βιβλιοθήκας, βιβλιοθηκάριοι κατέχοντες ἄριστα δύο ἢ καὶ περισσοτέρας ξένας γλώσσας, διὰ νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ μεταφράσεις καὶ περιλήψεις ἐπιστημονικῶν κειμένων καὶ ἄρθρων εἰς ξένην γλῶσσαν. Ἐπίσης καὶ βιβλιοθηκάριοι ἔχοντες τὰς σχετικὰς γνώσεις, οἱ ὅποιοι θὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὸν προγραμματισμὸν καὶ χειρισμὸν ἡλεκτρονικῶν διερευνητῶν καὶ ἄλλων μηχανικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ὅλον καὶ περισσότερο ἔχουν ἀρχίσει νὰ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς βιβλιοθήκας.

Τὰ ὁπτικο-ἀκουστικὰ μέσα εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

Τὰ ὁπτικο-ἀκουστικὰ μέσα χρησιμοποιοῦνται συνεχῶς περισσό-

τερον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τόσοι τῶν παιδίων καὶ τῶν ἐφήβων, ὅσον καὶ τῶν ἐνηλίκων. Ὡς μέσα διδασκαλίας ἀναμφισβητήτως εἶναι χρήσιμα, ἐφ' ὅσον βοηθοῦν εἰς τὴν καλυτέραν γνῶσιν τῆς πραγματικότητος, διότι οὕτως ὑπερνικοῦν τὸν ἀφηρημένον συμβολισμόν τῆς γραφῆς, ὁ ὁποῖος τόσοι δυσκολεύει τὰ παιδιά καὶ τοὺς ὀλιγώτερον μορφωμένους.

Αἱ προκαλοῦμεναι ὑπ' αὐτῶν ἐντυπώσεις εἶναι πλέον ζωηραὶ καὶ ζωνταναὶ καὶ παραμένουν εἰς τὴν μνήμην ἐπὶ μεγαλύτερον χρονικὸν διάστημα. Ἐπὶ πλέον ἢ εἰκῶν καὶ ἢ μουσικῇ καταργοῦν τοὺς γλωσσικοὺς φραγμούς, οἱ ὁποῖοι πολλὰς δυσκολίας προκαλοῦν εἰς τὴν συνενόησιν μεταξύ ἀνθρώπων ἄλλων ἔθνων, καὶ συντείνουν εἰς τὴν καλυτέραν κατανόησιν μεταξύ των. Ἐπειδὴ μάλιστα ἡ παρακολούθησις γίνεται συνήθως καθ' ὁμάδας, δὲν δημιουργεῖται ἡ ἀπομόνωσις, τὴν ὅποιαν τόσοι φοβεῖται ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν αἱ σύγχρονοι βιβλιοθήκαι συμμετέχουν ἐνεργῶς εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ πληθυσμοῦ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀγνοήσουν καὶ τὰ ὀπτικο-ἀκουστικὰ μέσα καὶ νὰ μὴ τὰ συμπεριλάβουν εἰς τὴν συλλογὴν των. Εἰκόνες, διαφάνειαι, κινηματογραφικαὶ ταινίαι, δίσκοι γραμμοφῶνου καὶ μαγνητοταινίαι συμπληρῶνουν τὴν συλλογὴν τῶν ἐντύπων τῆς βιβλιοθήκης.

Εἰς τὰς δημοσίας γενικὰς βιβλιοθήκας θὰ ἐξετασθοῦν αἱ ἀνάγκαι καὶ τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς περιοχῆς καὶ ἀναλόγως θὰ ἀγορασθῇ τὸ κατάλληλον ὑλικόν. Τοιοῦτοτρόπως τὸ κοινὸν θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ παρακολουθῇ κινηματογραφικὰς προβολὰς καὶ διαλέξεις μετὰ φωτεινῶν προβολῶν, καὶ νὰ μορφωθῇ ἐπὶ πολλῶν θεμάτων ἐπιστημονικῶν, καλλιτεχνικῶν, ταξιδιωτικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν. Μέσω τῶν δίσκων γραμμοφῶνου καὶ τῶν μαγνητοταινιῶν θὰ παρακολουθῇ συναυλίας ἐλαφρᾶς καὶ σοβαρᾶς μουσικῆς, θὰ ἀκούσῃ ἀπαγγελίας ποιημάτων, θεατρικὰ ἔργα κ.λπ. καὶ θὰ ἔχῃ ἐπίσης τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀσχοληθῇ καὶ μετὰ τὴν ἐκμάθησιν ξένων γλωσσῶν.

Εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα τὸ ὑλικόν θὰ συνδυασθῇ μετὰ τῶν προγραμμάτων διδασκαλίας καὶ συγχρόνως θὰ βοηθήσῃ εἰς τὸν ἐμπλουτισμὸν τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν γνώσεων τῶν φοιτούντων. Εἰς τὰς εἰδικὰς πάλιν βιβλιοθήκας τὸ ὑλικόν θὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὰς εἰδικὰς ἀνάγκας ἐκάστης. Τὰ ὀπτικο-ἀκουστικὰ δὲν

πρόκειται νὰ ὑποκαταστήσουν τὸ βιβλίον, ἀλλὰ τὸ συμπληρώνουν καὶ εἶναι πολὺτιμον βοήθημα διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ψυχαγωγίαν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου.

Ὁ αὐτοματισμὸς εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

Τὸ πλῆθος τῶν ἐντύπων, τῶν συνεχῶς εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἐκδιδομένων, τὸ ὁποῖον ἐχαρκτηρίσθη ὡς «ἔκρηξις πληροφοριῶν», δημιουργεῖ εἰς τοὺς ἐπιστήμονας τεράστια προβλήματα παρακολουθήσεως καὶ ἐνημερώσεως, τὰ ὁποῖα, ὅπως ἤδη ἀνεφέρθη, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν μόνον διὰ τῶν κλασσικῶν συστημάτων καὶ μέσων. Συγχρόνως ἡ ἐπανάστασις, ἡ ὁποία ἔχει γίνεи τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὸν τεχνολογικὸν τομέα, προσφέρει νέας μεγάλας δυνατότητας διὰ τὴν μηχανοποίησιν καὶ αὐτοματοποίησιν πολλῶν ὑπηρεσιῶν τῆς βιβλιοθήκης. Ἡδη ἀπὸ ἔτη εἰς τὰς βιβλιοθήκας χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἀναμετάδοσιν τῶν πληροφοριῶν τὸ τηλέφωνον, αἱ μικροταινίαι (microfilms), τὰ μικροδελτία (microfiches) καὶ τὰ φωτοτυπικὰ μηχανήματα μὲ πολὺ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα.

Ἡ ἀνακάλυψις τῶν ἠλεκτρονικῶν διερευνητῶν καὶ ἡ συνεχῶς μεγαλυτέρα χρησιμοποίησις των εἰς πολλοὺς τομεῖς τῆς συγχρόνου ζωῆς, ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν βιβλιοθηκαρίων ὡς τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποῖου συντόμως θὰ ἔλθουν καὶ τὰ θέματα τῆς ἀναλύσεως, ταξινομήσεως, ἀποθηκεύσεως καὶ ἀναμεταδόσεως τῶν πληροφοριῶν καὶ τῆς μεταφράσεως κειμένων. Δυστυχῶς ὁμως αἱ ἀνωτέρω προβλέψεις ἦσαν ὑπερβολικῶς αἰσιόδοξοι, σήμερον δὲ ἀπέχομεν ἀκόμη πολὺ ἀπὸ τὴν τελικὴν λύσιν. Αὐτό, διότι τὸ πρόβλημα δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀπόκτησιν καλυτέρων μηχανῶν, ἀλλὰ εἶναι μᾶλλον θέμα κατανόησεως τοῦ μηχανισμοῦ τῆς σκέψεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ προβλέψεως τῶν ἀναγκῶν, αἱ ὁποῖαι δυνατόν νὰ προκύψουν, ὥστε νὰ κατασκευασθοῦν καὶ νὰ προγραμματισθοῦν ἀναλόγως αἱ μηχαναί.

Εἰς πολλὰς βιβλιοθήκας οἱ ἠλεκτρονικοὶ διερευνηταὶ χρησιμοποιοῦνται ἤδη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀλλὰ διὰ τὰς τρεχούσας καὶ τυποποιημένας ἐργασίας, ὅπως τήρησις ἀρχείων ἀγορᾶς καὶ παραλαβῆς ἐντύπων καὶ ἄλλου ὕλικου, δανεισμός, σύνταξις καταλόγων, δακτυλογράφησις (electronic typewriting) καὶ τήρησις λογιστικῶν στοιχείων.

Ἡ ὁμοιότης αὐτῶν τῶν ἐργασιῶν πρὸς τὰς ἀναλόγους τῶν βιομηχανιῶν καὶ ἐπιχειρήσεων, διὰ τὰς ὁποίας κατεσκευάσθησαν αἱ μηχαναί, κατέστησε δυνατὴν τὴν χρησιμοποίησιν των καὶ εἰς τὰς βιβλιοθήκας, δὲν παρουσιάζονται δὲ μεγάλα προβλήματα εἰς τὸν προγραμματισμὸν των καὶ ἀναμφισβητήτως ἐπιταχύνεται ἡ ὅλη ἐργασία. Διὰ νὰ εἶναι ὅμως συμφέρουσα ἡ χρησιμοποίησις τῶν διερευνητῶν, πρέπει ἡ κίνησις τῆς βιβλιοθήκης νὰ δικαιολογῇ τὸ μεγάλο κόστος τῆς ἀγορᾶς καὶ λειτουργίας των.

Ἀκόμη οἱ ἠλεκτρονικοὶ διερευνηταὶ χρησιμοποιοῦνται ὅλον καὶ περισσότερον ὑπὸ μεγάλων βιβλιογραφικῶν ὀργανισμῶν ἐκδόσεως καταλόγων ἄρθρων περιοδικῶν, ὅπως τὸ Index Medicus, Excerpta Medica, Science Citation Index κ.λπ.

Ὡς πρὸς τὴν ἀνάλυσιν, ἀπόθεσιν καὶ ἀνάκτησιν τῶν πληροφοριῶν (Information Storage and Retrieval) τὸ θέμα εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς πειραματικὸν στάδιον.

Διάφοροι βιβλιοθήκαι ἔλαβον μέρος εἰς πειράματα μικρᾶς διαρκείας καὶ τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν, χωρὶς νὰ εἶναι ἀπολύτως ἀπογοητευτικά, δὲν μᾶς δίδουν ἀκόμη θετικὰς λύσεις.

Ἐκτὸς τῶν οὐσιαστικῶν δυσκολιῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι μεγάλαι, τὸ μεγάλο κόστος αὐτῶν τῶν ὑπηρεσιῶν θὰ ἐδικαιολογεῖτο μόνον διὰ τῆς ἀναλόγου ζητήσεως, δι' αὐτὸ δὲ οἱ περισσότεροι μεγάλοι ὀργανισμοὶ τεκμηριώσεως καὶ αἱ μεγάλαι βιβλιοθήκαι προσανατολίζονται πρὸς διεθνῇ συνεργασίαν. Ἡδη πολλαὶ βιβλιοθήκαι ἔχουν συνδεθῇ μεταξύ των διὰ τηλετύπων καὶ ἔγιναν πειράματα ἀναμεταδόσεως κειμένων διὰ τηλεφωτογραφιῶν. Οἱ τεχνητοὶ δορυφόροι ἐπίσης ἀνοίγουν νέους δρόμους διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξύ βιβλιοθηκῶν καὶ κέντρων τεκμηριώσεως.

Ὅλα αὐτὰ βεβαίως πιθανὸν νὰ φαίνωνται εἰς τὸν σημερινὸν βιβλιοθηκᾶριον καταπληκτικὰ καὶ ἀπίθανα, γεγονὸς ὅμως εἶναι ὅτι αὐτὰ τὰ νέα μηχανικὰ μέσα ἔχουν εἰσέλθει εἰς τὴν ζωὴν μας καὶ πρόκειται νὰ παραμείνουν. Θὰ παραμείνουν ὅμως ὄχι διὰ νὰ ἀντικαταστήσουν τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ὥς πολῦτιμοι βοηθοὶ του, οἱ ὁποῖοι θὰ τὸν ἀπαλλάξουν ἐκ τῆς φθορᾶς τῆς μονοτονίας καὶ θὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ ἀποδώσῃ καλύτερον καὶ ταχύτερον εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐνημερώσεως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία.

- Κακούρης, Γεώργιος Μ. — Κανόνες καταλογογραφίας. Κολλέγιον 'Αθηνών, 1969
Μέρος 1ον.
- Κακούρης, Γεώργιος Μ. — Πρακτικὸς ὁδηγὸς καταλογογραφίας. Κολλέγιον 'Αθηνών, 1968.
- Κοκκίνης, Σπύρος — Βιβλιοθήκες καὶ ἀρχεῖα στὴν Ἑλλάδα. 'Αθήνα, 1969.
- Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια. 2α ἐκδ., Παῦλος Δρανδάκης ἐκδ., Φοῖνιξ.
Τόμος 7ος, σελ. 217 — Βιβλιοθήκη.
Συμπλήρωμα, τόμος 1ος, σελ. 234 — 'Αθήνα — Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Πανταίνου
» » 2ος, σελ. 29 — Βιβλιοθήκη.
- Ντελόπουλος, Κυριάκος — Κανόνες ταξιθετήσεως δελτίων καταλόγου. Κολλέγιον 'Αθηνών, 1969.
- Πνευματικαὶ ὁργανώσεις καὶ βιβλιοθήκαι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὑπ. Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, 1966.
- Τσοῦνης, Τ. — Κέντρα ἐπιστημονικῶν πληροφοριῶν καὶ τεκμηριώσεως. Ὅργανισμοὶ ἐρευνῶν καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Διεθνὴς ὁδηγός. Ἑλληνικὸν Κέντρον Παραγωγικότητος, 1966.
- Χατζηφώτης, Ι. Μ. — Ἑγχειρίδιο βιβλιογραφίας. 'Αθήναι, 1969.
- Anglo-american cataloging rules. American Library Association, c1967.
- Berwick Sayers, W. C. — A manual of classification for librarians. Revised by Arthur Maltby, André Deutsch, c1967.
- Boggs, S. W.; Cornwell Lewis, D. — The classification and cataloging of maps and atlases. Special Libraries Ass., c1945.
- Book catalogs. R. E. Kingery; M. F. Tauber eds., The Scarecrow Press, c1963.
- Chandler, G. — How to find out. Pergamon Press, c1963.
- Corrigan, Philip R. D. — An introduction to Sears list of subject headings. Clive Bingley, c1967.
- Cox, N. S. M.; Dews, J. D.; Dolby, J. L. — The computer and the library. University of Newcastle upon Tyne Library, c1966.
- Cutter, Charles A. — Rules for a dictionary catalog. 4th ed., London, The Library Ass., c1962.
- Dennis, Donald D. — Simplifying work in small public libraries. J. L. Wheeler, P. A. Sacks special consultants. Drexel Institute of Technology, c1965.
- Dent, W. — Practical cataloguing : an examination guidebook. Clive Bingley, c1966.
- Douglas, Mary Peacock — La bibliothèque d'école primaire et ses différentes fonctions. Unesco, 1961.

- Douglas, Mary Peacock — The teacher-librarian's handbook. American Library Ass., 2nd ed., c1949.
- Dubuc, René — La classification décimale universelle (C.D.U.). Gauthier - Villars, c1963.
- Encyclopaedia Britannica. c1962,
vol. 14 Libraries pp. 2 - 25,
Library Architecture pp. 25 - 28.
- Encyclopaedia of librarianship. Thomas Landau ed., 3rd ed. Bowes & Bowes, c1966.
- Film cataloguing rules. Aslib, c1963.
- Foskett, D. J. — Information service in libraries. Crosby Lockwood, c1967.
- Foskett, D. J. — Science, humanism and libraries. Crosby Lockwood, c1964.
- Frick, Bertha Margaret — Sears list of subject headings. 8th ed., H. W. Wilson, 1959.
- Gelfand, M. A. — Les bibliothèques universitaires des pays en voie de développement. Unesco, 1968.
- Grenfell, David — Periodicals and serials, their treatment in special libraries. Aslib, c1920.
- Handbook of special librarianship and Information work. 3rd ed., Wilfred, Ashworth ed., Aslib, 1967.
- Harrison, K. C. — First steps in librarianship. André Deutsch, c1964.
- Heintze, Ingeborg — L'organisation d'une petite bibliothèque publique. Unesco, 1963.
- Hessell, Alfred — A history of libraries. Translated with supplementary material by Reuben Peiss, Scarecrow Press, c1950.
- Immroth, John Philip — A guide to Library of Congress classification. Libraries Unlimited, c1968.
- Johnson, A. F. — A programmed course in cataloguing and classification. André Deutsch, c1968.
- Johnson, Elmer D. — A history of libraries in the Western world. Scarecrow Press, c1965.
- Katz, William — Introduction to reference work. McGraw-Hill, c1969.
- Kimber, Richard T. — Automation in libraries. Pergamon Press, c1968.
- Kyle, Barbara R. F. — Teach yourself librarianship. The English Universities Press, c1964.
- Lewis, Chester M. — Special libraries : how to plan and equip them. Special Libraries Association, c1963.
- Libraries : Building for the future. R. Y. Shaw ed., American Library Association, c1967.
- The library. An introduction for library assistants. William C. Petru and Martha W. West eds., Special Libraries Association, c1967.

- Library education and training in developing countries. George S. Bonn ed., East-West Center Press, c1966.
- Licklider, J. C. R. — Libraries of the future. M.I.T. Press, c1965.
- Lyle, Guy R. — The administration of the college library. H. W. Wilson, c1961.
- McColvin, L. R. ; Reeves, H. — Music libraries. Rewritten and revised by Jack Dove, London, André Deutsch, 1965.
- Martin, P. A.; Martin - Potvin, C. — Tables abrégées de la classification décimale universelle. Fides, c1961.
- Masson, André; Salvan, Paule - Les bibliothèques. Presses Universitaires de France, c1961.
- Modern library equipment. P. Millard comp., Crosby Lockwood, c1966.
- Myller, Rolf — The design of the small public library. R. R. Bowker, c1966.
- Personnel organization and procedure. 2nd ed., American Library Association, c1968.
- Piercy, Esther J. — Commonsense cataloging. H.W. Wilson, c1965.
- The provision and use of library and documentation services. W..L. Saunders ed., Pergamon Press, c1966.
- The reference librarian. James D. Steward ed., Grafton, c1951.
- Richardson, Ernest Cushing — The beginnings of libraries. Archon books, c1914.
- Rutgers series on systems for the intellectual organization of information. Rutgers University Press, c1964 Vol. I : Mills, Jack — The Universal Decimal Classification.
- Samurin, E. I. — Geschichte der bibliothekarisch — bibliographischen Klassifikation. VEB Bibliographisches Institut Leipsig, c1964.
- Sharp, John R. — Some fundamentals of information retrieval. André Deutsch, c1965.
- Special libraries : a guide for management. Ed. G. Strable ed., Special Libraries Association, c1966.
- Staveley, R.; McIlwaine, I. C.; McIlwaine, J. H. St. J. — Introduction to subject study. André Deutsch, c1967.
- Strauss, L. J.; Strieby, I. M.; Brown, A.L. — Scientific and technical libraries. Interscience, c1964.
- Subject headings used in the dictionary catalogs of the Library of Congress. Library of Congress, c1957 —
- Tâches et problèmes des bibliothèques nationales. Unesco, c1960.
- Tanghe, Raymond — Le bibliothécaire. Fides, c1962.
- Thompson, Anthony — Library buildings of Britain and Europe. Butterworth, c1963.
- Thornton Geer, Helen — Charging systems. Chicago, American Library Association, c1965.

- The use of the Library of Congress classification. R. H. Schimmelpfeug & C. D. Cook eds., American Library Association, c1968.
- Vickery, B. C. — La classification a facettes. Guide pour la construction et l'utilisation de schémas spéciaux. P. Salvan trad., Gauthier-Villars, c1963.
- Wulfekoetler, Gertrude — Acquisition work : processes involved in building library collections. University of Washington Press, c1961.

Περιοδικά.

- Cambell, H. C. — Quelques incidences des communications par satellites sur les bibliothèques. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol 20, No. 3, 1966 p. 139.
- Ecole supérieure de bibliothécaires de l'Université hébraïque. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol 21, No. I, 1967, p. 37.
- Jackson, Ivan F. — An approach to library automation problems. College and Research Libraries, vol 28, 1967 p. 133.
- Firsov, G. G. — Le catalogage centralisé et son rôle. Bulletin de L'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No. 4, 1967 p. 219.
- Gastfer, M. P. — La formation professionnelle des bibliothécaires soviétiques. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No. 6, 1967 p. 358.
- Kapur, P. L. — Bibliothèques de recherche dans les pays en voie de développement. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 20 No. 3, 1966 p. 145.
- Kaula, P. N. — L'enseignement de la bibliothéconomie en Inde. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21 No. 4, 1967 p. 199.
- Kent, Francis L. — La formation des bibliothécaires et des documentalistes dans les pays de langue arabe. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No. 6, 1967 p. 330.
- Kilgour, Frederick G. — Systems concepts and libraries. College & Research Libraries, vol. 28, 1967 p. 167.
- Larsen, Knud — Cours de bibliothéconomie de l'Unesco. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No. 4, 1967 p. 194.
- Lévy, Francis — Economie générale d'une chaîne documentaire mécanisée. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No. 5, 1967 p. 254.
- Liebaers, Herman — Le bibliothécaire international. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol 21, No. 2, 1967 p. 105.
- Lipetz, B - A. — Information storage & retrieval. Scientific American, vol. 215, No. 3, 1966 p. 224.
- Melcher, Daniel — Automation : rosy prospects and cold facts. Library Journal, 1968, p. 1105.

- Penna, Carlos Victor — La planification des services de bibliothèques. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No 2, 1967 p. 64.
- Piquard, Maurice — La formation professionnelle des bibliothécaires en Europe. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No. 6, 1967 p. 341.
- Rees, Alan M. — Influence de la technologie des ordinateurs sur la formation bibliothéconomique. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol 23, 1969 p. 28.
- Sanz, Marie Teresa — La formation des bibliothécaires et documentalistes en Amérique latine. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No. 6, 1967 p. 348.
- Shera, Jesse H. — Bibliothéconomie, documentation et science de l'information. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 22, No 2, 1968 p. 62.
- Training for storage & retrieval. Nature, vol. 221, 1969 p. 12.
- L'Unesco et la formation professionnelle des bibliothécaires. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No 6, 1967, p. 318.
- Van der Wolk, L. J. — Télétype et code télex à l'usage des bibliothèques. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 20, No. 4, 1966 p. 184.
- Willemin, Silvère — La formation professionnelle des bibliothécaires en Afrique. Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, vol. 21, No. 6, 1967 p. 320.
-

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

(Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς σελίδας)

Ἀνάτυπα 85 - 87

ἀπογραφή 72 - 73

Βιβλία

— ἀγορά 19 - 21

— ἐκλογή 9 - 18

— καταγραφή 20 - 21

— παιδικὰ 37 - 38

— παραλαβὴ 20

— πληροφορικὰ 11, 36 - 37, 69 - 70

— ταξιθέτησις 37 - 38

— ταξινόμησις 22 - 37

βιβλιογραφία 144 - 148

βιβλιογραφίαι 11 - 18

— διατριβῶν 17 - 18

— ἐθνικὰ 14 - 16

— εἰδικὰ 16 - 17

— σύνταξις 101 - 103

βιβλιοθήκαι

— βυζαντινὰ 3 - 4

— δημόσιαι 6, 10, 134 - 135

— ἐθνικὰ 6

— εἰδικὰ 6 - 7, 10 - 11, 135 - 137

— ἑλληνικὰ 1 - 5

— μοναστηριακαὶ 3 - 4

— μουσικὰ 96 - 97

— νεώτεραι ἐξελίξεις 134 - 143

— πανεπιστημιακαὶ 7, 10, 135

— σχολικὰ 7, 10, 135

βιβλιοθηκάριοι

— ἐκπαιδευσις 5, 116 - 118, 139 - 140

— προσόντα 112 - 116

βιβλιοθήκη Ἀδριανοῦ 2

— Ἀλεξανδρείας 1 - 2

— Βουλῆς 5

— Ἐθνικὴ 4 - 5

— Κογκρέσσου τῶν Η.Π.Α. 27, 40

— Πανταίνου 2 - 3

— Περγάμου 2

βιβλίον εἰσαγωγῆς 20 - 21

γεωγραφικοὶ χάρται 89 - 90

δανεισμός 103 - 110

διαφάνειαι 94

— εἰς ταινίας 94 - 95

διαχειρίσις 118 - 121

διοίκησις 111 - 118

δίσκοι γραμμοφώνου 96 - 97

εἰκονογραφημένον ὑλικὸν 92 - 94

ἐμπορικοὶ κατάλογοι 88 - 89

ἐπιπλά 126, 128 - 131

ἐφημερίδες

— ἀποκόμματα 87 - 88

— φωτογραφικὸν ὑλικὸν 93 - 94

καταλογογράφησις βιβλίων 50 - 66

— κανόνες 51

— περιοδικῶν 80 - 82

κατάλογος εἰς δελτία

— ἀλφαριθμητικὸς 52 - 53, 81 - 82

— λεξικογραφικὸς 52, 81 - 82

— σύνταξις 54 - 66

— ταξιθέτησις 66 - 72

— ταξινομητικὸς 52

— τοπογραφικὸς 52 - 53, 80 - 81

κατάλογος ἐντύπων 50

κινηματογραφικὰ ταινία 94 - 96

κτίριον 122-133

- άκουστική 131 - 132
- δάπεδα 133
- διαρρύθμισης χώρων 123 - 128
- θερμοκρασία 133
- τοποθεσία 122 - 123
- ύγρασία 133
- φωτισμός 132
- χρωματισμοί 133

λήμματα 39 - 49

- βιβλιοθήκη Κογκρέσσου 40
- ειδικών βιβλιοθηκών 41
- Sears 40 - 41
- παραπομπαι 48 - 49
- τεχνική έξευρέσεως 41 - 49

μαγνητοταινίαι 96 - 97

μικροταινίαι 95 - 96

μυθιστορήματα 37

όπτικο-ακουστικά μέσα 140 - 142

παρτιτούραι 96 - 97

περιοδικά 74 - 84

- άρχεϊον 78 - 80
- βιβλιοδέτησις 82
- έπιλογή 74 - 77
- εύρετήρια άρθρων 82 - 84
- καταλογογράφησις 80 - 82
- συνδρομαι 77 - 78

πληροφορίαι 99 - 101

προσωπικόν βιβλιοθήκης 112 - 118

ταξινόμησις 22 - 38

- Βιβλιοθήκης Κογκρέσσου 27 - 29
- Διεθνής Δεκαδική 27
- Dewey 24 - 27, 29 - 34
- πίνακες Dewey 29 - 34

τεχνικά σχέδια 91 - 92

ύπηρετήσις πρὸς άναγνώστην 99 - 110

φυλλάδια 85 - 87

φωτοαντίγραφα 110

φωτογραφίαι 92 - 94

- άρνητικά 94 - 95